

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam.

Szobotica, 1928. VASÁRNAP, augusztus 5.

209. szám

Telefon: Kladóhivatal 8-58 Szerkesztőség 5-10, 8-52, 370.

Megjelenik mindennap reggel, ünnep után és hétfőn is.

Előfizetési ár negyedévre 165 din.

Szerkesztőség, Kladóhivatal és könyvosztály, Szobotica

Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

Kellog és a Népszövetség

Párisban, a Quai d'Orsain nagy előkészületek folynak a béke legújabb bástyájának ünnepélyes zárókövetételére. Augusztus huszonötödikén írják alá a francia fővárosban a háboruellenes Kellog-paktumot, amelyet a népszövetségi szerződés és a locarnói megegyezés betetőzésül szánt az Egyesült-Államok diplomáciája. Azt a szolemni alkalmat, hogy újabb okmánnyal szaporodnak a béke papirosgaranciái, Briand fel akarja használni a német-francia barátság dokumentálására és ha a Rajna-vidék megszállásának megszüntetéséről nem esik is szó, de Stresemann a francia becsületrend nagykeresztjét kapja böles békülékonysege jutalmául.

Amerika a háboruellenes paktum kezdeményezésével kilépett abból a hívős rezerváltságból, amellyel az európai politika utkereséseit és erőfeszítéseit a háboru befejezése óta szemlélte. Az Unió azzal az indokolással bojkottálta a Népszövetség tanácskozásait, hogy ennek a nemzetközi testületnek semmi gyakorlati jelentősége nincs és nem csinál egyebet, csak a háboruelőtti diplomácia kockázatos módszereinek alkalmazását ruházta fel a pacifizmus presztízsével. Európa hitelezője az érdekeit féltő szkepszissel figyelte az eseményeket és minden olyan akcióval, amely a béke megszilárdításának jelszava alatt indult meg, szembeszegette azt a tényt, hogy az adós nem fizet, hanem fegyverkezik. A Kellog-paktum célja, hogy frontba tömörítse azokat a hatalmakat, amelyekről valóban függ a háboru vagy béke kérdése és így a béke az eddigiéknél konkrétebb és hatályosabb biztosítékot nyerjen. Amerika intencióját üzleti számítás szabja meg, de talán épen ez a körülmény ad jogot arra a reményre, hogy augusztus huszonötödike jelentős dátum lesz a béke ügyének fejlődésében. Amikor a népek közös érdekeit foglalják írásba, a kereskedő ceruzája jobban fog, mint a diplomata aranytollja.

A szerződés: papiros, amelyet vajmi könnyen széttepernek, ha a szerződő felek nincsenek áthatva a benne foglalt megállapodások szükségességétől. Nincs olyan szerződés, amely megakadályozhatna egy háborút, ha annak gyújtóanyagja főlhalmozódott. A Kellog-paktum éppoly nem lesz csodaszer, mintahogy Locarnó sem állta útját a világbékére vesztélyes törekvéseknek. A béke egyedüli jótállója a népek lelkeiből lelkedezett mélységes akarat és ha ez hiányzik, azt a világ valamennyi külügyminiszterének aláírásával szentesített hivatalos okirattal sem pótolhatja. Mégis a nagyhatalmak találkozására a Kellog-paktum platformján figyelemreméltó haladás, amelyet épen a népek békeakarátának a politikusokra gyakorolt serkentő hatása tett lehetővé.

A Népszövetség máris tervbevette, hogy a leszerelésnek Amerika közbelépésével megjavult esélyeit maga módján kihasználja. A legutóbbi leszerelési konferencia kudarcot

vallott, mert a delegátusok arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a fegyverkezés csökkentése a biztonság problémájának végleges megoldása előtt merő utópia. Ha azonban a nagyhatalmak ligát kötnek a háboru ellen, mi akadály lehet annak, hogy a háboru eszközeinek előállítását és beszerzését korlátok közé szorítsák? A Kellog-paktum hitelét vesztené, ha kiderülne, hogy a leszerelés nagy gondolata

továbbra is álmokergetők lemosolygott fantazmagóriája marad. Ki hisz az állig felfegyverkezett békeszándékban? A Népszövetség a mostani kedvező pszichológiai pillanatot akarja segítségül hívni, hogy a leszerelési program megrekedt szekrét kihuzhassa a kátyuból. Azok, akik véd- és dacszövetségekre lépnek a háboru ellen és nemzetközi büncselekménnyé bélyegzik a támadó háborút, a leszerelést sem küszöböl-

hetik ki a megvalósítható célok köréből. A Népszövetség keresve sem találhatna megfelelőbb időpontot a leszerelés iránti hajlandóság felvilanyozására mint épen a szeptemberi ülészakot amely néhány nappal a Kellog-paktum aláírása után nyílik meg. A Népszövetség számára adva van a lehetőség, hogy Amerika lekicsinylő véleményére nyomtatékosan rácafoljon. Vajjon megteszi-e?

Megszavazták az állampolgársági törvényt

A német párt deklarációban mondott bírálatot a kisebbségeket érintő szakaszok fölött — Hétfőn megkezdődik a kormánydeklaráció vitája — A Pasics csoport és a centrum szónokai is részt vesznek a vitában

Megválasztották a nettunói konvenciókat tárgyaló bizottságot

Beogradból jelentik: A parlament szombati napon rövid idő alatt kimerítette a teljes napirendet, anélkül, hogy nagyobb vita lett volna. A szombati ülés azonban mégsem jelentőség nélküli, mert ezen az ülésen

elfogadták az állampolgársági törvényt, amelynek hiányát igen súlyosan érezték az ország minden részében.

Ennél a törvényjavaslatnál Kraft István, a német párt elnöke deklarációt olvasott fel, amelyben szigorúan bírálta a javaslat egyes rendelkezéseit. A német párt azonban elkövette azt a hibát, hogy a törvényhozó bizottság ülésein, amikor még lehetett volna módosításokat kieszközölni, nem vett részt, mint ahogy pedig az állampolgársági törvény a törvényegységesítés körébe tartozik, ennek plenáris tárgyalásánál az egyes pártok csak deklarációban fejthetik ki álláspontjukat, de módosító javaslatot nem nyújthatnak be.

Hétfőre a kormánydeklarációt tüzték ki a parlament napirendjére. Ez a vita igen érdekesnek ígérkezik, mert

nemcsak az ellenzéki pártok képviselői fognak felszólalni, hanem előreláthatólag a négyes koalíció vezető politikusai is és így fontos politikai nyilatkozatok hangozhatnak el.

A radikális párt Pasics-csoportjának és centrumának egy-egy képviselője is valószínűleg részt fognak venni a vitában, még pedig a Pasics-csoport részéről Dragovics Milutin, a centrum képviselőjében Semajo Demajo.

A nettunói konvenciók ügye is most már végső stádiumba került. A parlament szombati ülésén megválasztották a konvenciók letárgyalására a bizottságot, amelynek elnöke Milojevic Milan demokrata képviselő lett.

A politikai atmoszféra még mindig meglehetősen feszült.

Radics István egészségi állapotáról naponta pesszimistikus hírek terjednek el és a kedvező orvosi jelentések ellenére is tartják magukat. Ez a körülmény rendkívül zavarja a politikai helyzet további fejlődését, miután

Radics egészségi állapota igen fontos momentum a politikai krízis lefolyása szempontjából.

Bizonyos nézeteltérések jelentkeznek az egyes kormánypártokon belül is a parasztdemokrata koalícióval szemben követendő taktikára nézve. Különösen nagy jelentőséget tulajdonítanak a nyugati pártokban mutatkozó áramlatoknak, amely horvát orientációt sürget.

Ennek az áramlatnak élén Baljics Szalili hercegovinai képviselő áll és a tizenhat muzulmán képviselő közül körülbelül nyolcan tartanak vele. Ennek a mozgalomnak a parlamentben nincs hatása, mert az elégedetlenek is a kormánnyal szavaznak.

A parlament ülése

A parlament ülést tíz óra előtt nyitotta meg Kujundzics Mihajlo elnök.

A jegyzőkönyvet minden vita nélkül elfogadták, majd áttértek a napirendre. Vujics Dimitrije földművespárti a határozatképesség megállapítását kérte. Az elnök kijelentette, hogy amugyis szavazás lesz, a határozatképesség megállapítására nincs szükség.

A napirend első pontja: Perics Ninko volt közoktatásügyi miniszter, jelenlegi házelnök elleni vádindítvány volt. Felolvasták Perics Ninko házelnöknek a vádindítvány elleni megjegyzéseit, aztán minden vita nélkül elfogadták a szavazást. 150-en a vádindítvány elutasítása mellett, 7-en ellene szavaztak, három szavazócédula üres volt.

Korosec az állampolgársági törvényről

A napirend második pontja a törvényhozó bizottság jelentése az állampolgársági törvényjavaslatról. A jelentést Jettles Radoje olvasta föl, majd Korosec miniszterelnök-belügyminiszter kapott szót. A miniszterelnök a törvényjavaslatról a következőket mondotta:

— Az állampolgársági kérdés rendezésére szükség van minden modern államban. Bennünket a kérdés rendezésére köteleznek ezenkívül a nemzetközi szerződések is. A törvényjavaslat benyújtása kissé későn történt meg. 1919 májusában a szkpustinának beterveztettek egy ilyen irányú javaslatot. Akkoriban ezt csak azért nem emelték törvényerőre, mert a békeszerződések még nem állapították meg határainkat és kötelezettségeinket. A jelenlegi javas-

lat sokkal messzebb megy, mint az 1919-es. Az állampolgárság tekintetében egységes jogviszonyt teremt és megszünteti az állampolgárság kérdésében ma is fennálló ex-lex állapotot. A javaslat lényegében két fontos kérdést rendez:

1. megadja az állampolgárságot azok számára, akik vér szerint állampolgáraink;

2. megállapítja az állampolgárságot születési hely szerint azok részére, akik vér szerint tulajdonképpen nem állampolgáraink.

Korosec végül kijelentette, hogy nacionalis princípiumok mellett a javaslat kidolgozásával a békeszerződések elvei irányították a kormányt.

A német párt álláspontja

Dr. Kraft István a német klub nevében a következő deklarációt tette:

— A németpárti képviselőklub az állampolgársági törvény meghozatalát az állami élet szükségességének tartja. Ez a törvény sokezer kisebbségi polgárnak az államhoz való viszonyát van hivatva rendezni, hogy ne legyenek kiszolgáltatva a korrupciós közvetítők üzelmének. Sajnálattal látjuk, hogy a törvényjavaslat 13. szakasza harminc évi egyhelybenlakást ír elő azok részére, akik rendes uton akarják megszerezni az állampolgárságot. Véleményünk szerint ez a terminus kissé hosszú. Tulságosan homályosnak és a naturalizált állampolgárok érdekeire veszélyesnek tartjuk a 33. szakasz rendelkezését, amely szerint az állampolgárságot el lehet venni abban az esetben, ha az illető e törvény meghozatala előtt olyan állam alattvalója volt, amellyel a mi államunk háborút folytatott, vagy ha olyan törekvéseket támogatott, amelyek állami és nemzeti érdekeink ellen irányultak. A törvénynek ezt a szakaszát pártpolitikai szempontból használhatják fel és egyeseket ártatlanul üldözhetnek, úgy hogy azok elveszthetik állampolgárságukat, ami maga után vonja a vagyon és szabadság elvesztését is. A törvényben nincs világos intézkedés arról, hogy az állampolgársági kérvényekre a miniszter mennyi idő alatt köteles határozatot hozni. A hatóságok a panaszjogot éveken át kijátszhatják. Reméljük, hogy a végrehajtási utasításban gondoskodás történik ennek a hiánynak pótlásáról.

— A legfőbb ok, amiért ezt a törvényjavaslatot benyújtották, azokban a nemzetközi szerződésben van, amelyeket a szövetséges hatalmak és az S. H. S. királyság Saint-Germainban aláírtak és amelyeket a parlament a törvények sorába iktatott. Ezek kilátásba helyezik az állampolgárságot minden további formalitás nélkül azoknak a volt osztrák, magyar, bulgár alattvalóknak, akik a mi területünkön születtek olyan szülőktől, akiknek itt volt a lakóhelyük, ha a békeszerződések megkötése idején nem is bírtak itt illetőségi joggal. Államunknak az alaptörvényeivel ellentétes intézkedéseket nem lett volna szabad a javaslatba felvenni. Bizunk abban, hogy a nemzetközi szerződéseket tiszteletben óhajtják tartani, e célból a javaslatot vissza kell küldeni a törvényhozó bizottsághoz. Minthogy az eddigiekben a nemzetközi szerződéseket nem vették figyelembe, a német klub a javaslat ellen szavaz.

Ladics Voja a földművespárt nevében jelentette be, hogy nem szavazza meg a javaslatot.

A szavazás

A többség az állampolgársági törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben elfogadta. Ezután áttértek a napirend további pontjaira. Bizottságot küldtek ki a nettói konvenciók, valamint a berni nemzetközi egyezmények tanulmányozására, tagokat választottak a hadikárpótlási bizottsághoz, végül tudomásul vették a kérvény- és panaszbizottság jelentését, valamint a községek átcsoportosításáról szóló jelentést.

A legközelebbi ülés hétfőn délelőtt tíz órakor lesz. Napirendjén a Korosec miniszterelnök által beterjesztett kormánydeklaráció feletti vita szerepel.

Pribicsevics nyilatkozata

Zagrebból jelentik: Pribicsevics Szvetozár szombaton hosszabb nyilatkozatot tett a *Bácsmegyei Napló* zagrebi munkatársa előtt a politikai helyzetről és többek között a következőket mondotta:

— A kisantantállamok között, amelyek az osztrák-magyar monarchia romjain alakultak meg, ma sajnos Jugoszlávia áll a legrosszabbul. Igaz ugyan, hogy Romániában is kedvezőtlen a politikai helyzet és két román parlament működik, de azért ott korántsem olyan komoly a helyzet, mert az erdélyi parasztság mellett ott van a régi királyságbeli parasztság is a nép egyenlő és egyvallású, tehát szűkebb térre szorulnak az elmentétek. Csehszlovákiában pedig a miénkhez viszonyítva valóban ideálisok a viszonyok és a csehszlovák köztársaság teljes joggal készül nagy pompával megülni tízéves fennállását. A szlovák kérdés megoldottnak tekinthető a régi határok alapján berendezett autonómiák által. És a német kérdést, amelyet pedig a legnehezebb volt megoldani, szintén rendezni tudták.

— A háború után azt hitték, hogy Jugoszlávia lesz az utódállamok közt a legkonszolidáltabb. Ma ez a hit teljesen megrendült és a külföldön sajnos úgy beszélnek rólunk, mint olyan államról, amely bomladozóban van és mint olyan apról, amely nem képes modern államot szervezni és igazgatni.

Borzasztó, hogy milyen könnyen teszik meg a Beogradban túl azon, hogy az egész horvát nép absztinenciát jelentett be

és hogy ehhez az absztinenciához csatlakozott a szerb és szlovén nép egy része. Beogradban azt mondják, hogy az államnak élni kell, de

a mai állapot az állam nem élhet.

Egy pártvacsorán Timotijevics Koszta azt mondotta, hogy a csonka korszak tart a legtovább. Mit fognak Londonban és Párisban szólni ahhoz, ha azt hallják, hogy ez a szerbiai pártok álláspontja. Az ő ideáljuk a csonka korszak, csonka parlament, csonka állam és ép ezért javasolták nekik Hadzsics tábornok mandátuma előtt, hogy amputálják a horvát területeket és az ezek által bezárt szerb részeket, hogy megmaradjon egy csonka államuk, amelyben zavartalanul folytathatják hegemonista politikájukat.

— Most kétfelé osztották a szerepeket. Az egyik rész Obznanával fenyegetdik bár tisztában lehetnének azzal, hogy az ilyen rendkívüli intézkedéseknek nálunk semmiféle hatása nincs, attól

itt nem fél senki. A másik fél csak frázisokat puffogat, élén a famozus Davidoviccsal és nem veszik észre, hogy milyen rettenetes dolog történt, amikor a horvát nép képviselőit fegyverrel kergették ki a parlamentből. Az olyan cinikus viselkedés, mint Davidoviccs, még azokat is elidegeníti a szerbiaiktól, akik azelőtt a leg buzgóbb hívei voltak Szerbiának.

Kijelentette még Pribicsevics, hogy semmit sem törődnek azzal, hogy mit dolgozik a parlament ez egyáltalán nem érdekli a parasztdemokrata koalíciót. A kormány deklarációját nem olvassák el, azzal csak annyit törődnek, mintha Sziamban vagy Honolulu-ban hangzottak volna el.

Végül elmondotta Pribicsevics, hogy hétfőn Bledbe utazik, ahonnan csütörtökön tér vissza és ekkor tartja az ak-

cóbizottság első ülését. Ezen meg fogják szervezni az osztályokat és kinevezik az osztályfőnököket. Pénzügyi osztályfőnök Krajacs lesz. A propagandaosztály főnöke pedig Vilder.

A szabadban tartanak misét Radics felgyógyulásáért

Radics István állapotában nem történt lényeges változás. Hőmérséklete 37, érverése 112. Környezete szerint jobban érzi magát, de Zagrebban még mindig igen pesszimistikus hírek vannak forgalomban. Ezekre a hírekre a tőzsde is reagál és az utolsó két napon az állampapírok árfolyama esett. Vasárnap reggel kilenc órakor a Márktéren a szabad ég alatt nagy misét tartanak, amelyen Radics felgyógyulásáért fognak könyörögni. A mise után tüntető felvonulás lesz.

Ujabb hóhullám fenyeget

Amerikában és Olaszországban a hőség emberéleteket követel áldozatul

Newyorkból jelentik: Newyork állam területén egész a Chikágótól nyugatra eső vidékig

a hóhullám elviselhetetlen méreteket öltött. Newyork uccáin ötpercenként esnek össze az emberek a hőség következtében és pénteken heten haltak meg hőségutában.

A newyorkiak százezerszámra menekülnek a tengerpartra, ahol nyitott sátrakban töltik az éjszakákat. A fürdők forgalma megtízszereződött.

Mint Milanóból jelentik, Középolaszországban új hóhullám

teszt elviselhetetlenné a tartózkodást.

Firenzében és Udinében a hőmérő pénteken negyven-negyvenegy fok Celsius mutatót árnyékban.

A hóhullámnak Olaszországban több halálos áldozata van.

Toscanában a szárazság következtében a termés teljesen tönkrement. Ezzel szemben Délitólban az utolsó napok nagy esőzesei árvízkatasztrófára vezettek. A felső Etsch-völgyében az árvíz következtében többszáz család vált hajléktalanná.

Felmentették az uzsora vádja alól báró Braun Oszkár kölcsönadóját

Az ügyészség elejtette a vádat

A szubotica-i törvényszéken szombaton tárgyalták az uzsoravétségrel vádolt Kovacev Marin szubotica-i lakos bünyjét. A tárgyalást Čerevics Vlahó törvényszéki elnökhelyettes vezette és a tanács tagjai Gyorgyevics Jován és dr. Diamant Ernő törvényszéki bírák voltak. A közzétett *Makszimovics Szvetisláv* államügyész, a szubotica-i ügyészség vezetője képviselte, a sértett képviselőjében dr. Kovács Károly ügyvéd volt jelen, míg a vádlott Kovacevet dr. Vukotics Milán ügyvéd védte. A vád szerint Kovacev 1925. év tavaszán 125.000 dinár készpénzkölcsönt adott báró Braun Oszkárnak és nevének, amely összegre a vádirat szerint uzsorakamatot szedett.

A szubotica-i főtárgyaláson Kovacev kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek az ellene emelt vádban. Részletesen elmondotta, hogy milyen körülmények között fordult hozzá báró Braun Oszkár és neje. Ő a kölcsönt megadta, arra váltót vett, valamint a kölcsön visszafizetésére vonatkozólag is biztosítékot kötött ki és arra is váltót vett. Utánanézett a szubotica-i telekkönyvben, hogy milyen ingatlanmal rendelkeznek báró Braunék. Meggyőződést szerzett arról, hogy két telehrmentes házuk van a Pasiceva utcában, amelyek milliók értékét képviselnek. Erre folyósította nekik a kölcsönt. Először 100.000 dinárt adott Braunék-nak, a második kölcsön 45.000 dinár volt, a harmadik kölcsönt, 50.000 dinárt pedig 1925 október 3-án nyújtotta Braunék-nak és 18.000 dinárt kiizetett dr. Hirt Ferencnek Braunék részére azért, hogy egy kitűzött árverést ne folytassanak le elleneük. Az elnök kérdésére, hogy mennyit adott összesen készpénzben, a vádlott kijelentette, hogy azt a kamatot számítottá, ami akkor szokásban volt.

A vádlott után báró Braun Oszkár sértettet hallgatták ki tanúként. A tanu elmondotta, hogy házai 1924-25-ben semmit sem jövedelmeztek. A házaiban hivatalok voltak elhelyezve, majd magánosok, de azoktól nem kapott házbért. Miután pedig megélhetéséhez, a házak fenntartásához és adóra pénzre volt szüksége, kényszerült arra, hogy kölcsönt vegyen fel. Bankcégeknel és takarékpénztáraknál keresett kölcsönt, de nem kapott. Így került Kovacevhoz, akitől havi 4 százalékra felvett 100.000 dinárt. Miután semmiféle jövedelme nem volt, nem tudott fizetni. Utóból kölcsönt vett fel, hogy a kamatokat fizethesse. Ezy Sattler nevű ügynök, aki időközben

meghalt, hozta őt össze a vádlottal. A tanu szerint Kovacev előbb 100.000 dinárt adott neki készpénzben, azonkívül kétféleképpen kapott tőle 20-20.000 dinárt. Ezt a két összeget hat hónappal később kapta meg. Az összegekre ő is feleségre váltót adott, úgy hogy a váltók összege 550.000 dinárra rugott. A vádlott helyette Hirt Ferenc dr. ügyvédnek perköltség címén 18.000 dinárt fizetett ki.

Ezután Mátics Ivót hallgatták ki, aki elmondotta, hogy Kovacev, aki régi ismerőse, felkérte őt, hogy legyen tanácsos közte és báró Braun Oszkár között. Miután báró Braun nem tudt szerbiül, ő pedig nem tudt sem németül, sem magyarul. Mátics röviden ismertette, hogy milyen körülmények között történt a kölcsönről való tárgyalás.

Kriszhaber Gyula dr. ügyvéd, aki egy időben báró Braun Oszkárné jogtanácsosa volt, kijelentette, hogy mint Brauné ügyvédje, az ügyvédi titoktartásra hivatkozva nem tesz vallomást. Kovács Károly dr. erre báró Braun Oszkárné jeltatalmazása alapján feloldotta Brauné nevében dr. Kriszhaber Gyulát az ügyvédi titoktartás alól. Dr. Kriszhaber Gyula elmondotta, hogy báró Braun Oszkárné és férje felkérték, hogy legyen jelen annál a megállapodásnál, amelyetők a vádlettel kötni fognak, nehogy esetleg szabálytalanság történjen. Ő ennek a feladatnak eleget is tett és jelen volt, amikor a kölcsönt megkötötték. Később, amikor látta, hogy Braunék egyre jobban belemélyednek az adósságokba és nem rendelkeznek annyi jövedelemmel, hogy adósságaikat törlesszék, viszont a kamat rohamosan szaporodott, azt a tanácsot adta Braunék-nak, hogy egyik ingatlanukat adják el. Akkoriban vevő is akadt volna az egyik házra, amelyért 500-550.000 dinárt lehetett volna kapni. Brauné azonban nem egvezett bele a ház eladásába. Ő akkor vissza is lépett a további képviselőtől.

Váli Gyula műépítész szakértői véleményét terjesztett elő báró Braunék ingatlanainak értékéről, amely akkoriban két milliónak felelt meg.

Dr. Keilert Benő ügyvéd, mint tanu elmondotta, hogy nem volt jelen sem a kölcsön felvételénél, sem a feltételek megállapításánál. Hallott a kölcsönről, de annak lényegéről nincs semmi tudomása.

A bíróság mellőzte a többi beidézett tanu kihallgatását és az elnök a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánította.

totta. *Makszimovics Szvetisláv* ügyész emelkedett szólásra és kijelentette, hogy *miután nem látja az uzsora vétségét fenntartani, a vádat elejti*. Dr. Kovács Károly, mint báró Braun Oszkár és neje sértettek képviselője átvette a vádat és elmondotta a vádbeszédet. Kifejtette, hogy a vádlott nem akkor követte el az uzsoravétséget, amikor a kölcsönt adta, hanem a meghosszabbításakor, amikor báró Braunék ellen az árverés ki volt tűzve és az árverést megelőző nap délután négy órakor tudták meg, hogy az a bankkölcsönt, amelyre biztosan számítottak, nem folyósítják részükre. Kéri a vádlott megbüntetését. Dr. Vukotics Milán védő hosszabb és jogi érvekben gazdag beszédben utalt arra, hogy a vádlott eljárásában egyáltalában nem taláható az uzsoravétség egyellen ismérve sem. A vádlott kölcsönt adott a szokásos kamat mellett és igyekezett biztosítani a kölcsönzött pénzt. A kölcsönvevő egyáltalában nem volt kényszerhelyzetben, amikor a kölcsönt felvette, mert a szakértők vallomása szerint a pénz kölcsönvétele idejében két milliót meghaladó értékű ingatlanmal rendelkezett.

A bíróság ezután meghozta az ítéletét, amely szerint *Kovacev Marint az uzsoravétség alól felmentti*. Az indokolásban kifejtette a bíróság, hogy a jelen esetben nem lát uzsoravétséget. Dr. Kovács Károly magánvádló felebbezést jelentett be az ítélet ellen.

A Szávába fulladt egy beogradi fürdőtulajdonos

Beogradból jelentik: Halálos szerencsétlenség történt pénteken a déli órákban a Kosztolac strandfürdőben. Petrovics Gyorgye fürdőtulajdonos fürdőzés közben görcsöt kapott, elmerült és mire a megmentésére indultak, már belefulladt a folyóba.

Pénteken a déli órákban a strandfürdő csaknem teljesen üres volt, mert közvetlenül tizenkét óra előtt hatalmas zápor vonult el a főváros fölött. Alig néhány fürdőző lubickolt a fürdőház előtt, amikor a folyó közepe felől velőrázó segélykiáltások hallatszottak:

— *Valaki fulladlik* — adták szájról szájra a riasztó hirt.

Percek alatt több csónak indult el a hang irányába. Néhányan megpillantottak a víz színén egy fejet, amely időnkint felbukkant, majd ismét lemerült. Mire azonban a csónakok a folyó közepére értek és a szerencsétlen embert beemelték az egyik csónakba, már nem volt benne élet. A holttestben a legnagyobb megdöbbenésre Petrovics Gyorgye fürdőtulajdonosra ismertek, aki rendkívül jó uszó hírében állott és így a tragédiát csak azzal tudják megmagyarázni, hogy Petrovics a szeles, hűvös időben a folyó közepéig merészkedett és ott görcsöt kapott.

Mi a PODOL?

A legjobb és mindenkinél bevált lábozó és lábizzadási elleni szer.

Miért használjon PODOLT?

Azért, mert ha a lábujjában nem akadlyozza meg, hogy a lábizzadási lábujjra tegye, sohasem lesz egészséges lába.

Mi a PODOL előnye?

A mellett, hogy azonnal megszünteti a legmagasabb lábizzadást, a lábat nem szárítja, nem cserepesíti ki, hanem puhán, üdön tartja, a járást könnyíti, zsiros talpalmánál fogva hatása állandó. Bámulatos eredmények. Egy doboz ára 15 dinár, kapható gyógyszerárakban, drogériákban.

Készíti: **Csanda** gyógyszerár **Oradea**.

Jugo-sláviai lerakat: **Nagy Bertalan, Subotica, Városháza**

Grol Milán közoktatási miniszter újból kiadta a névvegyelemzés megszüntetéséről szóló rendeletet

A rendeletet az összes középiskolák kötelesek végrehajtani

Beogradból jelentik: Abban a kampanyban, amelyet a *Bácsmegeyi Napló* a névvegyelemzés megszüntetése ügyében indított, döntő fordulat történt.

Mint már jelentettük, Grol Milán közoktatásügyi miniszter — akinek figyelmét a *Bácsmegeyi Napló* cikkei felhívták arra, hogy a vajdasági középiskolák nem szándékoznak végrehajtani a névvegyelemzés megszüntetéséről szóló rendeletet, illetve hogy a szeptemberi beiratkozásuknál a magyar diákoknak továbbra is hatósági bizonyítvánnyal kell bizonyítani magyar nemzetiségüket — kijelentette a *Bácsmegeyi Napló* munkatársának, hogy sürgősen megvizsgálja az ügyet. Közben Kerepessy Vince demokrata képviselő is interveniált ebben a kérdésben és

a miniszteriumban elrendelt vizsgálat valóban fényt is derített arra, hogy miért nem tudnak a névvegyelemzés megszüntetéséről semmit a vajdasági középiskolákban.

Megállapítást nyert ugyanis, hogy a rendeletet, amelyet annak idején Kumanudi Koszta akkori közoktatási miniszter adott ki,

févedésből csak a tanfelügyelőségeknek küldték meg és minthogy ezek csak az elemi és polgári iskolák felettes fórumai, a rendelet nem jutott el a középiskolákhoz. Amint ez kétségtelenül kiderült,

Grol Milán közoktatásügyi miniszter azonnal rendeletet adott ki, amelyben újból megerősíti Kumanudi volt miniszternek a névvegyelem-

zést felfüggesztő rendelkezését és utasította az illetékes közegeket, hogy a rendeletet haladéktalanul küldjék meg a vajdasági középiskoláknak.

Grol Milán közoktatási miniszter gyors és erélyes intézkedése folytán remélhető, hogy

a szeptemberi beiratkozások alkalmával minden magyar diák magyar tanítási nyelvű tantervbe iratkozhatik be.

A rendelet ugyanis, amelyet most a miniszter megerősített, kimondja, hogy a tanulók nemzetiségét a szülő alapítja meg

és a szülő jelöli meg azt is, hogy gyermekét milyen nyelvű iskolába akarja járattatni.

Kísérlet közben felrobbant Opper rakétakocsija

A kísérlethez nem engedtek közönséget és így nem történt szerencsétlenség

Hannoverből jelentik: Opper Frigyes szombaton hajnalban új kísérletet tett egy rakétakocsival, amely már eddigi tapasztalatainak felhasználásával készült. A kísérlet szerencsétlenül ütött ki.

A rakétakocsi, amelyet Opper RAK IV.-nek nevezett el, nekilendült a síneken, de néhány másodperccel később a levegőbe röppött és darabokra törve hullott a sínekre.

A hannoveri vasutigazgatóság a kísérlet céljaira átengedte Burgwedel és Celle között a vasúti pályatestet, de kikötötte, hogy közönségnek nem szabad jelenlenni a kísérletnél és így a legna-

gyobb titokban tartották a start időpontját. A kísérlet szerencsétlenül kimenetelű volt, a vasutigazgatóság nem engedte át többé a vasúti pályatestet a kísérlet céljaira.

A szerencsétlenül végződött kísérlet maga Opper Frigyes mérnök irányította és jelen volt Opper János, az Opper-művek másik igazgatója, Sander mérnök, öt technikai szakértő és néhány munkás. Reggel öt órakor adta meg Opper Frigyes a jelet a startra.

Alig haladt ötven métert a rakétakocsi, lángnyelv csapott fel, majd az egész kocsi füstfellege borult,

hatalmas robbanás rázkódtatta meg a levegőt és csak azt lehetett látni, hogy a szétrepedt alkatrészek magasan röpködtek a levegőben.

Szerencsére a kísérlethez nem hozták közel közönséget, mert máskülönböző bizonyára sok áldozata lett volna a robbanásnak.

A halál végződött kísérlet nem szegte kedvét Oppernek, aki kijelentette, hogy el van tökéltve arra, hogy terveit valóra váltja. Az Opper-művek most dolgoznak egy rakétarepülőgép megszerkesztésén, amelynek a váza már kész és a legközelebbi hetekben már starthoz is áll.

Mariano kapitány borzalmas részleteket mondott el a Malgreen-csoport szenvedéseiről

Az amputált lábu Mariano, akin újabb súlyos műtétet kell végezni, tiltakozik a Malgreen halálával kapcsolatos vádak ellen

A Krasszin és egy francia sarkutazó újból megkezdik a kutatást Amundsen után

Stockholmából jelentik: Mariano olasz kapitány, akinek a lábát tudvalevőleg amputálták, Stockholmba érkezett és legelőször három hétig marad kezeléssel egyik ottani kórházban.

Marianonak elfogyott féléllátó tőrden alul amputálták és most egész a combig le kell vágni, hogy megmenthessék az életnek.

Mariano a kórházban fogadta a sajtó képviselőit és készségesen válaszolt minden hozzáműtött kérdésre.

Mariano szörnyű részleteket beszélt el a Malgreen-csoport szenvedéseiről és erélyesen tiltakozott ama vádak ellen, hogy ő és Zappi lett volna oka Malgreen halálának.

Mariano kijelentette, hogy alávaló rágalom a külföldi sajtónak az a híre, hogy a katasztrófa után Malgreen azért vált el a hajótörtek csoportjától, mert Nobilivel összeveszett és még aljasabb az a vád, hogy ők ketten éhségükben megették Malgreen holttestét.

Malgreen terve volt az, hogy ő, mint aki egyedül ismerte az északi sarki jégviszonyokat, elindul a jégmezőkön keresztül, hogy elérje a szárazföldet és hírt adjon a katasztrófáról.

Malgreen önként jelentkezett erre a vakmerő utra és ő, valamint Zappi szintén önként vállalkoztak arra, hogy elkísérik.

— Egy nagy vadászbalta volt az egyetlen fegyverünk — mondta Mariano. — Azt reméltük, hogy utközben jegesmedvéket teríthetünk le és azoknak a husával táplálkozhatunk. Azonban az egész idő alatt csak egy jegesmedve került elénk és az is elmenekült tőlünk. A töredézet, szakadékos, sok helyütt magas jégheggekkel váltakozó örök jégvidéken még nappal is csak kis utat lehetünk meg, éjszaka pedig legfeljebb három órát vándorolhattunk, majd letelepedtünk a hóba és

mindhármunknak csak egy meleg takarónk volt.

A halálos némaságban sohasem hallottunk állati hangot. Az éjszakai órákban hazánkról, családtagjainkról és a menekülés lehetőségeiről beszélgettünk. Legelőször Malgreen hagyta el ereje és nem tudott tovább vándorolni. Parancsunk az volt, hogy addig kell előre nyomulnunk, ameddig csak tudunk és ha valaki kidől közülünk, a többiünk kell folytatni az utat.

— Maga Malgreen kérte, hogy hagyjuk magára és egyenes utasítására széles gödört vájtunk a jégbe és belefektettük Malgreen, aki már nem tudott megmozdulni. Még huszonnégy óráig Malgreen közelében maradtunk, többször elindultunk, de nem mehettünk messzire és láttuk Malgreen, amint nagy erőfeszítéssel próbált kiemelkedni a gödörből és utasításokat kiáltott utá-

nunk. Utolsó szavai ezek voltak:

— Csak menjetek és velem ne törődjétek! Mondjátok meg a svédeknek, hogy miért nem tudok visszatérni. Itt akarok meghalni.

Mint Párisból jelentik, a tengerészeti minisztérium közleményt adott ki, amelyben az Amundsen és társainak kikutatására kiküldött gőzösök és repülőgépek eddigi eredményeiről számol be. A közlemény hangsúlyozza, hogy

az Amundsenek utáni kutatást folytatni fogják ameddig az időjárás és a jégviszonyok azt engedik.

Charcot francia sarkutazó hajója uthan van Grönland felé, ahol a norvég és francia kormány közös expedíciójával együtt fogja folytatni a kutatásokat. Ez az expedíció kutyaszánokkal és motorcsónakokkal fogja bejárni Grönland vidékét. A Strassbourg cirkáló és a Roosevelt gőzös a Bahrens tenger jéghegyei között kutatnak.

Oslói jelentés szerint

Krasszin orosz jégtörő, mihelyt javítási munkálatai bevégeződnek, újabb felderítő utra indul Amundsen és társainak felkutatására.

A jégtörőn még most is azt hiszik, hogy Amundsen él és a Ferenc József földön tartózkodik. Ezért a Krasszin a Ferenc József föld környékét fogja a legtüzetesebben átkutatni.

Római jelentés szerint Mussolini pén-

Az Ön nyári ruháinak LUX!

teken visszatért Rómába nyári tartózkodási helyéről s első dolga az volt, hogy

megkezdte a vizsgálatot az Itáliai katasztrófiája ügyében.

Mussolini magához rendelte Balbo repülésügyi államtitkárt és Sirtani tengerészetet, aki elhozta Zappi írásbeli jelentését a Malgreen-csoport viszonyosságairól. Ehhez csatolta a Stockholm kórházi kezelés alatt álló Mariano kapitány rövid írásos jelentését, amely azzal végződik, hogy csak Zappi szívósságának és frissességének köszönhető, hogy Malgreennel együtt ők is nem veszték oda-

Obregon gyilkosa a mexikói bíróság előtt

A gyilkos azt vallotta, hogy a letartóztatott apácafőnök birta rá a merényletre

Mexikóból jelentik: Mexikó-Cityben pénteken kezdtek tárgyalni Obregon tábornok gyilkosának, Torralnak büntetését. A tárgyaláson a védelem a vádlott elmeállapotának megvizsgálását indítványozta.

A főállamügyész halálos ítéletet kért Torralra és husz évi fegyházbüntetést Trejo apácafőnökre, akit azzal vádolnak, hogy ő bujtotta fel a merénylet.

A tárgyaláson Trejo apácafőnökő kihallgatása során beismerte, hogy tett róltánszor olyan kijelentéseket, amelyek esetleg arra bírhatták Torralt, hogy eltegye láb alól a katolicizmus legagyobb ellenségét, Obregont.

Nem emlékszik ugyan arra, hogy ezekben a félig öntudatlan kijelentéseiben gyilkosságra való felbujtás lett volna, nem tartja azonban kizártnak, hogy a hevesvérű fiatalember így értelmezte szavait.

A szembesítésnél

Torral azt vallotta, hogy a zárda-főnök többször tett olyan kijelentéseket előtte, hogy Obregon és Calles halála jótétemény volna az ország részére.

A bünper tárgyalásával egyidejűleg a mexikói püspöki kar nyílt levelet intézett Calles elnökhöz, amelyben a püspöki kar tiltakozik Callesnek a *New York Herald Tribune* csütörtöki számában megjelent nyilatkozata ellen, amely szerint Obregon meggyilkolásáért legnagyobb részt a katolikus pápászat terhelte felelősség.

Szubotica-i panoráma

A vurstli

A palicsi vurstli most van még csak alakulóban, de máris tizenhárompróbás standardpublikummal dicsekedhet. A palackdobálás és a céllovászat nemes művészete magikus erővel vonzza a titkos tellvilmosokat, a kicsi vaskocsi pedig, amelyet teljes krafftal kell felhajtani a meredeken, egyenesen tüneményes sikerrel szalad.

A néni a hat cifra palack előtt körbe nyúzsog és szakadatlanul publikálja a mélyen leszállított élvezeti díjat:

— Hat karika egy dinár — hadaria behelzélő szopránban és rámutat a félkörbe állított gyönyörű palackokra.

— És mit kapok ha eltrafálok? — érdeklődik egy ingujjra vetkőzött fiatalember.

— Micsoda kérdés — csodálkozik el a néni és szemrehányólag néz a kis kiváncsira — hát azt az üveg borocskát, amelyiknek a nyakára rámegegy a karika.

A fiatalember rövid tanácskozást folytat le a menyasszonyával és némi habozás után kötélnek áll.

A körülálló harsány figyelme közben kezdett óvatosan dobálni, de a finom italt nem találta nyakon. Az ötvenkettedik karikánál a következő sötét gyanuperrel élt:

— Nem is megy rá a nyakra ez a vacak!

— Nem hát — kárörvendi egy kövér bácsi — ne is álmodjál arról eszém, ugyse iszol belőle...

— Nem a... — ébred fel az ingujjas fiatalemberben a nagyfene virtus — majd elvállik...

És bravurokat kezdett mesélni, hogy aszongya: »Olyat dobtam én már, mint ide a nádas.«

Erre aztán felcseperedett a hecsülete. A karikás néni átlátszó üzleti célzattal bókolni kezdett.

— Látszik az kérem az első hajintásnál, milyen finom biztos keze van az urnak. Meg aztán mennyi szakértelem van abban, ahogy behunyja a félszemit, célzás közben.

— Nem vagyok dicponálva — vallja be szontyolodottan a kétszáznegyvenedik karikánál.

Egyszer majdnem eltalálta. Ez úgy félnégy felé lehetett. Diadalmasan körülnézett és kereste a gáncoskodó kövér bácsit, aki azonban időközben kidőlt. A többiek is kidőltek. Este hétkor még mindig dobott. Félnyelckor is. Robbanóvak dühvel, hogy csak azért is megmutatja ő az ácsorgó közvéleménynek. Háromnegyedkor már vérben forgó szemekkel vaktában hajigált.

— Gyere már — sürgette a menyasszony — tönkremegy itten te... te... balek!

— Mi? — hördült fel a szerencsétlen ifju — balek?

— Az hát — pattogott a gunyoros válasza — balek. Ezt eltaláltad. Az üveget persze nem találtad el.

— No megállj Mári, ezt megkeserülöd Mári... — fenyegetődött a peches ifju és vészjelző nyugalommal fizette ki a hatszázhetven karikát:

Mári megijedt a nagy nyugalomtól.

— Ez valamit forral — ijedt meg hejlürlől és szelidebb hurokat kezdett pengetni.

Gyöngéd célzást tett arra, hogy hát: — Nem célzol azért rosszul, csak peched volt. Nem voltál... izé...

— Dicponálva — segített neki a karikás néni.

Tell Vilmos sötét tekintetet vetett a nőre:

— Még egyet azért hajintunk, — de potyan.

Mári nem értette.

— Nem érted Mári? Mindjárt meg fogod érteni Mári — ordította — ide azzal a karikával.

— Melyikkel?

— Ami az ujjadon van. Az aranykarikával.

És határozott hangsúllyal tette hozzá: — Szakitunk.

Mári most már értette. Pityeregve huzta le a gyűrűt és átnyújtotta a könyörtelen embernek.

— Hopp — és a drága aranykarika

már repült is a palackok közé.

— Nna — futta ki magát az ifju — most megkaptad.

— Bánom is én — dacoskodott a hölgy — ugyse mennék ilyen pazarlóhoz.

Szerencsére a néni már hozta is vissza a gyűrűt:

— Ne veszekedjenek lelkeim — kérlelte a farkasszemet néző fiatalokat — ugyanis rövid az élet.

És ezekkel a mély szavakkal visszahelelyezte Mári gyűrűsujjára a karikát.

— Hát pazar vagyok én, ha? — kezdte a hékülést Tell Vilmos.

— Dehogyan az — felelte Mári helyett a karikásasszony — csókoliák már meg egymást, de gyorsan.

— Különben is — tette hozzá — különben is a kedves vőlegénye egy üveg finom bort is nyert.

Általános bámulat.

— Igen — magyarázta tovább a néni — akiről kiderült, hogy nemcsak karikái vannak, de szíve is van — most találta el. Idenézzenek.

A jó néni sajátkezűleg rakott az egyik üveg nyakába egy karikát és az egészet az ifjura fogta.

— Pont a nyakát találta — szimulálta a csodálkozást.

— Na ne tessék ilyet mondani — értette félre szendén, pírulva a Mári — nem is a nyakam volt...

(d.)

Óriási tűzvész a futaki erdőben

Hat óra hosszat lángokban állt a Noviszad közvetlen határában levő erdő — A katasztrófát egy kisfiú okozta, aki rókaljukat égetett ki

Noviszadról jelentik: Noviszadon, a Futaki ut mentén, a Darányi-telep közvetlen közelében szombaton délelőtt kigyulladt a hatalmas kiterjedésű futaki uradalmi erdő, amely ögróf Pallavichini Sándor nagybirtokos tulajdona. A fiatal tölgyerdő reggel kilenc órakor gyulladt ki.

A tűz kitérésének híre a noviszadi városházán megszólaltak a tűzjelző hangok és úgy a hívatásos, mint az önkéntes tűzoltóság teljes felkészültséggel vonult ki. Néhány perccel később egy század katonaság is a helyszínre érkezett, de az oltás óriási nehézségekbe ütközött, mert nem áll elegendő víz rendelkezésére.

Reggel kilenc órakor Setaracs Szevén erdőre vette elsőnek észre a magasba csapó lángokat. Azonnal felhívta a környéket. Setaracs a felcsapó lángok előtt megpillantotta Sumarov Joca erdőre kis fiát. Setaracs erdőre megkérdezte a kisfiút, hogy mi-kép támadt a tűz, de a kisfiú nem akart felelni, mire néhány másik kisfiú, akik Sumarovval ott játszottak, elmondta, hogy a Sumarov Ilija egy rókaljukat akart kitérőt és tüzet gyújtott. A rókaljukban elhelyezett száraz galyakból kicsapott lángok felgyújtották a kör-

nyezetben levő száraz fákat, amelyek nagy sitergással égni kezdtek.

Setaracs a legközelebbi telefonállomáshoz futott és értesítette a tűzoltóságot, amely hamarosan a helyszínre sietett, de mentésre gondolni sem lehetett, mert a vízhiányon és a tűz nagy kiterjedésén kívül az a körülmény is lehetlenné tette az oltási munkálatokat, hogy a tűz betelét terjedt és a sűrű erdőbe nem lehetett a fecskendőkocsikkal behajtani.

Reggel tíz órakor a sebesen terjedt tűz már négy kilométer hosszúságban pusztított és az égre felcsapó hatalmas lángnyelvek eljezték, hogy a tűz az egész erdőt elpusztítással fenyegeti.

Délelőtt tízenegy óra tájban váratlanul szél kerekedett, mely a tűznek újabb tápot adott. Dél felé a noviszadi dunai flottilla főparancsnokságtól egy század tengerészkatona érkezett futva a tűz színhelyére. Délben már nyolcvan hold állott lángokban. A tűzoltóság és katonaság leszékel irtotta a közelben levő fákat. Több tűzoltó és katona részszul lett az elviselhetetlen nagy forróságban.

A megfeszített munka eredményeképpen délután három órakor sikerült végre lokalizálni a tüzet.

A bajor halálvonat

Két hónap alatt hét súlyos vasúti szerencsétlenség történt a bajor vonalakon — A katasztrófák oka: politika

A hírhedt romániai vasutak, amelyek a katasztrófák egyidőben sűrűbben követték egymást, mint az ágyulövészek egy trónörökös születésnapján, most rehabilitálva vannak: a Német Birodalmi Vasutak olyan katasztrófa-rekordot állítottak fel a bajor vonalakon az utolsó két hónapban, amiért még a CFR is megirigyelheti őket. A bajorországi vasutagazgatóság területén május vége óta a következő súlyos kimenetelű vasúti szerencsétlenségek történtek:

Május 25. München, 27 halott, 23 súlyos sebesült.

Junius 10. Siegsdorf, 24 halott, 12 súlyos sebesült.

Junius 23. Ammendorf, 15 súlyos sebesült.

Julius 3. Ulm, 2 súlyos sebesült.

Julius 15. Nürnberg, 10 halott, 25 súlyos sebesült.

Julius 28. Kehrsbach 14 súlyos sebesült.

Julius 31. Augsburg, 12 halott, 35 súlyos sebesült.

Ennek a katasztrófa-sorozatnak már a fele sem tréfa. A szeria-tan hívei, akik az egymást követő bajjóslatu események rendszeres megismétlődésében törvényszerűséget látnak és hirdetnek, a maguk elméletének igazolását vélték fel-fedezni a bajorországi vasúti szerencsétlenségekben is — egészen a harmadik-negyedik katasztrófiáig. Amikor azonban az ulmi kisiklás után a nürnbergi összeütközés következett, majd a kersbach-i és most az augsburgi, a szeria kezdett tulságosan »szép« lenni ahhoz, hogy olyan misztikus hipotézis elegen-

dő lett volna a megmagyarázására, mint dr. Ernst Kammerer elmélete. Természetes, hogy az aránylag kis területen és egymással csaknem egyidőben lejátszódtott vasúti szerencsétlenségeket nem lehet pusztán a véletlen szeszélyének tulajdonítani s abban törvényszerűséget kell keresni, de ez a törvényszerűség nem a történések determinációjában, hanem az anyag és a személyzet csődjében találja meg a magyarázatát.

A bajor vasúti vonalakat a német Államvasutak mindössze négy évvel ezelőtt vették át, odáig a bajor kormány házi kezelésében állottak. A rövidlábó bajor provincializmus, a minden centralizáló törekvéssel szemben kritikátlan ellentállást tanúsító lokálpatriotizmus kézzel-lábbal kapálódzott az ellen, hogy »elvegyék a vasutakat« Bajorországtól és a birodalmi vasutak egyesítését még a háborús összeomlást követő demokratikus rezsim idején is több mint hat esztendőn keresztül megakadályozta. A bajor vonalakat végül is olyan állapotban adták át a birodalmi Államvasutaknak, hogy ezek elnöke, Dormmüller már az átvételkor kénytelen volt megbélyegezni azt a »tíz éves rablógazdálkodást«, amellyel a bajor vezetőség a közlekedést a délnémet vonalakon teljesen lezüllesztette. Igaz, a birodalmi vasutak elnöke rámutatott, enyhítő körülményként, ennek a rablógazdálkodásnak az okára is, de ez a látszólagos mentség alapiában véve még súlyosabb vád a bajor kormányzat ellen.

— Világos — mondotta Dormmüller — hogy a bajor vonalak, amikor még

egyedül állottak, nem engedhettek meg maguknak olyan befektetéseket, mint például Poroszország. A bajor társállam nem rendelkezett azzal a gazdagsággal, a hajózható folyókkal, a kikötőkkel, mint a porosz, elsősorban pedig a gazdag szenterületek hiányoztak.

Ez mind igaz. De Bajorország ennek ellenére is ragaszkodott vasútjának önállóságához; a bajor reakció, amely minden közösséget lehetőleg kerülni igyekezett a »vörös« Poroszország vezetésé alatt álló birodalommal, szeparatistikus törekvéseinek egy lényeges pontban való feladását látta abban, ha leleegyezék, hogy vasúti vonalait bekapcsolja a birodalmi vasutak hálózatába. A bajor reakció akadályozta meg a német vasutak egyesítését politikai okokból és juttatta a bajor vasutakat olyan állapotba, hogy bár négy év alatt minden megtörtént az addigi mulasztások pótlására és a hibák kijavítására, még ma is a legvisszalépőbb állapotok uralkodnak a délnémet vonalakon. A birodalmi vasutak óriási áldozatokat hoztak az utolsó négy év alatt a bajorországi vonalakért s mint a most nyilvánosságra hozott kimutatások igazolják, nagyobb befektetéseket eszközöltek az utolsó időben Bajorországban, mint akár a békeévekben, de ez a fokozott tempójú utánpótlási munka elkésett, mert későn kezdődött: a bajor partikularizmusnak eddig hetvenhárom áldozatát temették el, ártatlan utasokat, akiket találmra végzett ki a rövidlábó reakció.

A vasúti anyag leromlása mellett a bajor vasútszemélyzet kedvezőtlen szociális helyzete játssza a legfontosabb szerepet a katasztrófák előidézésében. A bajor vasutagazgatóság, amely az átadás után is a helyén maradt és különösen személyzeti ügyekben meglehetősen autonómiával rendelkezik, reakciós mentalitásának megfelelően olyan viszonyokat teremtett, hogy az egész birodalomban a bajor vasutasok munkabeosztása a legterheesebb. A müncheni vasúti katasztrófa után a szakértők megállapították, hogy a szerencsétlenségek okozta, de kénytelenek voltak azt is leszögezni, hogy ez a figyelmetlenség a túlterhelt és munkával agyonhalmozott alkalmazottak emberileg teljesen érthető fáradtságából eredi. Amíg a vasúti baleseteket úgy fogják elintézni, hogy néhány bünbakot tesznek felelőssé érte s nem a személyzet munkabeosztását változtatják meg, addig a vasúti katasztrófák megszűnését nem lehet remélni.

vonatra, aki előzőleg elkészítette a végrendeletét. (y.)

Szent Rókus Lábsó

1. ALSÓ NAP

uj lába csíná! Teljesen elegendő, ha a lásból, amely a kultúrában mindenütt legjobban bevált, egy kis mennyiségűt egy meleg vízzel töltött laborba teszünk és abban a fájós lábat 10-15 percig áztatjuk

2.

Ezalatt az idő alatt a láb megdagadása, a feldörzsölés és a kintző, égető hatás egyszerűen megszűnik. — A. ok a fájdó mas, a melyeket a cipő nyomása okoz, azonnal megszűnnek

3.

A további áztatással a tyukszemek és a borkeménység annyira megpuhulnak, hogy azok keze vagy betelva nélkül is könnyen eltávolíthatók. — Legyen meggyőződve, hogy a Szent Rókus lábsó a lábat teljesen újá varázsolja

4. NEGYEDIK NAP

Megszabadítja a láb különböző zavaraitól. Annnyit gyalogolhat amennyit csak akar. Egy helyben órák hosszat állhat anélkül, hogy a fáradtság legkisebb nyomát érezte

A lábfürdő halása

Nagy csomag Szent-Rókus lábsó ára 16 dinár. Minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Ahol nem lenne raktáron, forduljon az SHS főlerakathoz: Kollár és — Gabrić Nada drogeria — Subotica 714

Öngyilkos lett Popovics Milivoj dr. szuboticaí ügyvéd

Gyógyíthatatlan betegsége miatt morfiummal megmérgezte magát és meghalt — Tizenegy nappal ezelőtt írta meg bucsulevelét

Három nap óta fokozatosan szedte a mérget az öngyilkos ügyvéd

Szombat reggel általános megdöbbenést keltett Szuboticaán az a hír, hogy Popovics Milivoj dr. szuboticaí ügyvéd, a demokrata párt helyi szervezetének egyik vezető tagja hirtelen meghalt.

Popovics Milivoj általánosan ismert és becsült tagja volt Szubotica város társadalmi életének és halála annál is inkább nagy megdöbbenést keltett, mert Popovics még pénteken is rendben végezte napi munkáját, feleket fogadott, a törvényszéken járt.

Popovics Milivoj súlyos neuraszténiában szenvedett, amiért néhány hónap előtt hosszabb időt töltött egy külföldi sanatóriumban. Epen ezért a hirtelen halál körülményei okot adtak a legkülönbözőbb verziókra és hamarosan az egész városban arról beszéltek, hogy Popovics Milivoj nem természetes halállal halt meg. A hatóságok is érdeklődni kezdtek Popovics Milivoj halálának körülményei iránt és hamarosan megállapítást is nyert, hogy

Popovics Milivoj öngyilkosságot követett el.

Makszimovics Szevetiszláv vezető ügyész utasítására a rendőrség előbb csak bizalmas információk beszerzése céljából kereste fel a családot, majd amikor a halottkémiai vizsgálat is gyanus adatokat produkált, hivatalosan is megindult a vizsgálat, amely a legrövidebb idő alatt eredményre is vezetett, amennyiben

Mázics Andrija bűnügyi rendőrkapitány három lepecsételt levelet talált, amelyek Popovics hagyott hátra és amelyekben bejelenti, hogy megmérgezi magát.

A leveleket a rendőrség beszolgáltatta az ügyészségnek és szombaton délelőtt Mázics Andrija rendőrkapitány lefolytatta a nyomozást az elhalálozás körülményeinek megállapítására.

Készülődés a halálra

Az ügyészség utasítására szombat reggel kilenc órakor megjelentek Popovics Milivoj házában Mázics Andrija rendőrkapitány és dr. Csovcics József városi tisztiorvos és néhány detektív. Dr. Csovcics József azonnal a holttest megvizsgálásához kezdett és már az első percben megállapította, hogy a halál nem természetes úton következett be. Erre engedett következtetni, hogy a halott arca teljesen elkékült. Más körülményekből is

az orvos nyomban megállapította, hogy mérgezés történt.

Ezalatt Mázics Andrija kihallgatta a család tagjait a halál körülményeire vonatkozólag. Elsőnek az elhunyt özvegyét kérdezte ki a rendőrkapitány és az asszony elmondotta, hogy

és emiatt nagyon sokat szenvedett. Hónapokkal ezelőtt családi körben többször mondomta, hogy

egy utolsó próbát tesz és ha nem tudnak rajta segíteni, öngyilkosságot fog követni.

Bár tudták, hogy Popovics betegsége súlyos, kijelentését nem vették tragikusan, igyekeztek megvigasztalni és életét lehetőleg kellemessé tenni. A családtagok minden igyekezte ellenére Popovics utolsó hónapja kínszenvedés volt. Buskomor lett, családjának tagjaival keveset érintkezett, csak legjobb barátai társaságában vált olykor-olykor beszédessé. Ügyvédi irodájának ügyeit rendesen elvégezte, egyébként azonban teljesen zárkózott életet élt.

Popovics gyakran panaszkodott, hogy nem bírja tovább az életet és három nappal ezelőtt határozottan

kijelentette, hogy öngyilkos lesz. A család már fokozottabban figyelt Popovics Milivojra, bár még most sem gondoltak arra, hogy megvalósítja szándékát.

Az utolsó nap

A pénteki napot Popovics dr. meglehetősen nyugtalanul töltötte. Egész délután otthon tartózkodott és hosszasan elbeszélgetett hozzátartozóival. Hét órakor visszavonult hálószobájába.

nagyobb adag morfiomot vett be, ezt azonban a család akkor még nem vette észre. Nyolc órakor Popovics dr. behívatta feleségét, akinek fájdalomról panaszkodott és idegesillapító orvosságot kért. Popovics Milivoj ekkor már ágybafeküdt és felesége brómot adott neki. Ezután Popovics láthatólag sokkal nyugodtabb lett. Ettől az időtől kezdve felesége és a szobalány állandóan a beteg mellett tartózkodtak. Tíz óra tájban Popovics Milivoj hirtelen rosszul lett, teste görcsösen vonagolni kezdett, arca eltorzult, mire orvost hívtak hozzá, aki idegrohamnak vélte a betegséget és csillapító szereket adott.

A beteg állapota azonban nem javult és dr. Popovics Milivoj borzalmas kínok között tíz óra után néhány perccel kiszenvedett.

Hozzátartozói még ekkor sem gondoltak arra, hogy Popovics öngyilkos lett, bár már néhány nappal ezelőtt többször voltak hányási ingerrei és az utolsó napokban sok vizet ivott és jeget evett. A család azt hitte, hogy szívzselhűdés ölte meg Popovicsot. Az orvos, akit újból elhívtak, szintén ezen a véleményen volt.

Megtalálják a leveleket

A városban reggel gyorsan elterjedt Popovics Milivoj halálának híre és ezzel kapcsolatban különböző verziók keringtek és az ügyészség utasítására a halottkémekkel, dr. Csovcics József tisztiorvossal együtt Mázics Andrija rendőrkapitány is megjelent a halottas háznál.

A hozzátartozók meghallgatása után kintatni kezdtek a lakásban, mert a halottkém határozottan amellet foglalt állást, hogy mérgezés történt és valószínűnek látszott, hogy amennyiben Popovics öngyilkosságot követett el, levelet hagyott hátra és a mérgező maradványait is keresték.

Popovics Milivoj éjjeli szekrényében morfiom recepteket találtak, egyik szekrényben pedig három lepecsételt levélre bukkant a rendőrség.

Mind egyik levélen volt valami felírás. Az egyik levél horitékján magyar nyelven a következő állott:

»Halálom után azonnal felbontandó. (Végtisztességgemről szóló rendelkezések.)

A második levél az elhunyt végrendeletét tartalmazta, míg a harmadikat a vizsgálóbírónak címezte.

Felbontották mindhárom levelet. Az első levélben

kéri Popovics, hogy holttestét szállítsák a legközelebbi krematóriumba és égessék el.

Ezt a kívánságot a család különböző lelküzdhetetlen akadályok miatt nem tudja teljesíteni.

A végrendeletet nem bontották fel. A harmadik levélben a következőket írta Popovics Milivoj:

Az orvosok nagyon gyávák. Érzem, hogy nem tudnak rajtam segíteni, ezért magam fogok végezni magammal.

A levélben még azt is bejelenti dr. Po-

egyik legbuzgóbb harcosa volt a szerb-magyar közeledésnek. A demokrata párt szuboticaí szervezetének megalapítói közé tartozott és egy ideig a szervezet elnöke is volt. A Davidovics-kormány idején a szubotica főispáni állás jelöltje volt, majd budapesti követnek akarták kinevezni, de ezek a tervek nem valósultak meg, mert a Davidovics-kormány csak nagyon rövid ideig vezette az ország ügyeit.

Ugyanerre az időre esik Popovics Milivoj gazdaságpolitikai szereplése is. Popovics

a jugoszláv-magyar kereskedelmi kamara megalakításán fáradozott,

de ezt a rendkívül életrevaló tervet az áldatlan politikai viszonyok miatt nem sikerült megvalósítani. A községl vá-

Egyik asszony mondja a másiknak!

popovics, hogy morfiummal fog öngyilkosságot követni.

A bucsulevél július 23-ikán kelt, tehát Popovics Milivoj már tizenegy nap előtt elhatározta, hogy öngyilkos lesz.

Valószínű, hogy lassanként gyűjtötte össze a morfiomot és az utolsó három napban vette be fokozatosan a mérget. Az utolsó adagot minden jel szerint péntek este hét órakor, amikor egyedül volt szobájában, vette be.

Mellőzik a boncolást

A nyomozás eredményéről Mázics Andrija rendőrkapitány jelentést tett Makszimovics Szevetiszláv vezető ügyésznek, akinek átadta a hátrahagyott leveleket.

Mivel kétségtelenül megállapítást nyert, hogy Popovics önkézzel vett véget életének, a vizsgálóbíró engedélyt adott, hogy boncolás mellőzésével temessék el.

A helyszíni vizsgálat megejtése után Popovics Milivoj holttestét felravalozták.

Popovics Milivoj pályafutása

Popovics Milivoj dr. előkelő szuboticaí szerb család tagja volt. A város társadalmi életében az impériumváltozás előtt és azután is nagy szerepet játszott és

lasztásokon jelöltséget vállalt a demokrata párt listáján és a tagja is lett a városi képviselőtestületnek, ahol azonban már keveset szerepelt.

Popovics Milivoj őszinte, lelkes barátja volt a sportoknak is és ezen a téren mint a Popovics-serleg adományozója örökölte meg nevét. Erdemeiért a Szuboticaí Sport Klub néhány év előtt örökös diszelnökévé választotta.

Popovics Milivoj tragikus halála a városban általánosan nagy részvétet keltett és a városházára, a törvényszékre és a kaszinó épületére kintették a gyászlobogót. Temetése vasárnap délután lesz a Szokolszka-uccai 1-es szám alatti gyászházából. Felesége, kisleánya és édesapja gyászolják.

A francia versírási fejedelméről, a modern líra úttörőjéről,

Baudelaire-ről

most jelent meg Csányi Endre pompás tanulmánya:

Baudelaire élete és költészete címmel.

A kitűnő tanulmányban a szerző nagy hozzáértséssel boncolja Baudelaire rejtélyes lelkiéletét és költészetét.

A könyv ára 50 dinár. Megrendelhető a Minerva r.-t. könyvosztályában

Városi muzeumot létesítenek Noviszadon

Ujlaki Miklós korából való érmekeket akar megmenteni a noviszadi múzeumbarátok egyesülete

Noviszadról jelentik: Noviszadon néhány hónappal ezelőtt numizmatikusokból és történészekből múzeumbarátok egyesülete alakult dr. Mócs Sándor volt főispán elnöke alatt, akinek vezetésével az egyesület akciót indított, hogy Noviszadon, a város és a társadalom adakozásából történelmi és etnográfiai muzeum létesüljön.

Az egyesület kiáltványt intézett a lakossághoz, amelyben adakozásra szólítja fel a polgárságot. A kiáltvány egész sor régiséget sorolt fel, amelyet a Vajdaság területén találtak és amelyeket a noviszadi létesítendő múzeum számára meg kellene menteni.

Ezzel kapcsolatosan Nuber Ferenc, az ismert numizmatikus, a pancsevoi történelmi múzeum őre, beadványt intézett a városi tanácshoz, amelyben a maga részéről is felhívja a város figyelmét, a Noviszadon és a Vajdaságban levő és kincseket érő régiségek megszerzésének szükségességére.

Nuber Ferenc javasolja a városnak, hogy a Grabovó és Novi-Banovci körül talált és a negyedik századból, Krisztus után 307-ből származó római pénzgyűjteményt, számszerint 1897 darabot, a város szerezzze meg. A kollekciónban szereplő nagyértékű római pénzek a szirmiumi római pénzverdesben készülték és tulajdonosuk hateraz dinárért hajlandó volna azokat a városnak eladni. Hasonlóképpen megmentendők és megszerzendők tartja azt a kollekción, amely 1458—1490-ből származik és amely Ujlaki Miklósnak, Ilk vár urának és Bosznia címzetes királyának, Mátyás korabeli érmeiből áll és amely régi pénzgyűjtemény 1200 dinárért volna megszerzhető.

A beadványt a városi tanács legközelebbi ülésén fogja tárgyalni és kétségtelen, hogy a város nem fogja elmulasztani az alkalmat, hogy a ritka, értékes és helyi vonatkozású gyűjteményeket a létesítendő városi múzeum számára megmentse.

Felavatták Hranilovics Jován síremékét

A noviszadi újságírószekció állította a síremléket első elnökének

Négy évvel ezelőtt halt meg Noviszadon Hranilovics Jován, az ismert író és költő, a noviszadi újságírószekció első elnöke, a noviszadi görögkatolikus egyház plébánosa. Hranilovics kiválóan értékes író volt, akit irodalmi tevékenységéért számos tudományos társulat iktatott tagjai közé.

A noviszadi újságírószekció Jugovics Vladimírné, az időközben elhunyt horvát író kezdemenyezésére a noviszadi görögkatolikus temetőben díszes síremléket létesített, amelyet szombaton avattak fel.

Röggel nyolc órakor a noviszadi görögkatolikus templomban gyászistentisztelet volt, amely alkalomból a templom színléte megtelt előkelő közönséggel. Dr. Pavics Djuro, noviszadi görögkatolikus plébános nagy papi segédlettel mondotta a gyászmisét, majd a közönség a görögkatolikus temetőbe vonult. A templomban és a temetőben megjelent dr. Borota Branislav polgármester és Sztakics Sztóján városi tanácsnok, a városi tanács nevében, Klicin Mita bácskai tartományi választmányi elnök, mint a noviszadi újságírószekció elnöke és az újságírószekció számos tagja, továbbá dr. Velickovics-Szvinjarev Miladin kórházi főorvos, dr. Kostelnik Gavro lemergi egyetemi tanár, Fátih Ferenc római katolikus apát, esperes-plébános, dr. Menevidjan Gábor örmény plébános, a noviszadi helyőrség képviselőiben Gajkovics Gavra őrnagy, továbbá dr. Boksán Millivoj ügyvéd, Tapavica Branislav kulai főszolgabíró és mások.

Bálics Jován djurdjevi plébános nagy papi segédlettel mondott a sírnál csendes misét, azután megáldotta a sírt,

Klicin Mita tartományi választmányi elnök, az újságírószekció nevében, dr. Pavics Djuro görögkatolikus plébános a noviszadi görögkatolikus egyház nevében, dr. Kostelnik Gavra kucurai származású lemergi egyetemi tanár a Sevcsen ukrán kulturszövetség nevében ukrán nyelven, dr. Borota Branislav

polgármester a város nevében, dr. Hranil Mihály zsabali ügyvéd a zsabali rusnyákok, Paroskija Misa gazdálkodó a ruszikkiszturi rusnyákok nevében méltatták Hranilovics Jován érdemeit. Utána a Neven énekelt gyászdalokat. A díszes síremlék fehér márványból készült.

A 4-szer százaz magyar staféta előfutámában második lett, de szabálytalan váltás miatt diszkvalifikálták

Amszterdamból jelentik: Az uszóolimpiádott zuhogó esőben nyitották meg szombaton.

Az ünnepélyes aktus után Magyarország—Argentína vízpolómérkőzéssel kezdődött a verseny. A magyar csapat kezdetben elfogódottan és óvatosan játszott a titkos favorit ellen, később döntő fölénybe került és egymásután lötte a gólokat. Az eredmény 14:0 (9:0) Magyarország javára. A magyar csapatban a csatársor játszott nagyszerűen.

Az 1500 méteres uszás előfutámaiban a favoritok győztek.

I. 1. Clapp (Amerika) 21 p. 31 mp.
2. Takebayasky (japán) 22.36.2.

II. 1. Arai (japán) 21.39. 2. Terentini (olasz) 21.42.4.

III. 1. Takaishi (japán) 21.20.8. 2. Ruddy (Amerika) 21.49.

IV. 1. Zorilla (Argentína) 21.43.2. 2. Vandelpaque (francia).

V. 1. Arne Borg (svéd) 21.08.2. 2. Charlton (Ausztrália).

Az atlétikai versenyek közül kora dél-

után a 4×100 méteres staféta előfutámaiban bonyolították le. A magyarok a III-ik előfutamba kerültek, ahol Amerika mögött a második helyen végeztek, a zsűri azonban szabálytalan váltás miatt a magyar csapatot diszkvalifikálta. A döntőbe a magyarok helyett Svájc stafétája került.

I. 1. Anglia 42.2 mp. 2. Kanada.

II. 1. Franciaország 41.8 mp. 2. Németország. A németek hibás váltások miatt szorultak a második helyre.

III. 1. Amerika 41.2 mp. 2. Magyarország (diszkvalifikálva).

A 3000 méteres akadályverseny döntőjére délután fél hatkor került a sor. Nurmi betegesen állt starthoz, a súlyos gyomorrontás alaposan megviselte. De még így is megnyerhette volna a versenyt, erőkimélemből azonban átengedte a győzelmet honfitársának, Lonkolonak. A verseny végeredménye:

Leukola (fenn) 9 p 21.8 mp.
Nurmi (fenn)
Anderson (svéd)

„A mi nagy államunk az egyenlőség, szabadság és testvériség hazája“

Davidovics Ljuba beszéde a beogradi demokrata ifjusághoz

A beogradi demokrata ifjuság pénteken este a Szentvákoni levő kulturházban bankettet rendezett, amelyen résztvevő a demokrata párt egész vezérkara, Davidovics Ljubával az élén. Davidovics az egybegyűlt ifjakhoz nagy beszédet intézett, amelyben a következőket mondotta:

— A fiatalság nagy áldozatokat hozott felszabadulásunk és egyesülésünk művéért és bátran el lehet mondani, hogy a mi nagy országunk, a mi nagy államunk: az egyenlőség, szabadság és testvériség állama. Merem ezt állítani, mert tíz éven át mindannyian, öregek és fiatalok azon fáradoztunk, hogy tettekkel is bizonyítsuk, hogy ez az egyenlőség, szabadság és testvériség hazája. Azt hiszem, az ifjuság meg tudja majd óvni az oszthatatlan hazát és a nemzeti egységet. Ezt a hazát demokratikusan kell berendezni, ha élni és haladni akarunk. Az ifjuság tegyen meg mindent, hogy megerősítse azt a meggyőződést, hogy ez az ország nemcsak

a szerbeké, nem is csak a horvátoké, sem pedig csak a szlovéneké, hanem ez mindannyiunk, a szerbek, horvátok és szlovének országa. Mindannyiunknak egyforma gondja és egyforma szent kötelessége, hogy utolsó lehelletünkig és utolsó csepp vérünkig oltalmazzuk ezt az országot.

Dr. Angyelinovics Grga építésügyi miniszter a horvát demokraták nevében elítélte egy a nagyhorvát, mint a nagy-szerb törekvéseket. Timotijevics Koszta, Kumanudi Koszta és Dukanac Szavko beszéde után Grol Milán közoktatásügyi miniszter szólalt fel:

— Ezekben a napokban — mondotta Grol — az a feladat járult reánk, hogy megvédjük ezt az államot azoktól az eszméktől, amelyekkel alapjában megakariják változtatni. A szükség folytán, a védelem céljából egy táborban vagyunk azzal a csoporttal, amellyel eszmileg nem vagyunk azonosok. Meg kell maradnunk demokratáknak, nem a párt, hanem az állam kedvéért.

Súlyos municiórobbanások Svájcban és Olaszországban

Egy arzenál robbanása következtében lángba borult Spezia városa is

Speziából jelentik: Szombatra virradó éjjel

Spezia közelében a levegőbe repült egy löportár.

Az első jelentések szerint a robbanás következtében sok ember az életét veszítette. Később azt jelentették, hogy a robbanás következtében kigyulladt Spezia városa is.

A mentési munkálatokat a nagy kiterjedése erősen megnehezítte. Speziával és Livornóval, valamint a két város környékével megszakadt a telefonösszeköttetés és így a katasztrófáról nincsenek részletes jelentések.

Mint Innsbruckból jelentik, az olasz határról érkező utasok valóságos pá-

nikhangulatban azt beszélnek, hogy a speciális robbanási katasztrófa méretei rendkívül nagyok, pontos adatok azonban még nem állnak rendelkezésre. Ugy tudják, hogy a robbanás következtében egész házsorok megrongálódtak és több épület összeomlott, valamint sok emberélet esett áldozatul.

Ezekkel a hírekkel ellentétben egy római jelentés a következőkről számol be: Késő éjjel hire futott Rómában, hogy a speciális kikötőben rémes löportyári robbanás történt, amelynek sok emberélet esett áldozatul és a város is ég. Későbbi jelentések a szerencsétlenség méreteit kisebbnek mondják, de a szombat

reggeli római lapoknak még nincsenek részletes tudósításaik a katasztrófáról. Hir szerint

a speciális kikötő közelében lévő petroleumtelepek gyulladtak meg és ebből keletkezett a katasztrófa.

A tűz rohamosan terjedt és átharapódzott a speciális repülőtérre is. Az állandóan ismétlődő robbanások megrémítették a lakosságot, amely pánikszerebben menekült a városból. A petroleumtelepek közelében lévő házak olyan vesztélyben forogtak, hogy a lakókat sürgősen eltávolították. Ez a jelentés is megemlíti, hogy a telefonösszeköttetés megszakadt Speziával és kiemeli azt is, hogy a hivatalos Stefani-ügynökség nem adott ki jelentést a katasztrófáról. Genfi jelentés szerint péntek este nyolc órakor

a freyburgi arzenálban tűz támadt és a felhalmozott munició borzalmas detonációkkal felrobbant

és lángba borította az egész nagy telepet. A tűz olyan rohamosan terjedt, hogy a mentésről szó sem lehetett. Az arzenál személyzete fejvesztetten menekült és mire a tűzoltók a helyszínre értek, az egész telep a lángok martaléka lett és a tűzoltóság már csak a szomszédos épületek megmentésére szorítkozott. Az eddigi jelentések szerint emberéletben nem esett kár.

EGYÉNI AKCIÓ

Gyerünk Csóvics!

Részeg embert már régen nem láttam. Ebben a bős melegben senkinek sincs kedve a borosflaskához, aminek a tartalma még jobban melegeit. Ma délután a legaszfaltvasztóbb kánikulában végre belémbotlott egy részeg alsóvárosi ifjú. Olyan intenzíven botlott belém, hogy majd elgázolt, akár egy villamos, de a villamos legalább csenget gázolás előtt, míg a részeg legény halkán, orvul belém lépett. Utána diadalfancot járt és rázendített az alkoholistá-himnuszra:

*Eresz alatt teckefészek,
Csóvics István mindig részeg!*

Ezt diadalmas hanghordozással káromta a berugott fickó, aki röviden Csóvicsnak szólította saját magát.

— Ej, ej Csóvics — diskurált önmagával az ifjú boromissza — nagy huncut vagy te Csóvics!

Es kedélyesen kupán veregette a huncut Csóvicsot. Csóvics megse sértődött. Sőt igen fölényesen bánt a bizalmaskodó részeggel, folyton csittigaita és igyekezett a lelkére beszélni.

— Hallod-e mán — szólta rá szigoruan — elég legyen a mókából!

Ekkor a részeg embernek szaladt egy akácia.

— Nem tud vtgyázni, maffa! — rivallt rá keményen Csóvics — majd megtanított kegyedet a saját lábán járn!

Szólt és kegyetlenül einadrágolta a szemtelen akáciát. A sarki rendőr érdeklődve nézte a verekedést. Előbb megvárta melyik huzza a rövidebbet és amikor Csóvics vérző fejfel elterült a földön, nem a győztes akácot, hanem a részeget tartóztatta le. Bizonyára azért mert ő kezdte a verekedést.

— Allómars, befel! — terelte a városháza irányába az uccai olimpiász vesztését — részeg malac!

— Na, kellett ez neked Csóvics? — korholta magát az ittas legényke — látod, látod mi lesz belőled Csóvics! Börtöntöltelék lesz belőled Csóvics!

Csóvics csak dűnyögött és dacosan morgott valamit, hogy őt ne molesztálják, neki ne nyafogjanak a fülébe. De szemmeláthatóan inába szállott a bátorsága és hajlamosnak mutatkozott a kijózanodásra.

— Eresz alatt teckefészek... — gajdolta hanyatló lelkesedéssel a rendőr balján és egyezkedő tárgyalásokat próbált kezdeni:

— Moj Brat — mondta — tulajdonképpen mit akar ettől a szegény Csóvics-tól? Hisz ez még a légynek se vétett soha. Olyan jó, akár egy falat kenyér. En garantálom magának, hogy nem csinál több botrányt. En jótállok érte kedves biztos ur!

A rendőr a szeme közé nézett:
— Eltakarodsz haza a fenébe, ha engedlek?
Az iszákos esküre emelte a két ujját:
— Fusson ki a két szemem...
— Akkor lódulj!
És elzavarta a holdfényes Jelacsicsva-ulica felé. A legény futólépésben haladt, visszakacsintott néha, hogy látja-e még a rendőr, aztán amikor egy fordulónál végleg eltűnt gumibotos, fenyegető profilja, legényesen félreapta a süvegét, danolni kezdett és »gyerünk Csóvics!« kiáltással beugrott a »Három cillinder«-hez címzett koreszmába, ahol női zenekar szolgáltatta a kéjgyönyört a mulatni vágyóknak.

Tsin.

HIREK

— Dolinka Vása volt sztarakanizsai polgármester — Martonos község jegyzője. Martonosról jelentik: A belügyminiszter Dolinka Vása volt sztarakanizsai polgármestert Martonosra jegyzővé nevezte ki.

— Szentárváros nem ad el több földparcellát. Szentárvárosról jelentik: A legutóbbi időben több földműves kérte a városi tanácsot, hogy földparcellát adjon el. Tekintettel arra, hogy a városnak már csak igen kevés föld van a birtokában, a tanács kimondotta, hogy örök áron nem ad el több parcellát és a nincstelenek a jövőben csak bérbé vehetnek a városi földekből.

— Öngyilkos lett a világ romlottsága miatt. Szarajevóból jelentik: Delanovics Jován szarajevói kereskedő szombatra virradó éjjel irodájában fobelőtte magát és meghalt. Az életet kereskedő bucsulevelet hagyott hátra, amelyben azt írja, hogy a világ mai romlottsága miatt dobja el magát az életet. A bucsurokban megjegyzi még azt is, hogy a jelenlegi világrendben csak az erkölcsi telenség és az erőszak segítenek a boldoguláshoz és a becsületes emberre a teljes anyagi csőd vár. A megindult rendőri vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlen kereskedő a legutóbbi időben állandó fizetési nehézségekkel küzdött.

— Szerencsétlenül járt munkás. Zagreből jelentik: Megrendítő szerencsétlenség történt szombaton a zagrebi Arko-féle likörgyár telepén. Sztankovics Andra hatvanhárom éves munkás a gyári kisvasut körül foglalatostkodott és nem vette észre, hogy ellenkező irányból a kisvasut egyik kocsija közeledik. A nehéz vagon keresztülment a szerencsétlen emberen, akinek csak borzalmasan összeroncolt holttestét sikerült kiemelni a kerekek alól. A halálos szerencsétlenség ügyében megindították a vizsgálatot.

— Még nincs hír az oecánrepülő lengyel pilótákról. Newyorkból jelentik: A két lengyel repülőőr, akik pénteken szálltak fel a Bourgetben, hogy átrepüljék az Atlanti oecánt, még nincs semmi hír. Ha minden szerencsésen megy szombaton estére várják Amerika fölé érkezésüket, azonban az időjárási jelentések Newfoundlandról kedvezőtlenek. Az amerikai lengyel kolónia nagy előkészületeket tesz a pilóták ünneplés fogadtatására és a washingtoni lengyel követ már Newyorkba érkezett.

— Nyolc százalék helyett csak hét százalékot akarnak fizetni Szentárváros betétjeire. Szentárvárosról jelentik: Szentárváros kétszáz ezer dinárt helyezett el a zagrebi szerb bank szentái fiókjánál nyolc százalékos kamatra. A napokban értesítették a várost, hogy a bank a kamatlábát hét százalékra szállítja le. A városi tanács tiltakozott a kamatláb leszállítása ellen és közölte a bankkal, hogy ha nem hajlandó továbbra is nyolc százalékot fizetni, kénytelen lesz más takarékpénztárban elhelyezni betétjét. A bank még nem válaszolt a város felhívására.

— Időjárás. A Meteorológiai Intézet jelenti: Esőre, zivatarra hajló, egyelőre meleg idő várható.

— Szegényügyi bizottság alakul Szentán. Szentárvárosról jelentik: A városi tanács legutóbbi ülésén elhatározta, hogy 1929. évtől kezdve minden könyöradományt beszüntet és minden alamizsnára szorult beutal a szegényházba. Ezért a szegényházat fokozatosan fejlesztik és a szegényház fejlesztésére, ellenőrzésére szegényügyi bizottságot fognak választani. Az öttagú bizottságot a város legközelebbi közgyűlésén fogják megválasztani.

— Eljegyzés. Markos Ferenc eljegyezte Lukits Zsófia urleányt Szombor. (Minden külön értesítés helyett.)

Nászajándékok, legújabb iparművészeti különlegességek Balog Lina cégnél Szubotica.

— Szerbiai és prekói front alakult ki a jugoszláv szociáldemokrata pártban. Noviszadról jelentik: Hadnagyev György, a bácskai tartományi szociáldemokrata párt vezetősége nevében, hivatkozással a Bácsmegeyi Napló csütörtöki számában megjelent tudósításra, levelet intézett noviszadi szerkesztőségünkhöz, amelyben kijelenti, hogy az ezévi aprilisi pártkongresszus minden kérdésben egyhangú határozatot hozott, csak az országos pártvezetőség összeállítása körül volt véleményeltérés, amelyet az új pártvezetőség e legmesszebbmenő jóindulattal iparkodik áthidalni. A szocialista párt az uralmon levő és az ellenzéki polgári pártokkal szemben programjának megfelelő szocialista állásponton van, amely megszabja azt az utat, amelyet a dolgozók érdekében követnie kell. Természetes, hogy Racics Punisa merénylete sem tudta ezt a tradicionális álláspontot megváltoztatni, amit bizonyít az országos pártvezetőség ismeretes határozata. Ha ennek dacára mégis vita keletkezett a június huszadiki merénylet körül a párt különböző tartományi lapjaiban, az tisztán elméleti jellegű. A bácskai tartományi vezetőség nem látja szükségesnek, hogy bármilyen tartományi vezetőséggel, vagy pártlappal szemben állást foglaljon. A bácskai tartományi szervezet ezideig nem adott kifejezést a zagrebi Crvena Zastava állásfoglalása iránti rokonszenvének és nem döntött afelett, vajjon a június huszadiki eseményekért ki felelős: a négyes koalíció, vagy a parasztdemokrata koalíció. A tartományi vezetőség azt hiszi, hogy a polgári lapok közzétett lábra kapott montázis fordítva is kitermelhetné volna a megtörtént eseményeket. A tartományi vezetőség nem volt az utóbbi két évben tétlen, mert a párttagok számát 300 százalékkal megnövesztette és a vezetőség bizik abban, hogy a szakadás nem fog bekövetkezni — telezi be levelét Harnagyev György.

Előkelő és ápolt

minden lépten nyomán. Egy lehetfinom réteg
Elida Puder minden időben csodálatos bársonypuha arcvonásokat ad Önnek, melyek által keccses és bájos lesz.

ELIDA PUDER

— Összeférhetetlen-e a városi képviselőtestületi tagság a végrehajtói állással? Szentárvárosról jelentik: Érdekes elvi kérdésben hozott határozatot a városi gazdasági bizottság. Cetina Zsárkó volt polgármester annakidején felfüggesztette állásától Szuzics Bózsó városi végrehajtót, mert Szuzicsot városi képviselőtestületi tagnak választották meg és a volt polgármester a végrehajtóságot összeférhetetlennek mondta ki a városi képviselőséggel. Szuzics beadvánnyal fordult a városhoz, amelyben arra való hivatkozással, hogy a polgármesternek nem lett volna joga őt felfüggeszteni, három havi fizetését kérte. A városi gazdasági bizottság úgy döntött, hogy a volt végrehajtónak a három havi fizetés felét utalják ki.

— Súlyos szerencsétlenség cséplés közben. Szentárvárosról jelentik: Kecskés Erzsébet tizenhét éves munkáslány Tornyo-puzsán egy cséplőgép körül foglalatostkodott, amikor a gép dobja elkapta a szerencsétlen leány jobb lábát és azt teljesen összeroncolta. A súlyosan sebesült leányt kórházba szállították.

— A szentái városi épületek tűzbiztosítása. Szentárvárosról jelentik: Szentárváros 1921. évben biztosította épületeit 33 millió koronára. Ezért évi 72.000 korona biztosítási díjat fizetett. Szabó Mátyás, a városi mérnöki hivatal vezetője, a gazdasági bizottság ülésén új biztosítási tervezetet mutatott be és azt ajánlotta, hogy a mai értéknek inkább megfelelő értékbecsléssel 19 millió dinárra biztosítsák a városi épületeket és a biztosítást nyilvános árlejtéssel adják ki, a biztosítási összeggel pedig az 1929. évi költségvetést terheljék meg. Vuics Jócó azt indítványozta, hogy létesitse-

nek biztosítási alapot és a biztosítási díjat a biztosítási alap javára fizessék be. A gazdasági bizottság elvetette Vuics Jócó indítványát és magáévá tette Szabó Mátyás indítványát.

— Agyonszurta barátját egy szubotical földműves. Ilyen című cikkünkben megírtuk, hogy Cseke János munkást egy verekedés alkalmával ivótársa, Béla Pál leszurta és hogy Cseke meghalt. Mint kiderült, információnk téves volt és Cseke, akit megoperáltak, azóta jobban van. A sajnálatos félreértés ugy keletkezett, hogy Csekét súlyos sérüléssel vitték be a kórházba és határozott formában terjedt el a hír, hogy Cseke János meghalt. Az operáció azonban kitűnően sikerült és remélik, hogy a szerencsétlen munkás életben marad.

Kérien Gerber-féle Góliát-sört!

— Ég a termés. Sztaribecsejéről jelentik: Sefcsik Milos novibecseji gazdálkodó tanyáján ismeretlen okból kigyulladt háromszáz buzakereszt, mely teljesen elhamvad. A kár több ezer dinár. A vizsgálat megindult.

Készítse szódavizét az eredeti angol

SPARKLET

szifónúveggel

Szépességápolás. Hajszálak, redők, anyajegy, szemölcs, végleges eltávolítása villannyal. Hámlasztókrémek és kétfénykezelés. Kaphatók saját készítményű szeplő, májfolt, mittenszer, pattanás elleni és arcfehérítő krémek, arcvizek, puderek stb. Olcsó bérletrendszer. Vidéki megrendelés utánvétellel. Tanítványokat kiképezek. Roth Olga kozmetikai intézete Szubotica, Kralja Alckszandra ul. 4.

Daudet:

A kis parókia

című regényének széküldését a mai napon megkezdjük. A mai postával az alábbi helységekbe küldtük ki a könyvet:

Ada, Apašin, Bačko Petrovo, Beograd, Bezdán, Čantavir, Feketić, J.ša Tomić, Mol, Marska-Scbota, Sombor.

A könyvek a Bácsmegeyi Napló árusítóinál elismervény ellenében vehetők át

— **Életunt koldus.** Noviszadról jelentik: Djuragin Djoka hetvenhárom éves noviszadi-koldus, pénteken délután öngyilkossági szándékából zsirszódát ivott. Hozzátartozói csak este hét órakor jelentették az öngyilkosságot, mert azt hitték, csak muló rosszultról van szó. Matics Dusán rendőrkapitány és dr. Ninkov Sztevan városi orvos, az öngyilkost bevizitálták a kórházba, ahol gyomormosást alkalmaztak és remény van, hogy megmenthetik.

— **Művészhangverseny a Fruska Gorában.** Noviszadról jelentik: Vasárnap, augusztus 5-ikén este kilenc órakor a Fruska Gorában levő Paragovo üdülőtelepen művészhangverseny lesz, amelyen Marzsinec Zorka zongoraszómkat, dr. Adamovics Péterné, Dubska Bozana és Arhipova Naduska operaénekesnők operaáriákat, Sotirovics Dragutin, a beogradi Nemzeti Színház tagja drámákból részleteket és Baranov Nikola haritonista operaáriákat fognak előadni.

FÉRFIAK örök ifjus 91 az „AMOR STAR”
Páris szenzációja! Ismeretből 10 dinárért díj a KELETI, orvosi műszerár Budapest, Petőfi S. uca 17
7 19

— **Bankett Noviszadon az új agrárreformminiszter tiszteletére.** Noviszadról jelentik: A noviszadi radikális párt-szervezet szombat este Popovics Dáka agrárreformminiszterre történt kinevezése alkalmából bankettet rendezett, amelyen a párt tagjai nagy számmal jelentek meg. A banketten számos pohárköszöntő hangzott el.

Hazai gyógyszerkészítményünk világsikere. A susaki „Alga” laboratórium, amely gyógyszerkészítményeivel már több párisi, milánói, londoni, pétervári stb. világhiállításán a legszebb eredménnyel vett részt, a mostani nagy párisi világhiállításán bemutatott Magnagyomorpórral az első díjat nyerte. Ez a nagyjelentőségű eredmény különösen azért nagyon fontos, mert a párisi világhiállításán a nagy és világhírű gyógyszeripari cégek tizezeri voltak képviselve és főleg sok száz hasonló készítmény vett részt a kiállításon.

TERRASZ MOZI PALICS
A Nagyvendég kávéházába augusztus 6, 7 és 8-án, hétfő, kedd, szerda este 1.19 órával kezdettel
Szökés Szibériából
egy fiatal orosz kapitány regénye 7 fejeletben. — Főszerző: V. Vadim Gajdov, Henny Reinwald, Marcella Aubny

Orvosi hír. Dr. Szilárd Tibor belgyógyászspecialista orvosi rendeléseit Bene Sudarevičeva ul. 14. szám alatt megkezdte. Rendel 8—10-ig és délután 3—5-ig. Telefon 554.

Farkas Mór noviszadi szörmekereskedő mai hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **A krnjajai önkéntes tűzoltótestület zászlószentelése.** Szomborból jelentik: A krnjajai önkéntes tűzoltótestület augusztus 14-ikén és 15-ikén nagyszabású ünnepély keretében tartja zászlószentelését. Az első nap este fátylaszertelést rendeznek a zászlóanya dr. Schlachter Mátyásné lakása előtt, utána ünnepi vacsora. Másnap szentmise, amelyet Abel Adám tábortestvezető celebrál, díszmenet és a zászló ünnepélyes felszentelése; este ünnepély és tűzijáték.

A Friedler-féle szabadalmazott
GAMMA
hajnövesztő
egyszersmind a hajhullás, korpásodás, hajmolyosodás legkézzelvezhetőbb gyógyszere
Orvosilag kipróbálva és ajánlva!
Kapható minden gyógyszertárban és drogériában, ahol nem kapható, forduljon az S. H. S. vezérképviselethez és állóállomáshoz
Drogerija „Nada”
Kollár és Gabries Subotica
Telefon 637
1/4 literes üveg 65 dinár
1/2 „ „ 85 dinár

Felhívás. A baranyai menekültkorcszágos egyesületének szubotica vezetésége felhívja a tagokat, hogy pontos adataik felvétele végett okvetlenül jelentkezzenek folyó hó 5-ikén délelőtt 9—12 óra között az egyesület helyiségében Poštanska ulica (Karlovics-féle vendéglő). Az adatokat az itteni rendőrség kéri.

— **Házasság.** Steiner Laura Bajmok és Adám Béla Szubotica folyó hó 5-ikén délután négy órakor tartják esküvőjüket Bajmokon. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Halálozás.** Sztaribecsejéről jelentik: Dr. Dzsigsurszki Mladen zsabali főszolgabíró felesége, csütörtökön reggel vérmegezésben meghalt. Az uriaszony tragikus halála széles körökben keltett mély részvétet.

— **Készül Noviszad jövő évi költségvetése.** Noviszadról jelentik: A noviszadi városi tanács utasította a városi házi ügyosztályok vezetőit, hogy sürgősen kezdjék meg a jövő évi városi költségvetéshez szükséges adatok összegyűjtését, mert a városi szabályrendelet értelmében a közgyűlésnek még ez év szeptemberében tárgyalás alá kell vennie a költségvetést.

Nagy esti ünnepély és velencei éjszaka a palicsi tavon augusztus 11-ikén nagy tűzijátékkal és lampionos felvonulással.

— **Halászat közben a Dunába fullt.** Noviszadról jelentik: Prusek János csibihalászmester, községi képviselőtestületi tag, halálos szerencsétlenség áldozata lett. A Dunán halót vetett ki, amely beleakadt valamely uszó tárgyba, magával rántotta és felborította a csónakot. A halászmester a vízbe fullt és megfulladt.

Orvosi hír. Dr. Koszta Grgurov szombori fogorvos külföldi utjáról hazaérkezett és orvosi rendeléseit megkezdte.

— **Öngyilkos aggastyán.** Noviszadról jelentik: Csurug községben Katics Győka hetvenötéves gazda felakasztotta magát. Az öngyilkosságot életuntsága miatt követte el.

Dr. Vécei Jenőné kozmetikai szalonja különleges arc- és bőrápolás, villany- és kvarcfénykezelés. Lakás: Trg Ciril i Metod 5. I. Tel. 539.

— **Csepőgépprobbanástól leégett a termés.** Noviszadról jelentik: Tovarisevön pénteken Pentzl János birtokán Szomborac Bőzsa csepőgépe a munka megkezdésekor robbant és lángbaborult. A csendőrség a csepőgép alapos megvizsgálása után megállapította, hogy a robbanást szándékosan idézték elő. A gép belsejében ugyanis üvegdarabokat és nagymennyiségű gyufát talált a csendőrség s azt hiszi, hogy az üvegben benzín volt. A tettest eddig nem sikerült kinyomozni. A leégett gabona biztosítva volt.

Kérje mindenütt a Franck-féle Bock sört!

Felhívás. Ezuton hívom fel volt osztálytársaimat és osztálytársaimat, akik az 1918. évben a szubotica i fogimnáziumban érettségiztek, hogy az e hónapban megtartandó tizéves találkozóink előkészítése miatt címüket velem közölni sziveskedjenek. Beck Andor vegyész mérnök Subotica, Seaborski put 50.

Regaška Slatina. Tempel-tórrás. A legjobb szénsavtartalmu asztali víz, elősegíti az emésztést. **Styria-tórrás** gyógyvíz gyomor- és bélhurut ellen, a máj-, vese- és cukorbetegségek legjobb ellenszere. **Donat-tórrás** legerősebb forrásvíz a bél-, epe-, cukorbetegségek és elhízás ellen. Képvisező: Čeliković Testvérek Novisad. Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

Fej-, váll- és ágyékfájdalmaknál, idegfájdásoknál, csipőszaggatásnál és zsabánál a természetes »Ferenc József« keserűvíz rendkívül hasznos láziszser, melyből kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát jól kiöblítjük. Egyetem klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi »Ferenc József« víz kitűnő gyomor- és béltisztító szer, melynek hatása gyors és biztos. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

UPRATA POKTA I. E. E. PRIMIRNI + PRIMLJENI
LABORATOIRE ALGA SUSAK
JUGOSLAVIE

PARIS 122 22 20 1725

voire produit magna recompense entre plusieurs produits etrangers de grand prix diplome suivre Bureau d'Exposition du Progres

Ez a távirat jeleníti azt a fontos tény, hogy a MAGNA-por a párisi nemzetközi kiállításon az első díjat nyerte. Ez a körülmény már azért is fontos, mert tudni kell azt, hogy ezen a kiállításon megszámlálhatatlanul sok külföldi készítmény volt képviselve, amelyek mind az első díjért versengtek. Ez a kitüntetés is azt igazolja, hogy a **MAGNA-por a legjobb ilyenmű kéztmény,** mert a Magna a gyomrot és a beleket a leghatékonyabb módon tisztítja, de amellet enyhén és kellemesen hat és különösen jó íze miatt kedvelik.

A Magna megszünteti a túlbő savkötődést, a kellemetlen szjszót, a hányási ingert, a gyomorégést és fellavódást

A Magna gyógyítja a gyomorhurutot, a bélhurutot, a májbajokat, gyomorgörcsöket, aranyerűt és gyomorfekélyt

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában, csomagja 4 dinár

Laboratórium „Alga” Sušak, Tvornička ul. br. 91

7779 Levbeli megrendelésre 1 küldjön be 10 dinárt 2 csomagra

TŐZSDE

Zürich, aug. 4. (Zárlat.) Beograd 9.1275, Páris 20.31, London 25.2175, Newyork 519.5, Brüsszel 72.275, Milánó 27.18, Madrid 85.40, Amszterdam 208.5, Berlin 123.90, Bécs 73.27, Szófia 3.75, Prága 15.39, Varsó 58.20, Budapest 90.55, Bukarest 3.16.

Szentai gabonaárak, aug. 4. A szombati piacon a következő árak szerepeltek: Buza 247.50 dinár, duplikát kasszával 255 dinár, tengeri morzsolt 300 dinár, takarmányárpa 175—180 dinár, sörárpa 200 dinár, zab 160—170 dinár, rozs 210—215 dinár, bab 330 dinár, heremag 1900 dinár, burgonya 220—240 dinár, örlemények: nullás liszt gg 535 dinár, nullás liszt g 535 dinár, kettes főzöliszt 515 dinár, ötös kenyérliszt 485 dinár, hetes 375 dinár, nyolcas 270 dinár, korpá 250 dinár, konkolydara 280 dinár. Irányzat: változatlan. Kinálat: közepes.

Noviszadi terménnytőzsde, aug. 3. Buza bácskai uj 79—80 kg. 240—245, bácskai tiszavidék uj augusztus 79—80 kg. 247.50—252.50, bánáti uj 79—80 kg. 235—240, szerémi uj 79—80 kg. 240—242.50. Árpa bácskai uj 64 kg. 220—225, bácskai uj tavaszi 71—72 kg. 260—265, szerémi uj 64 kg. 220—225, bánáti uj 64 kg. 230—235. Zab bácskai uj augusztus 215—220, szerémi uj augusztus 215—220, szlavóniai uj augusztus 215—220. Tengeri bácskai 295—300, bánáti 295—300, szerémi 295—300. Lisztek: Ogg és Og bácskai uj 375—385, kettes számú bácskai uj 355—365, ötös számú bácskai uj 335—345, hatos számú bácskai uj 300—310, hetes számú bácskai uj 255—265, nyolcas számú bácskai uj 175—185, korpá bácskai uj jutazsákokban 170—175, szerémi uj jutazsákokban 170—175, bánáti uj 167.51—172.50. Bab fehér bácskai 3 százalékos VIII—IX. 545—550, szerémi fehér 3 százalékos VIII—IX. 545—550. Irányzat: változatlan. Forgalom: 54 vagon.

Budapesti gabonátőzsde, aug. 4. A gabonátőzsdén mérsékelt üzletmenet mellett az irányzat kissé gyengébb a kenyérmagvakban, azonban az árpa tovább drágult, a tengerinél pedig a hivatalos üzletidő után nagy forgalom alakult ki erőteljesen emelkedő árak mellett. Hivatalos árfolyamok pengőértékben a határidőpiacon: Buza októberre 28.86—29, zárlat 28.88—28.90, márciusra 31.12—31.30, zárlat 31.20—31.22, májusra 31.70—31.90, zárlat 31.82—31.84, rozs októberre 26.44—26.60, zárlat 26.50—

26.52, márciusra 28.32—28.48, zárlat 28.42—28.44, tengeri májusra 27—27.22. A készárupiacon: Buza 27.85—28.95, rozs 25.50—25.75, árpa 26.75—27.50, sörárpa 28—31, repce 42.50—44, tengeri 30.75—31.50, zab 25.75—26.25, korpá 20.50—21.

KINTORNA

— Sétálgat, Mayer ur, sétálgat?
— A, dehogyn! Minden reggel télórás fogyasztókurát tartok.
— És azután?
— No azután meg egy órácskát reggelizem.

Tanító: Példának okéért a meleg levegő könnyebb, mint a hideg, ezért helyezkedik el az előbbi mindig fönt, s az utóbbi lent.

Tanuló: De tanító ur, kérem, mért van akkor meleg levegő lent Afrikában és hideg fönt az északi sarkon?

Első ügynök: Mi az, kolléga, ilyen csöpp mintabőrönddel utazik?

Második ügynök: Hagyja! Nemsokára már csak egy herbáriumot hozok magammal.

— Hogy-hogy?
— Tudja, női divatcikkekben utazom és hovatovább elérkezünk ahhoz a bizonyos fügefalevélhez.

Tennis-játékosok és egyletek figyelmébe!

Rendkívül
olesó versenylabdákat
egyszer játszott (1 set) Dunioopp-
versenylabda tucatonként 160 dinárért
kapható a fűrdőigazgatóságnál, Palics

SPORT

Nurmi veresége és Barlutti világrekordja volt a pénteki olimpiád főeseménye

Szomba'on megkezdődött a vízpoló-torna — A jugoszláv birkozók veresége — A stafétaversenyek nagy közdelmet ígérnek

Scholz helyett Körnig a 200 méter harmadik helyezettje

Amsterdam, augusztus.

A pénteki atlétikai versenyek az amsterdami olimpiád legizgalmasabb küzdelmei voltak.

Az 5000 méteres síkfutás döntőjében Nurmi átengedte a győzelmet honfitársának, Ritolának. Hogy ez nemes gesz-

kihirdetését a főtribünön izguló jenk-tábor fülsiketítü hurrázással fogadta. Ez volt az első amerikai győzelem a futószámokban: nyolcból egy.

A pentatlonban nagy meglepetések vannak. Már végeztek a 100, 400 méteres futással, távolugrással, magasugrással. Az élen Järvinen (finn) áll, aki 4148 pontot szerzett. Järvinen eredményei ezek voltak: 100 m. 11.2 mp., 400 m. 51.4 mp., távolugrás 687, súlydobás 1346, magasugrás 175. Az egyes versenyszámokban a legjobb eredményeket az alábbiak érték el:

100 m.: Viljoen (Délafrika) 11 mp.
400 m.: Järvinen (finn) 51.4 mp.
Távolugrás: Csegezi (román) 701 cm.
Magasugrás: Yrjölä (finn) 187, Jans-

egyves súlycsoportokban ezeket tartják favoritoknak:

Légsúly: Gozzi (olasz), Ahlfors (eszt), Zombori (magyar.)

Pehelysúly: Väli (finn), Mahlberg (svéd), Steinig (német) és Kárpáthy (magyar.)

Könnyűsúly: Käpp (lett), Westerland (norvég), Keresztes (magyar.)

Közép: Kokkinen (finn), Jakobsen (dán), Kusnetz (eszt), Papp (magyar.)

Nagyközép: Pellinen (finn), Szalay (magyar), Westergreen (svéd.)

Nehéz súly: Svenson (svéd), Nyström (finn), Urbán (csehszlovák), Sperling (német.)

A szombati napon Szabó (Boros) (jugoszláv) a magyar Zomborival, Palkovics pedig a magyar Pappal kerül össze.

fénykép alapján úgy határozott, hogy a két sprinternek külön versenyt kell futni a harmadik helyért. A kitűzött időpontban azonban csak Körnig jelent meg a pályán, Scholz elmaradt. A zsűri valószínűleg Körniget jelenti ki harmadiknak.

Most már csak pár érdekes szám van vissza az atlétikában: a staféták és a maraton. Az utóbbi zárja be az atléta-olimpiát.

A maratonra nagyszerű konkurrencia van együtt, finnek, japánok, kana-

Williams (Kanada), a 100 és 200 méteres síkfutás győztese

daiak, svédek, olaszok, norvégek, jenkik. A magyarok nagyon bíznak Galambosban, de nem lehet tudni, nem fognak-e újból csalódni. Galambos még nem volt egyszer sem nehéz versenyben, rutinja sem elég nagy, ebben a számban pedig ez a legfontosabb.

A stafétákban megismétlődik a küzdelem Németország, Amerika, Kanada és Anglia között. 4x100-on Amerika, 4x400 Kanada a favorit. A németek azonban mindkét számban meglepetést csinálhatnak.

V. B.

Vajdaság—Horvátország tennisz-mérkőzés

A vajdasági klubközi bizottság augusztus 18-ikán és 19-ikén válogatott tennisz-mérkőzést rendez a Vajdaság és Horvátország játékosai között. A Vajdaság részéről előreláthatólag Balás Iván (Palics), Csernojarev (Noviszad), Radovics (Szombor), Flaman (Odzsaci), Bokorné (Szen-ta) és Schröger Lili (Palics) vesznek részt a versenyen, míg Horvátországot a legjobb zagrebi játékosok, még pedig minden valószínűség szerint a következők képviselik: Friedrich és Schaffer jugoszlávia Davis-cup játékosai és dr. Müller fognak játszani.

Ennek a mérkőzésnek megrendezésére már régebben készülnek, de különböző akadályok miatt mindig elmaradt és most végre első ízben sikerült a mérkőzést nyel-beütni és azon kétségtelenül az ország legjobb tenniszesei vesznek részt.

A mérkőzés sorsa teljesen nyílt és rendkívül heves küzdelemre van kilátás.

Fél hatkor kezdődik a SzAND—Gradjanski mérkőzés. A nyári szünet után vasárnap kezdődik meg a futballszezon. Az első mérkőzést a SzAND játsza az oszjeki Gradjanskival. A mérkőzés, amely rendkívül érdekesnek ígérkezik, délután fél hatkor kezdődik.

Ifjusági mérkőzések a SzAND-pályán. Vasárnap reggel hét órától kezdve ifjusági mérkőzések lesznek a SzAND-pályán Hecht Mihály serlegéért. A mérkőzéseken majdnem valamennyi ifjusági bizottsági és alszövetségi ifjusági csapat résztvesz.

A noviszadi Makkabi garden-partyt rendez. Noviszadról jelentik: A noviszadi Juda Makkabi sportegyesület augusztus 18-ikán a polgári lövőde helyiségeiben garden-partyt rendez nagyszabású műsor keretében. A Makkabi kertünnepélyén a látványosságok egész sorozata fogja szórakoztatni a közönséget.

A legjobb hírdé si orgánom: A BÁCSMEGYEI NAPLO

Ritola (finn), az 5000 méteres síkfutás győztese

us volt-e a finn futócsodától, vagy egyszerű vereség: ezt még nem lehet tudni. Az kétségtelen, hogy Nurmi szokatlanul kimerülve, sápadtan ért a célba és nem futott nyomban az öltözőbe, hanem leült a föbe Ritola mellé. Ebből sokan arra következtetnek, hogy Nurmi futás közben rosszul lett és ezért is in-tett hátra Ritolának, hogy fintsellen. A verseny után a finn vezetők mereven elzárkóztak minden nyilatkozat elől. Izgatott sugdolódzásuk azonban azt mutatta, hogy valami baj történt Nurmi-val. A szombati 3000 méteres akadály-versenynél majd eldől, hogy Nurmi valóban beteg-e, vagy a nem egészen sport-szerű taktikázást akarta csak leplezni, amikor fáradtan a före dőlt.

A 400 méteren heroikus párharcot vívott az amerikai Barbutti és a kanadai

Ło ropacka (lengyel), a nő: diszkoszvetés világrekordere

Ball. A grandiózus küzdelem vége világrekord lett: 47.4 mp. A bikaeros Barbutti csak egy gondolattal előzte meg a kanadait, aki remek finissel fogta be nagynevű ellenfelét. A győzelem

son (svéd), Steward (Amerika.)

Súlydobás: Yrjölä (finn) 14.11 m.

A pentatlon favoritja a két finn, akik egymás közt fogják elintézni az első-ség kérdését.

Az uszóversenyek és a vízpoló szombaton kezdődnek. Az uszoda vize kitünő, könnyű, néhány világrekordot biztosan kivégeznek benne. A magyar vízpolócsapat első ellenfele Argentína lesz, a »sötétek«, akikkel mint mumussal rémitgetik a favoritokat. Az argentinai csapat azonban nehezen csinál meglepetést. Nem olyan fekete az ördög, amilyennek festik. A magyarok, ha befeküsznek, játsszva verik el rajtuk a port.

A birkozóhallban szüntelen folynak a küzdelmek. A magyarok még eddig biztosan állják a harcot. A jugoszlávok közül Juhász és Palkovics már szenvedtek egy-egy vereséget, de még nem veszítették el esélyüket arra, hogy a döntőbe jussanak. A versenyszabályok szerint tussgyőzelem esetén nincs hibapont, pontozásos győzelemnél azonban a győztes egy hibapontot, a vesztes hárommat kap. A további küzdelmekből való kieséshez két vereség, vagy egy vereség és három pontozásos győzelem kell. Az eddig lefolyt mérkőzések alapján az

Nurmi és Ritola párharc a 10.000 méteren

A németek nem nyugodtak bele a 200 méteres döntő kihirdetett eredményébe. Azt vitatták, hogy Körnig (német) harmadiknak ért célba Scholz (Amerika) előtt. És nekük lett igazuk: fényképpel

Wide (svéd) az 5000 méteres síkfutás harmadik helyezettje

bizonyították be, hogy Körnig Scholz előtt ért a célba. Az olimpiai zsűri a

KÖZGAZDASÁG

— ■ —

A Duna alacsony vizállása veszélyezteti a hajóforgalmat

A noviszadi hidrotechnikai hivatal főnökének nyilatkozta

A közel két hónap óta tartó nagy szárazság és forróság, a Dunán és a Dráván és Száván szinte lehetetlenné tette a hajóközlekedést, míg a kisebb folyók már hetek óta szünetel minden forgalom. De a nagyobb folyók is az a veszély fenyeget, hogy amennyiben a szárazság tovább tart, úgy egyes szakaszokon be kellene szüntetni a hajóforgalmat.

A *Bácsme gyei Napló* munkatársa felkereste Sztosics Milán mérnököt, a noviszadi hidrotechnikai hivatal helyettes főnökét, aki a folyók hajózhatóságáról a következőket mondotta:

— A hőség és esőnélküli időjárás folytán a Duna rohamosan apad. Julius elsején még 3.27 méter volt a Duna, 10-én 3.10, 20-án 1.98 és 31-én 1.48. Augusztus másodikán már 1.46 volt a Duna állása és azóta is állandóan apad. Eddig egyetlen szakaszon sem kellett beszüntetni a hajóközlekedést, de a Duna annyira apadt már, hogy ki kellett jelölni a dunai hajók számára azt az utat, amelyen közlekedhetnek, nehogy gátra, vagy zátonyra jussanak. Jelenleg a hajózás az ugynevezett mohovai átvágónál (Sáregrad és Obolovac között) a legveszélyesebb. Ebben az ághban még sok szikla van a mederben és ilyen alacsony vizállás mellett veszélyes a közlekedés, mert a hajók könnyen ráfuthatnak egy-egy sziklacsucra. Éppen ezért az apadás elején már kijelöltük a hajózási utat és ezen az átvágáson a hajócsak a legnagyobb óvatossággal közlekedhetnek.

— A mohovai átvágáson nincs vízmérő és ezért amikor a noviszadi szakaszon a vizállás tovább lepad, az átvágáson azonnal beszüntetjük a közlekedést. Noviszadon a vizállás jelenleg 1.44. Ha tehát a Duna még 44 centimé-

tert apad, megszűnik a Dunán a mohovai szakaszon a forgalom. Ezen esetben a közlekedést kerülni uton, Bukin mellett fogjuk lebonyolítani és pedig legnagyobb óvatossággal, mert ott is nagyon sok a zátony. Ha ez bekövetkezik, ezen a szakaszon a vontató hajók legfeljebb két uszályal közlekedhetnek.

— Noviszadnál ezidőszereint a hajózás beszüntetésére még nincs szükség, csak a strand közelében levő Dunaág főtorkolatánál kellett kotrógépet üzembehelyezni, mert a rohamos és tartós apadás következtében a hajók már nem tudnak a téli kikötőbe behajítani. Budapestnél a Duna állása pénteken tíz centiméterrel emelkedett, de ez még nem jelenti azt, hogy az emelkedés nálunk is bekövetkezik, mert ez a víz utközben elvész és ha a felső Dunánál nem lesznek esőzések, akkor még további és nagyobb apadást kell várni és akkor a hajóforgalmat több szakaszon be kell majd szüntetnünk.

Iparosszövetség alakult Bácskapalánkán. Bácskapalánkáról jelentik: A napokban megalakult járási iparosszövetség augusztus hó 5-én, vasárnap tartja első ülését. Az ülésen a noviszadi kereskedelmi és iparkamara nevében dr. Koszics Mirkó főtitkár is résztvesz.

Komlótermelek értekezlete Bácskípetrovácán. Bácskípetrovácáról jelentik: A komlókereskedők, exportőrök és bizományosok szövetsége pénteken tartotta meg Bácskípetrovácán plenáris ülését, amelyen a megalakítandó komlótanács alapszabályait vitatták meg. A szövetség a maga részéről König Adolfot és Labód Tamást delegálta a tanácsba. Az ülésen szóba került a komló múlt évi katasztrófális áresése is, aminek az okát a szónokok a rendszertelen eladási politikában látták. Többen annak is tulajdonították az árzuhanást, hogy az exportőrök árúik közvetítését olyan egyénekre bízta, akik semmiféle erkölcsi vagy anyagi biztosítékot nem tud-

tak nyújtani az általuk közvetített ügy minden erővel arra fognak törekedni, hogy Jugoszlávia a jövőben a komlókereskedelem centrumává váljék.

Rumán mezőgazdasági laboratórium létesül. Noviszadról jelentik: Rumán Punzengruber Ferenc földbirtokos, az ismert mezőgazdasági szakértő, mezőgazdasági laboratóriumot létesít, amely főleg annak a megállapításával kíván foglalkozni, hogy a szerémségi földek milyen trágyázást igényelnek.

A Noviszad—petrovadani ármentesítő társulat ülése. Noviszadról jelentik: Dr. Borota Braniszláv polgármester, a Noviszad—petrovadani ármentesítő társulat elnöke vasárnapra, augusztus ötödikére, a városháza nagy közgyűlési termében ülésre hívta össze az ármentesítő társulatot.

Beszünetették a hajózást a Temesén. Noviszadról jelentik: Az állandó alacsony vizállás miatt a Temes folyón a hajóközlekedést további intézkedésig beszünetették.

Felszámol a régi magyar mezőgazdasági szövetkezetek országos központja. Noviszadról jelentik: Még 1923-ban Omerovics, az akkori kereskedelmi miniszter idejében Beograd székhellyel megalakult a magyar időből fennmaradt mezőgazdasági szövetkezetek központja, amelynek akkor kétféle millió dinár hitelt bocsájított rendelkezésre a miniszter, egyben kétszáz ezer dinár segéllyel hozzájárult az alapítás kereshitvételének költségeihez. Röviddel utóbb azonban kiderült, hogy a megalakult szövetségnek, illetve központnak burkolt politikai tendenciái vannak. A központ valamivel több be is szüntette működését és bejelentette a kereskedelmi miniszternek, hogy kénytelen likvidálni. A likvidálás közben létesült a mezőgazdasági hitelekéről szóló törvény és a likvidáló központ ettől a törvénytől remélte új életre támadását. Az utóbbi időben azonban sok megkeresésben érdeklődtek a kereskedelmi miniszternél, hogy mi lesz a likvidálásban levő szövetkezetekkel. Spaho Mehmed kereskedelmi miniszter erre utasította a mezőgazdasági hitelek kiutaló központot, hogy most már erősen vigye keresz-

tül a mezőgazdasági szövetkezetek beogradi központjának likvidálását. Ezt a határozatot a miniszter csütörtökön Irta alá és a mezőgazdasági szövetkezetek körében bizonyára nagy feltűnést fog kelteni, mert ezáltal a magyar időből fennmaradt régi szövetkezetek elvesztik központjukat, eddig élvezett adómentességüket és postai portómentességüket. A központ nélkül maradt szövetkezetek körében mozgalom indult meg, hogy ki- eszközöljék ezeknek a szövetkezetek újradelszítését, vagy a mezőgazdasági hitelet megállapító központ alá való helyezését.

A noviszadi vendéglősök küldöttsége a zenetiltalom enyhítése érdekében. Noviszadról jelentik: Sztrefanovics Sztjeván, a vajdasági vendéglősök egyesületének elnökének vezetésével küldöttség tisztelettel dr. Borota Braniszláv polgármesternél és Mihaldzsics Sztanoje főkapitánynál, akiket arra kértek, hogy enyhítsék a főkapitánynak az elmúlt napokban kiadott rendeletét, amely szerint a vendéglősökben zárt ablakok mellett csak éjjeli egy óráig szabadon zenélni és kértek a határidőnek éjjeli két órára való kitolását. A polgármester és a főkapitány megígérték, hogy revideálni fogják a rendeletet.

A noviszadi kereskedelmi kamara plenáris ülése. Noviszadról jelentik: A noviszadi kereskedelmi, gyáripari és iparkamara augusztus tizenkettedikén tartja plenáris ülését, amelyen Popovics Dáka kamarai elnök, agrárminiszter fog elnökölni. A napirenden a kamara ezévi első hét hónapi működéséről szóló pénzügyi jelentés, a legutóbbi plenáris ülés óta történekről való beszámoló, a választott bíróság tagjainak kinevezése, a kamara alapszabályainak és választási rendjének, legutóbbi kereskedelmi miniszter rendeletének értelmében való megváltoztatása és aktuális gazdasági kérdések szerepelnek. Szóba kerül a munkaidőrendelet és a legközelebbi országos gazdasági kongresszus delegátusainak megválasztása is. A plenáris ülés után tartják meg a kamara rendezésében a társasbédét, Popovics Dáka agrárminiszter tiszteletére. A társasbéd vasárnap délben egy órakor lesz.

ERŐS MÁTYÁS MESTERSÉGE

TAMÁS ISTVÁN regénye

25

— Hisz tudod... az öreg egyenesen megtiltotta és különben is... mit keresünk mi azok között a vén izék...

— De hisz ott az ifjúnkasotthon! Minden héten tartanak előadást. Pompásan ellehet szórakozni. Az egész banda eljön. Ingyen könyveket is kaphatsz.

— Persze vissza is kell adni a könyveket? Kotzig végignézte:

— Nem muszáj, van amit direkt ajándékba adnak.

— Tudom, olyan unalmas röpiratok...

— Unalmas, mert buta vagy hozzá.

Mátyás felhuzta az orrát:

— Te persze azt hiszed, hogy amiért végighallgattál néhány locsogóestét, mindjárt okosabb lettél valamennyiönknél.

Kezdet veszekedésé fajulni a lélekmentő agitáció. Végül is Kotzig engedett.

— Egy lóval nem lehet vitatkozni. De azért eljöhetsz, szombaton este a munkásothton pincéjében előadást fog tartani a doktor Békés. A képezde direktora.

— Csak nem a bábaképzésről?

Kotzig alaposan hátdurrintotta:

— Állat! — aztán békülékenyebben — szóval ott leszel?

— Majd meglátom.

Kotzigot előtötte a harag:

— Gyalázatos fráterek vagytok! — kiáltotta — kéretitek magatokat és nyafogtok, mintha valami áldozatot kéne hoznotok! Elvégre rólatok

van szó! Valamennyiönkről!

— És a legszivesebben jól elnadrágotla volna. — Böszülj le öregem — csitította Mátyás — csak ugratni akartalak. Hisz tudod mennyire igaz- vőrig szocialista vagyok.

Hosszu, zavaros szónoklatba fejtegette világnézetét. A másik megkövülten hallgatta.

— De hisz borzasztókat fecsegsz te itt özszevissza! Másról se tudsz beszélni, mint magadról. Hogy »én ezt fogom csinálni, én ide, én oda.« Önző vagy a végtelenségig.

Az emberi lemondás erényéről prédikált neki. Hogy azok az igazi hősök, akik a fömegőrt áldozták fel életüket. Szabatosan, okosan, ellentmondást nem tűrően beszélt és Mátyás lelkiismeretfurdalást érzett. Megpróbált ellenkezni és valami olyasfélére dümmögött, hogy lehet jó szocialista az is, aki nincs a párt hivatalos pecsétjével védve, úgy, hogy ő neki ellenszenves a nyáirendszer, őt ne igazgassa a direktórium, neki megvannak a saját nézetei és véleményei a dolgokról, tehát nem szükséges, hogy a pártvezetőség gondolkodjon helyette. Mire a kedves elvtárs elszörnyedve hátrált kétlépést és piszok invidualistának nevezte Mátyást, akit megfertőzött a kapitalizmus.

— Árulás! — kiáltotta stentori hangon — ez már árulás! Ilyenekből lesznek a legveszedelmesebb renegátok!

Mátyásnak fájt a szó.

— Azért vagyok áruló, mert a saját lábamra merek állani? Mert nem engedek zabolát rakni a számba? Belül, a szívemben...

— Lárifári — torkolta le Kotzig — képzeld el mi lenne, ha mindenki a saját kis feje után akarna igazodni. Hisz a pártnak ép az a célja, hogy összetartsa az embereket, hogy az egész egy emberként álljon a sarkára és nem mind külön-külön kujtorogjon!

Igy veszekedtek és csatáztak. Amikor lecsillapodtak, kieserélték tapasztalatikat, jellemzőeseteket mondtak el a műhelyből, visszaélésekről, igazságtalanságokról és estére találkozó adtak egymásnak a párthelyiségben.

— Hozz magaddal néhány szaktársat — kötötte a lelkére Kotzig — nem fog nekik sem megártani.

A bucsunál szeretettel hátbavágta:

— Szervusz öreg fiu!

És higanyszerű fürgeséggel iramodott a szomszédos ucca felé.

Mátyás visszasietett a műhelybe. Bekémlt az irodába, üdvözölte Annuskát, akitől rövid kertetelés után megtudta, hogy Schröder ur a városban tartózkodik. A következő pillanatban már a konyhában termett. Ági kicsit zavartan fogadta, megkérdezte tőle, hogy van, merre járt, min dolgozik és Mátyás nyugtalankodott: »mi lesz a levél-lel? De Ági csak nem csuszta a kezébe, csevegett, szorgoskodott a tűzhely körül, néha eltűnt egy pillanatra, majd kanállal, tűzzel, vízzel, sóval és paprikával operált szemfényvesztő ügyességgel, mint egy alkimista, úgy vegyítette a különféle fűszereket, amelyek majd azt adnak a borjuhusnak, hogy Ulrik ur esettintessen a nyelvvel a jobb falatok után: »ez aztán döfi!«

— Agota... mit csinálunk estére — nyögte ki végre a fiu.

— Ma? Jaj nem tudom, nekem vendégeim lesznek. Ma semmiesetre se jöhettek ki.

»Hm, rendben van« — morfondírozott magában Mátyás — persze a vendégek előbbrevalók.

— — Én is el vagyok foglalva — kapott a fejéhez, mintha csak most jutott volna az eszébe — ülésünk van a pártban.

A lány kezében megmerevedett a főzőkanál.

— Mijük van?

— Ülésünk — fontoskodott Mátyás — az ifjúnkasotthonban.

— Hát maga eljár azok közé?

— Mért ne járnék? Csupa jó elvtársam mind.

A lány arca elborult:

— Nézze Matyi nekem semmi közöm hozzá, de azt hiszem mégse jó teszi. Apa azt mondja, hogy azok mind anarchisták, akik kiakarják rabolni a Wertheimkasszákat... Mi keresnivalója van magának ilyen alakok között?

(Folyt. köv.)

A világ vége

— Adj' Isten!
— Fogadj jó lélekkel!
— Hogy és mint Mihály bá?
— Ehun la! Lesem a jó időt... és fölplisnant az öreg a rohanó felhőkre. Messzi az ég peremén haragos-szürke színben gomolygott a vihar. Morgó mély dörgés rázta meg a levegőt a fel-fel villanó villámcseppek nyomán. Azt szemelte éles nézéssel. Ősz feje, mint egy nagy hólabda bicsaklott fölfelé, míg a pipáját tudálékos lassúsággal vette ki elsárgult két foga közül. A többi már kiszedte az örök foghuzó: az idő.

Bizony öreg volt már Mihály bá' Sok keresztelőt végig pipázott az öreg, de még temetést is jócskán. Édes apám is gyermek volt, amikor már »bácsi« volt a Mihály bá'. En pedig azóta, amióta kint játszottam a réten a sárkányt eregető fapuskás vitézek között egy állapotban látom. Kint sütkérezik az öreg reggeltől estig a nádfedeles házikójuk előtt. Menyecske unokája tartja tisztán a háza táját. Feleségét már régen kiserzte a faluvégi »nagyre« temetőbe.

— Hát oszt meggyűnt a katonaságbul az ifjú? Kérde az öreg egyet sercentve pipája mellől.

— Meg hála Istennek.

— Osz medáig vót oda?

— Hát bizony tizenkét hónapig.

— Hm! Nem is nagy üdö.

— Dehogyan nem Mihály bá' alig vártam a végét.

— Hát kicsinyát vón akkó, amikor tizenkét évre mentek e' a legények. Hej de is más üdö járt akkó. — Egy-két szippantásra szünetet tartott. És folytatta: — Ugy-e urfi igaz a, hogy átárlópuhte már az ocejánt is a német?

— Bizony átrepülte.

— Osz ujan kicsudáva, mint amijen fölöttünk is burmog néha.

— Igen, repülőgépen sikerült végre. Sok ember elpusztult a próbálkozásoknál.

— Nem jól van ez így urfi — szolt az öreg megfontolt lassúsággal — én csak ammondó vagyok bele veszejt az ember ezekbe az ördögi masinákba. Elősszó' gyűnt a füstöt hányó, a vasut — utánna a hűdős kocsi szaladgát végig a falun, az a fránya otonybil. Majd főt a felhők utján bujt elő a burmogó kereszt, mer hogy ojan az ippeg, mint egy fekete kereszt a kék égen. Azt is mongyák, hogy ménkü póznákra aggattott derót kapkodja a levegőbe járkáló beszidet... oszt tudj' Isten hányféle csudaság kerül még elő. De hát veri is a jó Isten eszt az eszt veszejtő népet... tudom én... nem vagyok mán mai gyerek...

— Ez a kultura — próbáltam fölvilágosítani az öreget — a tudomány fejlődésének az eredménye, ezért nem verhet meg senkit az Isten.

— Hát akkó minek vót a háboru, az a töméntelen gyász. Most meg — mán úgy hallottam a kishirótu', hogy megmozdult a föld is, rázza a hátát, nem türi ezt a rémokos népet... Hát az üdö...? Ez is ojan szertelen! Ojan szelek járnak, hogy háztetőket söpörnek le, — árvizek falukat, városokat dütenek össze... vagy tán hazudnak az ujságcsinálók?

— Nem! Mihály bá' nem hazudnak.

— No látja! A kishiró fölolvási nekem a híreket oszt én tudok abbu érteni. Mer, hogy az üdö sem vót azelőtt ijen arra hitőlni merék. Megjósolta öregapám, még suhanc koromban, hogy, ha Isten felé törünk az anyaföld büntet meg érte. Hát már csak azé' imádkozok hogy hunyhassam le a szemem előbb, mer' hogy a világ vége nincs már messze az bizonyos. Ezek a dögök előjelenések, hogy észbekapjunk. De nyilván hiába való mivelhogy aszongya a kishiró, hogy mán valami baréta masinériát eszkábnak, hogy a hódba jussanak.

— Rakéta hajó lesz az Mihály bá'.

— Mán mindegy akárminek is híjják, de hogy a hódba nem jut e' az ember annyi szent, mer' epusztult itt a földön... még magja se lesz. — Én mán nehezen

érem meg, de az urfi unokája még mögérheti a nagy pusztulást. Megindul a föld is, víz is, meg a szélvihar is. Nem marad egy fia ember élve.

— Meglehet. Egyenlőre nyugodtan alhatunk fölele. Ráér a János fia holnap?

— Ráér.

— Ugarolni kell a határban jöjjön át

édesapámhoz reggel.

— Majd átküldöm.

— Áldja Isten Mihály bá'.

— Minnyájunkat urfi... és csendesen pőfektelt kurta pipájából az öreg a kék pipafüstben szötte tovább a világ pusztulását.

Karlócai Etelka

KOZMETIKA

Rovatvezető: dr. Vécsel Jenő

Művészi testápolás

II.

A testápolás Rómában ébredt fel újra, többé-kevésbé hű másolataként a görög torna rendszernek, de hiányzott belőle a szín, az eredetiség. A római torna esztetikai célja a háttérbe szorult, a nő testére a tornánál nem gondoltak és csak a tánc az, ami a számukra megmaradt. Az egészségápolás, a test gondozása lassanként hamis utakra téved, — az arcszépítés, az elpuhultság jut előtérbe! Sokat adnak a bőr külsejére és az erő egyre ritkább női tulajdonság lesz. A nő szépsége ekkor már nem művészi, hanem érzékiséget kelt. A gimnasztika, a tánc testedzőszerere csökken, a kozmetika vonja el a nők érdeklődését; — a nő vágyakozása, törődése már csak az arcra irányul, azt ápolja, gondozza.

A tulajdonképeni női testápolás a görög dicsőséggel a sirba szállt.

A középkorban a nő magas erkölcsi alapra emelték, testével, annak formálásával azonban nem törődtek. Minden törekvés a lelkiismeret fejlesztésére irányult. A nő teste neheztvirág lett. Mint üvegházi növényt ápolják, gondozzák és óvják a szél, levegőtől.

Ugyan e gondozás hat át sok helyütt még ma is nem egy szülői házat, és ennek tulajdonítható, hogy a jelenkor női a legtöbbször gyenge, fejletlen, hibás testalkattal bírnak és alig van közöttük egy néhány, aki testalkatra megközelítene a régi görög kor nőit.

A tornászás jelentősége csak a közelmúltban bontakozott ki. Az intézetekben csupán a fiugvermekek üzték eleinte a német rendszer alapján. A német torna-rendszer erősíti az izmokat, edzi a szervezetet és fejleszti az ügyességet. A női testápolásban azonban mégsem nyerhet nagyobb szerepet. Nincs benne semmi a mozdulatok ritmusából, hiányzik belőle minden szépség és fáraszt testileg-lelkileg.

A német tornarendszert lassanként a célszerűbb svéd gimnasztika szorította háttérbe, amely oly gyakorlatokat végeztet, amelyek egyes testrészek izmainak fejlődését, növekedését idézi elő.

A svéd torna főbb vonásaiban a következőkből áll: A láb izmainak erősítésére szolgálnak a különböző állásokból és lábmozgásokból álló gyakorlatok. Így van: alapállás, amelynél a test a talpra nehezedik, a sarkak érintik egymást és derékszöveget alkotnak, a fei előre néz, a kezek a combokkal párhuzamosak; zárt állás: amikor a lábak egymás mellé helyeződnek, éleik érintik egymást, van azután terpesz, lépő, kereszt, támadó, védő állás, amelyek a lábak előre, oldalra, vagy hátra való kihelyezéseiből állanak.

A lábmozgások között a legfontosabb a lábujjállás. Ezen esetben a sarkot lehetőleg emeljük. Teljes, tökéletes kivétel ügyességet kíván, és nehéz. Fejleszti a láb izmait és mozgékonyvá teszi az ízületet.

A test helyes alakjának létrehozására, különösen a ferdülések megállítására szolgálnak a törzsgyakorlatok. Ezek különféle mozdulatokból állnak, amelyek a törzset feszítik, hajlítják.

A karmozgások hasznosak és ajánlatosak olyan nőknek, akiknél a felső kar izmai fejletlenek; — erősítik és fejlesztik az izmokat és a szebb formai fejlődésben segítkeziknek.

Célszerűek és hasznosak ezenkívül a függeszkedési gyakorlatok, amelyeknek a végrehajtására különféle eszközöket használnak, létrát, köteleket, gerendát, gyűrűmát és rudat; — ezekhez tar-

toznak még az egyensúlyozó és oldalizomgyakorlatok és végül azok, amelyek speciálisan a has és hát izmait vannak hivatva erősíteni.

A legutóbbi időben azonban már a svéd torna rendszer is olyannak bizonyult, amely a követelményeknek teljesen nem felel meg és újításra, módosításra szorul. Különösen a női testfejlesztése érdekében kerestek módokat azok, akiknek a tudatában mindinkább kifejeződött az a tudat, hogy a női test szépsége, bár az isteni adomány, testgyakorlatok által mégis befolyásolható. Olyan rendszer után kutattak, amelyek alkalmazása módosítja a természetet, vagy a helytelen szokások szépséghibáit.

Főleg Amerika és Franciaország egészségügygel foglalkozó férfiai voltak azok, akik hangoztatták, hogy a nők nevelése nem maradhat meg a régi keretek között, hanem szükséges, hogy esztetikai szempontból is ápolják, fejlesszék testüket.

Az esztetikai torna célja az egészség, az ügyesség, az erő, a kitartás, a gyorsaság, főleg azonban a szép, tetszetős mozdulatok elsajátítása. E torna alkalmazása az eddigi tapasztalatok szerint erősen befolyásolja a növényt, javítja, szépséti a testformát. Hatással van a test alakjára, az idomok külsejére. Az arc színét a fokozott, gyorsabb vérkeringés folytán szépséti, az izmokat erősíti, az idegeket megnyugtatja. Szerepe van a lélegző szervek működésében is: a helyes, nyugodt lélegzést idézi elő, amely fontos kelleke az egészség zavartalan-ságának.

A gyakorlat, az ügyesség kifejlesztése meghozza a mozdulatok szépségét, tetszetőséget és a nő egész lényébe harmonikus szépséget önt. Az összhang megkívánja, hogy a kéz mozgása, a fej tartása, a törzs mozdulatai, a lépések és a menés módja harmonikusan kapcsolódjanak egymásba. Ez pedig nem természetadta képesség; — létrehozása az egyén akaratától függ és gyakorlat, tanulmány eredménye lehet. A nő, aki virágzását hosszabb ideig akarja megtartani és mozdulatainak ritmusát, szépségét akarja elérni, használja az esztetikai tornát.

Hogy ez mi módon megy végbe, erről legközelebb.

ÜZENETEK

Kiváncsiskodók, Pančevo. Levelében nem kevesebb mint tizenhárom kérdést intézett hozzám. Bármily készséggel és szívesen felelek is a hozzám intézett kérdésekre, ilyen tömegrohamra mégsem vagyok berendezkedve, eltekintv attól hogy a *Bácsmegyei Napló*-nak legalább három vasárnapi kozmikai rovatát kitöltenék a leadandó válaszok. Tessék azokat egyenként intézni hozzám, abban a sorrendben, amely önöket leginkább érdekli és én készséggel állok rendelkezésükre.

Ibolya, Staničič. Arra a kérdésre, hogy miután még csak 16 éves, használhat-e már pudert, igennel felelhetünk. A bőr látható részeinek, különösen az arcnak és nyaknak bepuderozása a mai nők körében annyira elterjedt, mindennapi művelet, hogy azon senki meg nem ütökzik, mert tagadhatatlan, hogy egy kissé ügyesen feltett hintőpor a női arcot kellemessé, üdévé, hamvássá változtatja és emellett a szépségnek ez a módja annyira ártatlan és megenged-

hető, hogy még a legkonzervatívabb erkölcsbírák sem kifogásolhatják.

H. 22. Kula. Hideg vízben való mosakodástól még nyáron is tartózkodjék. Ellenben megkísérelhet naponta többször csak pillanatokig tartó forróvízes borogatást, forró vízbe mártott szivaccsal vagy kendő segítségével.

V-a, Novi-Vrbas. A legkötönyb hajolaj a ricinus, amelyet azonban csak kevés alkohollal keverve és valami illóolajjal megszagosítva használjon.

Tavaszi, Jaso-Tomics. Panaszaira csak annyit felelhetek, hogy hajhullást kellemtelenségek nélkül nem lehet megállítani. Kellemtelen pl. az, hogy gyakrabban kell mosni a haját, hogy azt zsirozni szeszezni szükséges, aminek következtében a haj rendes, tüde, bársonyos tapintata, színe, szaga, fésülhetése a kezelés tartama alatt bizonyos fokbn változást szenved. Jó egyébként tudni azt, hogy huzamosan kezelt női haj kimosása alkal-mával szép simává, szép fényűvé teszi a hajzatot egy nyers tojás tartalma, amelyet az utolsó vízből való kimosás előtt az egész hajzaton jól el kell dörzsölni.

ROVAROK BESZÉDE

Temetőbogar:

— Sokan vagyunk, sokan. Mi takarlunk. Egyforma, fekete egyenruhánkban mindenütt megjelenünk, ahol kell, mint a köztisztasági hivatal alkalmazottjai, hogy véget vessünk az életnek nevezett undokságnak. Ti azt kérdezték, hogy mi a halál értelme? Mi azt kérdezzük, hogy mi az élet értelme? Ami nektek vég, az nekünk kezdet. Ami nektek gyász, az nekünk nász. Ami nektek büz, az nekünk iz és illat. Izmos, rugékony szájunk úgy dolgozik, mint valami ércrugó. Tudósok agyveleje, költők szíve, festők szeme a csemegénk. Dinasztiánk kiterjedtebb, mint bármely más emberi család. Koporsótokban végigkísérünk benneteket a vajas, sajtos, amoniakos erjedés minden izgalmas folyamatán, mindaddig, míg benne valóban a semmő nem ver fészket. Találkozunk.

Mén:

— Nők, ide tekintetek. Ime a kaptár, a legősibb nő-állam, ahol föltétlenül mi uralkodunk s minden értünk, miattunk történik. Mi, államalkotó asszonyok éles tüvel szájunkban dolgozunk imádott Királynékért, virágot gyűjtünk, mézelünk, viaszolunk, sejteket építünk a jövődönék, a termékenységnek. Köröttünk sete-sután lézengenek bamba himjeink. Esténként ha a munkából fáradtan hazatérünk — egy átszállóval, — a henye férfiak részegre isszák magukat a mézzel, melyet mi gyűjtöttünk s korholva alszanak el. Egyelőre türt elemek ebben a mintaszerű társadalomban, de aztán, hogy a nászrepüléskor elvégezték egyetlen föladatukat s királynőnket megtermékenyítették, könyörtelenül szíven szurjuk őket, hulláikat pedig kidobjuk a kasból. Dolgozó nők, orvosnők, hivatalnoknők, gépirónők, takarítónők s minden más nővéreink a világon, meddig tűrtek még goromba, zsarnok férjeitek basáskodását? Feministák, egyesüljünk

Poloska:

— Ragaszkodom az emberhez. Mások kalandozzanak künn a szabadban én bálumol a civilizációt, a nagyvárost, a huszadik század megannyi csodálatos vívmányát. Természetem szelid. Békésen óhajtanék élni s ágyban párnák közt meghalni, késő öregkoromban. De sok ellenségem van. A barbár militaristák, akik nem értik meg világboldogító pacifizmusom, éjszakánként véres háborukat vívnak velem minden megengedett és meg nem engedett fegyverrel. Utóbb már a kéksavat, a mérgezőgázakat is alkalmazzzák. Ez ellen legközelebb felszólalok a Népszövetségben.

Hangya:

— Földművelő a hangya. A szorgalom kenyere s kalandja. Ha langy a nyár, nézi hogy nő téle a kalangya.

Szerkesztői üzenetek

Gradistai előfizető. Felvételi vizsgát kell tennie a tanítóképző első és második osztályából, ha a vizsga sikerül, akkor a harmadik osztályba léphet be.

Báró Sz. F. Ön ellensége a rövidhajú nemnek. Így dalol:

*Hidba is minden csdbitó nézés
Nem kapod meg a szerelmét.
Lányok olyanok rövid hajjal
Mint sörény nélkül a lovak.*

Ezt a költeményt küldje be az »En Csillag Anna« hajnövesztő kenőcsgyárba. Bizonyára megjutalmazzák érte.

Egy munkás. A versek egy rutinos és tehetséges költő munkái. Aki ezeket a verseket írta, annak más kéziratái is vannak, amelyek megütik a közölkethetőség mértékét.

K. J. Novibečel. Faipari szakiskola Drvarán, Boszniában volt, azonban megszűnt és most a sarajevói Srednja Tehnička Školán lehet a faipari szakmát tanulni. A felvételhez megkívántatik négy középiskola, illetve négy polgári elvégzése. Aki a Srednja Tehnička Škola elvégzése után állami szolgálatba lép, azt a II. tisztviselői kategóriába sorozzák.

»Hűség, Mastert. Az eljegyzéshez semmiféle formalitás nem kell. Ha a férjféltében történt, éppúgy nem teszi azt »érvényessé«, mint ahogy nincs meg az »érvényesség«, ha a nő házban tartóztat meg. Az eljegyzés kizárólag arra kötelez, hogy az a fél, akinek hibájából a házasság visszament, tartozik visszadni azokat az ajándékokat, amelyeket az eljegyzéskor és az eljegyzés után kapott, valamint megtéríteni azokat a költségeket, amelyeket okozott.

L. D. Subotica. Díjtalan határátlépési engedélyt sehol sem adnak. Azonban, ha valaki kettős birtokos, vagyis két szomszédos országban, a határ mentén van neki birtoka, kérhet határátlépési igazolványt egy évre.

»Tenger« V. B. Jugoszláviában Dubrovnikban van haditengerészeti iskola, címe: Pomorska Vojna Akademiya. Bővebb tájékozásért sziveskedjék egyenesen oda fordulni.

S. G. Karanac. Öt dináros helyi jellel ellátott kérvényt kell írnia, husz dináros okmánybélyeget mellékelni és az eredeti számlát két példányban 2-2 dinár okmánybélyeggel ellátva szintén be kell küldenie a noviszadi postaigazgatósághoz, amely július 21-ikén ez ügyben már sürgetést is intézett a karanaci postahivatalhoz.

K. I. Ada. Ügyében illetékes helyről azt a tanácsot kaptuk, hogy Önnek vagy a budapesti postamesternek és kiadók segélyző és nyugdíjgyűjtéséhez kell fordulnia, vagy pedig be kell várnia, míg ez ügyben a két állam között a tárgyalásokat le nem folytatják.

Batla. Az ön által Palicson lőtt madarat a Magyar Madártani Intézet a Kis-Balatonnál bocsátotta fel a tudományos céllal, hogy a madár vonulási irányát megfigyeljék. A madár tudományos neve *Plegadis Foltinellus*, magyarul fekete ibisz, vagy batla. A Magyar Madártani Intézet kéri, közölje az intézettel (Budapest, II., Debrői-ut 15.) a madár lelövésének napját, helyét és az ön nevét, végül lehetőleg küldje be az intézetnek a madáron talált gyűrűt.

B. N. olvasó, Helyben. 1. A passe avant-ra is éppúgy kell vizum, mint a rendes utlevélre. **2.** A főispánt méltóságos cím illeti meg.

M. P. V. Minthogy az élet minden megnyilvánulásában a hivatalos, vagyis az állami anyakönyvbe való bejegyzés az irányadó, legokosabb, ha nem törődik vele, miként van beírva leánya az egyházi anyakönyvbe. Ha mégis ki akarja igazíttatni, akkor forduljon kérvénnyel a püspökhöz.

B. N. olvasó, Helyben. 1. A passe avant-akár kivándorolni, akkor a helyi hatóságokhoz kell fordulni utlevél ügyében. Az utlevél megszerzéséhez mindenképp erkölcsi bizonyítvány és adóbizonylat szükséges. A községházán megkaphat minden felvilágosítást.

V. Ch. Szubotica. A múlt vasárnapi szerkesztői üzenettel kapcsolatban Ct. Lajos, aki fivérét sejtí Önben, valamint édesanyja Teréz, kéri, fedje fel kilitét, illetve adjon életelt a Bácsmegyei Napló utján, ha Ön az, akit gondolnak.

Ugorka Györgyné-nek levele van Hercingertől (Baia Mare). A kiadótáblán átvetheti.

»Kömvességéd«, Beograd. Csak akkor építhet házat, hogyha meg van a szabályszerű iparengedélye.

D. J. Beočin. Szubotcán nincs pilótaiskola.

H. E. B. Topola. 1. Honolulu város (kb. 60.000 lakossal Hawai sziget fővárosa. A sziget az Amerikai Egyesült Államok territórium, kb. 1/4 millió lakossal. A kivándorlásra vonatkozó bővebb felvilágosításokért forduljon a beogradai amerikai konzulátushoz, címe: Amerikanski Konzulat, Beograd Miloša Velika 48. 2. A külföldön tartózkodó jügösláv állampolgár kérhet az ottani követségtől utlevélet egy harmadik államba.

K. S., Beograd. Északamerikai németnyelvű újságok: Staatszeitung Newyork, Volkszeitung Newyork, Prele Presse Cincinnati (Ohio), Wächter und Anzeiger Cleveland (Ohio), Sönntagsbote Milwaukee.

F. T. Karlovac. 1. A Népszövetség főtákarának neve: Sir Eric Drummond. Irni csak angolul tanácsos neki. Az nagyon kétséges, hogy fog-e válaszolni. **2.** A zöld dióhéjból valamikor tényleg készítették hajfestéket. Ma már azonban nem ekk. Gondolni sem lehet arra, hogy valaki ezzel megkeresse kenyérét.

»Dobrna«. Ahhoz, hogy az 50%-os kedvezményt igénybe vehesse, tíz napot kell megszakítás nélkül ugyanazon a fürdőhelyen eltöltenie; azonban ha a tengermelléken időzik, több tengerparti helyen is megfordulhat a tiznapos tartózkodás alatt.

A B. N. hű olvasója. Írta meg nekünk, a kérvény beadásának pontos dátumát és hogy milyen szám alatt továbbítva, valamint a többi szükséges adatokat, hogy utána nézhessünk Beogradban.

Tűzrózsák

Írta: Blazsek Ferenc

Dr. Kovács Antal a VII. kerület vizsgálóbírája, huszévi működése alatt sok mindent látott és hallott, őt nem nagyon érthette meglepetés. Ez az eset azonban ennek a romlott városnak bünkrónikájában is páratlanul állott és dr. Kovács Antal a fejét csóválta, mint az orvos, amikor váratlanul egy új fekély szakad fel a beteg testén.

— Hallatlan dolog! — mondogatta magában. Ezt ugyan minden följelentéskor szokta mondani, de soha ennyire őszintén nem gondolta még, mint most. — Ki váncsi vagyok rá, milyen ember lehet az, aki ilyesmire képes.

Fölcsigázott érdeklődése némű csalódságot okozott neki, amikor eléje vezették a vádlottat. Ő legalább is valami nihilistát várt, hosszú hajjal, piszkos körmökkel, beesett szemmel, reszkető ujjakkal és vonagló ajakkal, — ehelyett pedig egy finom modoru, ugynevezett »jólöltözött« került a szeme elé, aki meg sem várva a szokásos kérdéseket, mosolyogva mutatkozott be:

— Baráth Imre vagyok. Filmrendező. Harmáncöt éves. Református vallású. Elvált... Ezenkívül óhajtok még valamit tudni, vizsgálóbíró ur?

— Büntetlen előéletű?

— Erre, kérem, nehéz válaszolni. Egyszer kaptam három évet, de nem a börtönbe vittek hanem a Lipótmezőre. Ezt viszont nem számítom büntetésnek. Mert ez csak azt jelenti, hogy a társadalom, azok a derék, józan emberek másnak tartanak engem, mint amilyenek ök. Ezt a megbélyegzést tehát nem vettem sértésnek; mert a mai világban, amikor a tudomány szerint mindnyájan kissé terheltek vagyunk, a mai világban — ugyebár? — nehéz megállapítani, hogy ki a nagyobb boldog: én-e, vagy azok, akik itélkeztek felettem.

— Bizonyos tekintetben igaz van — felelte dr. Kovács Antal. — Amíg azonban a mostani tökéletlen társadalmi berendezkedésünk helyébe jobbat nem tudunk állítani, addig el kell fogadnunk azt, hogy az erkölcs: a többség szokása, a norma: a többség véleménye és a törvény: a többség akarata. Most azonban más feladatunk van, mint erről a kérdéstről vitatkozni. Térjünk a tárgyra. Mért kapta annak idején azt a három esztendőt?

— Súlyos testisértés címén. Amit a feleségemen követtem el. Hogy érthetőbb legyen az eset, előre kell bocsátanom azt, hogy nagyon szeretem a tisztaságot, kényes vagyok szinte a betegséggel. Ezekután képzelje el, vizsgálóbíró ur, hogy egy szép napon, az ebédnél, egy hosszú hajszálat találtam a karfiollevésben. Addig ez volt a kedvenc levesem. A hajszál pedig a feleségemtől származott, akinek gyönyörű haja volt, talán a legszebb az egész városban. Szóval külön-külön a hajszálat meg a karfiollevést is szerettem, de amikor így együtt láttam a kettőt, megundorodtam tőle. Nemcsak ettől a karfiollevéstől, hanem minden karfiollevéstől. (Ahogy nem tudok sört inni, mert egyszer legvet találtam benne.) Elestem hát egész életemre egy nagy élvezettől. Ez természetesen nagyon bántott. Hirtelen haragomban felugrottam az asztaltól, lefogtam a feleségemet, a fejére öntöttem az egész tányér levést és egyenkint tépdستم ki a

hajszálait. Hogy azzal bűnhődjék, amivel vétkezett. A feleségem benyújtotta a válopert és följelentett.

— Hallatlan dolog. — mondogatta ismét dr. Kovács Antal. — De folytassa. Ugy látom, ez a mostani bünténye is ezzel függ össze.

— Amikor kikerültem az elmeógyógyintézetből, ahol — mellesleg mondom — nagyon jó dolgom volt és nagyon sok kiváló emberrel ismerkedtem meg az örültek között, szóval, amikor kikerültem onnan, teljes gőzzel nekiláttam a munkának. Az említett esetből kifolyólag megutáltam a nőket, ami nagy előny volt számomra. Nem kellett, mint azelőtt tettem, rájuk pazarolni az időmet, az álmaimat, az erőmet. Egyszerű voltam, a felhők fölött jártam, ahová nővel sosem jutottam volna fel, mert a nő mindig a földön marad és a férfit is leláncolja oda... Sikerült is néhány kitűnő filmet rendeznem és rövid idő alatt elismert tekintély lettem művész körökben... De jött a végzet, megint nő képében... Amikor divatba jött az eton-frizúra, megint kezdtek nekem tetszeni a nők, akiket, mint vizsgálóbíró ur tudja, csak a hosszú hajuk miatt utáltam meg. Annyira tetszettek, hogy egyikükbe bele is szerettem. Ő is belém, ami nagyon helytelen volt tőle, mert, ha nem teszi meg, talán sosem ábrándultam volna ki belőle.

Abban az órában vesztettem el őt, amikor az enyém lett... Egy este, egy tavaszi estén, amikor a férje nem volt otthon, felmentem a lakására. A hálószobában találtam rá, félig levetkőzve ült az ágya szélén. Selyeming volt rajta és fiatal asszony volt és az éjjeli szekrényen a vágyak örökmécsese: halvány, rózsaszínernyős lámpa égett... Letérdeltem az asszony elé, magamhoz vontam, megcsókoltam a nyakát, az ajkam végigcsuszott a gömbölyű vállán, a karján... azután... hirtelen... visszatörtörtem... Gyenge, de elég kellemetlen izzadság-szagot éreztem. A hónaljából... A gyomrom émelygett és az utálat fogott el, még erősebben, mint akkor, amikor azt a hajszálat találtam a karfiollevésben... Többé nem voltam képes a nőhöz nyulni. Ő nem tudta, mi lett engem ily hirtelen, én pedig nem lehettem olyan udvariatlan, hogy megmondjam neki. Leültem egy karosszékhöz — furcsa nászéjszaka, ugyebár? — és lapozgattam a könyvet, amely ott hevert. Beaudelaire műve volt, a »Fleurs du mal.« Ezt azért említem meg, mert alighanem ez is befolyásolt abban, amit azon az éjszaka elkövettem... A nő kicsit duzzogott, de azután abba hagyta és szépen elaludt, hanyattfekve és a két karját hátul a nyaka köré fonva. Erre pokoli ötletem támadt. Óvatosan leültem melléje és — valami ellenállhatatlan kényszer hatása alatt — égő cigarettámat a hónalja alá tartottam, egészen közel, úgyhogy lángolt fogott... Hígyje el, vizsgálóbíró ur, ilyen szép látványban soha az életemben nem volt még részem.

Az asszony fehér husán úgy égett az a két hónalja, mint két vörös rózsza. Tűzrózsák... A nő persze felébredt és elkergetett, örökre... Kezdttem egy másik nővel. Az nem izzadt, annak parfümös volt a hónalja, mégis megcsináltam vele ugyanazt; a csók, az ölelés nem

kellett, csak a tűzrózsák izzáltak, csak az ő látásuk hozott kielégülést. Ez nem dekadencia, ez egészen természetes dolog. Aki egyszer megkóstolta a tokajit, annak többé nem izzik a kocsisbor... Utána ezzel a nővel is szakítottam, azaz hogy ő szakított velem. És jött a harmadik nő, a negyedik és még sokan, két éven keresztül.

— Itt állunk meg egy pillanatra — szólt közbe dr. Kovács Antal. — Amit ön művelt, igaz van, az nem dekadencia. Hanem, mondjuk ki magyarul, disznóság. Amellett fájdalmas is az illető nőknek. Hogy van az mégis, hogy két év alatt egyik sem jelentette fel?

— Ennek vizsgálóbíró ur, igen egyszerű a magyarázata. Az én szeretőim ugyanis mind tisztességes nők voltak. Ezek nem tesznek följelentést, mert félnek a botránytól.

— Hallatlan dolog. Polytassa, kérem.

— Ez a szenvedélyem talán örökre megmaradt volna a magam tirkának, a magam átkának, ha egyszer becsipett állapotban, el nem árurom a filmgyáram igazgatójának. Elmeséltem neki, mert tudtam róla, hogy vén kéjenc, aki szereti az ilyen dolgokat, ahogy ő mondja: »a hatodik parancsolat elleni kihágásokat.« Benne rögtön felébredt az üzleti érzéke és az a gondolata támadt, hogy ezt a témát fel kellene dolgozni filmnek. Ettől azonban később elálltunk, mivel beláttuk, hogy, eltekintve a valószínű rendőri letiltástól, a közönségnél is kudarcot vallottunk volna vele. A közönség, a legjobb esetben is, nevetett volna rajta; mert, amit nem értünk, azt rendszerint nevetségesnek tartjuk, ahelyett, hogy magunkat tartanók nevetségeseknek. Erre elhatároztuk, hogy színházat csinálunk. Kibérelünk valahol a külvárosban egy alkalmas helyiséget, ahol meghívott közönség előtt és természetesen felémelt helyérek mellett előadjuk ezt a darabot, amelynek »Tűzrózsák« lesz a címe. Pénzért mindent lehet; kaptunk helyiséget és találtunk nőket is, akik elvállalták volna a szereplést. (Fogalmam sincs róla, vizsgálóbíró ur, hogy mennyi nő van ebben a városban, aki néhány bankjegyet hajlandó lett volna nyilvánosság előtt felporzeltetni a hónalját.) Minden jel arra vallott, hogy nagy sikerünk lesz. Tessék elképzelni: a terem elsőtétől, halkan és buján megszólal a zene, amelyre lassu tánclepedésben, mint egy új vallás Vesta-papnői, végiglejt a termen egy tucat szép, meztelen nő, kitárt karokkal és lángoló hónaljakkal. Egy perc az egész, de felejtethetetlen és részegítő perc... De a főpróbán, sajnos, egy kis baleset ért. Az egyik szereplő annyira rosszul lett az égési sebektől, hogy kénytelenek voltunk orvost hívni, ami nagy baklövés volt részünkről. Az orvos tudniillik, akinek nyilván nem volt esztétikai érzéke, nagyon felháborodott, amikor megtudta a dolgot. Emellett, szerencsétlenségünkre, elég gazdag is volt ahhoz, hogy becsületes lehessen, tehát nem sikerült őt hallgatásra bírni semmi pénzért. Így értesültek róla a hatóságok, így kerültem én ide a vizsgálóbíró ur elé...

— Hallatlan dolog — mondta ismét dr. Kovács Antal, akinek nyilván szintén nem volt esztétikai érzéke.

Valószínűleg a bíról testület többi tagjának sem volt, mert sürgősen intézkedtek, hogy a »Tűzrózsák« rendezőjét újra bezárlítsák oda, ahonnan csak nemrég szabadult ki. Ott is marad alighanem mindaddig, amíg társadalmi berendezkedésünk olyan tökéletes lesz, hogy a többség szokását fogadjuk el erkölcsnek.

Móricz Zsigmond:

Uri Muri

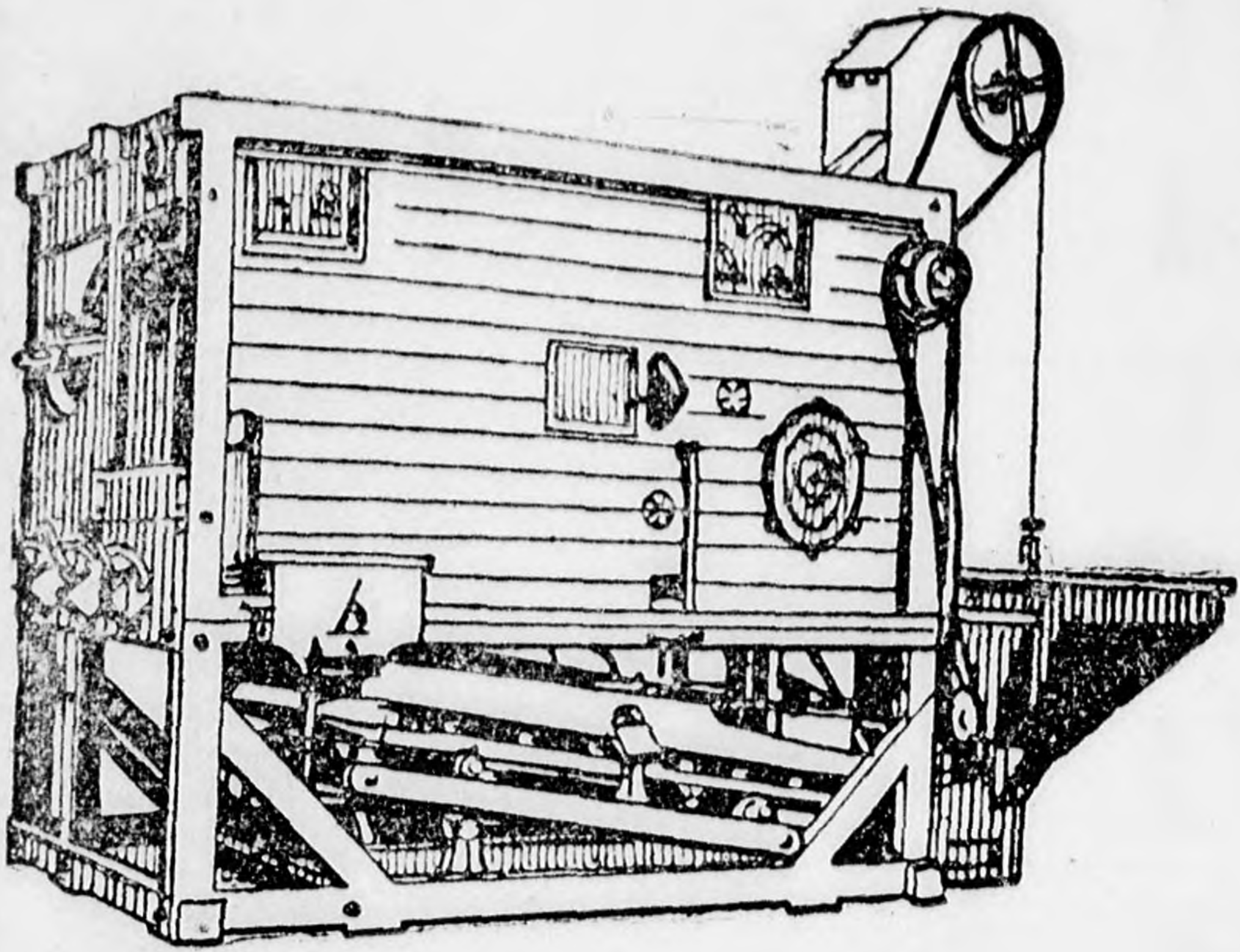
Duhaj tréfiál, sorsokba gázoló murijal mögött emberi lelkek mélységes tragikumum vergődik; az író páratlan művészetével a magyar vidéki társadalom nagy éposza bontakozik ki.

A regény ára 84.— dinár.

Kapható

a Minerva r. t. könyvosztályában

Legyen elővigyázatos a vetőmagtisztító- és osztályozógép megvásárlásánál

»**P
E
T
K
U
S**«

Tekintse meg üzemben az 1852. évben alapított Gebr. Röber speciális gyár által gyártott „PETKUS“ vetőmagtisztító- és osztályozógépet

az oszjeki kiállításon augusztus 5-től vagy a jugoszláviai vezérképviselőnél Novisadon

Hozzánk behozott gabonaneműeket kívánatra azonnal megtisztítjuk.

Ajánlással, felvilágosításokkal és referenciákkal szolgál a vezérképviselő:

Telefon: 22—86. sz. **Bárdos és Brachfeld, Novisad** Zeljeznička 105—107

NYILT-TÉR

Upravni Odbor Opšte Kreditne Banke d. d. u Subotici javlja tužnu vest, da je njen za služni član

Dr. Milivoj Popović
advokat

3. avgusta o. g. naprasno preminuo.

Pokojnik je od osnivanja našega zavoda radio neumorno na njegovom procvatu, zašto će mo sa pijetom čuvati njegovu uspomenu

Mir pepelu njegovom!

Pr.: I.: Patp.: Slob.: Zid.: Loža
„Z.: Z.“

javlja svoj Braći i prijateljima, da se je preselio 3. avgusta 1928. g. u Večni Istok, mili i nezaboravljenu

Br.: Dr. Milivoj Popović 3.:

Njegov idealizam i poštenost u delovanju ostaće nam svima u večnoj uspomeni. Laka mu zemlja!

Starešina..

Udruženje Trgovačkih Putnika, Zagreb, ertešiti tagjait, hogy Novisadon e hó 5-én, vasárnap d. e. 9 órakor a Fehér Hajóban, Szuboticán pedig e hó 6-án este 8 órakor a Bárány-szállodában (Hotel Jagnje) megtartandó közgyűlésen megjelenni sziveskedjenek. Vendégeket szivesen lát a delegáció megbízásából Kertész.

Hirdetmény

A Zeremski Teofan-féle tégla-gyár augusztus hó 11-ikén délelőtt 11 órakor a turjai község házában bírói árverésen el fog adatni. 4793

Nyilatkozat

Alulírott kijelentem, hogy a Nagy Dezsőné elkövetett rágalmozás a legnagyobb mértékben téves információ alapszik, afelett sajnálkozásomat fejezem ki és Nagy Dezsőné urnót megkövetem.

Subotica, 1928. augusztus 4.

7802

Rotter Mihály

OGLAS

Subotička Gradjanska Kasina otkupljuje svoje 1894. godine za zidanje novog društvenog doma izdane obveznice. Otkup se vrši na blagajni Opšte Kreditne Banke d. d. u Subotici, te se isplaćuje za obveznice Din. 25 po komadu, a za svaki nenaplaćeni kupon Din. 1.25 po komadu.

Umoljavaju se posjednici obveznica, da iste što pre, najdalje ali u toku ove godine prezentuju radi isplate.

Upravni Odbor
Subotičke Gradjanske Kasine

HIRDETMÉNY

A Subotičai Polgári Casino beváltja a Casino új házában felépítéséhez 1894-ben kiadott kötvényeit. A visszaváltás az Általános Hitelbank r. t. pénztáránál történik olyképen, hogy minden kötvényért din. 25-t és minden szelvényért din. 1.25-t fizetünk.

Felkéretnek a kötvénytulajdonosok, hogy kötvényeiket mielőbb, legkésőbb azonban ez év végéig fizetésre bemutatni sziveskedjenek.

A Subotičai Polgári Casino
vdlasztmánya

7770

Árverési hirdetmény

Özv. Oláh Péterné sz. Vinczei Anna végrehajtató javára a szentai kir. járásbíróóság 4422/1924. végzése alapján 70.000 dinár tőke és jár. erejéig a 78.500 dinárra becsült és lefoglalt szarvasmarhák, lovak és tengeri lesznek 1928. évi augusztus 7-én d. e. 10 órakor a helyszínen végrehajtást szenvedett szállásán, adai határ (Kavilla dűllő, Rudics Elek szállás mellett) bírói árverésen készpénzfizetés mellett eladva. 7785

Bogojevo Vajsza Zsivai Ármentesítő Társulat
Bogojevón

Broj 1193/1928

Hirdetmény

A Bogojevo—Vajsza—Zsivai Ármentesítő Társulat kocsis- és kordés-munkásokat keres árvédelmi töltésének megerősítésére és magasítására.

Alapár 11 dinár köbméterenként, melyből csak a másfél százalékos bélyegilleték lesz levonva, a betegsegélyzöt és a munkásadót a társulat maga fizeti.

A munka a bogojevói és karavukovói határban van a 0-tól 7 km-ig.

Ezen munkálatokon kívül a társulat a legrövidebb időn belül megkezdi a *novoszlói új töltés építését* 6 km hosszban Novoszlótól Bukin felé. Egységár megegyezés szerint a helyi viszonyokhoz képest. Betegsegélyzöt és munkásadót itt is a társulat fizeti és csak a másfél százalékos bélyegilleték lesz levonva.

Barakokról a társulat gondoskodik díjmentesen.

Érdeklődők forduljanak a társulati irodák Bogojevón, vagy pedig a munkavezetőséghez Bačko-Novoselón.

7711

Okružno Beležništvo Kneževi-Vinograd.

Broj: 2155/1928.

Oglas

Dana 13. avgusta 1928. god. održaće se u mestu Kneževi Vinograd (Baranja) godišnji

marveni i robeni vašar,

na koje se može doterati svakovrsno blago potičuće iz nezaraženih opština, a providjeno valjanom stočnom ispravom.

Zeljeznička stanica kraj samog vašarišta.

Kneževi Vinograd, dana 1. avgusta 1928. god.

Milan Stokić s. r.

Jovan Kačić s. r.

okr. beležnik.

7791

opštinski knez.

Hatóságok és gazdák!

Artézi kutakhoz évtizedekig tartó vasvályul készítek modern gyári kivitelben. Kérjenek ajánlatot.

537

Biliczki Károly Senta

OD SENATA SL. I KR. GRADA SOMBORA.

Broj: 16.961/adm. 1928.

Školska objava

Gospodin Ministar Trgovine i Industrije odlukom svojom Br. VII./19.463. od 3. oktobra 1927. god. odobrio je gradu Somboru postepeno preuzimanje postojećeg Državne Trgovačke Akademije, počev od 1. septembra 1927. god. Ovu odluku je Senat grada Sombora u celini usvojio i prošle šk. godine preuzeo i izdržavao prvi razred.

Prema rečenoj odluci akademija je zadržala pravo javnosti i jednaka je u svim pravima sa državnim akademijama. Učenici će moći prelaziti u državne akademije i obratno. Nastava će se vršiti po istom nastavnom programu kao i u držav. trgovačkim akademijama.

Upisivanje će se vršiti 1., 2. i 3. septembra; a redovna nastava počinje 7. septembra o. g. Učenici se mogu prijaviti i pre, radi evidencije.

U prvi razred primiče se učenici, koji su svršili 4. razreda koje srednje škole. Medjutim, svršeni učenici gradjanskih škola, koji žele stupiti u prvi razred, dužni su prethodno položiti dopunski ispit po nastavnom programu III. i IV. razreda gimnazije, iz ovih predmeta: Srpskog i francuskog jezika, matematike i narodne istorije sa geografijom. Za polaganje dopunskog ispita imaju se učenici obratiti molbom direktoru, najdalje do 15. avgusta, taksiranom sa Din. 45.— Za dopunski ispit plaća se ispitna taksa Din. 530.—

Pri upisu mora svaki učenik doneti svojeručno ispunjenu prijavu (prema podacima iz dokumenata), taksiranu sa 5.— dinara. Sem toga, učenici prvog razreda, kao i oni iz stranih akademija, moraće sa prijavom predati: krsni list i uverenje poslednje školske godine.

Sombor, 24. jula 1928. god.

7537

Senat Grada Sombora.

„ALEXA“ nyakkendőgyárban

kaphatók csak a legdivatosabb, legszebb nyakkendő olcsó gyári áron. Subotica, Korzó. — Fiókküzet: Novisad Jevrejska ulica 6 Fordítás 10 dinár

Figyelmeztetés!

Az ország legkülönbözőbb területeiről vevőim felhívták figyelmemet, hogy ügynökök járkálnak mindent és a sentai fehérneműgyár részére óhajtának rendeléseket gyűjteni, ami némelykor sikerül is és ez esetben előlegeket is vesznek fel. Olykor le is szállítanak valami árut cégjelzéstelen levélpapíron számlázva, amely azonban csak silány utánczata a cégem: „Leo Pollak” név alatt forgalomba hozott, közkedvelten elismert fehérneműnek. Majdnem minden ily leszállítás után a félrevezetett vevők cégemhez fordulnak panaszaikkal, mert ők megrendeléseiket azon hiszemben tették, hogy azt cégem szállítja és így egy tisztviselőm nem is tesz mást, mint a panaszos levelekre magyarázatot ad.

A kereskedelmi tisztességbe is fűtköző, tudatos félrevezetésnek megakadályozására felhívom a nagybecsű közönség szíves figyelmét arra, hogy az én utazóimnak nemcsak miniszteri engedélyük van általános elismert és keresett fehérneműim eladására, hanem cégem aláírásával és pecsétjével ellátott igazolnyuk alapján cégem nevére minden esetben megrendelő lapokat állítanak ki.

Kérem fentiek szíves tudomásul vételét és továbbra is nagybecsű támogatásukat.

Senta, 1928. július hó.

Tisztelettel

Pollak Leo

fehérnemű szétküldési vállalata.

7664

ÓVÁS

Naptárarúsítók figyelmébe

A naptárarúsítókat ügynökök keresik fel, akik idegenben készült és itt csak megfejejt naptárakat kínálnak eladásra.

Figyelmeztetjük a naptárarúsítókat, hogy ne hagyják magukat félrevezetni. Külföldön készült naptárakat az országba nem szabad behozni és nem szabad árusítani. Az a naptárarúsító, aki a külföldön készült és belföldön megfejejt naptárakat hoz forgalomba, könnyen kerülhet kellemetlen helyzetbe a hatóságokkal szemben.

A kereskedőnek ugyanis épen elég kellemtelensége van, elég zaklatásban van része, még ha legjobban vigyáz is, minek vállalja az elkobzás, bírságolás, letartóztatás veszedelmét, amikor arra semmi szükség nincs.

Belföldön is készülnek úgy magyar, mint német naptárak.

A Minerva naptárak 1929-re

Is idejében megjelennek s ezek árusítása nyugodt és biztos keresetet jelent.

A közönség megismerte, megszerette, s keresi a Minerva naptárakat.

Az 1929-es esztendőre a következő naptárak jelennek meg kiadásunkban:

1. Vajdasági Magyar Naptár
2. Petőfi Naptár
3. Gazdák Naptára
4. Jézus Szent Szive Naptár
5. Szőlősgazdák Nagy Naptára
6. Kis Naptár

Mi a Minerva naptárak előnye minden más naptár felett:

1. Olcsóbbak, mint a többi naptárak.
2. Tartalmasabbak, vaskosabbak, mint a többi naptárak.
3. Kiállításuk csinos, tetszetős, művészi.
4. Szerkesztésük gondos.
5. Minden naptár más-más szövegű.
6. Igen sok és szép kép van benne.
7. Tartalmuk élvezetes, tanulságos.
- 8.

A benne foglalt adatok pontosak. Minden más naptárkiadó kivágja és lenyomatja a tavalyi Minerva naptárak vásári adatait. Mi minden évben revidiáljuk az adatokat.

9.

Minden naptárhoz ingyen regénymelléklet van hozzáfűzve.

10.

A naptárarészben a római katolikus, protestáns és görögkeleti ünnepeken kívül a nemzeti ünnepek és a holdtölte is vörös betűkkel van feltüntetve.

Aki naptárarúsítással foglalkozni akar, kérjen tőlünk árajánlatot!

Minerva-nyomda r. t.
Subotica

Nyilatkozat

Horvátovics Lászlónak, a Hirlap tegnapi számában megjelent nyilatkozatára ezennel kijelentem, hogy a Bácsmegeyi Napló 1925. július 26-i számában megcáfolta azt az állítását, hogy a Reismann-gyilkosságban stb. nekem volt részem. Az állítólagos Reismann-gyilkos neve Kovács Akos, budapesti lakos.

Sombor, 1928. augusztus 4.

Kovács Ágoston (György).

Szobafestést

a legkényesebb igényeknek megfelelően kézzel

S. Matković

III. kör, Kujundžićeva (volt Ders) uca 47 7787

YESSO HENNA

hosszu, e-főgő szempillákat, mélylőzű szemeket varázsol.

E ypti mi hennalevelekből van infundálva és nem hennaporból, mely utóbbi tudvalevőleg mindég lisztátszót tartalmaz. Főlerakat Jugoszlávia részére: Fave R. T. Zagreb, Jelačićev trg 2

Értesítés!

Van szerencsém a kórházak, szanatóriumok vezetőségét és az igen t. orvos, főorvos és fogtechnikus urakat tisztelettel értesít ni, hogy Novisadon, Jevrejska n. 4. sz. a.

"NIKKEL"

cég alatt

modern nikkelező és galvanizáló müintézetet

létesítettem, mely az összes kórházi és orvosi műszerek legfőbbkésőbb kivitelü nikkelezését és galvanizálását a leggyo-abbban és a legolcsóbban eszközöli. A vállalat élen külföldi kiváló szakember áll és így felesleges műszereket nikkelezésre és galvanizálásra külföldre küldeni, mert a „Nikkel” a külfölddel teljesen versenyképes.

Szíves támogatást kér

"NIKKEL"

nikkelező és galvanizáló müintézet
Novisadon, Jevrejska ucca 4

7443

Autotypia
Fototypia
Fotomészetek
Rajzok

A Vajdaságban egyedülálló üzemi!

FISCHER ÉS KRAUSZ
Subotica, Senca ul. 12
Telefon 879

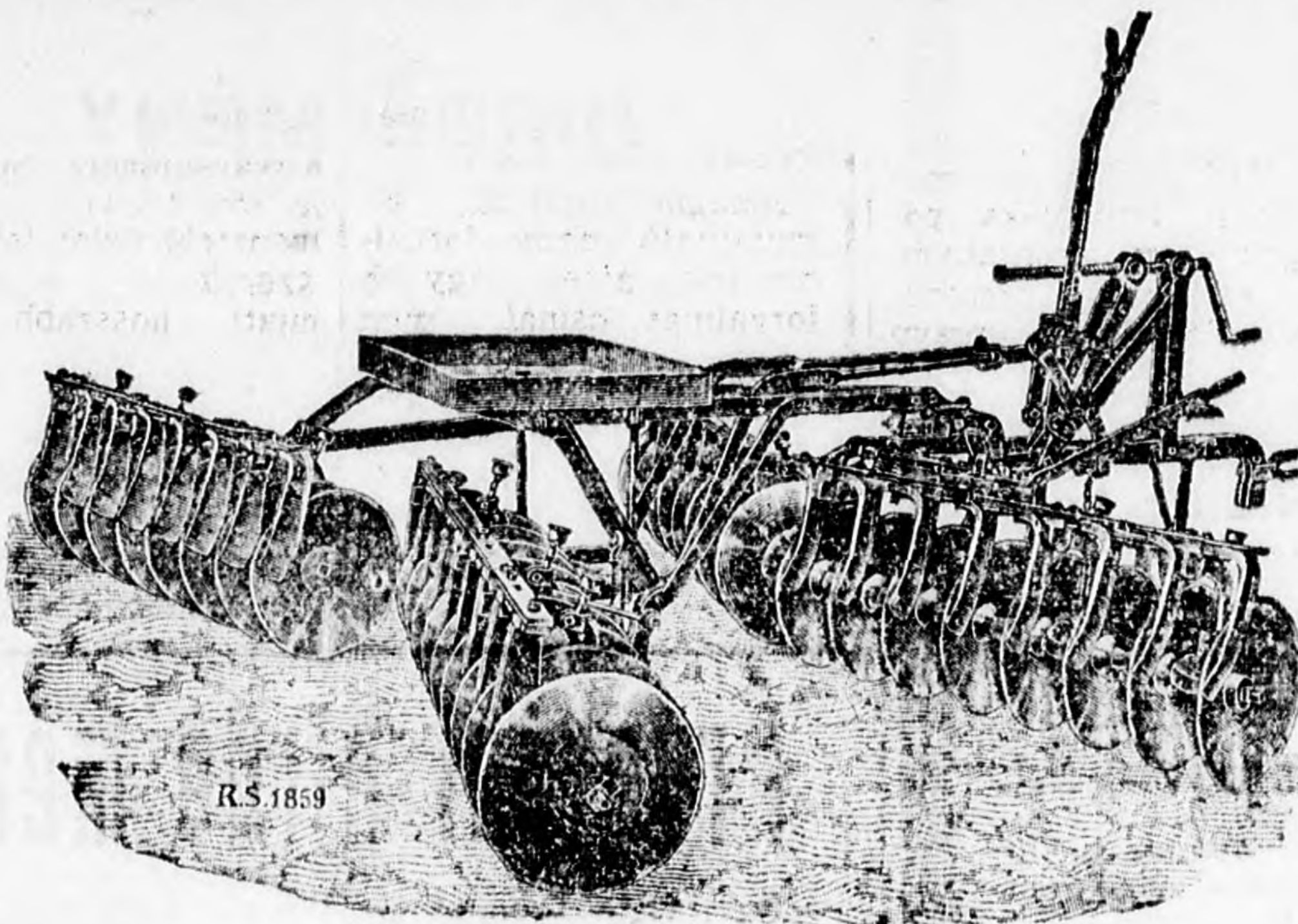
a legjobb kivitelben

Bor- és pálinkautazó

Bácskában, Szlavóniában, Szerémségben jól bevezetve, felmondatlan állását változtatná.

Ajánlatokat „48 éves” jellgére kérek

1082

Kettős tárcsás boronák Traktor vonáshoz

Tarlóhántásra, kukoricaföldeknek buza alá való előkészítéséhez, göröngyös földeknek alapos felapritásához és egyáltalán kemény talajoknak porhanyításához legjobban használhatók, miáltal a mai meglevő motorok a földeknek gyorsabb, modern és tökéletesebb megmunkálását eredményezik

CDSE 29 tárcsával 538 kg munkaszélesség 220 cm
CDSE 33 " 614 " " 250 "
CDSE 40 " 646 " " 310 "

RUD-SACK LEIPZIG-i mezőgazdasági gépgyár jugoszláviai gyári lerakat

»PALLAS«

SUBOTICA, TELEFON 4-47

! Kérjük a n. é. mezőgazdákat, gépeinket az osijeki kiállításon augusztus 5-től 15-ig megtekinteni !

7 22

Nea.Crem

legmegbízhatóbb arc- és kézápoló

KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA

Gyenge férfiak-

nek 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szennzációs találmányomat ismertető könyvemel. — Cím: „Patent 608”
Cluj (Kolozsvár) 1622
I. sz. postafiókbérel.

A gondos háziasszony

nem használ ecet-savat, mert az ecet-sav mérget tartalmaz. Használnak főzött esencet

Üz'ekben KEMÉNY-féle ecetet tessék kérni. Gyárt: I. Vojnovičeva ul. 5. sz.

Szép irodahelyiség azonnal kiadó

Cím: Krstić i Grossman
Novisad, Uspen ka ul. 5

Keresek azonnal 45-50 év körüli komoly asz-szonyt közös háztartásra. Cím a kiadóban. 7580

Somborban

a Bácsmegeyi Napló részére

hirdetéseket

Dr. Szántó Miklós
Apatini ut 46. vesz fol.
Telefonszám 841.

LEVELEZÉS

Regina hónapok óta tartó apróhirdetési csaták hőse, az ismeretlenség homályából a nyilvánosság elé lép, csütörtöktől vasárnapig a **Róka** minden előadásán a Liffka moziban. 7825

Nagyéagos Asszony! A legjobb barátnői megpuhítanak az irigységtől, ha meglátják **Brauchler** által készített ebédjét. Subotica, Halpiac. 7211

Uriember 30-40 év körüli intelligens nő szórakoztató barátságát keresi, akit esetleg szerényen támogatna. Leveleket »Viruló ősz« jelíggel a kiadóba kérek. 7739

Melyik csinos fiatal szöke urileány hajlandó kezét intelligens fővárosi fiatalembernek adni és vele együtt külföldi egyetemi tanulmányait folytatni és Európát és Amerikát beutazni? Leveleket »United« jelíggel a kiadóba kérek. Kalandórnök és közvetítők kimélnének. 7524

HÁZASSÁG

Megnősülne 46 éves keresztény özvegy, vegyipari műszaki gyáros, hozzáillő, komoly, független, vagyonos hölgyet teljes című leveleit »Temesvári« jelíggel a noviszdai kiadóba kérem. Ismerettség hiányában ezúton keresem boldogító élettársamat, tehát absolute diszkrecióval csak is komoly levelekre válaszolok. 7833

Nősülne felesége hibájából elvált, 30 éves szerb vallású községi aljegyző. Megfelelő vagyonnal rendelkezem. Ajánlatokat »Jószívű« jelíggel a kiadóba kérek. 7665

Huszonyolcéses, román. fiatalember, jólmenő üzlet tulajdonosa, házasság céljából oly megfelelő, jó családból való nő ismerettségét keresi, aki megfelelő hozománnyal rendelkezik. Teljes című leveleket »100.000 dinár« jelíggel a kiadóba kérek. 7448

Házasság céljából gazdag nő ismerettségét keresi 28 éves, jómegjelenésű üzlet ember. Leveleket »Kor nem játszik szerepet« jelíggel a kiadóba továbbít. 7747

Házasságot urikörökben úgy bel, mint külállamokból is létrehozok a legnagyobb diszkreációval. Marie Fejes, Vel. Kikinda, Nikole Pašića ul. 1591. 7076

Bánati 23 éves előkelő család leánya 1.000.000 dinár készpénzzel, 3 millió dinár ingatlanul házasságot kötne intelligens fiatalemberrel. Teljes című levelet »Szöke szépség« jelíggel a kiadó továbbít. 7719

FOGLALKOZÁS

Nevelőnőket, nyelv- és zenetudással, okl. nép- és középiskolai tanárokat, bíró, német Hortnerinnek, gyermekkertésznőket, gyermekszobalányokat, játszótársakat, vakáción át fizetésnélküli tanuló- és diák (lányokat) ajánl a legkisebb retesében: »Pädagogenhund, Wien, IV., Karlspl. 7. Saját tudakozó szolgálat. 429

Autógarage, javítóműhely, autós és kerékpárgumi vulkanizáló. Speciális alumínium hegesztés. Bata-garage és Takács vulkanizáló Zrinjski trg 24. Tanoncok felvételnek. 4289

Gazdasszonyt, házvezetőnőt, 45-55 éves korban, keres magános, fiatal községi tisztviselő. Vallás mellékes. Leveleket »Jó bánásmód« jelíggel a kiadó továbbít. 7666

Utazó! Ügyes, komoly jó referenciákkal rendelkezőt, a Vojvodinába bevezetett utazót keres: »Dragica« industria kem. proizvoda, Zagreb, Ilica 73. 7771

Főmolnár vállalja sima, félmagas és egész magas őrlésű malom vagy paprikamalom szakaszterületét. Elsőrendű bizonyítványokkal rendelkezik. Halász István főmolnár, Horgoš. 7731

Limonádés automata kocsimhoz óvadékkal rendelkező kezelőt keresek. »Johanna« szikvizgyár, Subotica, Paralelni put 30. 7772

Két asztalossegédet azonnali belépésre keresek. Besztercei, Srbobran. 7774

Társat keresek kandalló és cserépkályha találmányom szabadalmazásához. Mezey, V. Lirska ul. 15. 7726

Ügynökök felvételnek helyben és vidéken. Stern Adolf varrógépraktár, Subotica, Jelašićeva ul. 2. Ugyanitt Szücsvarrógépek kaphatók. 7794

Gyermektelen házaspár házimesteri állást keres. Boros István, P. Kujundžićeva ul. 60. 7783

Sütő és lemeztűzhely munkában jártas munkások azonnali felvételnek. Ács és Társai klyha és lemezárugyárunkban, B. Topola. 7782

Traži se putnik papirničarske struke dobro uveden za Bosnu, Dalmaciju i Cmu Goru. Reflektira se napvora rednog struonjaka, povjerljivu reprezentativnu osobu sa dobrim preporukama. Ponude na upravu brojem 7780. 7780

Állást keres hosszú irodai és bankprakszissal bíró mérlegképes könyvelő, aki a szerb, horvát, német és magyar nyelvet bírja, azonnali belépésre. Szíves ajánlatok Interklam d. d. Subotica, Vojnovićeva ulica 7. kéretnek. 7308

Jó házból való fiút tanoncnak fizetéssel felvesszünk. Rieger és Hunyadi, Subotica. 7817

Intelligente deutsche Erzieherin mit Jahreszeugniß sucht Stelle. Anzufragen unter »Hermes« Administration des Blattes. 7818

Ügyes himzönő és tanuló-lányok felvételnek. Aida közimunka üzlet, Albina. (Hus-piac mellett). 7737

Gépész, ki nagyobb szivógázmotor kezelésében hosszabb gyakorlattal bír és tartós, jó állásra reflektál, küldje részletes ajánlatát »Masinist 540« jelige alatt Radio Reklam Jugoszlávija, Subotica, postafiók 48 címre. 7732

Tanonc felvételnek villany-és akkumulátorszerező szakmában. Wilhelm, Pašićeva ul. 2. 7799

Bognársegéd azonnal beléphet. Varga Dezső bognármester, Ada. 7807

Fékségédet keres, elsőrendű munkást azonnali belépésre kemencéhez Kocsis Pék, Stara Moravica. 7815

Vasuti díjszabási ügyekben, valamint egyéb irodai munkában jártas, volt vasuti főtisztviselő horvát, német, magyar nyelvismerettel, állást keres. Cim a kiadóban. 7813

Zongorista éjjeli üzletbe azonnal beléphet. Előnyben részesülnek, akik éjjeli tisztviselő. Vallás mellékes. Leveleket »Jó bánásmód« jelíggel a kiadó továbbít. 7306

Fiatal, jómegjelenésű kiszolgáló lány cukrászdába felvétetik. Cim: Radio Reklam Jugoszlávija, Subotica, Manojlovićeva ulica 7. 7838

Jugoszláviai vezérképviselőimhez finanszírozót keresek. Ajánlatokat 547 számra Radio Reklam Jugoszlávija Subotica, postafiók 48 továbbít. 7829

Mindenes leányt azonnalra keresek. Brzova ulica 8. 7828

Utazót (nő) keres bevezetett kelengye cég magas jutalék mellett. Csak komoly munkaerők ajánlkozzanak. Ajánlatokat 537 szám alatt továbbít Radio Reklam Jugoszlávija Subotica postafiók 48. 7827

Bádogosságé felvezetek, Szemlics Mihály Stanišić. 7814

Jó házból való fiút tanoncnak felvezetek. Rizsányi asztalos, Jugovićeva 6, Kakasiskola mellett. 7819

Értesítem a n. é. közönséget, hogy kosár és kerébfutófonó műhelyemet Strossmajerova ul. 8. sz. alá, Huspiac helyeztem át. Horgosi Péter. 7414

Írógép vétel, eladás és javítás ügyekben forduljon Gémesi Lajos egyedüli írógép specialistához Subotica, Paja Dobanovačka ulica 8. 7519

Parkettás a legjobb munkákat végez, tisztítást és beeresztést is vállal. Palotás Ernő az Ádám-fakereskedésben. Telefon 751. 7543

Okleveles gyógyszerész szeptember elsejére keres Nikolićeva Apoteka Veliki-Beckerek. Közlembieket levélileg. 7587

Segéd az uri divat szakmába felvétetik. Ajánlatok »Kirákatrendező« jelíggel a kiadóba. 7616

Alexa nyakkendőipar, 10 dinárért fordítja ki nyakkendőjét. Korzó. 6708

Könyvelésben jártas leány állást keres. Cim a kiadóban. 7760

Főmolnárt keresünk alkalmas alkalmazásra, azonnali belépésre. Csak szak-képzett egyén jelentkezzen »Klara Mlin« Prigleivicavetiván. 7712

Papucsszegéd állandó munkára felvétetik Sztanko Andráš Sztara-Moravica. 7646

Szobainast keresek éves bizonyítvánnyal. Cim a kiadóban. 7668

Gyógyszerészasszistens vagy bevezetett gyakornok urat, esetleg hölgyet megfelelő díjazással alkalmazok. Belépés mielőbb. Leveleket »Aesculap« jelíggel a kiadóba kérek. 7695

Suche intelligente und solide Erzieherin zu drei Kinder die 8-6-5 Jahre alt sind. Mit Jahreszeugnisse und serbisch sprechende werden bevorzugt. Adresse in den Administration. 7693

Hölygyödrásznő magas fizetéssel azonnal felvétetik. »Venus« szalon Subotica. 7689

Szabóságé állandó konfekciómunkára alkalmazunk. Tölgyesi és Szentí Bačkatopola. 7740

Ügyvédjelölt legjobb referenciával helyét változtatni szeretné. Ajánlatokat e laphoz kérek fenti jelíggel. 7647

Gépirókisasszony német nyelvismerettel kerestetik. Jelentkezési idő és cim a kiadóban megtekinthető. 7694

Raktári szabómunkás, szabásban jártas felvétetik »Jó munkás« jelíggel a kiadóba. 7651

Birtokom részére keresek szakképzett gazdaszt, aki legalább 10-15 évig mint önálló gazdaszt nagyobb birtokot vezetett. Ajánlatokat bizonyítványmásolatokkal és fizetési igények feltüntetésével sürgősen B. R. jelíggel Beđi-Manastir, Baranja S. H. S. poste restante címre küldendők. 7660

Tanoncokat, lehetőleg néhány középiskolával felvesz Erdélyi műbutorasztalos Liffka-mozi udvar. 7661

Érettségizett, zeneileg teljesen képzett, 27 éves fiatalember (volt magán és állami tisztviselő), keres bármilyen elfogadható állást. Az alkalmazást adó gyermekének ingyen hegedüoktatást adna. Belépne szalonkvartettbe, nagyobb zenekarba, esetleg moziban muzsikálna. Beszél szerbül és magyarul. Ajánlatokat Štamparija Temerin címen kér. 7663

Papucsszegé jó munkást, állandó munkára felvezetek Illés Ferenc Sombor A. Sarčević ul. 3. 7716

A Gornjobačko Uduzeno Paromlinsko D. D. Subotica (Felsőbácskai Egyesült Gözmalom r.-t.) keres azonnali belépésre molnársegédeket és malommunkásokat. Helybeliek előnyben. 7578

Éjjeli üzletbe ajánlkozik világtalan, kifizető zongorista. László Géza Senta, Vojvoda Bojovića ul. 58. 7744

Építetvegezést saját készítésű firmisgittel legolcsóbban készít Berkes képeretező, gyümölcsipar 4. Krékus óras-specialista mellett. Aranyművesek során. 7727

Társat keresek Szlavónia egyik nagyobb városában alakítandó ügynökségi és bizományosi üzlethez. A vidék mindennemű üzletre alkalmas, nevezetesen fa, faszén-, gabona-, szén-üzletre, ingatlan közvetítésre stb. Csak megfelelő tőkével rendelkező urak irjanak a következő címre: Julius Scheiber Podravska Slatina. 7674

Diákok előkészítése. Diákokat, kik osztályvizsgán elbuktak, tanárok előkészítik. Siker garantálva. Közlebbit Sokolska ulica 19. 7372

Magános urhoz házvezetőnőnek ajánlkozik fiatal özvegyasszony. Leveleket »Független« jelíggel a kiadóba kér. 7682

VÉTEL-ELADÁS

Lagerhordókat, elsőrendű, prima minőségben, darabonként 50 hektoliter nagyságban, egy gözprést, egy 2 és egy 5 hektoliteres pálinkafőzőüstöt, 5, 10 és 25 hektoliteres kádakat, tizedesmérleget, zuzót és egyéb pincefelszerelési cikkeket, csakis kifogástalan állapotban, megvételre keresek. Cim a kiadóban. 7789

Rumos és pálinkás üvegeket nagyobb tételt keresek megvételre. Andrija Švarc Subotica. 7788

Keresek megvételre 20 évnél fiatalabb, nem magánjáró, jókarban lévő négyes vagy ötös gözlokomobil ép tüzszekrényvel. Ajánlatok armegjelölésével Liebhardt István főmérnök, Stari Beđej címre küldendők. 7790

GRÜN WALD ÜGYNÖKSÉG HIRDETÉSEI

Paja Kujundžićeva ulica broj 3. GRÜN WALD ÜGYNÖKSÉGHEZ fordulhat bizalommal bármily ügyben készséggel áll rendelkezésére és minden ügyét lelkiismeretesen elintézi, de csak utólagos díjazás mellett.

Eladó üzletek

Sentán a főtéren, legforgalmasabb helyen egy igen jó meneteli rövid-áru üzlet, előnyomdával berendezve, biztos megélhetést nyújt, más vállalat miatt eladó.

Mérges-pusztán piac téren egyedülálló fűszerüzlet áru nélkül eladó, azonnal átvehető.

Kávéház, vendéglő, bánati nagyközségben, kasszinó az épületben, egyedülálló üzlet, valóságos aranybánya.

Szálloda és kávéház, nagy horvát városban, 15 vendégszobával, összes berendezéssel és egyedül álló fürdővel a városban berendezve, igen jó forgalmu üzlet elhalálózás miatt bérbeadó.

Szálloda és kávéház Szlavóniában, egyedülálló üzlet 12 vendégszobával, nagy tányteremmel, nagy kerthelyiséggel, étteremmel, az üzlet kifizető meneteli kimutatható forgalommal, teljes berendezéssel más vállalat miatt eladó.

Vendéglő Sistaknál, kimutatható nagy forgalmu üzlet, amely nagyobb forgalmat csinál, mint bármelyik beltéri üzlet, tekepályával felszerelve, új épület italmérsi engedéllyel azonnal átvehető.

Büfé, italmérés Subotican a főtéren teljes modern berendezéssel igen jó forgalmu, biztos nyugodt megélhetést nyújt.

Eladó földek

30 lánc szubotikai határban, szép tanyával és hízalldával.

1 és fél lánc szőlő Palicson villával együtt eladó.

320 hold Felsőbácskában szép úri lakással, tanyával.

38 lánc tanyával a szubotikai határban.

5 lánc ugarokban, **7 lán**c Radonovácon tanyával.

50 lánc Šomšićnál, szép tanyával.

Eladó házak

Lakás 2 szoba minden mellékhelyiséggel, 3 szobás, fürdőszoba, minden mellékhelyiséggel kiadó. Grünwald ügynökségnél.

Ház eladó nagy telekkel, gyárak közt, alkalmas különösen darafálmalomnak, üzletnek. Grünwald ügynökségnél.

Gyönyörű faragott diófa ebédli, 12 darab gobelin székekkel, 2 kredencsel jutányosan kapható, **1 darab** nagy arany korszul tükör, 1 drb 120 éves antik íróasztal, hálószoobator 3 komplett szobára, modern, jó karban, tiszta állapotban kapható Grünwald ügynökségnél.

más vállalat miatt eladó.

Téglagyár Szerémségben 2 hold területen, országot mellett, vasutálomáshoz közel, 2 kemence 90000 befogadó képességgel, nagy, szép úri lakóházzal, teljes felszereléssel potom áron 120.000 dinárért sürgősen eladó.

Fényképészeti műterem nagy bánati városban, igen jó forgalmu, teljes berendezéssel 25000 dinárért eladó.

Büfé, cukrászda, italméréssel együtt nagy bácskai városban, igen erős forgalmu üzlet, kiemeltség miatt eladó.

Fűszertüzet főtuvonalon teljes berendezéssel és áruval, lakással együtt igen kedvező ár mellett azonnal átvehető. Grünwald ügynökség.

Női kalapszalón Subotican áruval a főtéren, teljes berendezéssel kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Grünwald ügynökség.

Kovácsműhely Subotican 25 éve fennálló, igen jóméneteli üzlet teljes felszereléssel elhalálózás miatt hosszabb időre bérbeadó. Grünwald ügynökségnél.

Fűszerkereskedés Subotican legjobb forgalmu üzlet, trafik italmérsi engedéllyel, igen szépen berendezve, valóságos aranybánya házzal együtt eladó. Grünwald ügynökségnél.

110 lánc szubotikai határban megfelelő tanyával,

90 hold prima szántó szép tanyai épületekkel, országot mellett eladó. Grünwald ügynökségnél.

80 hold prima szántóföld, 20 hold gyönyörű szilvással, pálinkafőzdével, teljes felszereléssel, gyönyörű úri lakóház, gazdasági épületekkel holdankint 6000 dinárért eladó. Grünwald ügynökség.

Eladó házak

Házigazdák, akinél kiadó lakás van, tessék irodámban bejelenteni, díjtalanul kiadjuk, a Grünwald ügynökség, Paja Kujundžićeva 3.

Házat akar venni, forduljon bizalommal Grünwald ügynökséghez.

Különfélék

4 üléses Renault kocsit, kifizető karban, igen jutányosan,

501 Fiat, keveset használt, jutányosan, **3 és fél tonnás** teherautó, új gumikkal,

1 Ford teherautó, 1 tonna, új gumikkal, kifizető állapotban eladó Grünwald ügynökségnél.

LIFKA KERT-MOZI

Csütörtöktől vasárnapig

Kis ördög

Brillians komédia csintalanságról és szerelemről
Lillian meg fogja Önnek mondani, hogy szabad-e ölelni és csókolni a nyilvánosság előtt?
Lillian férfi-pijamában alszik.
Lillian vastag szivarokat szív.
Lillian rongyos kis betörő, de mégis az Ön kedvence

SZENÉLYEK: Raul: Werner Feutterer. Nővére: Dina Gralla. Lelenc Nelly: LILLIAN HARVEY. Robert: Bruno Kasiner.

Hétfőtől: Nászhajó Harry Liedtke

Ha KÖNYVSZAKERTŐRE lesz szüksége írjon Borbély L. Novisad, postafiók 75 címre

Modern és stílus butorokat

továbbá a szakmába vágó összes munkákat készítenek az ujonnan átépített műbútorgyárunkban

SIPOS FIAI

Zentai ut. 3.

Allandó raktár!

FORD-autókat Fordson traktorokat

becserélek, ha Chevrolet autót; vagy Cormick illetve Fiohrr traktort vesz.

Földvári Béla

Stari Becej

Szabószlet teljes berendezéssel és üzlethelyiséggel Stari Becej centrumában olcsón eladó. Ajánlatok Stari Becej, postafiók 63. küldendők. 7824

Hegedű, kifárasztott, régi hangszer, elkölözés miatt olcsón eladó. Cim. Dobanovacka ulica 17.

Szabógép eladó Vesnicéva ul. 8. Vermes-telep, menhely mögött. 7804

Zongora, Streicher-féle bécsi gyártmány, rövid, fekete, kitűnő hangu, eladó. Krombholz Albert zongorahangoló, Vilsonova ul. 30. 7784

Jó megjelenségű, a rőfös-, cipő- és divatszakkában teljesen jártas ügyes eladó vidékre azonnali belépésre kerestetik. Kirakatok rendezéshez való kellő hozzáértés feltétlen megkívánatik és aki a szerb, magyar és német nyelvet bírja. Bővebbet a kiadóban. 7811

Kiseb-nagyobb lakóházair. eladók, a város minden részén és Szegedi szőlőben. Vojvodina ügynökség, főposta mellett.

Kiseb-nagyobb tételekben sürgősen vannak birtokain eladók és bérbeadóak. Vojvodina ügynökség, főposta mellett.

Üzlethelyiségnek is alkalmas sarokház, melyben harminc év óta fennálló jóforgalmu kovácsműhely van két tüzszerzámmal együtt betegség miatt eladó és azonnali átvehető. Jó Antal Senta, Beogradska (Árpád) ul. 7797

Bádogosüzlet, jóforgalmu Novi Becsén a piacon eladó. Augusztus 15-éig átvehető. Érdeklődni lehet Novoszel József bádogosnál, Novi Becsej. 7801

30 év óta fennálló közismert Herédi-féle szentai vendéglő más vállalat miatt előnyös feltételek mellett sürgősen eladó. Értkezni a tulajdonossal ugyanott. 7796

Wertheim-szekrény eladó. Cim a kiadóban. 7710

Örökzáró oladók: A beltéren 4-5 szobás, fürdőszobás, modern lakások, továbbá 2-3-4 szobás modern házrészek az összes mellékkeliségekkel. Tudakozódn: Megbizottunknál, dr. Biró Andor ügyvédnél, Park Kralja Petra 10. 7801

Akácakarót, száraz, hasított, szőlőnek való keresünk 6000 darabot 160 cm. hosszúságban. Ajánlatok Kath. Plébánián, Martonos címre küldendők. 7729

Favágógép, komplett, magánjáró, Ganz-gyártmányu, 5-7 lóerős, olcsón eladó Küffer Leonál, Vel. Becskerek, Vojvoda Bojovicia ul. 7.

Benzin- vagy szivógázmotor, 9-18 lóerős, kéthengeres, állórendszerű, fél Diesel típus, 400 fordulattal, teljesen új, 1 hónapot volt üzemben, eladó, ára 20.000 dinár. Nagy Sándor, Bačka Topola. 7493

Emeletes ház egészben vagy lakásokint eladó. Bővebbet Gavanszky, Kralja Petra park 7. 7761

Virágcserepek és edények saját égetésük rendelés szerint is olcsón beszerezhetők Takács, Pašiceva ul. 2. (Edény-piac) Subotica.

Sentán a vasutnál egy új téglaó épült ház üzlethelyiséggel eladó. Bergel Jakab. 7773

Új ház a bajai szőlőkben 15.000 dinárért eladó. Érdeklődni Skotus Viator ul. 70. 7781

Eladó jutányosan zongora, Wertheimkassza, egy nagy szmirna szőnyeg. Cim a kiadóban. 7768

Jégvári hűtőházi berendezések, legújabb A-S. típusu, anyag- és utántöltés nélkül, 20 éves élettartammal, napi termelés 15 mm. jég, a szükséges hajtóerő 6HP, fészerben, pincében vagy bárhol felállítható 3x5 m. területen üzemben látható és kapható Nagy Sándornál Bačka Topola. 7495

Suboticán a beltéren, Balog vendéglő házzal együtt eladó. Esetleg lakóháznak kiadó. Gyönyörű kerthelyiség és kuglizó. Azonnali átvehető. Érdeklődni lehet: Torbik Gyula munkásbiztosító. Vidékieknek levélben válaszolok. 7766

Ház Novisadon, Vojvoda Šupljikca (Batthyányi) uca 11. 7 szobás-konyhás lakással, nagy udvarral, kerttel és többi mellékkeliségekkel eladó. Bővebbet ugyanabban a házban. 7734

Gicso tűzifa, száraz bükkhásabfa 100 kg-ként 30 dinár, ugyanaz fűrészelve 32 dinár, aprítva 36 dinár. Kapható Herzog László fátelépén, Sombori ut és Palići ut sarkán. Telefon 197. 7562

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 ének, vasárnapig és ének kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés 10 din. Csak felblyegzett jellegű leveleket továbbítunk. Kérveblyegzőkben várandólyag mellékelendő.

Paraffin Therapia

Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécsei Jenő orvos lakásán. Telefon: 539

A legújabb és eredményelben felülmulthatatlan gyógymód **reuma, köszvény, ischlas, lumbago, és neuralgikus fájdalmak eseteiben.** Legbiztosabb sikerű paraffinos pakolásos **fogyasztás** az egész testre, vagy annak egyes **részre** berlini módszer szerint.

Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére **lakás és ellátás.** Kívánatra prospektust, vagy szóbeli felvilágosítást ad: 6851

Dr. Vécsei Jenő, orvos

Eladó birtokok és földbérletek Magyarországon

Pest megyében: 2, 4, 10, 22, 150, 320, 500, 650 hold.

Győr megyében: 500, 600 hold,

Fejér megyében: 700, 1200 hold,

Somogyban: 500, 830 hold,

Vas megyében: 185 hold,

Szolnok megyében: 1200, 1500, 3000 hold,

Heves megyében: 750, 800, 6000 hold,

Veszprém megyében: 725, 900 hold,

Nógrád megyében: 400, 550, 860, 1300, 1600 hold,

Tolna megyében: 1600 holdas prima birtokok kedvező fizetési feltételekkel eladók.

Bérletek: 7043

Pest megyében: 60 magyar holdas,

Fejér megyében: 200, 240, 300, 500, 1000, 4000 magyar hold,

Baranya megyében: 500, 430, 950, 1000 m. hold,

Győr megyében: 420, 530, 650 magyar hold,

Somogy megyében: 1100, 1800, 2400 m. hold,

Veszprém megyében: 700 magyar hold,

Vas megyében: 1000 magyarholdas bérletek őszli átvételre kaphatók.

Gyönyörű 10, 12 és 25 holdas gyümölcsösök, minden komfortos kis luxus birtokok közvetlen Budapest mellett.

Kizárólagos megbízott:

GAZDASÁGI ÉS INGATLAN-OROSZALMI VÁLLALAT, BUDAPEST

V., Deák Ferenc ucca 12. Telefon: 817-15

Bélyeggyűjtőknek ajánlom hogy szerezzenek be nálam 500 teljesen különböző bélyegyet tartalmazó bélyeggyűjteményt 30 dinárért. Európa, Ázsia, Afrika és Ausztrália különböző államainak bélyegzeit tartalmazó 1000 darabos gyűjtemény ára 65 dinár. A pénz előzetesen beküldendő és a gyűjteményt ajánlott levélben küldöm a rendelének. Minden rendeléshez ingyen csatolom bélyegárjegyzéket, amely az egész világ, majdnem 600 államának bélyeggyűjteményét tartalmazza. Az SHS legrégebbi bélyegkereskedése. Izidor Steiner, Brod na Savi. 718

Jépszekrényt ne vegyen addig, míg Ujvári Ferenc asztalosnál, Temerin, meg nem nézi. Prospektus ingyen. 7218

Jugovié-féle Salvator sajtóajtó, amely öt perc alatt édes turót ad, 6 dinár, vaj- és sajtócsokli 5 dinár, vaj-készítőpor 5 dinár. — Visszontelárusítók kerestetnek. Szétküldi Jugovié gyógyszerárt, Novisad. Kérjen mintát és csatoljon a levélhez 10 dinárt. 7277

Családi ház eladó, IV. Palotičeva ul. 90. 7324

Művészeti fényképeit, Foto-Meteorán olcsón szerezheti be. Novisad, Dunavaska 22. 7326

Központban több lakással, nagy udvarral V. kör, Devotacka ulica 2 számú ház eladó. Érdeklődni a kiadóban. 6593

Eladó más vállalkozás miatt jól bevezetett vevőkörrel modern gyapju-fonoda, anyagraktárral vagy anélkül, csakis komoly vevőkkel tárgyalok. Cim a kiadóban. 7516

Jókarban levő gyapju-fonoda eladó. Ugyanott két költőgép 4.30-as 4 1/2-35-ös. Özv. Dudás Jánosné Bačka Topola, Főucca. 7459

Ingó lábprést, 3 hengeres örlőt és 4-5 HP. benzin- vagy dinamomotort keresek megvételre. Sürgős ajánlatokat az ár megjelölésével kérek Josif Papp Beograd, Wajfertova ulica 26. 7496

Motorkerékpár, Raleigh angol, 350 cm. alig használt, jó állapotban jutányosan eladó. Cim a kiadóban. 7562

VÁROSI MOZI

Vasárnap utoljára

Az élő bosszu

Főszereplő TOM MIX

„BONJOUR PARIS“ revü

Hétfőtől szerdaig

JANET GAYNOR nagy filmje

A ROHANÓ ÁRADAT

Egy szerelmes kislány hőstette. A főszerepben JANET GAYNOR és GEORGE O' BRIEN a „Virradat” főszereplői. Kipróbálta-e már, mily mesésen hűvös a Városi Mozi? Előadások hétköznap 6 és 9 órakor, Vasárnap 4, 6 és 9 órakor.

Cirkó veszek nagyobb mennyiségben 10-15 vagonnal. Kérek azonnal ajánlatot Rackó Vidóje fakerskedő Velika Kikinda. 7582

Zagrebi fényképészeti műterem

családi okok miatt azonnal eladó. Ajánlatok „Za — 19964” jellegre Publicitas Zagreb, Gunduličeva 11 címre küldendők. 7604

Pálinkafőzésre barackot vásárol Plukovits József keletibai szőlőgazdasága és pálinkafőzője Subotica, Jelašičeva 4. 7619

Fűszerüzlet forgalmas helyen elköltözés miatt azonnal eladó. Érdeklődni Lang Agentura Paje Kujundžičeva 4. 7679

40-50 HP. szivógázmotor keresek megvételre. Ajánlatokat Csernus Dániel Mali-Idjoš, Bačka cimre kérek. 7555

Napi 50 liter tej szerződésileg 1 évre kerestetik. Cim: Rádió Reklam Jugoslavija Subotica. Telefon 820. 7643

Ház eladó több lakással és nagy telekkel. Cim Skotus Viator ul. 55. 7730

KÜLÖNFÉLE

Nagy uccai szoba konyhával vagy anélkül augusztus 15-re kiadó. A konyha házmeisteri lakásnak is kiadó. Özv. Palotainé, Petrogradska ul. 6. 7754

Butorozott szoba egyszerűbb család vagy diákok részére kiadó. VI., Kvaternikova ul. 13. 7810

Két kétszobás modern uccai lakás kiadó, az egyik szeptember 1-re, a másik november 1-re, továbbá egy udvari kislakás november 1-re. 7775

Diákok teljes ellátásra felvételnek. VI., Stipe Grgrića ul. 3. 7812

Üzlethelyiség Subotica központjában, a főtéren, kiadó, továbbá pince műhelyhelyiség. Bővebbet dr. Elum fogorvosnál. Ugyanott egy ház, butor és villanyhuzster eladó. 7798

Háztulajdonosok figyelmeztetéslel felkérem, akinek lakása van kiadó, jelentse be Vojvodina ügynökségnek, főposta mellett. 7757

Több lakásom van kiadó, 2-3 szobás, azonnali beköltözködéssre. Vojvodina ügynökség, főposta mellett.

10.000 dinár készpénzbe fektetéssel társ kerestetik, ahol megélhetés biztosítható van. Vojvodina ügynökség, főposta mellett. 7806

Kiadó különbejáratu butorozott szoba, azonnal. Aleksandrova ul. 11. 7717

Szülők figyelmébe. A szentait volt „Kis szeminárium” helyiségeibe felvételnek gimnáziumi tanulók teljes ellátásra legjutányosabb áron. Családias ellátás, legmondosabb felügyelet biztosítva. Jávorszky Endre Senta, Beogradska ulica 5. Ellátási díj természetben is leróható.

Ötszobás lakás mellékkeliségekkel november 1-re kiadó. Cim a kiadóban.

Hentesüzlet azonnalra kiadó. Miloš Obilić ul. 14.

Hosszulejáratu amortizációs kölcsönök 10, 15 és 20 évre, továbbá rendes betáblázás mellett heti vagy havi visszafizetéssel bármily összeget folyósít egy előkelő pénzügyintézet. Bővebb felvilágosítást ad Wachter Mihály Stara Kanjiža, Krvska ulica 5. 7750

Sonntagskind. Bármely régebbi dátum hetinapját közzöm mindazokkal, akik három dinárt bélyegben címre küldenek. A Brandhuber Nemačka-Crnja Banat. 7841

Ingyen kap 1 próbadoboz eredeti Daruvary krémet, ha portóra beküld bélyegben 2 dinárt. A Daruvary krém ezideig a legjobban bevált szer arcisztálanóságok, szeplők, májfoltok ellen. Kapható szaküzletekben. — Készíti Blum gyógyszerárt, Subotica, főpostával szemben. 5190

Katonai felmentést, szolgálati idő megrövidítést, rangbeosztást és minden egyéb kijárást sikerrel elintézek. Irodám elsőrendű katonai szakértőket, magasarangu nyugdíjas tiszteteket alkalmaz és jogos esetekben az eredményért szavatolok. „Budućnost” Beograd, Vasina 8. Telefon 46-74. 7606

Tisza folyó és vasuti állomás mentén levő városban, nagy buzatermő vidéken 2 1/2 vagon kapacitású, modern berendezésű malom hajtóerővel együtt bérbeadó. — Cim a kiadóban. 5934

Elegáns különbejáratu uccai parkettás szoba aug. 1-re kiadó. Bővebbet VIII. Ivan Antunovičeva ul. 3.

3-4 szobás lakás, lehetőleg fürdőszoba, szep. vagy október elsejére kerestetik. Választ „2000” jellegre a kiadóba. 7757

Pékség jömeneteli azonnalra kiadó. Riegel József Horgoš. 7736

Háromszobás urilakás posta közelében azonnal kiadó. Bővebbet Földes ruha üzletben. 7690

Disznók megbetegedését megelőzi, betegeket gyógyítja a Porkol, S. H. S. államban egyedül kapható literes üvegenként 60 dinárért Szabó Ervin gyógyszerésznél Subotica, Čer-novičeva u. 19. Utánvétellel is megrendelhető. 7677

Méhes Bánhidu

Irta: Móra Ferenc

En már csak hírből ismertem a nevezetes kiskun urat, de az ámbitusos háza udvarára még be-bekukucsáltam, mint futkározó uccagyerek. Ugyan a ház most is megvan még s ma is a legméltságosabb uriház a kis-kunok földjén.

Negyvenkilencben nagy ijedelmet kellett ebben a házban a Haynau híre. No nem Bánhidu Gergely uramat ijesztette meg, hanem a feleségét, az öreg nagyaszonnyt. A nemzetes urat már azért se ijeszthette meg a hír, mert nem is hallotta. Nagyot hallott mindakét fölére s amugy se forgolódt már akkoriban a világban. Kivette belőle a részét régen. Még harcban, háboruban is vitézkedett valaha, de az nagyon régen volt, még a győri szaladáskor, mikor Napoleon előtt az utolsó vizsgát tette a nemesi insurrekció.

— Mindegy az, — sóhajtozott magában a nagyaszonny — mégis csak baj lesz abból, ha háboruszagot érez az én apókám. Előkeresi a padlásról a kardját s le teszi addig, míg azt a Haynaut meg nem dőföli vele.

Ahogy ezt így elgondolja magában, egyszer csak zörgetnek a kapun. Tiztizenkét félegyházi síheder-legényke, csupa úri nemből való, Tarjányiak, Mócárok, Harmosok, Makárok, mind iszonyuan fölfegyverkezve, ki rossz karabéllyal, ki egyenesre vert kaszával. Azt hallották, hogy Haynau már bevonult Kecskemétre, hát ők meg akarják állítani Pákánál s az a kivánságuk, hogy Gergely bácsi vezesse őket a hadba, mint katonaviselt ember. Vén sástól tanulnak a fiatalok.

— No repülni én is megtanítalak beneteket, ebadta kölykei! — csattant föl a nagyaszonny s közéjük rohant a lekvár-keverő kanállal. De el is szelelték az ifju insurgensek úgy, hogy meg se álltak Pákáig. Már akkor inkább csak Haynauval szállnak szembe, mint a Bánhidu Gergely sárkányával.

A nagyaszonny pedig, ahogy egy kiscsit kifújta a mérgét, lesétált a kertbe az öreg urhoz. Olyan édesen szunyókált a lócán a nagy diófa alatt, hogy szinte sajnálta felkölteni!

— Apókám, — kiabált a fülébe a te nyeregből csinált töleséren keresztül, — baj van!

— Mi baj, mi? — riadt föl az öreg ur s marokra fogta a lóca végéhez támasztott rézfokosát.

— Azt beszélék, az a kutya Haynau itt ténferag a környéken.

— Itt? Ugyan mit kereshet itt? — nyílt kerekre a Gergely ur mély ráncba húzódott szeme.

— Rosszat sejtek, apókám, — mondta ártatlan ravaszsággal a nagyaszonny. Attól félek, hogy a méhesemet akarják megdézsmálni ezek a lator vasas-németek a kis tanyán. Bizonyosan a fülébe jutott valahogy annak a Haynauknak, hogy nincs több olyan édes méz a világon, mint a mienk.

— Ejnye, ejnye? — tűnődött el apó, — hát aztán mit tegyünk most már?

— En bizony legjobbnak gondolnám, ha kelmed odakint hetelne. Tudom, hogy az a betyár Haynau akkor nem merne oda szemtelenkedni.

— Ez csakugyan legjobb lesz. — győződött bele az öreg az igazságba. S ha odahozná az ördög, akkor is majd megtanítom én rá, hogy hány a nyolc. Csak a kardomat hozzátok le a padról.

— Ördögöt már no, — intette le szigoruan a nagyaszonny. Hát nem tudja már, hogy régen dohányvágót csináltatt belőle? Ne ilyen gyerekségeken törje a fejét, hanem inkább arra gondoljon, hogy rajzáss ideje van, jól részen legyen kelmed. Ha a rajt elszalajtja, a szemem elé ne kerüljön többet!

Pedig nem törődött a jó lélek se rajjal, se mézzel, csak Gergely apót akarta elrejtetni a hadiraj elől. A galambos Kis-tanyára ki nem hallatszik az, hirt meg nem visz abba a vadonba a madár se.

Hát hiszen az nem is vitt, hanem vitt a föld. Harmadnap éppen a rajt csalogatta be Gergely apó a tejjel bepermetezett kasha, mikor egyszerre csak reszketni kezdett a lába alatt a föld.

— Fene teremti, hiszen ez ágyudór-

gés. — forgatta a fejét a néhai insurgens s körülzézett a fokosa után.

Jó félórányt ballagott, mikor egyszer csak nagy por keveredik az országúton.

— Nini, tán itt a Haynau? — huzódott fölére az árokba Gergely apó a rajjal.

Hát nem Haynau volt, csak a szele. Hat vasas német fogta körül a lekönyült orru kis-kun legényeket s hajtotta őket fütyörészve. Valami pléhgalléros füst patallérozott előttük, aki elnevette magát, mikor a méhes öreg embert meglátta az árokpardon. Hátra is fordult a bajtársához, mondott is nekik valamit, amire azok is elnevettek magukat.

Bánhidu Gergely nem hallotta, mit mondott a német. Ha hallotta volna, se lett volna tőle okosabb, mert egy szót se értett madárnyelven. De azt megértette, hogy őrajta mulatnak s ettől egyszerre lángot vetett a képe. Kiugrott az árokból és elkáromkodta magát:

— Az erre-arráját annak a krumplics-nudlin hizott keresztapátoknak, hát hogy mertek tik engem kinevetni! — s azzal úgy vágta a méhkast a pléhnnyaku fejéhez, hogy az alul egyszerre kiszaladt a föld.

— Csülökre, gyerekek! — ordított a kis-kun legényekre.

A gyerekek követték a jó példát. A hirtelen kavarodásba rávetették magukat a vasasokra, elkapkodták a fegyverüket s összevagdosták mind a hatot s mingyárt el is kaparták őket a bukkák homokjába.

— No most már segítsetek összefogni a méheimet, — vezényelte aztán Ger-

gely apó. De hát azoknak beszélhetett. Vállra kapták az öregot s vitték haza olyan diadallal, hogy fölébredt rá ál-mából a nagy ucca. A félváros odagyűlt a Bánhidu-kuria elé s verték a nagykaput szörnyű lármaival.

Mire azonban megnyílt a kapu, s ki lépett a ház urnője a nagy lekvár-kavaró kanállal, akkorra a nemzetes urnak nyoma veszett. Meglépett, ahogy a legények válláról leszabadult. Halálra rémült a nagyaszonny s csak akkor mosolyodott el, mikor elmondták neki a Bánhidu Gergely uram vitézkedése történetét.

— Fogjatok hamar, gyerünk a kis tanyára!

Szép piros hajnalon ért ki a nagyaszonny s a szép piros hajnalban Gergely ur csakugyan ott szunyókált a méhesben. Ijedten rezzent fel, mikor a vendéget meglátta.

— Ejnye, — motyogta zavarodottan, — már éppen befogtam volna a rajt. Éppen csak a királynő hibázott még, mikor fölébresztettetek.

S Gergely apó úgy, de úgy meg volt ijedve, hogy a nagyaszonny sehogy se tudott haragos képet vágni. Nevetve vergette meg az öreg hős piros arcát.

— Majd otthon számolunk, apókám!

Otthon-e? Mire hazaértek, annyi volt az ámbituson hordóban, csöbörben, vödörben a méz, hogy alig tudtak tőle beférni. A Tarjányiak, Mócárok, Harmosok, Makárok minden méhe Bánhiduknak termelte a mézet azon a nyáron s a nagyaszonnyak nem volt miért számon kérni a nemzetes urtól az elszalajtott rajt.

Megyünk lefelé...

Interview egy névtelen asszonnyal

Ennek a szegény asszonnyak két könyves szemén: két jégvirágos kis ablakon keresztül, belenéztem a lelkébe, az életnek egy sötét zugába. Magasan hordjuk a fejünket és a csillagokat kutatjuk; pedig nem árt néha lefelé is nézni, hogy észrevegyük és megértsük nálunknál is számandóbb embertársainkat, akiknek korhadt életfája ott lent, mocsaras mély-ségeken gyökerezik...

Ott állt velem szemben a vonaton, Noviszad és Szubotica között. Olesón, de tisztán volt öltözve és szinte érezni lehetett rajta, hogy jobbfajta szappannal mosakodott az elfúlulása előtt. A keze kérges volt a munkától, az arca kissé ráncos a gondoktól.

Szerényen meglapult a sarokban és kinézett a vonat ablakán, nézte a földet, a mások földjét, amely megrepedezett a nagy szárazságtól és a buzakeresztek súlyától. Az aranykalászkodnak, a szá-mára utolérhetetlen kincseknek özőnében úgy állt ott, mint elátkozott Tantalusnak elátkozott, szegény imokája...

Mire gondolhat most? Talán erre gondol ő is?...

Hogy megindítsam a beszélgetést, megkérdeztem tőle, hány állomás van még Szuboticáig.

— Nem tudom, kérem — felelte. — En még sosem jártam ott.

— Maga nem innenvaló?

— De igen. Itt lakom a szomszéd községben.

— És sosem volt még Szuboticán?

— Nem én. Verhász a legnagyobb város, amit láttam életemben.

Ha nem a saját fülemmel hallottam volna, talán el sem hinném. Ezerkilencszázhuszonnyoleban, amikor csupa unalomból átrepülök az Óceánt és amikor a londoni ember csak úgy átmege Párisba vacsorázni, — ezerkilencszázhuszonnyoleban akad egy felnőt asszony, akinek Verhász a legnagyobb város, amit életében látott.

Amekkora volt a csodálkozásom, akkora volt az örömöm is. Találtam egy embert, aki a maga szűk körében, a világtól elvonatkoztatva él, akit mi irigyelni szoktunk, mert boldognak tartjuk. Ez az asszony nem ismeri a világ délihábos szépségeit, ezt az asszonyt nem gyötrik olthatatlan vágyak és be nem teljesülő álmok. Ez az asszony, gondoltam, bizonyára boldog. Meg is kérdeztem tőle:

— Mondja, kérem, meg van elégedve a sorsával?

Páradtan mosolygott erre a kérdésre és ez a mosoly olyan volt összeaszott arcán, mint dülledező romok felett az őszil napsugár. Válasz helyett ő is kérdezett:

— Mit gondol, hány éves vagyok?

— Nézze, erre nem lehet felelni. Nőknél azt sosem lehet tudni. Ha pedig tudja az ember, akkor is udvariatlanság megmondani.

— Nem fogja elhinni: huszonhét vagyok.

— Többnek néz ki.

— Több is vagyok, pedig tényleg kilencszázegyben születtem. De a kornál nem azt kellene számítani, hány év választja el az embert a bölcsőtől, hanem azt, hány éve van még a sűrű. Ezért mondtam, hogy én már nagyon öreg vagyok.

— Talán beteg?

— Nem én, hála Istennek. Nincs nekem semmi bajom, csak az, ami minden szegény embernek közös baja: a nélkülözés, a nincstelenség.

— Vannak gyermekei?

— Van egy kislányom.

— És a férje él még?

— Él.

— Akkor nem értem magát. Magának Verhász a legnagyobb város, amit életében látott, ami azt jelenti, hogy magának nincsenek nagy igényei. Maguk tehát szépen megélhetnek, mondjuk, havi kétezer dinárból.

— Meg, uram, még a feléből is. De mikor még annyi sincs.

— Mi a férje?

— Földmunkás. Szóval: senki. Egy utolsó. Mert nálunk minden ember annyit ér, amennyit keres. És ő — önhibáján kívül — nem keres semmit. Mint sokan mások, a társai.

— Hogy lehet az, kérem? Most van az aratás ideje...

— Amiből azonban semmi hasznunk sincs. Azelőtt...

— Azelőtt volt?

— Igen, azelőtt más volt. Azelőtt nagy uradalmak voltak ezen a vidéken, ahol mindig lehetett munkát kapni. Most, hogy elvették tőlük a földet és felosztották, most minden gazda el tudja azt végezni saját maga is. Akinek mégis kell munkás, az kap napszámot, amennyit akar, tizenöt dinárért.

— Mennyiért, kérem?

— Tizenöt dinárért. Ellátás nélkül.

Elpirulok. Reggel hattól este hatig dolgozni, görnyedt háttal verítékezni

ebben a gutaütéses lőséghen és mindent tizenöt dinárért, amennyit egy magunk-fajta ember naponta elkölt cigarettára. És állítólag mindnyájan ugyanegy Isten képmására vagyunk teremtvé...

— Ezen nevetni kellene, ha nem volna ilyen szomorú, ilyen elképesztően szomorú... De talán a munkások a hibásak benne. Minden embernek olyan sors jut osztályrészül, amilyent megérdemel. Mért nem próbálnak segíteni magukon? Szervezködni kellene és esetleg sztrájkolni...

— Azt könnyű mondani... Szervezködni nem szabad, mert lecsukják az embert, mint kommunisztát. Sztrájkolni meg nem lehet. Sztrájkolni csak az tud, akinek van pénze, amiből élhet a sztrájk idején. De nekünk élnünk kell. Enni mégis kell mindennap s ezért elfogadjuk a koldusalamizsnát is. Különbben is a legtöbb munkás már a télen fölveszi az előleget a nyári munkára, tehát könnytelen beállni... Kivándorolni volna a legjobb, de azt is korlátozott számban engedik meg. Mert ránk mégis szükségük van a gazdáknak, akiknek érdekük, hogy minél többen nyomorogjunk itt: csak így tudják leszorítani a munkabért.

— Maga, mint látom, haragszik a gazdákra.

— Ne higlye. Igaz, hogy nagyon kihasználnak minket, de ezt nem lehet rossznéven venni tőlük. Az ő helyükben talán én is ezt csinálnám és minden munkás ezt csinálná. Minden szentnek maga felé hajlik a keze. A legtöbbjük pedig olyan helyzetben van, hogy alig fizethetne többet, ha akarná is. Az idén nagyon kitűnő a termés, de amnyi sovány esztendő után rájuk is fér már, hogy törleszthessék az adósságaikat.

Nem tudok rá válaszolni... Csak éppen eszembe jut, hogy néhány nappal ezelőtt Szerbiában, az arandjelováci állomáson beszélgettem egy ottani gazdával. Koszta Lazarevics a neve. Hatvanöt hektár földje van; jó föld, amelynek értéke hektáronként legalább harmincezer dinár. Ezenkívül van neki három háza, szőlője és tehene, juha, kecskéje stb. szinte megszámlálhatatlan mennyiségben. A mult évben például pusztán szilvából huszezer dinár volt a jövedelme. És fizet összesen hétszázötven dinár adót évenként...

Tovább kérdezem az asszonyt:

— Mondja, ha így van, mégis miből élnek?

Az asszony lesüti a szemét és hátor-talanul, hangfogóval mondja:

— A mi vidékünkön abból élnek az emberek, amit a nők szereznek. A férfi nem keres, vagy elkeseredésében elissza azt a keveset, amit kap. Nálunk a nő: az asszony, a lány keresi a pénzt. Ugy, ahogy tudja. Legtöbbször nem a keze munkájával... Bizony, megyünk lefelé... Ha az asszony nem keres eleget, a férje elkergeti és vesz magának egy másikat, szobott és fiatalabbat. A tisztességes nő ma már fehér holló. Pedig kevés van köztük, akit a vére hajtana erre a szomorú utra. Kell a pénz, kell az a néhány száz dinár, amin a gazdagok megveszik őket... Ezt mindenki tudja, a lányok is. És a lányok ugyan-így csinálják, mert nincs, aki megtölthetné nekik. Az anya, aki nem tisztességes, mi jogon követelné a lányától, hogy tisztességes legyen?

Szörnyű beszéd egy nő szájából. Szörnyű hallani, hogy kiveszett a család élet alapja, a női erény. És a családdal együtt pusztul a társadalom... A magyar intelligencia nagyobb része elhagyta helyét és az ittragadt szegény néposztály már csak arra jó, hogy szép nőket termeljen ki magából, akik Páris-tól Konstantinápolyig megtöltik az éjjeli mulatókat. Még szerencse, hogy szép fajta ez a magyar fajta; mert ha csunya volna, nem volna ilyen keresett árucikk és éhenhalhatna. Mert a csunya nő még tisztességtelen sem lehet...

Az asszony fogja a kis batyuját.

— No, áldja meg az Isten. En itt leszálok, hátha talállok itt munkát. Ha nincs, a délutáni vonattal tovább megyek egy állomással... Ki tudja, hová jutok még?...

Ahogy leszáll a lépcsőről, megdörbülten, olyan, mint egy kérdőjel: «Ki tudja, hová jutok?»

Szegény magyarok! Ki tudja, hová jutunk?...

Blažek Ferenc

CSEVEGÉS

Féltékenység

Ahányszor féltékenységből történt gyilkosságról vagy öngyilkosságról olvastam, mindig eszembe jut az a pesti rendőri hír — pár hónap előtt történt — amikor egy féltékeny férj békülés közben leharapta a felesége nyelvét.

A békülés elég intenzív lehetett, enélkül a férj nem kerülhetett volna abba a kellemes helyzetbe, hogy jogos fölháborodását ilyen módon fejezze ki.

Vizont a felháborodás még sokkal intenzívebb és hevesebb volt. Hirtelen jött és elnyomta a békülékeny érzelmeiket.

Akkoriban írtak róla a lapok, hogy a férj előre megfontolt szándékkal békült, hogy aztán békülés ürügye alatt hozzáférközhessen bosszúja kiszemelt áldozatához, vagy hirtelen, csök közben öntötte-e el újból a féltékenységgel hulláma. Talán éppen az asszony tudós és szenvedélyes csókjának hatása alatt.

Ha én lettem volna a vizsgáló bírja ennek az ügynek, sohse derült volna ki a tényállás.

Én a magam részéről nem hiszek a féltékenységekben. Nem hiszek az olyan szerelemben, amely fájdalmat okoz annak, akit szeret.

A féltékenység Shakespeare-től Arcubaséig igen sok irodalmi drámának indítója és tárgya. Erre a célra kiváló. Ha nem volna fel kellene találni. De hogy az élet drámáinak is rugója volna abban sehogyse tudok hinni.

Az emberek szeretik a fősvénységüket takarékoságnak, a makacsságukat következetességnek, a gyávaságukat óvatosságnak nevezni.

Minden lélekben vannak alias indulatok és minden nyelvben vannak szép szavak ezeknek a fődésére.

Senki se szereti bevallani, hogy ő irigy.

A férj, akit hivatala a városhoz köt, irigyli a nyaralás kellemességeit a feleségétől. Az asszony, akit esetleg kisgyereke este otthon tart, irigyli az egész napi munka után, az urától az esti kimenőt.

De milyen nemesen hangzik, ha ezt az irigységet szenvedélyes szerelmi frázissal leplezzük. Ne utazz el nélkülem! Nem bírom elviselni a gondolatot, hogy ott mások körülrajongjanak. Ah!!!

A másik érzés, amit szintén szeretnék féltékenységnek nevezni, a hiúság.

Vannak tenorista pszichéjű férfiak és primadonna pszichéjű nők, akik nem tudják elviselni, hogy a társaságukban más is érvényesüljön. A sértődöttségük, az elkeseredésük egyáltalán nincs összefüggésben azzal, hogy mennyire szerelmeselek.

Aki szerelmes, az virágot, ékszer, szórakozást egyformán nyújt annak, akit szeret. Aki hiú, az azt mondja: Fölháborító, hogy ez a nő szívesebben táncol azzal az üresfejű pasással, hogysem velem — aki olyan szellemes és intelligens vagyok — csevegne.

Ez a hiú asszony se gondolja, hogy: Istenem, milyen jó kedve van az én emberemnek, hogy mulat, hogy nevet, örömlátom. Hanem azon elmélkedik, hogy hát vak ez az ember! Nem látja mennyivel karcsubb az én bokám, mint azé a festett hajú szökéé!

Mert a legtöbb ember percig se gondol arra, hogy házastársa vagy szerelme komolyan megcsalhatná.

Ehhez a legtöbb túlságosan elbizakodott és öntelt. Ezt persze megint úgy mondja, hogy „önérzetes”.

A legtöbb ember csak attól tart, hogy a párja szórakozni fog, hogy intímebben megismerkedik mással és így sikerül meghuzamot vonnia, összehasonlítani és ez egy állandó versenyképességet állandóan start-készenlétet igényel majd ötle, ami persze nem kényelmes.

Sokkal kényelmesebb életünkparjának ellenzőket kötni a szemére, hogy ne nézzen és ne lásson és mi legyünk számára az egyetlen, tehát a tökély, az istennő, vagy isten.

Igazán csalásra csak a rosszhiszeműek gondolnak. Azok, akik önmagukból indulnak ki se tudják, hogy őnk válogatás és erkölcsi mérlegelés nélkül hab-

zsolják azt, amit az élet itt-ott eléjük dob. Akiknek szennyes fantáziája csak a szexualitás zavaros szemüvegén keresztül tud két embert együtt látni.

Az üreslelkű, cinikusok, akik képtelenek hinni tiszta érzésben és akik számára viz, hegy vagy erdő nem szépség és természet, csak szerelmi buvóhely.

Ezek félnek a csalástól és feltételezik. De ezek se féltékenyek ottelőli értelemben. Mert ezek ugyanígy feltételezik mindenkiről. Tehát nem a szerelmükkel van összefüggésben, hanem szkepszisükkkel, gyanakvó természetükkkel.

Mondom nem hiszek abban a féltékenységekben, melynek rugója a szerelem is az olyan szerelemben, amelynek főszimptomája a féltékenység. Nem hiszek Grosavescuné szerelmében, ahogy Salamon király nem hitt annak az asszonynak az anyaságában, aki hajlandó volt két egyenlő részre vágatni a gyereket inkább, minthogy a másé legyen.

Az uriember

Független uriember vagyok. Ez természetesen magával hozza a társadalmi elhelyezkedés gondjait, vagyis úgy financiális, mint szociális helyzetemet a társadalomban mint ember és nő. De ennek a tudata már inkább egyenlő fegyverekkel küzdő harc érzete és azt szeretem, mert lényegem.

Ezeket a sorokat egy huszéves leány írta nekem. Eszembe jut róluk a sok vita a mai lányról, nagy lapok anketozá-

Az orvos, aki — nem segít

Írta: Szász Márton

Az orvos jó ember, s nemcsak a hivatalánál fogva az. Nem merül ki a hivatalában, hogy a bajt gyógyítja, a fájdalmat enyhíti, hanem végig is kell hallgatni a beteg és a hozzátartozók hosszú, végnélküli panaszait. Tudják önként, hogy mennyi türelem kell ehhez? Ez a türelem nem könnyből ragad az orvosra, hanem születik vele. Olvastam, valaki úgy aposztrofál bennünket: „a szükséges rossz”. Nem igaz. Már az a pusztá tudat is jó érzés, hogy van orvos. Mert mindenütt ott van, s ha lehet, segít. Elbotlasz, a laikus csak felemel, az orvos felemel és gyógyít, de legalább is tanáccsal lát el. Hol van itt anyagiasság?

Hosszu működésem alatt én csak egyszer voltam rossz és megtagadtam a segélynyújtást. Rákspecialista orvosok kongresszusa volt Bécsben, arra utaztam el. A gyors tömve utasokkal. Az első osztály is. A nap tékozló kedvvel ontotta sugarait. Elriasztó hőség volt, a kocsik mindkét oldalán ki kellett nyitni az ablakokat, hogy valamiképp is elviselhető legyen a levegő. Velem szemben egy idősebb és egy fiatal nő foglalt helyet. Nekem úgy tűnt fel, hogy ismerem őket. Hogy honnan, arra nem emlékeztem már, nem is nagyon kutattam. Inkább az tűnt fel, hogy fekete ruha volt mindkettőjükön s az idősebb nő kalapján gyászziatol. Már amikor beléptek, az egész kocsit felfigyelt. Minden szem rájuk szegeződött s egy pillanatra mindenki elhallgatott. Nem szerettem az ilyen jelenségeket. A gyászruha magára vonja az emberek figyelmét, mintegy felhívás a részvétre. Ne értsenek félre. Nem az emberekben, a szokásban van a hiba. Bizonyára van egy írásba nem foglalt törvény, amely így rendelkezik. Én ellensége vagyok mindennek, ami a halálra emlékeztet, pedig megszokhattam az elmúlás gondolatát. Az is lehet, hogy azért idegenkedem a gyászruhától, mert szomorú dokumentuma annak, hogy a harc, amelyet egy orvos folytatott a pácienstéért, eredménytelen maradt. Ez a két ember is azt teszi. El tudom képzelni az ismeretlen kolléga helyzetét. Nincs rettenetesebb dolog a világon, mint hozzátartozóknak, akik bizó, hittel tell szemmel néznek az orvosra, bevallani

sa a mai ifjúság utjalról és úgy érzem, hogy évek kapkodó szélsőségei után, a mai lány megtalálta önmagát és megértette a kort, amelyben él.

A husz éves lány, aki ezeket a szavakat átértezte és elgondolta, már csak alig-alig távolról testvére annak a másíknak, akinek emlékét lelkemben őrzöm, aki husz éves korában már alkony volt, de azért százszor gyerekesebb. Aki gyerekkocsit tologatott a kertben, financiális gondja a havi pénz elköltéséből, szociális elhelyezkedése a státsvizek beosztása és a látogató ruha, az első tollaskalap kiválasztásából állott.

Küzdeni egyenlő fegyverekkel csak az urával akart, szerette volna keresztül vinni, hogy neki is szava legyen a házbán, de ezek csak apró nőrel felbuzdulások voltak és lényege az elkényeztetett babaasszony maradt, aki ha a szakácsnő visszafeselt, akkor bezárkózott sírni a fürdőszobába.

Finom volt és szelíd, ladylike, mert ez volt a legfontosabb.

— Az az amerikai apa jut eszembe, aki, mikor lánya Európába jött állásba, így lucszott tőle:

— Az élet küzdelme között talán nem áll majd mindig módodban, hogy lady maradj. De arra figyelj, hogy minden körülmények közt gentleman maradj.

Ez az uriember, talán legújabb, legdifferenciáltabb fejlődési formája a nőnek, a régi Virginiából a Gretchenao fejlődött, ta és anketozás. A husz éves uriembert a Prévost Demi vieregén, a Nórán és mint utolsó stáció a Garconneon át.

És ezen a ponton feleslegessé válik nyugodtan bocsáthatjuk ki az életbe. Meg fogja állni a helyét.

a tehetetlenséget. Nincs segítség, vége! Elsőnek lenni, aki leadja a részvétet, el lehet, lesújtó feladat.

Meltemben egy közepkorú urinő figyelte őket makacs kitartással. Éreztem, hogy előbb-utóbb meg fogja őket szólítani. Nem bírta el, ha meg nem tudná a gyász okát. Csak az alkalomra vár, hogy rájuk csaphasson. Jól sejtettem. Az idősebb hölgy aggódva nézett körül.

— Meg fogsz fájni lányom. Huzat lesz, ha a vonat elindul.

— Ez igaz — kapcsolódott az anya aggódó megállapításába a szomszédom — mindannyian meg fogunk fájni. Be kell csukni az ablakot.

Itt rám nézett, mint aki két nő egybehangzó akaratának udvarias végrehajtója leszek. Kelletlenül kérdeztem:

— Becsukjam?

— Igen — felelték egyszerre.

Felálltam.

— Szívesen megteszem — mondtam — de hígyjék el, nincs értelme. Tíz perc múlva arra fognak kérni, nvissam ki, mert kibírhatatlan lesz a meleg.

Váratlan segítséget kaptam a fiatal asszonyban.

— Igaza van. Egészen kellemes így.

Az anya aggódva igyekezett meggyőzni a lányát a veszélyről, míg a mellettem ülő hölgynek teljesen mindegy volt már, hogy mi lesz az ablakkal. Ő kapcsolatot keresett és talált. A beszélgetés megindult. Tíz perc alatt megtudtam a következőket:

A fiatal asszony egy évvel ezelőtt ment férjhez. Jómódu vidéki földbirtokos vette el, igaz, hogy a korkülönbség nagy volt közöttük, de a házasságuk tökéletes és boldog volt. Hat hónap múlva a férfi beteg lett. Ájulási rohamai vannak, görcs kinozza, étvágytalan, de egy darabig még lábón viseli a bajt. Majd ágyba kerül. A háziorvos egy héttig tapogatózik, végül elrendeli, hogy a beteget sürgősen fel kell vinni Pestre egy szanatóriumba. A parancsot azonnal teljesítik. Napok mulnak el, a baj megállapítása késik. Ma ezt a bajt gyanítják, holnap mást. Röntgen vizsgálat, savpróba, egyéb kinezások következik pozitív eredmény nélkül. Közben a beteg egyre gyengébb. A leghíresebb belgyógyász meghívása volna szükséges. Az apa autón rohan a tanárért.

Konzillium. A diagnózis lesújtó: rák. Operáció segíthet csak. Meg is nevezi a tanárt, aki specialista a rákgyógyászatban.

Meglepetten kapom fel a fejem. Ez a tanár: én voltam. Most már tudom, miért volt olyan ismerős ez a két ember. Beszéltem velük egyszer, de olyan rövid ideig, hogy ők sem ismernek fel.

Igy került a tanár szanatóriumába a beteg. Pár napig ő is figyeli a beteget. Aztán megoperálja. Az operáció sikerült, legalább is a tanár ezt állította.

Szomszédnóm teli szájjal segíti szidni az orvosokat. Ő neki is meg van a maga szomorú esete. Itt is az orvos könynyelműsége az ok. Lassanként az egész fülke belekapcsolódott a diskurzusha. Megtudtam egész bizonyossággal, hogy milyenek és kik vagyunk. Felületesek. Leikiismeretlenek. Felelőtlen gyilkosok. Mindenünk csak a pénz. A beteg nem más, mint kísérleti nyul a kezünk alatt. A keresztvizet is leszedték rólunk. És nem akadt az egész fülkében egy ember sem, aki, csak egy jó szóval is, pártunkra állt volna.

Megdöbbenve hallgattam. Nem, azt nem is sejtettem, hogy így vélekednek rólunk. Mély keserűség fogott el. Tudok orvost, aki hivatása közben megvakult. Van közöttünk olyan, aki állandóan járványos betegek között van. Laboratóriumokban orvosok temetik el magukat, élő halottak azért, hogy egy olyan megfigyelést észleljenek, vagy olyan szert találjanak fel, amellyel pár nappal, vagy évvel meghosszabbítsák az ember, a másik ember életét. Az orvos mindenkié, csak önmagáé nem. Ha akarom, éjjel kiverem az ágyból, felemelem az ebédjétől, elhívom a színházból. Az orvos rab, mindenki rabja. Bevallom, sohasem gondoltam arra, hogy ezért hála járna nekünk. De ezt sem, így gondolkozni rólunk! Az esetre is világosan emlékeztem. A beteg állapota teljesen reménytelennek látszott. Mégis megpróbáltam, hátha sikerül. Sajnos, késő volt. Hónapokkal előbb még sikerült volna. A férfi apjának megmondtam a valót. Hettek, legfeljebb egy-két hónap és bekövetkezik a vég. Sirt, kért, hogy ne szóljak, s azt közli a többiekkel, hogy az operáció sikerült. Én csak erősítem még, ha kérdik. Ugy is történt.

Ekkor egy kis incidens történt. A fiatal asszony, nem tudom, a hőség, vagy a felpiszkált fájdalom hatása folytán rosszul lett. Ájultan dőlt hátra a padon. Látták volna azt a tehetetlen zürzavart, ami következett. Ahelyett, hogy egy kis vízzel felmosták volna, vagy egy kevés konyakot itattak volna vele, felhőrdült az egész fülke.

— Orvost!
Ugy? Most igen, most kell? Most jó? Hiszen az a legutolsó ember, a legnél-több helye a fegyház, ha ugyan nem az akasztófa. Miért óbégattak hát utána? Miért nem segítetek magatokon egyedül? Lám, az előbb, egészséges szájjal, hogy megtudtatok bennünket hentergetni a piszokban. Miért csak akkor ragaszkodtok hozzánk, ha bajban vagytok? Hát nem! Nem, ezerszer is nem! Én nem segítek, báni lesz is. Némán, összerortott foggal vártam a fejleményeket.

Valaki, buzgóságos zavarában, meghuzta a vészféket. A vonat nagy rándulással megállt a nyílt pályán. Rosszat sejtő, ijedt emberek ugrottak ki a kocsikból.

Szakaszunk ablakából tíz torok ordította:
— Orvost!

Egy ur jött sietve, nekem kollégám, szintén a kongresszusra tartott. Öröm volt nézni, milyen gyorsan, biztosan tértette magához a fiatal asszonyt. Az anya sirt és hálálkodott. A kocsiiban levők arca sugárzott az örömtől és a melegségtől. A szemek elismerést löveltek a megmentő felé.

Már kifelé tartott, amikor észrevett. Meglepetten kérdezte.

— Tanár ur, ön az? Miért nem segített ezen a szép asszonyon. Kolléga ur?

Hallották volna azt a felzudulást, ami kiharazott az emberekből. Nem vagyok benne biztos, hogyha át nem mentem volna a másik kocsi, nem-e lincselte volna meg a népharag.

Pedig, ha mint orvosnak nem is, de mint embernek, feltétlenül igazam volt.

Egy délután Jókainál

Irta: Baedeker

— Az emlékezések könyvéből —

Mikor 1884 nyarán megkaptam Rudolf királyinak Laxenburgban kelt levelét, amelyben felhívott, hogy az általa tervezett *Osztrák-magyar monarchia írásban és képekben* című munka létrehozásához közreműködéssel hozzájáruljak, ez a kitüntetés igen jól esett még meglehetősen fiatal és hiúságiú valószínűleg nem egészen immunis írói kicsi egyéniségemnek. (A mai Vajdaság területén tudtommal csak *Hadzsits Antal* kedves bátyámhoz és nemes kollégámhoz, a szerb *Matica*, nagyérdemű elnökéhez intézett hasonló felhívást a nagy mű védnöke.) De még jobban örültem a levél végén foglalt fölszólításnak, amely így hangzott:

Azon biztos reményben, hogy uraságod a munka minél tökéletesebb összeállításának sikerét előmozdítani óhajítja, kérem uraságodat, sziveskedjék ez iránti készségét s egyéb erre vonatkozó nézeteit *Jókai Mór* ural közölni, ki a munka szervezete és egyéb feltételek iránt felvilágosításokat adand.

Boldog voltam, hogy így alkalmam nyílt a legnagyobb magyar regényíróval, akit eddig személyesen nem ismertem, végre találkozhatni, s neki megköszönni a jó (vagy rossz) véleményt, amelyet magának rólam alkotott. A kérdéses levelet ugyanis ő címezte a magamlatintás gyönyörű gyöngybetűivel, s a horitékra — valószínűleg azért, hogy a posta könnyebben találjon rá — a nevem alá ezt a jelzést írta: *a m. tud. akadémia tagja*. *Jókai* nagyon keveset tudott az íróársairól, még azokról is, akiket közelebbről ismert s akikkel gyakran volt együtt. — hát még azokról, akiket sohase látott! Így voltam én az ő szemében akadémiai tag!... Az a korszak volt ez, amelyben mindenki *»nagyságos ur«* volt (ami alapján a legdemokratikusabb dolog, mert ha mindenki nagyságos, akkor senki se az), s mindenkiről a legjobbat tettezték föl. A mi nagy Jókaink is így gondolkozhattak, amikor a címzést írta: *hígyjük róla a legjobbat, nevezzük ki akadémikusnak, ami semmiesetre se sértő...*

Tehát keressük föl az Arany Ember szerzőjét!

Fiatalkoromban különben is gyakran jártam Balaton-Füredre. Azon a nyáron (1884) is megfordultam e kedves fürdőhelyen, amelyet akkor még a derék jó *Écsy László* bácsi igazgatott patriarkális-bájos pongyolasággal, s ahol épp abban a széken Sziklay János kedves és szeretett barátom a Balaton-Egyesületet szervezte, amely mindkettőnk dédelgetett kedvenc eszméje volt. Néhány évvel előbb ez egyesülés eszméjét én vettem föl a sajtóban és Sziklay János nagy hivatottsággal s kedvvel dolgozott az organizálás nehéz művéen. Ő volt szíves elküldeni valakit a Jókai-világra tudakolni, hogy annak nagynevű tulajdonosa engem mikor fogad. A válasz hamarosan megjött: aznap délután négy órakor.

Öreg asszonyt fogadott, akit sehol másutt fel nem ismertem volna. Itt mingyárt tudtam, hogy a költő felesége. Bár inkább festett úgy mint a szakácsné, s a legjobb esetben mint a gazdasszonya.

Bemutatkoztam a láthatóan rosszkedvű néninek, aki — némi gondolkodás után — kezet nyújtott, amelyet én hódolattal megcsókoltam, s aztán megkérdeztem:

— Hogy érzi magát, nagy Művész? — Mint afféle elfelejtett vénasszony, — felelte kedvetlenül.

— Óh, nem felejtettük el, mélyen tisztelt Nagyasszony, — próbáltam vigasztalni. — Akik még lelkesen tapsolnak az alakításainak, nem felejtették el soha.

Tulzottan hizelegtem e szavakkal, mert hiszen én csak kétszer-háromszor tapsolhattam mindössze a rég nyugalomba vonult művésznek, amikor már nem volt működő tagja a Nemzeti Szin-

háznak s már csak szíveségből lépett föl s csak kegyelethől léptették föl olykor.

A felelete nagyon is rövid volt.

— Elmúlt, — mondotta.

— A képviselő ur már nem pihen? — kérdeztem aztán.

— Már nem. Várja.

Örült, hogy vége az audienciának, s megvallom, én se busultam rajta. Laborfalvy Róza igen rosszkedvű volt aznap (s az esztendőnek még 364. napján) s olyan ábrázatot mutatott, amely már rég elszokott a mosolygástól. A heróinak átka ez. A komoly és tragikus szerepeik az arcukon lemoshatatlan nyomokat hagynak, s a fenség, amely ifjúságukban a lényüket átnemesítette, öregkorukban rideg komorságra megy át. Blaha Lujza aggkorában is szeretetreméltó maradt, Pálmay Ilka és Rákosi Szidi ma is bájos öreg hölgyek, — Laborfalvy Róza a fiatalásával egész nőiségét elvesztette, a komor fenségében nem volt semmi vonzó.

E kedvetlen benyomásért kárpótolt a Jókai barátságos szava, amellyel fogadott. A nyájasság, amely a szeméből sugárzott, jól tudtam, nem nekem szólt, akit nem is ismert, hanem az ügynek, amely hozzája vitt. *Mingyárt in medias res* is voltunk. A *»nagy mű«*-ről beszélt, amely most állandóan foglalkoztatta, s annak kezdeményezőjéről, akit valósággal imádozott. Bizonyos mértékig igazuk lehetett azoknak, akik a nagy író néha *»Liebedienerei«*-el vádolták, — ő valóban kelletténél jobban, néha a kómiikum határát érintve bálványozta a királyi párt és a trónörökös, de nem volt igazuk, ha érzelmeinek e megnyilvánulásában egyebet kerestek mint a költőnek a gyermekkel közös előszeretetét az iránt, ami fényes, ami a csillogásával gyönyörködtet. Ő, ha nem is hivatalosan, *poeta laureatus* volt; megkülönböztetett költője a királynénak, akinek a mostanába elhunyt Ferenczy Ida mindig fölolvasta a várva-várt legújabb Jókai-regényt, és munkatársa, majdnem barátja a jövődó uralkodónak, csoda volt-e, ha ennyi kitüntetésért annyira hálás volt a költői tuzásokra annyira fogékony poeta? Nem, ez nem volt nagyur-imádat még tán hiperbolizálás se, csak olyan Jókai-érzés volt, mint például az, amely harminchat esztendő előtt töltötte be a szívet Laborfalvy Róza iránt, akiért szembeszállt a családjával, a szerető édesanyjával és a józan ésszel, vagy mint a gyásza, amelyet néhány év múlva fog kisírni a sebzett szí-

Berényi János:

Őszi kupolákon

*En már éltem egyszer
és akkor megsirattam a siratni valókat,
az utolsó jatekot és az első ősz haját,
a ronc szívű szerelmezt és a koldust,
akit csak az isten takargat a keresz árnyékával
Biztos: a csillag csak a vérünket süti
puha nyelvén izgalmunk a csipős cukor,
jokedvem csak bibor napernyő a viharban.
hánatom sirásó, ki megszokta már
az egymás mellé teketett koporsókat.
És tudom: minden napunk árva gyertyaszál
vérző hegyében mosolygós láng a csőr
mért is félteni vagy futtatni a mély fölött:
rossz szájuk szele úgy is csak ellujja
s nekünk dideregniük kell a kihült sarokban.*

*A vas már belenőtt az öröm husába,
és kormos fészket mérgezett maga köré,
tudom: a gyászoló órák kegyelmek
megcsapolják olykor a szív borát,
fölhök sorsa, hogy szálljanak és a halálé,
hogy az élet piros sürgönyeivel üzenjen,
s én mosolygok majd az első remegésnek
mely finoman borzong vissza ujjaimból,
és elkabult, gyöngö simogatást küldök
az októberi tűznek, mely engedelmesen
létré csöndesül hullámos hajam árnyán
és csak egy vérző sóhaj surran majd a türe is,
mely sírom helyét bérl most olyan uralommal,
mint én az életet.*

ve, amikor a kintója meghal. — olyan mint minden szeretete, amellyel egy-nemely — nem sok — élő iránt viseltetett, s olyan mint az ő furán és más-képpen (minkot annyira gyönyörködtető) látása, amellyel a képzelete érdekes alkotásaira Kárpáthy Zoltántól egészen Tatrangi Dávidig tekintett. Az ő szeme másoknak látta az embereket mint aminők voltak (nemcsak a feleségeit, mindenkit), a lányokat szebbeknek és költőibbeknek, a politikusokat nemesebbeknek és becsületesebbeknek. Tulajdonképpen rendkívül szerencsés szeme volt, s ha már valaki rosszul lát, legalább lásson mindent szebbnek-jobbnak, semmint rosszabbnak és rutabbnak. Thackeraynek jobb szeme volt mint Jókainak, de a Jókai szebb volt, — szebbeket látott vele mint bármely más író, és korrigált egyetmást, amit a Természet elvétett. Az ő szeme irodalmi szempontból is szép volt...

Bámultam a fiatalos hevét, amint a *»mű«*-ről, annak megindításáról, a határsáról s a jövőjéről beszélt. A dicsőítés oly hangján, amelyen ő nyilatkozott Rudolfról, hüvösebb itéletű emberek a legnagyobb férfiakról se beszélnek. Még kitűnő írónak is elmagasztalta, s akitől sokat tanulhatnánk. (Már hogy ő, Jókai!) Szívesen hallgattam, mert J. pompás beszéd (mint mindazok, akik hallgatni is tudnak), s ha belemelegszik a mondanivalójába, a hangja ércsedik s a szeme még jobban megszépül. Gyönyörködtem az előadásában, s arra gondoltam, mily ellenállhatatlanul kedves lehetett a költő fiatal korában, a Pillvax-ban, a tizek közt, a szabadságért folytatott küzdelmek mámorában...

Örültem, hogy mindig ő beszélt. Vázolta a hatalmas publikáció tervezetét, kiosztotta a nekem szánt munkát, s elmondotta, mily pompás dolgozó társa neki a szerkesztésben a gondos és lelkiismeretes Nagy Miklós.

— A részleteket majd övele kell tárgyalni, — tette hozzá.

Ezt feladásnak tekintetem, hogy mehetek, s bucsuzni kezdtem.

— Ne siessen, — tartóztatott, — diszkuráljunk még egy kicsit.

Mondanom se kell tán, hogy szívesen maradtam, s most már én is kezdtem részt venni a társalgásban, amelynek folyamán szóba hoztam, hogy tévesen akadémiai tagnak tart engem, holott nem vagyok az.

— Én nem tudom mért, — jegyezte meg Jókai, — de azt hittem: az.

— Mily távol állok attól! — bizonykodtam. — Hisz' oda csak tudósokat engednek be, az írók közül pedig csak azokat, akik már életükben is halhatatlanok.

— Hát ön nem tudós? — csodálkozott Jókai. — Nem tanár?

— Nem, képviselő ur, szépirodalmi

író vagyok, semmi több.

— Nézd csak, — mosolygott Jókai s mingyárt tegezni kezdett, — nézd csak, hiszen akkor kollégák vagyunk!

— Óh, képviselő ur, — tiltakoztam, és éreztem, hogy elpirulok.

— Semmi képviselő ur! Ha író társak vagyunk, akkor én neked egyszerűen Mór bácsi vagyok.

Megvallom, ezt hamarjában többre is becsültem az akadémiai tagságnál, amelyre különben se volt valami sok kilátásom.

— De a levelet, — mondottam, — és annak horitékját, amelyen úgy méltóztatott engem titulálni, elteszem emlékül (örzöm ma is!), s ha valankor új akadémia alapít, bátor leszek azt fölmutatni, s annak alapján a fölvételemet kérní. — Meglesz! — nevetett Jókai.

(Nekem persze sose volt szerencsém. A Jókai-akadémia, amelynek a tagságához virtuális jogot szereztem, nem jött létre... Sőt a Vajdasági Írók Társasága se tudott megalakulni — valószínűleg vajdasági írók hiányában —, pedig oda egy kis protekcióval bejuthattam volna.)

Aztán a nagy író módszerére került a sor, s arról beszélünk, hogyan írja Jókai a regényeket, amelyeket minden magyar olvas s tizenöt nyelvre fordítanak. Sose voltam jó interviewer, mégis sikerült úgy irányítanom a társalgásunkat, hogy kénytelen volt állandóan magáról beszélni. (Szólhatott-e érdekesebb témáról?) Akkoriban még igen fiatal voltam, édeskevés élet- és emberismerettel később rájöttem, hogy az igazán nagy emberek — és Jókai az volt mert mint író nagy volt — nem igen érdeklődnek más dolgok mint a maguké iránt, s ebben hasonlítanak az apró, szürke emberekhez...

S most egy vpercet átadom a szót a nagy mesemondónak. Ahogy a könyveit alkotja, azt körülbelül a következő szavakkal mondta el.

A regényeimet *»nagyjában«* megszoktam előre csinálni, építészeti szempontból fölvezolom azt, ami történni fog bennük, a fejezetek számát és tartalmát megállapítom... Később sokat változtatok rajtuk, de az, hogy a váz kész, bizonyos nyugodtsággal tölt el. A regényeimet persze nem írom meg egy-huzamban s nem akkor adom sajtó alá, amikor már egészen készek. Ezt csak azon író teheti meg, aki a *»rentéből«* él, de én belőlük élek, kénytelen vagyok két bőrt húzni le ugyanarról a rókáról (legsajátabb szavai a költőnek!) kényerelt kell velük keresnem, s mielőtt könyvformában megjelennek, előbb újságokban, néha egyszerre magyarul és németül, kell értékesítenem őket. Így írtam legnépszerűbb regényeimet is, a Magyar Nábobot, Kárpáthy Zoltánt, a Szerlem Bolondjait, stb. napról-napra, mindennap egy-közleményre valót. Ha jól voltam díszponálva, akkor néha fórban voltam egy pár tárcányi folytatással, de restanciában soha. Mindig pontosan beliferáltam, amire köteleztem magam. De egyszer mégis malőr történt. Már megvolt a svábligyi villám, ahol szenvedélyesen kertészkedtem (mert hiszen a kertemtől még több örööm volt mint a szerkesztőségemtől), s rózsáimmal bálódván, tövis került a jobbkezem hüvelykujjának a körme alá. Szörnyű fájdalom volt ez, amelyre most is, annyi idő után, borzalommal gondolok. Ha egy millió forintot kereshettem volna egyetlen tárcával, akkor se tudtam volna betűt vetni, mert a gyulladás nem engedte meg, hogy megfoghassam a tollat. Ez volt az első eset, hogy nem szállíthattam a folytatást, mert nem volt tartalékban egyetlen sor se a regényből. Az asszonyt küldtem be a Pesti Naplóhoz, Török Jánoshoz, s megüzentem vele, mért marad el ezuttal a regényfolytatás.

Török János komolyan vett mindent, s a mentegetődzésemre azt írta válaszul:

— Az ember vagy kertész vagy regényíró, de semmiesetre se mindkettő. Ha az író fölvette előre a regény tiszteletdíját, akkor a kertész nem bujhat ki a kötelezettsége alól azzal, hogy tövis ment a körme alá.

Ekként megállapítván Török János az inkompatibilitást az író meg a kertész

között, nem maradt egyéb hátra mint alávetni magam az összeférhetetlenségi törvénynek. Az írásról nem mondhatam le, mert a családom élni akart, a kertészkedéstől meg azért nem válhattam meg, mert én is kívántam élni, így hát egy ideig balkézrel írtam Kárpáthy Zoltánomat, de lát ebből is baj lett, mert egyik kritikusra rá is olvasta mingyárt, hogy az meg is látszik rajta. Én azonban azt hiszem, hogy a jó ur igazságtalan volt, s hogy az egyike a jobb regényeimnek.

Igy mondta el az esetet Jókai. Kell-e mondanom, hogy igazat adtam neki? Igazán nem látszik meg e jó régi regényen (ma sem, pedig azóta újabb 44 seztendő repült el fölöttem!), hogy egy részét balkézrel írták. Hiszen Jókainak két jobbkeze volt!

Mikor csodálatomat fejeztem ki a nagy termékenysége fölött, azt felelte, hogy ő nem termékeny, csak szorgalmas és rendszeres.

Tulajdonképpen keveset dolgozik. Csak két órát ír naponta, s bárki írna ennyit, az eredmény ugyanaz volna.

Nagyon bamba arcot csinálhattam, mert megszánt és argumentálni kezdett.

Számtsát ki, hogy ez egy esztendő alatt hány órát tesz ki, s ha óránként száz sort írsz, ebből az év végén hány kötet lesz.

Csakugyan, többre megy tíz kötetnél, s ez már tíz év alatt száz kötet termést jelent. De hát ir-e mindenki száz sort óránként az istenáldotta Jókain kívül, aki száz sorban alig talál egy-egy javitanivalót. Kicsit vitatkoztam is, s megemlítettem Flaubert, aki öt-hat évig dolgozott egy-egy regényén, s Balzac-ot, aki nem két órát írt naponta, hanem tízenhatot, s még se volt termékenyebb Jókainál? De Jókai megmaradt amellett, hogy ő nem valami nagyon munkás ember, mert csak két órát dolgozik mindennap.

Csak melleleg említem itt, hogy ő mások előtt másképpen is nyilatkozott az írói procedúréről, s a környezete nem egyszer panaszovala mondotta, hogy Móric bácsi sokat is görnyed az íróasztalnál, 4-5 órát is dolgozik egyhuzamban, míg vannak napjai, amikor nem ír semmit. (A képzelőtehetsége persze akkor se pihent, — az mindig működött s alkotott.) Valószínű, hogy életének abban a szakában, vagy talán csak azon a nyáron, amelyen a mi beszélgetésünk folyt, oly időbeosztással élt, amelyet előttem revelált, de ez aligha volt az állandó rendszere. A regényeiben mindenestre mondott ennél valószínűlenebb dolgokat is... Ő különben is annyira költő volt, hogy képtelen volt bármit kétszer egyformán adni elő.

Majd újból a »nagy mű«-re tért. Abban az időben ez fontosabb volt neki mindennél. Büszkébbnek látszott arra, hogy szerkesztője lett a »fenség« nagy publikációjának mint negyvenéves írói működésére, amely egyike a magyar irodalomtörténet legragyogóbb fejezeteinek. (Az igaz, hogy ezt a megbízást meg éppen ennek a negyven diadalmas évnek köszönhetette.) Telkesen beszélt a népeit megértő »literátus« főhercegről (ő németesen koronahercegnek nevezte), aki »még népszerűbb uralkodó lesz az apjánál.« Jókai, mint a naiv geniek általában, lobbanékony és impulzív természet volt, s a lelkesedésében, amelyvel e témát tárgyalta, a gyermek tiszta öröme s a lángész ingathatatlan hite sugárzott. Ő nem is gondolt arra, amire mások (kevésbé fantáziások, de jobb szeműek) hamar rájöttek, s talán később, a »hős«-ének tragikus végénél se vette észre, hogy ez az irodalmi vállalkozás az elkeseredett főherceg elöregedtségének, melankóliás közérzetének és kínzó unalmának a levezető csatornája volt csak, amelybe belefojtotta a fájdalomát és beletemette nem egy illuzióját...

Bucsuazáskor, hosszantartó kézzorításközben (ami szintén kedves Jókai-speciális) még mindig a nagy ügyet aifánlotta figyelmembe, s végül — úgy látszik, észrevett valamit — azt kérdezte:

— Talán fáj a kezéd?

Fájt. Éreztem a nyomást, mely a meleg és intim erős kezétől jött, de édes

fájdalom volt ez és szívesen türtem. Ha másvalaki nyomorítja így össze a kezemet, azt rossz néven vettem volna. Ezt meg is mondtam s hozzátettem:

— Szegény Kiss József! Ő egy ilyen kézzorítástól rosszul lenne...

Ennek a jeles költőnek, aki akkoriban kezdett nagyobb hírre emelkedni, olyan törekeny női keze volt, mint egy tízéves leánykának.

— Többet tették már szóvá. — így szólt Jókai, — hogy mért szorítom oly erősen a baráti kezeidet? Nem tudtam soha egyéb okát adni, mint hogy nem

tudok másképp kezét fogni s hogy nem vagyok képes e rossz szokásról leszokni, valószínűleg azért, mert nekem így esik jól. Bernáth Gázi ki is figurázott érte. Szerinte egy réznegykracárost úgy megszorítottam egyszer, hogy az is belebődült (pedig az istenadta jól messze volt színt! Selmece!) aki kalapálta. ... Az unjaim valóban egy ideig gémberedettek voltak, s már rég kint voltam a nyaralóból, amikor szétváltak egymástól. De én szerettem ezt, s nem bántam volna, ha a fájdalom tovább tart. Hiszen a Jókai keze okozta!

Somlyó Zoltán:

Tisztaság

*Képzeld egy nagy termet a földbe lenn,
amelynek nincs kezdete, sem határa.
Ahol nincs gond se tegnapi, se mára!
hol sem virág, sem szív meg nem terem!*

*Egymás mellett teküsznek itten ők:
a voltak. Csak teküsznek és nyugosznak.
Nem mondják egymást se jónak, se rossznak,
nem kacagóak és nem könnyezőek.*

*A tompa csöndbe, nyirkos éj ölen
átintnek néha egymáshoz a vázák:
no lám, ottfönt már ismét hahotáznak...
Jó, hogy nem értek ebből semmit én...*

*S elporlott szájjal a másik dohog:
nem az a jó, hogy meg nem értjük, testvér!
Hanem, hogy minket az élet, e rest vér,
nem korbácsol... hogy szívünk nem dobog!...*

*S a foszló husnak dicsőült honán,
amíg egy pondró csontot lurva-perceg,
igy elmélkednek későn és korán:*

*Derékalkjuk a száradók: a percek.
Nyirkos piszokban összevisszaság.
De nincs szívük. És ez a tisztaság!*

A sorsjegy

Írta: Heszlein József

1.

Sándor az egyetemre járt, filozófiát hallgatott és szorgalmasan készült a tanári pályára. Sándor hallgatólag természetű, komoly ember volt és különös hivatást érzett a tanári pálya iránt.

— Uj pedagógiát fogok bevezetni — magyarázta kollégái előtt — mert a mai elévült, rossz. Ugy kell tanítani, hogy a tanulók szórakozásnak, mulatságnak tekintsek az iskolát. Az ilyen iskolából egészen más, értékesebb, ideálisabb generáció kerül bele az életbe és az életet is szebbé és jobbá teszik...

2.

Sándor azt tervezte, ha végez, előbb utóbb magániskolát nyit, amelyben új nevelési elveivel diadalt arat. Tervezetéseit azonban egy szomorú távirat zavarta meg. Az édesapja meghalt Szegváron. Sándor egészen árvának, elhagyatottnak érezte magát egyszerre. Senkije nincs többé, se szülője, se testvére, se rokona. Barátja sem volt, mert zárkózott lelke nehezen melegedett föl.

Egyedül volt a kupéban, mint ahogy az egész világon. Terveket szőtt a jövőjéről, nagy, erőteljes életprogramot dolgozott ki az uton, mikor az apja temetésére utazott és nem sejtette, hogy ez az ut minden tervét, szándékát, elhatározását végleg felborítja.

Apját nagy részvét mellett temették el. Szegváron mindenki szerette az öreg szatócsot, akinek jóforgalmu vegyeskereskedése volt harminc éven át a kis város egyik csöndes uccájában. Harminc évig vezette az üzletet Sándor édesapja, fűszert, lisztet, vásznat, pálinkát és üvegőrt árult és a kis bolt egyik sarkában volt a polgári kaszinó. Ez az üzlet a kis házzal együtt egyedüli örökségként maradt most Sándorra, aki nem tudta, hogy mit kezdjen vele.

— Maradj itthon és vezesd az üzletet magad — biztatták a kaszinótagok. — Tisztességesen megélsz belőle.

— Én tanár akarok lenni, nem szatócs — vetette ellen Sándor.

— Akkor add ki bérbe, vagy add el. De akkor miből fogsz megélni?

— Elég lesz amig, végzek, aztán majd megkeresem a kenyerem. Szeretném eladni.

— Akkor ki kell nyitnod és beülnöd, amig vevő akad.

4.

Sándor kinyitotta a boltot és maga vezette, amig megjön a vevő. Az üzlet vezetését megtanulta apjától gyerekkorában, vakációk alatt. Az újságokban hirdette, hogy jóforgalmu vegyeskereskedés haláleset miatt előnyös áron eladó. És várta, türelmetlenül várta a vevőt.

Közben az idő telt, a hirdetések sok pénzt emésztettek fel, de vevő nem jelentkezett egy sem. A hirdetések hát megrikkították, később pedig teljesen megszűntek. Nem jött vevő. Már egy év, már két év elmúlt, de senki sem jelentkezett. Nincs pénz, nincs vállalkozási hajlam, rosszak a gazdasági viszonyok.

Sándor riadtan látta, hogy a sors elteríti hivatásától, hogy vágyai, tervei halomra dőlnek, hogy a Végzet szatócsosá kényszeríti. Elkezdett harcolni a sorsa ellen. Próbált tanulni, készülni otthon a szigorlatra, de nem ment. Az üzlet erősen lefoglalta, este agyonfáradtan került az ágyba. Rábizta üzletét egy megbízható emberre és heiratkozott az egyetemre, de a megbízottja meglopta és odébbállt. Haza kellett jönnie, minden hiába volt. A sorsa erősebb volt nála.

5.

Sándor végül feladta a harcot. Beletörődött elrontott életébe és lemondott a terveiről. Sötét, mogorva ember lett belőle és undorral mérte a sötét meg a lisztet, ecetet, pántlikát. A kaszinó tagjai közé le kellett sokszor ülnie, bár lenézte, utálta őket. De a szavát ritkán hallották, mert szótlanul árván ült közöttük és mereven itta ki a kupica szilvóriumot, ha rákocintottak:

— Isten éltesen Sándor,

És évek multával gyűlölettel állapította meg, hogy a szilvórium izlik neki.

6.

Sándorban az életet a reménynek egy halvány szála tartotta. Sándor évről-évre vásárolt egy sorsjegyet. Mindig ugyanazt a számot vette. Egyetlen reménye volt ez a sorsjegy. Egyszer talán mégis kihúzzák, ha nem most, jövőre, vagy tíz év múlva, de akkor...

Terveiről, iskolájáról, az új, megváltó pedagógiáról már régen lemondott. A főnyereménytől már csak azt várta, hogy megszabaduljon ettől a gyűlölt üzlettől, kaszinótól, az elmaradt kisvárostól, az utálatos környezettől. Ha megnyeri a főnyereményt, egy szó nélkül elmegy innen, új helyre, ismeretlen tárra, talán a tenger mellé. Itthagya ezt a gyalázatos várost, a sötét, lisztet, ecetet és főleg azt a szörnyű szilvóriumot, amelyet azért gyűlölt, mert szeretett.

A sorsjegy számát gondosan választotta ki: 13.513. Tizenhárommal kezdődik és végződik, akkor is tizenhárom jön ki.

Persze a sorsjegyről senkinek sem szólt egy szót sem. A legnagyobb titokban tartotta nemcsak a számát, de arról sem tett említést soha, hogy sorsjegye van. Így aztán az évek multak, a tizenhármakból kombinált sorsjegyet sohasem húzták ki, de Sándor kifizette a sorsjegyet, a szám és a remény mellett a végtelenségig, anélkül, hogy bárki sejtette volna az ő jövőre reményességének titkát.

8.

Este nyolc óra, Sándor hosszú kámpós végű ruddal éppen le akarja húzni a redőnyt, mikor a postás táviratot kézbesített neki. Átvette, feltépte és elolvasta. A szemé káprázott a meglepetéstől. A táviratban ez állott:

13513 számú sorsjegye egy millió diárdt nyert.

Sándor megdörzsölte szemét, aztán még egyszer elolvasta. Aztán kivette sorsjegyét, megnézte a számát, bár kívülről tudta. Összehasonlította. Stimelt. Még egy pillanatig maga elé meredt, aztán fölördített.

— Juhh! Isten! Ördög! Pokol!...

Egyszer csak ott állt a huszliteres üveg előtt. Ránézett. A vignettán ez állt: SZILVÓRIUM.

Arca eltorzult a dühtől. A kezében lévő vasrudat magasra emelte és teljes erőjével belevágott az üvegbe.

— Pusztulj! Pusztulj átkozott! — ordította.

A vastag üveg darabokra tört, a pálinka szertefolyt és átható illata betöltötte a helyiséget. Sándornak fejébe szállt a vér. Az ecetes üveghez rohant.

— Nesze neked is! — kiáltotta és le-sújtotta a néma üvegre.

Aztán már nem nézett semmit, csak ütött, vert, csapkodott a ruddal. A lisztesszák kiszakadt és fehér hóval hirtette be a padlót. Kis kékítőszüvegek hullottak szerteszét. A mérleg szörnyű robajjal röpült a sarokba. Sándor csak sujtott nagyokat, amit ért, egymásután pusztított.

— Neked is! Neked is! — lihegte. — Átkozottak! Életem megrontói!

A »kaszinóhoz« rohant és pozdorjává zuzta a székeket, az asztalt, a poharakat. Végül a benzint és a petróleumot locsantotta széjjel a szobában. Aztán gyufát gyújtott és lánggra lobbant az üzlet.

— Pusztuljon minden! Még hirmondó se maradjon! — morgott lihegve égnekálló hajjal, vérbeborult szemekkel. És a következő percben ajultan esett össze.

9.

Az üzlet, a ház, minden teljesen leégett. A romok alól kihúzták Sándor megszenesedett holttestét...

A tizenhármak sorsjegy ölte meg.

Legjobb befektetés

Aki Macedóniában már megvett nagybirtokba akarja befektetni pénzét — legkevesebb egymillió dinár készpénz szükséges — bővebb felvilágosításért forduljon lapunk kiadóhivatalába

Vávi és a kézcsók

Irta: Sz. Szigethy Vilmos

Régi barátom meséli:

— Amint tudjátok, magányos ember vagyok. Valamikor másképpen volt, de most így van. Mikor az ember átesik az illeszmin, megbámulják, mint az új kaput. Főleg kiállhatatlan vénasszonyok, akik szeretnek akkor is a mások dolgán rágódni, amikor az éjjeli szekrényen vacog a világ. Ők azok, akiknek semmi köze az életnek, de megbetegszenek, ha nem tudják meg, miért nem kurizál már a Fecske-uccai csizmadialeány a Fel-támadás-uccai fehérneművarrónőnek.

Aztán megszűnik az érdeklődés, a he- leges kíváncsiaskodás, — azt is mondhatnám, hogy nevellettség, — szvaki csuda za tri dana, ez a hájos had új prédára veti magát s már végig lehet menni az uccán anélkül, hogy valaki az arcodba bujjon.

Az esztendőik mulnak, a meglevő rán- cök eltérőhelyesednek, helyet szorítanak frisebb jövővényeknek, tovább kavargó a világ, ez a boldondos nagy szemlalom és rég látott ismerősök vágnak át a vá- rson.

— Ezer esztendeje nem voltam erre, mit csináltak?

— Hol ezt, hol azt.

Azt hiszi, kötelessége fölleveníteni minden elképzelhetőt és elképzelhetet- lent, azonban más dolga is van, bucsu- zik.

— Nagyon örülök, hogy láttalak, Is- ten áldjon, — mondom.

— Szerbusz, szerbusz. Kézcsókomat otthon.

— Köszönöm, majd megmondom.

Mit csinálnak? Megmagyarázgatassam, hogy nincs már odahaza senki, mesél- jem el az életemet? Az emberiség java- része tapintatlan s csak az igazi uri em- ber tudja, hogy benső ügyekről kérde- zősködni nem szokás.

Látjuk mások életének folyását, talán felki harcait is, de ehhez hozzányulni több az illetlenség. Én például meg- hallgatni se szeretem a más dolgát. *Mi közöm hozzá? Majd akkor mingyárt brutális támadással rontok neki.

Azonban van egy kis baj. Mikor a régi ismerős kézcsókot küldött haza, azt ígértem, hogy közvetítem. Az ígéretemet pedig szeretem betartani, inkább nem ígerek semmit.

Odahaza a Vávi van, a hűséges házi- hutor, mondhatnám a háboru előtti Bu- dapesti Hírlap frazeológiájával azt is, hogy nagy idők tamja. Ő gondolkodik mindenről, ami az élet primitív körül- ményei között fontos; ha azt hiszi reg- gel, hogy már eleget aludtam, kinyitja az ablakomat s véleményt mond, (de csak kérdésre) az időjárásról. Vávi gon- doskodik mosdóvízről, a fehérneműm tisztántartásáról, rendbehozza a szobát s a szakácsnői címre hallgat, habár eb- ben a rangkörös demokrata világban illenek már előléptetni kulesárnővé.

Mondom, ez a gondviselő lány otthon van s amikor nagyritkán találkozunk, (nap és hold), megállítom.

— Vávi, várjon csak, üzenetet kell át- adnom. Csókoltatja a kezét Pergáthy ügyvéd ur.

Vávi, aki ünnepélyes alkalmakkor ka- lapot is visel, nyakig pirul.

— Az én kezemet?

— Nem hiszem, hogy tévedett volna. Legalább azt mondta.

Tünődik egy sort, de hamar meg- nyugszik.

— Köszönöm szépen.

A szobám aznap ragyogó tiszta, köny- veimet újból rendezzi Vávi, még pedig a kötések színe szerint. Ami összefirkált, ostoba följegyzéses papírszeletet talál az íróasztalomon, azt eltüntet és tiszta papírt tesz a helyére; a tollamat meg- sűrölja s tanácsot kér, hogy mit olvas- son?

— Ajánlja-e a tekintetes ur a Czró- czert? Azt mondják, nagyon szép le- gyen.

Ilyenkor sokat mozgolódnak az embe- rek, atyafiakat látogatnak, előkerül az öreg koldus is, aki évek előtti idegenbe költözött. Nagyon érdemes ember volt, egész politikai disszertációkat tartott a pár garasért. Azonban kiderült, hogy van egy tehetős öccse, az elcsalta magá-

hoz. Most ellőtt valami itt felejtett mo- tyójáért s mivel a természet nem válto- zik meg olyan könnyen, kiállt egy kicsit koldulni a régi uccasarokra. Kár elsa- lasztani a jó alkalmat, — az új környe- zetben ugy sem teheti, — aztán vissza- fele utban annyi a stáció, a stációkon a restauráció, hogy már láttukra is kiszá- rad az ember gégeje.

A viszontlátás öröme átésünk, érdek- lődöm a dolgai felől és nyujtom feléje a tiszteletdíjat, mire ő zengi a régi áriát.

— Fizessen érte ezerannyit a jó Is- ten, hogy áldja meg a feleségével...

— Eltalálta, József, mondom, azzal ugyan megaldott.

Tiszteletbeli koldusom azonban átala- kul urrá és utánam kiáltja:

— Csókolom az otthonvalók kezét.

Ez már derék dolog, mondom is ott- hon.

— Vávi, emlékszik még a József-kol- dusra?

— Hogyne.

— Itt van látogatóban és csókoltatja a kezét.

Vávi szemét elfutja a könny, hogy mi- csoda hálás emberek vannak a világon, hány rokonával tett ő jót, aztán mind-

egyik elfelejtette, míg ez a rongyos kol- dus...

— Hol van? Szeretnék neki valami ételmaradékot adni.

Hát így történt ez sokáig. A messzi multból előkerült ismerősök nem tudnak megváltozott életéről, a kiírthatatlan udvariasság ajakukra adja a frázist, én pedig unva a felvilágosítást, közvetítet- tem az üzenetet oda, ahova szölt.

Néha mintha mégis támadt volna üzenetzavar.

— Nem értem ezt a méltóságos urat, panaszkodott Vávi. Csak tegnap csókolt- tatta a kezemet, ma pedig nem ismert meg az uccán. Ugy haragudtam, hogy majdnem megszólítottam.

— Ne bántsa szegényt, csillapítottam, szörnyen rossz a szeme. Hamarjában kétszer is operálták, most megy be újra a klinikára. Nem látja meg az az orra hegyét se.

Vávi meg van nyugodva, azt mondja, hogy akkor az más és éledeleg tovább a dicsőségben.

Nemrég zsúr volt az előszoba küszö- bének innenső, meg tulsó részén, kime- net hallom, hogy Vávi viszi a szót. Egy kissé affektálva, de fölényesen:

— Nem állok szóba egy olyan ron- gyos fiakkerelessel. Sokkal nagyobb urak csókoltatták már az én kezemet, mint amilyeneket ő a kocsiján vitt. Mondja meg ezt neki.

TERE-FERE

A cár és a cárné tragédiája. Gurko, a cár néhai államtitkára és a birodalmi ta- nácsnak a tagja, megrázó könyvet írt Il. Miklós cárnak és Alexandra Theodo- rov cárnőnek tragédiájáról, melyet hiva- talos adalékokkal tanuvallomásokkal tá- maszt alá.

Különösen érdekes a cárné portréja. Alexandra egy kis német állam udva- rában született, titokzatos környezetben, vérmérsékleténél fogva maga is titokza- tos, emellett fejtes, magában bizakodó, önkényes, akaratos s mindig megveti az orosz társaságot. Szerelmeiből meg- nőül az akkori nagyherceghez s hűséges lityestársra marad a haláláig.

Egyszerre lépnek a trónra, még ide- jük sincs arra, hogy elkészüljenek az uralkodás nehéz földatára. A cárné sohasem tud végkép behelyezkedni az orosz környezetbe. Nagyanyjának, Vic- toria angol királynénak, aki azt taná- csolta neki, hogy próbálja szeretni, be- csülni új hazáját, egyik levelében ezt írja:

— Téved, kedves nagymama. Orosz- ország nem Anglia. Itt szükségtelen erő- ködnünk, hogy megszerezzük a nép ke- gyét. Az orosz nép imádja cárait, mint valami istenséget, akitől minden jóté- mény és jó származik. Ami a szentpé- tertvári társaságot illeti, sokakat egé- szen el lehet hanyagolni.

A cárné mindinkább ellenséges meg- vetéssel tekint az oroszokra, mindinkább idegen, magányos, elszigetelt lesz. A trónörököszt gyógyíthatatlan betegség ta- madja meg — vérzékenységben szen- ved — abban a betegségben, mely tudva- levelőleg anyától öröklődik át. Itt van voltaképp a tragédia magva. A sors, a véletlen, az isteni erő — így gondolja a cár s főképp a cárné — azt akarják, hogy Rasputin legyen az egyetlen ember, aki csillapíthatja szenvedésüket, megtart- hatja az életnek az uralkodóház egyet- len reményességét.

Csak ez magyarázza, hogy oly ha- talomhoz jutott Rasputin. A boldog- talan azt gondolja, hogy mindaddig, míg ő itt van, nem történhet baj, párt- jára áll, szolgáljává lesz. Később a cár feleségét beavatja az államügyekbe, ő maga pedig napról-napra gyengébbé vá- lik, a háboru vége felé kizárólag a cárné uralkodik Rasputin által.

Igy rohan előre a tragédia a szörnyű végkifejlet felé.

*

Aki bejárta az egész világot. London- ban nemrég halt meg egy régimódi, ér- dekes amerikai, David Garick Long- worth, aki bejárta az egész világot s bizvást dicsékedhetett azzal, hogy ugy ismeri ezt a földgolyót, a szárazföldet

és a tengereket, akár tulajdon tenye- rőt.

Különböző körülmények mellett, kü- lönböző okokból több ízben világszerte utra ruccant.

Mint hogy szenvedélyes tigris- és ele- fánt-vadász volt, most Indiába ment, most viszont az egyenlítői Afrikába, mely országnál vonzotta. Majd mint szí- nész bolyongta be a világot, majd mint újságíró, végül mint ügynök.

Volt egy korszaka, mikor cirkuszt szervezett, csak azért, hogy társulata- val kedvére kóborolhasson.

Élete utolsó szakában Londonban te- lepedett meg, ahol mindenki ismerte: fényes kürtökálapot hordott, szájában állandóan havanna füstölgött. Nyája- san, szeretetteljesen kalauzolta azokat az amerikaiakat, akik az ó-Világba rán- duáltak.

Longworth, aki több ízben rengeteg összegre tett szert, sohasem gazda- godott meg, amit keresett elpocsékoita s szegényen halt meg.

*

A rádió — a messzeség szárnya. A Rádió Magazin-ben egy tanulmány azzal a kérdéssel foglalkozik, voltaképp mi táplálja ezt az újonnan ébredt szenvedélyt, mi az a varázs, mely a rádió barátait megbabonázza. Tudniillik azt tapasztal- juk, hogy sokan, akik annak előtte egy- általán nem foglalkoztak a zenével, nem is érdeklődtek iránta, az új találmány létrejötte óta órákig ünek készülékük előtt. A cikk elmé és hitetően így fe- lel a kérdésre:

— Az igazi rádióbarát, az, aki meg- unt élni négy fal között, mely kalodába zárta, guzsa kötötte, megmerevítette. Miután megcsömörlött a mindennapi élet szűrkéségtől, rádióhoz ül, egyet fordít a esavaron és elindult. Micsoda érdek- fesztítő utazás ez. Már is uton van. Kon- stantinápolyba érkezik, ahol Saint-Saens- et játszik, majd Milánóba, ahol Dukast hallgathatja, majd Bécsbe, ahol De- bussyt adják elő, majd Kalkuttába, ahol egy néger dal hallik. A rádió-barát nem a néger dalt keresi, melyet az ucsarkon a kintorna is eljátszik, talán jobban, mint a kalkuttai zenekar, nem is a külön- böző zeneszerzőket, sem Saint-Saens-t, Dukast, vagy Debussyt, hanem Bécsét, Milánót, Konstantinápolyt, Kalkuttát, azt ami távol van és magával ragadja, más környezetbe helyezi, fölszabadítja. Ez a zenész tehát voltaképp utazó, aki három percig sem marad egy helyen, buvárolja a teret, csillagról-csillagra röppen, tes- te-lelke gyönyörködik a távolságok s a villamoshullámok játékában. Ezért az igazi rádió-barát mindig szenvedélyes idealista. Nem hangokat kér a rádió- tól hanem — szárnyakat.

Nyugat és Kelet. Mióta Spengler meg- írta világhíres könyvét a nyugat ha- nyatlásáról, egyre többen látják be, hogy a műszaki tudományok haladása, a pusztá civilizáció nem boldogíthatja az emberiséget. Vágtatnak a járművek, ta- karékoskodhatunk időnkkel, ezer és ezer gép szolgálja kényelmünket, de azért a gyorsaságot mindnyájan nagy árat fizetünk, akik élünk. Oda dobtuk — sar- eul — régi nyugalmunkat s ha volta- képp meggondoljuk, hogy miért loholunk, mit keresünk ebben az idegesigázó haj- szában, nem tudunk felelni.

Raucat, a francia író, aki az imént tért vissza Amerikából, ezekkel az éles, kegyetlen szavakkal jellemzi azt az ei- lentétet, mely a nyugati civilizációt, a keleti szemlélődéstől elválasztja:

— Amerikában csak három hetet töl- töttem, de egy estén már megláttam, hogy mit jelent ez az Új Világ. Rövid- zárlat támadt szállodámban, nem volt villany, nem működtek a fölvonók s a negyven emeletes felhőkarcoló egyszer- re megbénult. Én fön a negyvenedik emeleten vacsoráztam. Szobám a tizen- hatodik emeleten volt. Ebben az óriási palotában mindössze egyetlen lépcső volt, egyetlen piszkos, nem sikált cselédlép- cső, azon kellett lebotorkálnom korom- sötétben, gyufákat gyujtogatva. Amig így ténferegtem, elgondolkoztam azon, micsoda műveltség az, melyet egyszerre tönkretehet egy rövidzárlat.

— Utána Japánba mentem, ahol meg- ismerkedtem olyan európaiakkal, akik örökre elvesztek a Nyugat számára. So- hasem is térnek ide vissza. Ha pedig kénytelenségéből haza kell jönniök, állan- dó honvágyat éreznek a Kelet után. Itt az élet egyszerű, egységes, békességes, az emberek eleve beadják a derekukat a természet erőinek, épuj nem küszköd- nek az idővel, mint a tárgyak, elfogad- ják azt, hogy folyton folyvást változnak és átalakulnak. Nem állanak ellen, ha- nem engedelmesen átadják magukat a nagy áramnak, mely hömpölyög és ma- gával ragad mindent.

*

A svájci kékkereszt. A legtakaréko- sabb, legrendezettebb, legvirágzóbb államcska panaszkodik: Svájcban so- kar isznak.

De ezzel a szenvedéllyel is fölve- zik a harcot. Bernben ebből a célból kiállítás rendeztek. A falakon ilyen föl- iratok szerepeltek:

— Gyümölcsöt együnk, ne fogyasz- szunk szeszt!

Óriási, leves körték, piros almák, ká- naáni fürtök, szilvák agitálnak az alko- hol ellen. A gyümölcsöket ott helyszí- nen meg is lehetett izlelni, nemcsak a szemnek voltak hanem az ínynek is.

A szeszről pedig minden rosszat el- mondtak, amit csak lehet. Valóban a statisztika eléggé vádolja a derék sváj- ciakat. Angliában egy polgár évente 2.17 liter szeszes italt fogyaszt, Dániá- ban 1.12 litert, Belgiumban 3.75 litert, Németországban 2.50 litert, Franciaor- szágbán 4.64 litert, de Svájcban — cso- dálkozhatok! — 7.58 litert. A köztársá- ság polgársága sokat költ az itatra. 1924-ben borra, sörre, pálinkára 600 millió frankot pazarolt el.

A szeszellenesek kioktatják most az ifjúságot az alkoholfogyasztás borzal- maira. Könyvtárat alapítottak, melyből akárki ingyen kivethet regényeket, ver- sekkönyveket. Ezek a regények és versek — természetesen — mind a szeszifogyasztás káros hatását ecse- telik megrázó színekkel.

A szeszifogyasztás ellenségei jelvé- nyül a kékkeresztet viselik. Az idén ün- nepelték egyesületük jubileumát, mely már ötven esztendeje működik.

Egy genfi fiatal pap, L. L. Rochat, 1877-ben vetette meg az egyesület alap- ját, mely józan életet, a mulatozástól s főképp a szeszes italoktól való tartóz- kodást írta zászlajára.

— Esküszöm — szól a tagok ünnepl fogadalma — hogy semmi-féle szeszes italt nem iszom életemben s küzdeni fogok az alkoholizmus ellen.

A kékkeresztteseknek világszerte kö- rülbelül 150.000 hívük van. (Svájcban 35.000.)

A jubileum alkalmából a józanság e lovagait a kormány is üdvözölte. Sőt megdicséerte maga a vendéglősök lap- ta is.

A plitvicai tavaknál

Horvátul írta és magyarra fordította: Govorkovich János

I.

Elosontam hát a nagyváros zajából, végtelen sóvárgással a szívemben, hogy a természet ölébe hajtsam fejemet, álmódva, feledve mindazt, ami az emberek egymástól elkülöníti, hogy csak a te parancsodat hallgassam, amely bennünket örök törvény által egyesít. A gyönyörű vidéken elterülő csendet nem zavarja más, csak a vizesések zugása. De ez a csobogás nem úgy hat, mint a városi uccák zöreje, a kocsi hántó zökkenése, vagy a részeg emberek kötekedő vitája. Ez a te szavad csengése, amelylyel bennünket hívsz, intesz, dédelgetsz, vagy dorgálsz, aszerint, amint azt lelki hangulatunk megkívánja. Hangod lelünkben gyengéden, vagy harapósan visszhangzik, de mindig csak azt mondja, amit mi magunk kívánunk, mert te élsz bennünk teremtve, vagy rombolva, amint az érzelmeink nemesek, vagy rosszindulatúak...

Fáradtan ülök egy kidölt fatörzsön a Jezercétől a Galovácig vezető uton. Előttöm terül a Jezerce tavának egy része, elválva a nagy víztömegetől, hogy külön életet éljen. Vize kristálytisza, átlátszó és körülötte csoportosuló fák és bokrok élénk zöld színűre festik. Felszínén csendes, de élénk mélyében nyüzsgő élet uralkodik. Apró halak rajzanak ottan és egymást kergetik. A tó feltárja előttünk ezt a játékot, őszintén megnyitva övét. Ebben az ölben apró tragédiák játszódnak le, elbűnünk varázsolva az élet fogalmát, fejlődését és végét. Bizonyítva az utóbbit, mélyen a víz alatt egy bükkfa hullája hever. Ott élt a parton büszkén, önhitően és addig nézte a maga arcképet a víz tükrében, míg az temetőjévé vált.

Most a hullámok becézgetik mint örökös völgyenyüket. Ágaik meszes kergü halott lepelle burkolják, megmerevítik ezáltal a tagjait, hogy így bebalzsamozva feküdjék ölelésükben, mint a testvérei, akik az átlátszó hullámok alján sűrű, megkövesedett erdőt képeznek.

A parton illatos ciklámenek rejtik fejcskéküket a széles levelű páfrányok alá, kicsit messzebb a harangvirág kelyhei kéklének. A tavat buja fehér virágú bokrok környékezik, édes illatuk összevegyül a menta és a zsálya balzsamos lehetével. A bokrok felett zöld és kék szitakötők játszadoznak, szárnyaik sötét hársónya élénken válik ki a világos levelek közül, amint virágról-virágra szállnak.

Az átellenes sárgabarna sziklán hatalmas vizesés dühörög. Galovác tava olyan bekeszeretőnek látszik, mégis nem tűri belsejében a sok vizet és kiméltlenül zavarja ki magából. A sötét haragvó száműzött morogva zuhan a mélységbe, vize ezer meg ezer apró gyöngyszemé válik, ezek szüntelenül kergetik egymást, hogy odalenn a kis vizkátlanban ismét megbékülve egyesüljenek. Hangjuk zümmögése elhal hozzám. Én hallgatom, én megértem: az elképzelhető legszebb dalt éneklő, a legszebb meséket

— Ne higgyed, sutogja, hogy az élet csendesebb a természetben, mint az emberi társadalomban. Az a béke, amelyet te itt keressz, az egyetértés, amelyet te magadnak elképzelsz, sehol sem található. Ez az egyetértés csak felületes és általában imádott, a természet ölében örökös küzdelem dúl. A mi elemeinket kegyetlen törvények kormányozzák és bár folyton küzdve, de mégis alá kell magunkat vetnünk.

— Az, amit te egészségesnek tartasz, nem egyéb, mint ésszerű megalkuvás, szomorú megnyugvás a végzetben. Persze az emberi társadalomban másképp van. Nálunk a szeretet a hangadó, nálatok a gyűlölet. De a végeredmény mindig ugyanaz marad. A különbség csak az, hogy mi belenyugsunk sorsunkba és nem mérgezzük a lelkeinket felesleges veszekedéssel. Az a szerencsénk, hogy a közös anyánk nem ruházott fel bennünket a ti sajátosságokkal. Nekünk nincsenek szavaink a vitához, nincs kezünk a tulakodáshoz, szívünk az irigységhez, idegrendszerünk a gyűlölethez és agyunk a rosszasság kieszeléséhez. Mi közös életre

vagyunk kárthatva és nem küzdünk a sorsunk ellen.

— A mi létért való küzdelmünk békésebb a tetejénél és az erősebbek elnyomása kevésbé fájdalmas. Így aztán könnyebben is viseljük el.

Csukott szemekkel hallgatom a vizesés csevegését. Gondolataim oda szállnak, ahonnan megszöktem, a társaság vissza hí. Kinyújtja cserujji kezét, hogy megragadion, de egy benső hang intve szól: nem. Felkelek és lassan lépelek tova a tölgyek, bükkök és fenyők árnyékában. Mult héten itt nagy esőzések voltak, árjuk mély barázdákat szántott a hegyi utakon és megnehezítik a sötét. A zöld berekben valami pirul, közelebb érve piros bogóval telehintett bokrot látok, messziről égő paráznak látszottak a sötét háttérben. A hűvös árnyékok lassanként elhagyom, kibontakozik előttem a tiszta kék ég és forró sugarakat szór rám a nap. Előttöm terül a Prošće tava teljes fenségében. Csendes felületét nem zavarja a legkisebb szellő, békében nyugszik itt, mint az elhervadt szűz. De tiszta átlátszó kéksége utat nyit tekintetemnek és látom, amint a mélyén rákok csúszkálnak. Egyik közülük kis halacska hullájára akadt és hátrálva húzza maga után. Gyers pisztrángok uszálnak halakon a mozdulatlan víz mélyében, a távolban pedig paraszt ül a tutajon, halászhoroggal a kezében, a vízbe bámulva, zsákmányra lesve. Tovább megyek és a tó kibontakozik előttem teljes szépségében. Körülötte zöld halmok emelkednek lépcsőzetesen, bájós öblöket alkotva.

Ünnepies csend borul a tájra és a szívembe vonul. Egész lényemet édes kék tölti el, elfelejtem az embereket, irigységüket, rosszasságukat, amiről a Galovác vizesése regélt, mohón szívom be a tiszta erdei levegőt és lassan haza térek.

II.

A kozjaktól a koránáig.

Alig ütötte fel a nap álmos fejét, mikor utra keltem. Az álmából felébredt táj fényűző reggeli köntösében végig terült előttem. A rétek és erdők üdező színeit friss harmat élénkítette, a kozják tó tükrére pedig finom átlátszó fátyol borult, amelyet ép most kezdett róla lecsókolni a napsugár. Gyorsan lépkedek a széles kavicsos uton. Néha parasztemberekkel találkozom, akik korán keltek, hogy munkába kezdjenek. Barátságosan köszöntenek, én pedig megszólítom őket. Pár szót váltunk egymással, beszélünk a természetről, a vidék szépségéről. Értelmes emberek, szerények és rokonszenvesek, akiknek a lelkét nem szennynezte be a nagyváros hatása. Két fiatal leányka nyáját hajtja legelőre. A birkák aprón lépkednek, míg egyszerre a vezető kos örült futásnak indul és valamennyi után. A nyáj hátulján két kecske mekeg utánaoznak társaik oktalan példáját és utánuk iramodnak. A leánykák megszokva védenek szeszélyeit, nyugodtan néznek utánuk, azután engem kezdenek kíváncsian szemlélni.

Közben áthatoltak a napsugarak a tó tükrén. Az eddig sötét színű víz most zöldeskék lett és az átlátszó mélységben tarka pisztrángok néznek eddel után. A rákok kövek alá bujtak, az ő idejük az est. A tó szélén kis barázdák billegető tanyáz, farkát lebegtetve, azután hirtelen gondolatlan tova rebben. Jön a másik madár, a rigó, átrepül a kies öböl felett, amely most előttem fekszik, azután ismét minden elcsendesedik. Messziről ide hallszik a legelő tehének kolompja harmonikusan kísérvé a vizesések csörtetését. Ijedt kis gyík szökik lépteim elől és gyorsan menekülve elül a bükkfa kergén, onnan szemlél engem bizalmatlan, okos kis szemével.

Elértem Mildnovác tavához. Ezt a Kozják táplálja több gyönyörű vizeséssel. Elmegyek az Osretka mellett, amely meg a Barátóba (Kalugverszko jezero) zuhan. Az ut magas sziklafal mellett vezet közvetlenül a tó mentén, folyton lefelé ereszkedve és minél tovább ér, annál vadregényesebbé válik. A Karszthegeység körülveszi a szakadékot és komoran tekint a vándorra. Magassága folyton

növekszik és mire elhagytam a »Novokovics hajódt« (így hívják egy hidat), hatalmas, durva sziklák öveznek körül.

Egész uton követ a számtalan vizesés moraja. Ezek közül mindegyik változtatja az alakját. Az egyik halkán csevege rohan köveces medrében, a másik ijeszítő magasságból zuhan a mélybe. A gyorsan iramló ár utját elállják a kövek, ezekre meg változatos növények kapaszkodnak. A legkedvesebb látványt nyújtják a Trnica vizesések. A hullámok dacosan támadnak a csökönyösen utukban álló akadályokra, azután nagy robajjal törnek meg rajtuk és tehetetlenül szédülnek az örvénybe. A vizilapu széles levelei hozzájuk simulnak, bizalmasan köszöntik, kacéran hajlonganak felettük és kíváncsian nézik, mint alakulnak át a hatalmas vizsugarak a völgykaton fenekén szüsziesen fehér habbá, amely messziről mezőnek látszik. A »Sastadeik« (a találkozó) egészen másképp hatnak. Egész környékük kopáran vad és alkalmazkodnak hozzájuk.

Az idevezető ut és a »találkozókat« befogadó völgykaton olyannak tűnik, mintha a romboló természet dühében teremtette volna. Az egyik oldalon kopár szikla emelkedik ki a vízből kemény szelű hegyes csúcsokkal, tekintete komor, de fenséges. A béréről óriási darab vált le, ezt türelmetlen vastag fagyóker hasította ketté. Mélyen belenőtt a szikla közé és megvastagodván, nem lelte helyét, tehát elhasította utjából a fejlődését akadályozó követ. A fa azóta tönkre ment, de száraz gyökere még mindig ott van a sziklafalba ékelve az ellenséges kő pedig lábánál hever.

A túlfoldalon, valamivel messzebb a katonától úgy látszik földrengés szakította ketté a szirtet és kaput alkotott a hasadék fölött. Ezer év mulhatott el azóta és az ösvény, amely valamikor a patak medre lehetett, ma szárazon fut előttünk. A törmelék között még meg van a folyó kéményített nyoma. Kicsit odébb pedig az eredeti sziklába mély üreget vájtak a hullámok, ez a barlang messze vonul el a hegy alatt.

Ezen a helyen adott egymásnak találkozt valamennyi tavakból és patakokból keletkezett vizesés. A Prošće tavától idáig többször különváltak, mint a veszekedő házastársak, hogy új háztartást alapszanak, innen származnak az összes tavak és zuhatagok, amelyekkel ezen a gyönyörű helyen találkozunk. És most eljötték, hogy kibékülve ismét egyesüljenek. Haragjuk még nem szűnt meg, mielőtt találkoznának, dühösen dohogva száguldanak és csintalanul ugranak a magashól a közös révbe. Itt aztán lecsillapul az izgalom, szenvedélyük eltűnik és belenyugodva sorsukba, szeliden hajlanak egymás ölébe, hogy a közös ölelésben új teremtménynek adjanak életet: a koránának. A fiatal csermely vigan csevegve indul vándorutjára a meredek sziklák, a sötét barlangok között, a mezőkön és réteken át.

III.

Labudovac

»Ha én festő volnék!« Eszembe jut az olasz költő sóhaja, aki így kiáltott fel egy gyönyörű táj leírásánál. Ez a leírás szép volt, talán olyan szép, mint a táj maga, de az író nem elégedett meg a saját művészetével, az ecset után vágyódott, hogy vázolhassa érzelmeit. És csakugyan nincs művészet, amely alkalmas volna mindazt elbűnünk varázsolni, amit a természet feltár, azt a szépséget, azt a fenséget, abban az alakban, amint azt az egyes ember átérzi. Ez az érzés egyén és az eszközök, amelyek által azt másoknak tudomására hozzuk, olyan szegényesek, az emberi képzelet, amely felveszi, olyan lehetetlen!

Ezek a gondolatok foglalkoztattak, mikor először öleltem át tekintetemmel az alsó tavak kilátási tornya körül elterjedő vidéket. A kozják tótól kezdve a többi tó mentén az ut folytonosan sűrű erdőben halad. A vadregényes, meredek sziklák látkepe váltakozik az árnyas ligetekkel, ezeket különös bájjal öntik el a gazdag vizesések, jelezve az egyik tó végét és a másik kezdetét. Ezek a tiszta zöld tükrök lépcsőzetesen fekszenek előttünk, üde bokrok és fák által boltozott ösvények veszik körül egyenesen vagy kigyózza nyomulva a

sűrű erdőbe, a hatalmas bükkök és tölgyek árnyékában, elfedve, megvédve a sűrű lombok által a tolokodó napsugaraktól. A klemátisz vastag ágai felkuszának a fatörzsekre elnyomva azokat gazdag fehér virágaikkal élénk elöntött képezve a sötét lombokkal. Itt-ott felemeli fejét a büszke fenyő nyugodt fenséggel nézve a vidék felett, harmatá örölve sugarait, benedvesítve vele az egész környéket. A rétek virágokkal behintett bársony zöld szőnyegén legel a guya. A mező lejtősen haladfelé, ahol ismét eléri a hús árnyékokat kináló erdőt. Nyugtalan változatban sorakoznak aztán a mesés völgyek, völgytöltesek és erdős hegyszakadékok, ezekben szerényen vonul meg egy-egy csermely, futva a legközelebbi tó ölébe, átalakulva szenvedélyesen bugó vizeséssé.

Minden egyes tó tökéletes képet mutat vizeséseiével, öbleivel és a többitől elkülönített fekvésével. Gyönyörködünk a részleteikben és ha beillesztjük az egész képbe, csodálkozunk, hogy az összeség szebb, elbájozóbb az egyes képnél, amelyik annyira elragadt bennünket, hogy szebbet el sem tudtunk képzelni.

Utunk az Okruglják és Batinovác mellett, a Ciginovác és Labudovac tavaihoz vezet. A vidék szelid szépsége hirtelen hatalmasan vaddá válik. A béréről szokatlan magasságban függőlegesen zudul le a víz és durva robajjal törik meg a kövön. Ez ellenállva, barátságatlanul fogadja, harmatá örölve sugarait, benedvesítve vele az egész környéket. Ez a nedvesség okozta, hogy a moha zöld bársonnyal vont a követ. Ez a zöld szín szelid ölelésben hal el a szikla barnaságával, hiven követi ezt az apró barlangokba, egyesül a kő piros színével, tarkán csillogó, meglepően szép képet alkotva. A vizesés valamikor a szirt teljes szélességében zuhant alá, meghagyva maig nyomát a mészkövön. A mai hatalmas sugár helyén valamikor számtalan apró ér hullott a mélységbe. Táplálékukat a Prošće tóból kapták, ha ez megdagadt, elküldte apró gyermekeit a réteken át vándorolni, hogy aztán tovább folytassák utjukat a kemény kőágyban a Labudovacig. Ez a látvány remek szép lehetett. De emberi kezek megszelídítették a pajkos forrásokat, emberi akarat egyesítette az apró csermelyeket átváltottatva egyetlen nagy vizeséssé. Az apró vizek nyomai a nyugtalan tájképet szelidebbé varázstolták és ezáltal ez semmi sem vezetett vonzó erejéből.

Az erős hullámok által kiöblözött barlangok előtt óriási kőfüggönyök lógnak. A víz áttört rajtuk száz meg száz helyen, kicsépkézve széleiket. A barlangokban csend és homály honol. A sokszínű cséppkövek kapukat, természetes lépcsőket és boltíveket alkotnak és megnehezítik az utas vándorlását.

Baráti társaságban jöttem ide. A vizesés mellett vezető ut meglehetősen elhanyagolt, a levezető létra korhadt, fokai hiányosak. Barátaimon kívül, hű kísérem volt a vendéglőbeli bernáthegyi kutyá. Neki legnehezebb volt az ut. Nagynehezen vonszoltuk le az elromlott létrán. Most megnyugodva farkcsóválva követ bennünket. A barlang mellett lejtős ut vezet felé. Elhatározzuk, hogy mellözve a kerülő utat, itt felmászunk. Berry, a kutyus csodálkozva nézi erőlködésünket. Felérve hiába csalogtatjuk, nyugodtan fekvé néz ránk fel. A barátom megint lekuszik, hogy segítse, de hiába, Berry nem barátia a nyaktörő utnak. Sem szép szó, sem szidás nem használ, minden kísérlet meddő marad. Végül ott hagyjuk, majd haza talal.

Lassan haladunk a mezőn át, a déli nap irgalmatlanul éget, kimerülve jutunk az árnyékba. Itt leülünk, kiürítve a tarisznya tartalmát. Ebéd után kielégítve önző vágyainkat, eszünkbe jut Berry, akit árván hagyunk. Furdal bennünket a lelkiismeret és valaki azt tanácsolja, hogy menjünk vissza érte. De ebben a pillanatban ketté válik a bokor és vig csaholás hallatszik. Itt a kutyus egész vizesen. Okos, hű szemével barátságosan néz ránk és talán egy kicsit gúnyosan, mintha mondaná:

— Minek kínlódtatok a meredek uton, minek izzadtatok a forró napon, hiszen átushattatok volna a hűvös tavon.

Történelem apró történetekben

Régi művészet

Nem egészen száz év előtt is egészen más viszonyok között éltek a művészek, mint most. *Barabás Miklós*, a régi jó festő (1810—1898), az emlékirataiban igen érdekesen írja le, miként csináltak a lapok akkoriban reklámot a piktoroknak. Ez a jellemző emlékezés így szól:

A negyvenes években egyszer az *Ungar* című lapot nézegetve látom, hogy az cikket közöl *Marastoni Jakab*ról (1810—1860), azután egy egészen másféle cikket megint *Marastoni*ról, sőt egy harmadikat is ő róla. Eközben benyit hozsom *Marastoni*nak egy volt tanítványa, aki látva, hogy mosolygva csóválom a fejemet, kérdi, min nevetek? Mondom, kómikusnak találom, ha ugyanegy számban 3 cikk jelenik meg *Marastoni*ról, — nem tudná a szerkesztőség mindazt, ami a háromban foglaltatik, egyben elmondani?

— Jaj, — feleli a tanítvány, — ennek hübnere van. *Marastoni* ugyanis szerződött a szerkesztővel (*Kilényi-Klein*nal), hogy lefesti őt térképben, ha ennek fejében százhusz cikket ír róla a lapjában. Már most a szerkesztő szeretné a képet mielőbb megkapni, s ezért nem elégszik meg azzal, ha a lapja minden számában egy cikket hoz a piktorról, hanem olykor 3—4-et közöl egyszerre.

Ma persze másképp van. A portréfestőt többet keres, mint *Barabás* és *Marastoni* idejében, de a szerkesztők megolcsóbban jutnak az arcképekhez. Nem kell érte százhusz cikket írni. Százhusz cikkért egész muzeumot — 120 festményt kapnak.

XV. Lajos (1710—1774)

A »nagyon szeretett« királyra sok jó tulajdonságot lehetett ráfogni, de azt, hogy gazdálkodni tud, a legnagyobb tisztelője se állíthatta róla.

Amikor *Marie-Antoinette* az ő unokájához, a későbbi XVI. Lajoshoz nőül ment (1770), az ország pénzügyi állapota igen nyomorúságos állapotban voltak. Mindazonáltal — vagy talán éppen azért — a fejedelmi nász alkalmából a király csodás ünnepeket rendeztetett, s úgy intézkedett, hogy ez ünnepélyek kilenc napig tartanak, ami ugyanannyi millió frank kiadást, azaz pazarlást jelentett. A könnyenköltő király valószínűleg imponálni akart a pompakifejtésével a szövetségesnek, *Mária Teréziának*, az »új asszony« édesanyjának. Hadd lássa a császárné, hogy a lánya nem szegény házhoz került!

Mikor a kilenc nap elmúlt s az ünnepélyek lezajlottak, a király megkérdezte a pénzügyminiszterét:

— Milyeneknek találta az ünnepeket?

— *Megfizethetetleneknek*, — felelte a miniszter.

— És ő csak tudhatta...

Cavour (1810—1861)

Az olasz egység egyik nagy alapozójáról közelébb érdekes könyvet írt a kitűnő *Maurice Paléologue*. (*Un grand réaliste*. Cavour. Paris, 1928.) Ebben olvassuk, hogy amikor *Santa-Rosa* gróf, a piemonti kereskedelmi miniszter meghalt (1850. okt. 11.), a megüresedett állásra a közhangulat Cavour-t jelölte. A királynál, *Viktor Emánuel*nél a miniszterelnök is, *Massimo d'Azeglio* márkí, őt hozta javaslatba.

Viktor Emánuel maliciózus mosollyal kérdezte:

— Ön is Cavour-t óhajtja? No jó, nem bánom. De egyre figyelmeztetem: elszedi majd az összes tárcákat.

S a királynak igaza volt. A kolosszális munkaerőjű államférfiu egyesítette rövid idő alatt a kezében a kereskedelem, a földművelés, a tengerészet és a pénzügyek tárcáit.

Nem is hívták másképpen, mint így: az *összminiszter*.

Szinyei-Merse és Pisacco
Lázár Béla, a jeles műtörténet-író beszélt el az alábbi esetet, amelynek hite-

lességéért a teljes komolysággal kezeskedik.

Szinyei-Merse Pál, a híres festőművész (1845—1920) csak igen későn, a háború előtt egy évvel jutott ki először Párisba, hogy közelről is lássa a francia mestereket, akiket csak hírhöl ismert. Egész csoport fiatal festő vette körül, s vitték muzeumokba, magángyűjteményekbe és mindenüvé, ahol látható volt valami. Végül rávettek, hogy nézze meg a kubistákat is. Így jutott el *Kahnweiler* műkereskedő boltjába is, ahol először látott ilyesfajta képet. Mutattak neki egyet, amelyet *Pablo Picasso* (szül. 1880) festett, a tárgya: *Nő mandolin*nal. Mondták a nagy magyar mestereknek, hogy ez a festmény reprezentatív képe a kubista-irányzatnak.

Szinyei-Merse érdeklődéssel vizsgálja, s aztán így szól:

— Nagyon érdekes. De hát hol a nő? És hol a mandolin? Én egyiket se látom.

A fiatal piktorok zavarba jöttek s az őket kalauzoló alkalmazotthoz fordultak fölvilágosításért, aki így felelt:

— Bocsánatot kérek, én nem tudom. De *Kahnweiler* ur bizonyosan tudja. De ő most nincs itt. Tessék megvárni, amíg visszajön, majd ő megmondja.

Liszt Ferenc (1811—1885)

nemcsak jeles komponista és fölülmulhatatlan zongoraművész volt, de szellemes férfiú és bölcs ember is.

Haynald Lajos kalocsai érsek (1816—1891) azt kérdezte egyszer tőle:

— Hogy van, kedves *Liszt*?

S a zongorakirály ezt felelte:

— Kitiünően. Mert nem foglalkozom *Liszt* Ferencel.

Válóban, még nem élt jelentékeny ember a világon, aki olyan keveset csinált

magából mint ez a kétségtelenül nagy génius, s aki oly keveset foglalkozott magával, mint ez a híres és ünnepezt férfiú, akivel mindenki foglalkozott. Ez volt a titka annak, hogy magát oly jól érezte.

Kiváló és jelentéktelen emberek egyaránt tanulhattak volna tőle.

Carlo Goldoni (1707—1793)

a legnagyobb vígjátéktírók egyike, az olasz *Molière*, igen elégedetlen volt azokkal a francia fordításokkal amelyek a műveiről készültek. A hibákat és hiányokat bennük annál könnyebben vette észre, mert ő, aki évekig élt *Versailles*-ban és franciák között, tökéletesen tudott franciául.

Valamelyik darabjának a fordítója egyszer átadott neki egy ily átültetést azzal a kéréssel, hogy mondion véleményét róla.

Goldoni meghatározta a napot, amikor a kézirat elolvásával kész lesz. S akkor így szólt:

— Nem vagyok képes megítélni, hogy jó-e a fordítás, mert nem ismerem az eredetit, amelyről készült.

Mindenki szerelmes a trnörökösbe.

1773 június 8-án először mutatkozott Párisban *Marie-Antoinette*, aki állandóan *Versailles*-ban lakott. Mikor megjelent a *Tuilériák* erkélyén, a tömeg tapsolt, éljenzett s épp oly lelkesedéssel ünnepelte a szép fiatal nőt, mint amily gyűlölettel fogja üldözni másfél évtized múlva a sokat rágalmazott királynét.

— *Jézusom! Mennyi ember!* — csodálkozott *Marie-Antoinette* letekintve az emberáradatra, amely a palota előtt hullámozott.

— *Asszonyom*, — mondta galánsan *Brissac* herceg. — Itt kétszáz ezer ember tolong, aki mind egytől-egyig szerelmes *Fenségedbe*.

Szervusz, kedves barátom

Írta: Illés Endre

A nyugalmazott járásbíró ur aglegény volt. Ebédjét, vacsoráját úgy hozták a közeli vendéglőből. De majdnem azonnál vissza is vitték. Tányéron hagyta a legízesebb falatokat is, semmi étvágya nem volt. Akárcsak elfoglaltsága, munkája, dolga sem. Már semmi. Naphosszat a szobájában állt, a Pötörre nyíló ablaknál, ott nézte a kisvárosi korzót.

Sokan ismerték a járásbíró urat, még a régi időkben. Egymásután köszöntöttek fel a csukott ablak mögé. Néha alig győzte már a visszaintegetést.

Ez a »visszaintegetés« pedig a következőképpen történt:

Állt a járásbíró ur az ablakban. Barátságosan meg-meghajolt a köszöntöttekre, még az arcát is mosolyra ráncolta. És a legmélegebb hangon mondogatta:

— A fene egyen meg, vén gazember! Vagy ha asszony közeledett, kivált idősebb:

— Elvihetne téged is az ördög...

Ami mind-mind a meglepetésszerűség olyan volt kívülről, mint egy kifogástalan: szervusz, kedves barátom, vagy csókolom a kezét, édes nagyságos asszonyom.

Elhangzottak néha egyebek is, de a legyeketlő dongó ablaküveg ezt is elfogta. Csak én hallottam, aki órákat el tudtam álldogálni az öregur mögött és isteni élvezet volt számomra, ha néha feltűnt egyik-másik tanárom is a gimnáziumból. Különösen este történt ez, amikor a fiatalabb csoportosan jöttek a diákasztal vacsorájától.

— No, megtömtétek már a bendőtöket kelkáposztával? — kérdezgette a bíró ur.

Vagy:

— Milyen jószaga káposztacsik uszkál a nyomtokban.

Szivetvidámító mulatság volt.

De az uccán is szemébe kellett sokszor nevetnem tisztos uraknak, meg feketeruhás, igen méltóságos, öregebb asszonyoknak, ha eszembe jutott, miket is mondott róluk az öregur.

Mert ott laktam azon az őszön, rövidnadrágos, kis diák, a nyugalmazott já-

rásbíró urnál. A szobám hátul volt, ablaka a gyümölcsösöskertekre nyílt. De szabadon járhattam az egész lakásban. És bejáratos voltam az öregurhoz is, nem zavart el maga mögül. Mindent hallottam.

Mennyit tudnék most beszélni a szobámról, erről az ősrégi diákszobáról, ahol generációk nőttek fel egymásután, nyolc évig is ellakhatott itt valaki és ha közben bukások estek, kilencig is, tizig is. Mennyit a nyugalmazott járásbíró ur szobájáról, ahol mindig félhomály volt, légydöngés és por és erős-erős birsalmaszag. Mennyit magáról az öregurról, »gyomorrákja van« — hallottam egyszer, nem is tudom már, ki mondta; de nem is igen értettem akkor; csak azt láttam, egyre fakóbb az öregur arca-keze, mintha éjszakánként olajban főznék és egyre keserűbb ő maga, a csukott ablakok mögött jobbra-balra köszöntgetve. Mennyit arról az ősről, nagy ruháskosarokban meztelenkaru, feszülő dereku lányok hozták a gyümölcsöt a külső kertekből be a városba, künn a méhesekben — a szobámból láttam — szedték már ki a kasok nagy lépesmész-tábláit, krumpilisítés füstje terjengett a földek felett s éjszaka egyre lázasabb csillagok hullottak.

Tizenegy éves voltam.

Mindez az életem volt akkor.

De amit tulajdonképpen el akarok mondani: az az öregur halála.

Elmúlt lassan az ősz. Végevárhatatlan esők jöttek. Azután tagyott. Egy reggel pedig leesett a hó is. S végleg beszorultunk a szobákba.

A nyugalmazott járásbíró ur mintha fázt volna, egyre több teát hozatott. A tea... igen, ezt kell előbb elmondanom. Nem is tudom, hogy tudott annyi teát inni? Bezárkózott a szobájába. Maga főzte. S a takarítónő legalább másodnaponként hozott a számára friss teát. S rumot hozzá. Mert így szerette. De később szivességből magam is nekieredtem néha s innen is, onnan is hoztam neki újabb csomag teákat, öt dekát, tizet, s a zárt palacku selyempapírosba burkolt üveg rumokat. Legközelebb azután az

üres üveget visszavittem, levonták az árát s újat hoztam helyette.

De ez a mulatság is lassan muladozóban volt. A sétálók elmaradtak. Aki meg künn járt, az a dolga után sietett. Nem ért rá felnézni s az öregur hiába állt az ablakban.

Később ő maga is elunta már a hosszúságos álldogálást. Egy nagy plüssfotelbe telepedett s mindjobban összehuzódott benne. Olyan volt már ekkor, hogy sovány, csontos térdei néha szinte oda-koccantak az állához.

Enni napokig nem tudott. Éjszaka mintha sirt volna a szobájában. Azután meg káromkodott.

Ekkor már irtóztam és elhúzódtam tőle.

Még végigvánszorgott egyszer-kétszer a szobákon.

Ugy éreztem: szaga yan. Mintha ciprusszaga lett volna.

S azután nem kelt fel többé.

Amikor egy nap hazajöttem az iskolából, a takarítónő újságolta: meghalt *Forró*, felkavart napok jöttek.

Emlékszem a temetésre. Az ezüstszegegyű, fekete drapériákra. Énekre és tönjénre. És mindarra a sok haszontalan külsőségre, ami oly gyorsan hervad: a temetőből vissza a halottasházig már alig marad belőle valami.

Sokan mentünk ki a temetőbe. Majd az egész kisváros. Az ismerősök, a barátok, akiknek oly szívesen köszöntöttek:

— Fulladj meg, vén tolvaj!

De vissza már csak kevesen érkezünk. Egy fekete, kis csapat. A nyugalmazott járásbíró ur rokonai.

Sziből utálta valamennyit.

De most itt voltak. És sorra járták az egész házat. Szét a szobákba, fel a padlásra, le a pincébe.

És ekkor történt az a furcsa-furcsa valami, amire most is tisztán emlékszem még.

Az öregur hálószobája mellett volt egy ablaktalan kis fülke. Az ajtaja kulcsra járt. Eleinte nem találták a kulcsot. Később mégis előkerült. Kinyitották... de az ajtót nem lehetett kitérni teljesen. Gyertyát gyújtottak s úgy világítottak be: apró csomagocskákkal volt tele a fülke. A padlótól jó magasan fel — tea állt benne. Kis és nagy csomagok. Legnagyobbbrészt felbontatlanul. Színes bádogdobozokban és izléses fahénes között. Egyszerűen papírba csomagolva, vagy finom selyembe burkolva. Angol feliratok. S orosz betűk. His majestytethe King Fel, fel, majd a fülke boltozatáig.

Ami én hoztam, amit a takarítónő hozott. Ami évek alatt hozatott magának a ny. járásbíró ur.

Itt volt mind.

Elhűlvé tolongott az ajtóban mindenki. De legjobban talán én ámultam.

Minek kellett akkor neki az a sok tea, ha nem forralta ki az összetöppörödött, fekete levelekből azt az izt, amiről annyit tudott beszélni... minek?

A választ legkerekebben az egyik unokánövéré fogalmazta meg.

— Nagy bolond volt szegény *Józsi* egész életében. De a végén, úgy látszik, teljesen megzavarodott már.

Törődtek-e a teával azután továbbra is, vagy sem, arra ma már igazán nem emlékszem.

Én, tudom, hamarosan elfelejttem.

Oly könnyen tapad meg ez a szó. S oly kényelmes. Nem kell többé törődni semmivel.

Nem törődtem én sem.

De még ha akartam volna is: nem érthettem ezt meg akkor.

Pedig innen, évek távolából, oly átlátszóan tűnik már a titok és oly szomorúnak a nyitja.

Az öregur titka... — akit betegsége az ablakhoz mardos, hogy onnan tovább mardoshassa ő az embereket. Az egyre kinzóbb fájdalomak a gyomrában... — a tüzes katlan, amit csak a legerősebb szesztek tudnak már kevéssé hűteni. S a szegyenkezés... — hogy meggyanusítják. A sok alblécsomag: a tea. Ott a fülkében, felfel, egészen a bolthajtásig.

A recsegő hang:

— Szervusz, kedves barátom. Mikor vész már el a fene?

Milyen egyszerű és átlátszó ma mindez. Mennyire értem. Csak idő kellett hozzá. Mint mindenhez...

A kánikula kulturája

Az elmúlt napokban, midőn a trópusi hőség ráfeküdt a városokra és néhány órára megzavarta a milliós metropolisok rendezettségét, a városi polgárnak érdekes megfigyelésekre nyílt alkalma. Kísérte maga körül kellett néznie csupán, egy-egy futó pillantást vetve embertársai nyüzsgésére és a hősséggel szemben önkéntelenül kiváltott ösztönös védekezésére, hogy azután különös gondolatok ébredjenek agyában az emberi civilizáció relativitásáról és annak a természetnek való erejével szemben való tehetetlenségéről.

Bizonyára mindenki észrevette, hogy a városban néhány napra, mintha megállt volna minden szellemi funkció. Még szerencse, hogy időbeosztásunk nem csekély előrelátással a nyári hónapokat pihenésnek szenteli, így hát a szellemi munka frontjának egész sor fontos szakaszán — szabadságba ütközött a beköszöntő hőhullám. Ha azonban nem ez az eset és a hőmérő hirtelen magasba szökkenése abban az időben örvendeztet meg, amikor az iskolákban, bíróságokon és egyebütt teljes gőzerővel folyik a munka: tanulni lehetünk volna egy, a maga nemében páratlan munkabeszűntetésnek, amely az ember szervezett természetének önvédelmi intézkedése lett volna — szemben minden »jobb megfontolással.« A test, az izmok és az idegek felmondták a szolgálatot mindazonokon a helyeken, ahol a kánikula beköszöntésekor munkálkodás folyt és ez az akaratunktól függetlenül, sőt annak ellenére bekövetkezett »sztrájk« életnyilvánulásunk minden téren feltűnő mértékben jelentkezett.

Valahogyan az volt a helyzet, hogy az üzembeszűntetés sehol sem volt teljes. Nem következett be tehát az organizmus száz százalékos összeroppanása. Nem, minden érzékünk, minden idegünk tovább is funkcionált, csak éppen lényegesen különbözött az elért eredmény attól, amelyre normális viszonyok között feltétlenül számíthatunk volna. Lényegesen különbözött, mégpedig minőségileg és mennyiségileg egyaránt és éppen ez az, ami talán megérdemli az alaposabb vizsgálatot.

Pleus venter non studet libenter — mondja az egykori latin közmondás és ezzel már évszázadok vagy évezredek előtt leszögezte azt az igazságot, hogy évés után soha sem vagyunk képesek olyan szellemi erő kifejtésre, mint akkor, amikor szervezetünk fölött még nem vette át az uralmat a jóllakottság kellemes, de elbágyasztó érzése. Most azonban ugylátszik, hogy szellemi tevékenységünknek egyéb külső befolyásolói is vannak, sőt ezek alighanem semmivel sem kevésbé döntő jelentőségűek, mint azok, amelyek végeredményben a gyomor működésével függnek össze.

Budapest egyik legnagyobb kölcsönkönyvtárának vezetőjét megkértem, mutassa meg nekem azoknak a könyveknek a jegyzékét, amelyeket a kánikula napjaiban kerestek. Az eredmény egyenesen megdöbbentő. *Nomina sunt odiosa*, tehát nem akarom nevek felsorakoztatásával jellemezni azt a nívót, amelyen néhány nap könyvkölcsönzése mozgott és talán elég megemlítenem, hogy a sokat ócsárolt és támadott Couthis Mahler a listán szereplő szerzők között a legértékesebbek közé tartozott. Nem az következett tehát be, amitől joggal lehetett tartani: hogy t. i. az olvasást egy ideig teljesen beszüntetik az emberek, hanem az, hogy szellemi táplálkozásuk terén jóval silányabb eledellel is beérték. Komoly, közmegebecsülésben álló uriembernek dobták félre néhány órára huszonnégy óra tartamára Glasworthyt, Ferrerót vagy a Zauberberget, hogy kapva-kapjanak olyan egészen alantas detektívregények után, amelyeket korábban aligha mertek volna a nyilvánosság előtt a kezükbe venni. (Az igaz, hogy ezeket most is titokban olvasták.)

Amint a könyvolvasás terén a hőmérővel fordított arányban szállt le a mutató, úgy a szellemi élet minden terén esős visszaesés volt tapasztalható. A tudósok csak vonatottan folytatták kutatásaikat, az írók immel-ámmal igyekeztek egy-egy mondatot hozzáragasz-

tan az előbbiekhez és mindenütt, mindenkitől ezt lehetett hallani: »majd ha elmúlik ez a nagy meleg.« Majd ha elmúlik — igen, de hiszen éppen ezen fordul meg minden. Mert — rendben van — azzal még csak megbarátkozhatunk valahogy, hogy a színházak juniustól szeptemberig (enyhén szólva) nyári darabokkal szórakoztatják a közönséget, amely a pénztárnál megváltotta jegyét — de mi történne akkor, ha valamilyen kozmikus rendetlenség következtében ez a meleg egyszer nem múlnék el? Ha egy szép napon kiderülne, hogy a Föld éghajlati viszonyaiban bizonyos eltolódás következett be és ennek folytán Középeurópában be kellene rendezkednünk a trópusi klímára?

Ne mondja senki, hogy hiábavaló ilyen fantasztikus kombinációkkal foglalkozni. Elvileg kétségtelen, hogy az utóbbi esztendő folyamán az európai időjárásban valamilyen zavar mutatkozik. A szakemberek minden egyes abnormis jelenség bekövetkezésénél abszolút szakszerű módon megmagyarázzák: milyen légköri elosztás, vagy a maximumoknak és minimumoknak milyen elrendezkedése idézte elő ezt vagy azt a szokatlan időjárást, a laikus azonban csak annyit lát az egészben, hogy évek sora óta folytonosan meglepetések és csodák érik, mikor tavasszal tavaszt, ősszel pedig őst vár. A falusi ember azt szokta mondani, hogy »már az idő is megbolondult, akárcsak odafele az emberek« és úgy érzi, hogy ezzel az elképzelhető legsúlyosabb véleményt nyilvánította az időjárásról, amelyet az »odabentiekkel«, a városi lakossággal

hozott kapcsolatba. De talán — gondolja magában a laikus — ezek mögött a »megbolondulások« mögött mégis rejlik valami, a rendszertelenségben talán még is van valamilyen rendszer, amelyet ma még nem lát senki sem tisztán, de néhány év múlva esetleg világos lesz mindenki előtt.

Az a kérdés tehát, mi történne a mi híres kulturánkkal, amelyre oly büszke az európai ember, ha az átlagos időjárás valóban megváltozna 10—15 fokkal? Ha csak egyetlen röpké pillantást vetünk is a trópusi zóna lakóinak életmódjára, meglehetősen kevésbé biztató kép mered felénk. Ugy látszik tehát, hogy a civilizáció és a kultúra valóban függvénye az éghajlati viszonyoknak, mégpedig — mint az elmúlt napok példája mutatta — alighanem sokkal erősebben függ ezektől, mint azt börtmikor is gondoltuk volna.

Spenglerig és különösen Spenglerig annyiszor és annyian beszéltek már az európai civilizáció »veszedelmes életkuráról«, hogy lassanként már az európai ember is hozzászokik a gondolat-hoz: élete semmi egyéb, mint lassu haladás, fokozatos feloszlás. De azért mégis kellemetlen érzés az, amikor úgy szólva egyik napról a másikra bizonyosodik be: mennyire relativ mindaz, aminek tökéletes voltára, fejlettségére olyan nagyon büszke volt. A kánikula, amely egy csapásra szertefujja a kulturánk magasabb rendűségéről kialakult véleményét, súlyos figyelmeztetés az európai civilizáció jövőjének égboltozatán...

Dr. Kemény István

Utazás át a Morava-völgyön, ahol nagyobbra nő a kukorica, mint Bácskában

Vrnjaccka Banját és Vranjska Banját, ezt a két fürdőhelyet sokszor összeeszerelik az emberek. Az előbbi Kraljevo mellett fekszik, a másik Vranjska Banja Vranjéhez van közel. Vranjska Banján a víz nyolcvan fokos, kénés, a reumát bántalmatos módon gyógyítja. A reumatikus betegeknek nagyon ajánlható Malaruska Banja és Koviljacska, ahol a víz szintén csodákat mivel. Mataruska Banja Kraljevo mellett fekszik, Koviljacska Sabacból közelíthető meg legjobban. Mladenovac még nincs kiépítve, a vizét azonban szállítják mindenfelé. Ez a jugoszláv Szeltersvíz, amely a légszűrő bántalmait gyógyítja. Nem messze innen Zlatiboron tuberkolotikusok részére épült egy nagy-szerű klimatikus fürdő.

Vrnjaccka Banja vizéről szakszerű magyarázattal szolgál dr. Konjanics fürdőorvos, az a szimpatikus doktor, akit a magyarok nagy előszeretettel keresnek fel. A vrnjacckai meleg forrás vize gyógyítja úgy a gyomorsavban szegény, mint a gyomorsav-túltengésben szenvedő betegeket. Ennek oka abban rejlik, hogy a víz olyan elemeket tartalmaz melyek a gyomorsavat szaporítják, de vannak benne olyan hatóanyagok is, melyek viszont a gyomorsavképzést redukálják. Ugyanezt a vizet vakbélbajknál, bélhurtnál, cukorbetegségnél, kezdő stádiumban levő köszvényes bántalmaknál, továbbá vesehomok-, vesekő- és epékben szenvedőknél is nagy gyógyhatással alkalmazzák.

A fürdőközönség nagyon fegyvelmezt és demokratikus gondolkozású. Kiténik ez különösen a meleg forrásnál, a hol fehérbe öltözött lányok töltik meg gyógyvízzel a betegek poharát. A reggeli órákban hosszú sorokban állnak a vendégek, a generális nyugodtan megy lépésről lépésre közelebb a kut felé a szegény szelják (falusi paraszt) mögött és nem jut eszébe, hogy magas állására való tekintetből megelőzzön egy szegény beteg.

Festői képet nyújtanak a falusi nők, kiknek viselete vidékek szerint nagyon változik. Legcifrábbak a prizreni menyecskék piros főkötőjükkel és felül szoknyaalakú, a bokánál pedig nadrágszerűen végződő derékalkukkal. Érdekes mozgó konyhát képeznek a kecskék, melyekből a tejet a fürdő végén levő ketrecekben a fürdővendég poharába fejtik.

Mikor ideutaztam, át Szerbián igen sok érdekes élményben volt részem.

Beográdban örömmel értesültem, hogy ott már három katolikus plébánia van. Az egyik, melynek élén Wagner plébános áll, a Krunska ulicában található a régi osztrák-magyar konzulátus helyén. Wagner plébános perfekt beszél magyarul és németül is. Eredményes szociális működést fejt ki; vasár- és ünnepnap délutánokint egybegyűjti az ifjúságot a templom mellett nagy teremben és gondoskodik szórakozásokról és szellemi valamint erkölcsi továbbképzésükről. Az ifjúsági továbbképzés szolgálatában hasznát veszik könyvtáraknak, amely isponálóan nagy és gazdag.

A második plébánia a Bregalnička ulicában van és Ferencendi atyák vezetik. Közeliükben tisztelendő nővérek ovodát tartanak fön. Nagyon fontos az itt, ahol sok munkás él. A szülők nyugodtan mehetnek munkába gyermekeik reggeltől estig jó kezekben vannak a kedves nővéreknél.

A harmadik plébániát szakállas francia szerzetesek, az assumpcionisták vezetik. A lelkek gondozása iránt való nagy buzgalomban megtanulják szerbül. Lelki gondozásuk alatt állnak a francia assumpcionista nővérek is, kiknek intézetében vallásra való tekintet nélkül felvesznek leányokat, hogy a francia nyelvet, kézimunkát és a mindezeknél sokkal fontosabb háztartási munkákat megtanulják. Ugy a szerzetesek mint a kedves nővérek hajlandók rendjük tagjainak idevalókból való szaporítására olyan fiukat és lányokat fölvenni, akik a szerzetesi életre hivatást éreznek magukban. Ezeket a fiukat, illetve lányokat igen jutányosan kiképeznek. A fiúk a férfirendben laknának és ott megfelelő lelkiezésben részesülnek és emellett az állami gimnáziumba járnának. A lányok a kedves nővéreknél vagy a háztartásban nyerne azonnal alkalmazást vagy tovább tanulván tanító-nők képeznek ki őket.

Beográdból dél felé utazván kiszálltam a negyedik állomáson, Rakovicán, a hol dr. Dungversky Gedeon egy nagy gyárat épített, amelyben repülőgépekhez való motorokat fognak gyártani. Az éles látásu nagyiparos szociális tekintetben sokat lendít a környék lakosságának jólétén, amennyiben legalább ötszáz munkás fog a gyárban foglalkozást találni.

Rakovica mellett, két kilométerre fekszik egy kalugyer zárdája és iskola. A következő leszállási helyem Ripany-Tunelben volt a kedves Hesszlin-családnál, melynek egyik fia itt állomásfőnök.

Hesszlin hácsi azzal akart megijeszteni, hogy csak sóletet kapok büntetésül azért, hogy nem jelenttem be látogatásomat. Böven rácafoltt azonban az ijesztésére amikor az asztalhoz ültünk.

A Velika Morava termékeny, széles völgyében sokáig utaztam. A völgyben, amely sokáig tartja a nedvességet, nagyobb a kukorica mint a Bácskában. Mivel a szerb paraszt jobban szereti a kukorica kenyeret mint a buzalisztból sültet, sokkal több a kukoricával bevetett terület mint a buzaföld. A buzát egyébként nem kaszával, hanem sarlóval vágják. Ebben a szerb paraszt konzervatív-musa mutatkozik: így látta az őseitől, így végzi ő is. A sarlóval való aratást azzal indokolják, hogy így könnyebben megy a munka és férfi erő hiányában az asz-szonyok is végezhetik. Azt persze nem gondolják meg, hogy sarlóval a munka nagyon lassu és emiatt az aratás hosszú időre elhúzódik, úgy hogy a késői aratás miatt sok szem pereg ki a kalászból. A szerb paraszt konzervatív-musa jelenkezik az öltözködésben is. A magyar paraszt ingujjra vetkőzve mezitláb arat míg szerb kollégája a legnagyobb melegeben is bányabőr süveget hord, báránybundás bélést bekecses és lábára vastag harisnyát és e fölül bocskort húz.

Stalaton átszálltam a keskeny vágányu vonatra, mely Uzšice-felé visz. Egy órai utazás után a Zapadna Morava völgyében Kruževac városába értem, melytől pár kilométerre fekszik a Jasika nevű kisközség. Ennek közelében Pekló Ferenc mérnök a Moraván át közúti vas-hidat szerel. Németország reparatis gyantát küldi a hidrészeket és a mérnök huszonöt munkással szereli, összeállítja a hidat, melynek hamarosan készen kell lennie. Rodics beográdi érsektől nyert fölhatalmazás folytán a hid fölött a szabadban misztem vasárnap mérnök-sógorom, hugom és a katolikus munkások nagy öröme, akik sajnos régen nem hallgathattak szent misét.

*

Két napi ott tartózkodásom alatt sikerült a falusi szerb népet közelebbről megismernem. Elsősorban tiszteltem az öreg, fehér szakállas görögkeleti papnál Szlatkóval (cukorban főtt gyümölcses), fekete kávéval és pálinkával kínáltak olyan kedves vendégszeretettel, mely életem emlékeztetett a magyar vendégszeretetre.

Benéztem néhány gazdag és szegény házba is. Bizony nagyon szegény a be- rendezésük és igen sovány a konyhájuk.

Érdekes a buza kicséplése. Akinek kevés van, maga veri ki kézi cséplőkkel a buzaszemet. Akinek többje van tehe- nekkel, ökrökkel nyomtatja ki. Lovat itt alig lehet látni, a mezőgazdasági munkát többnyire tehénnel vagy ökrökkel végzik. Mivel az utak sziklásak, a te- henet és az ökröt megpatkolják.

Vasárnap este benéztem a vendéglőbe is. Teli volt. Majdnem mindenki — ke- vés kivétellel pálinkát fogyasztott. Mi- vel méhés is vagyok az asztalomhoz kérttem a méhészeket. Élénk figyelem- mel hallgattak, mikor a modern méhé- szetről és az okszerű mezőgazdasági munkákról beszéltem. De mikor indítvá- nyoztam, hogy pálinka helyett inkább sört igyanak, egyhangulag elvetették az indítványomat.

Dr. Resch Ignác
csébi plébános.

Ki ne szeretné

a fantázia merész birodalmát, ki ne kalandoznék szívesen a meglepő és izgalmas események bitodalmában?

Ifj. Hegedüs Sándor:

Sir Douglas könyve

című regénye elvezet bennünket a Szahara végtelen pusztaságába, őserdők mélyére, furcsa emberek és különös állatok közé és végigéljük a legcsodálatosabb történeteket exotikus és titokzatos világokban.

Ára 50.— dinár.

Megrendelhető

a Minerva r. t. könyvosztályában

Konyovits Milán

szombori festőművész sikere
Párisban és Prágában

Páris, július.

Prága felfedezte az első jugoszláv festőt a szombori Konyovits Milán személyében. Nem, mintha ő lett volna az első jugoszláv festőművész, aki kihívta volna a csehszlovák sajtó ítéletét és megakarta volna tudni a saját pozícióját cseh megvilágításban. Konyovits előtt több jugoszláv festő elindult Prágába, bemutatkozott, szót kért, s a cseh sajtó sohasem fukarkodott az elismeréssel. Ez az elismerés udvarias volt, azonban szerfelett langyos. Benne volt a szövetséges állam művészeinek kijáró köteles dicséret, talán egy kevés jóindulatú vállveregetés, több-kevesebb bók, olyanféle hangú kritika, amilyent jó műkedvelő színészek szoktak kapni. Euthusiasmus hangján azonban, melyen a sajtó akkor szokott zengen, mikor igazi művészet dicséretében tör ki, most szólalt meg először a prágai sajtó, a közelmúltban, abból az alkalomból, hogy a szombori Konyovits Milán a cseh fővárosban kollektív kiállítást rendezett.

Ebben a hangnemben ír a prágai *Rospravy Aventina*, Prága vezető művészeti lapja, egy igen jókölsejű, gazdagon illusztrált újság. A *Rospravy Aventina* a cseh művészek, műértők és jóízű amatőrök lapja, a legelőkelőbb művészeti sajtóorgánium Prágában.

A cseh újság Konyovits-csal kapcsolatban egyebeket is mond. Arról szól, hogy a szerb festészet tulnyomólag irodalom és történet. A művészek konzervatívak, mondani akarnak sokat, jeleneteket, történetet akarnak előadni, a helyett, hogy pikurát nyújtanának. Konyovits az első, akit megismertek, aki színekben gondolkodik, akinek problémái vannak és aki színének minden árnyalatában modern.

A cseh újság Konyovits párizsi műtermében láttam, egy nagy csomó prágai lap közül huztam ki s azzal együtt több másikat. Mind a legnagyobb elismerés hangján tárgyalja, boncolja, analizálja a fiatal jugoszláv festő művészetét. A *Prager Presse* többek közt azt mondja:

»Ecsétjét oly keményen fogja és kezeli, mint egy kardot, minden vonás biztos vágás, amellel könnyed és gyöngéd is tud lenni.

A *Prager Tagblatt* különösen színeit dicséri, s a modern francia nagyok mellé állítja.

A tágas párizsi műterem, melynek vendége vagyok, olyan felfelé ivelő művészi perspektívát mutat, amilyen kevés indult még el a délurópai végekről. Két falat egészen beborít több hatalmas vászon. Romantika, német konzervatív iskola, Piloty, Kaulbach hatás.

— Ezeket ki festette? — kérdem a művészt.

Mosolyogva, majdnem szégyenkezve mondja.

— Ez volt a kezdet. Ebből indultam ki, ez az őskor, pedig nem is olyan régi, mindössze öt-hat éve festek.

Konyovitsot meglátni a mai kor produktumát, aki évek, sőt félevek alatt évtizedeket halad és gyorsan felzárkózik a ma kutató, verekedő művészei közé. Nem azok közé érkezett, akik a holnap művészetét keresik, nem csatlakozott a kubistákhoz, surrealistákhoz és egyéb furcsán hangzó néven szereplő csoportokhoz. Azt a művészetet adja, a mit Páris ma elfogadott, félmjelzett, mely Manet, Renoir, Cezanne s a többi nagyok után a ma modern művészet s amely csoportnak, vagy csoportoknak több nemzetközien elismert, kiváló képviselője van. *Matiss, Picasso, Derain, Braque, Vlaminck* — hogy csak egy párat említsünk — azok, akik után ma Páris megy, akiket nagynak tart, s a fiatal jugoszláv festő azon az uton van, hogy rövidesen az ő nevét is hangoztatni fogják ott, ahol az ismertebb párizsi művészekről beszélnek.

Két éve, évenként három kiállításon jelenik meg állandóan, a Salon d'Automne, az Independent Salon és a Salon Escalier-n. Prágában az állam vette meg, egy képét a modern galéria számára.

Ahogy egymásután veszi elő és mu-

tatja újabb munkáit, meglepetve látom a folytonos fejlődést. Képről-képre kiforrta, színben erősebb, rajztudása igen figyelemre méltó. Nagyon sokat dolgozik, prágai kiállítása óta már több mint egy tucat képet festett s a fejlődés állandó.

Amit Konyovits művészetében legjobban szeretek, az a párizsi kultúra alól kiütöző szláv erő. A technikája, előadási módja nyugati, de ami azon belül van, a fantáziája, nyugtalansága, a feszültség, a dolgok erőteljes lerögzítése, szláv, vagyis olyan érték, melynek pörlyös útése van, melyben öserő rejtőzik, mely kiütözik a konvención s helyet kér a világversenyben.

A jugoszláv művészek általában nem azt adják, amit az ember tőlük legjobban szeretne látni, a szlávot, a szláv erőt; az ember a szláv földszagot szeretné érezni a műveikből, s nagyobb részt olyanféle méla, sőt naiv romantikát kap tőlük, mintha a művészetük most élné a Biedermayer bakfiskorukat. Nem Mestrovicsról beszélek, kinek ereje már husz év előtt megborzongtatott, hanem azt a sok többi (bizonyosan

nem ismerem valamennyit), akik franciáskodók, németesek és egyebek, de nem szlávok, holott azok a legkönnyebben lehetnének.

A Párisban élő töménytelen külföldi festő közül a legtöbb végig megy egy csomó gyermekbetegségen, míg a francia impressionistákból kiindulva végig keresgéli önmagát s Matissig vagy Piccoisig eljut. Közben vagy kifárad, elhull, visszafejlődik, elerőtlenedik, utvesztőbe kerül, beletéved valami érhetlenségbe s a jövő művészetét keresi groteszk kézzel, értelmetlenséget nyújt új jelszók alatt, vagy, ami sokkal rosszabb, visszaesik abba az édeskés romantikába vagy akadémikus modorba, mely Párisból sem vészett ki egészen, azonban erősen pusztulóban van. Konyovitsot tehetsége és ereje kiragadta ebből, megérezte, sőt meglátta a helyes utat, a szlávól lehámozta, ami balkáni, Páris kulturája lecsiszolta a göröngyös felületet s meghagyta benne a tehetség arányát. Ő a modern jugoszláv művészetnek nagy értéke és egyik legbiztosabb ígérete.

Weidinger Dező

A végzetes császárléány

»... vannak politikusok, nagy hadvezérek, akiknek egy kavicsot kell elbukniok.« — mondja Feleky Géza a Magyar Hírlap minapi számában és Napoleon cipőtalpa alá került végzetes kavicsról ír. E sorok rovója más kavicsot is látott végzetesen a nagy ember útjába kerülni, mint Feleky és azt hiszi, hogy ennek az elmondása van olyan érdekes, hogy e hasábokra merészkedjék vele.

Napoleon második felesége, *Mária Lujza*, az osztrák császár leánya nagyon gyorsan beleélt magát új hazájának, új otthonának környezetébe. A »rettenetes és gonosz ember«, a császár udvara káprázó pompát és az ünnepségek sorozatát mutatja be a fiatal asszonynak, akinek minden, amit most kap, ugyszólván új. A boldog férj — minden gyöngédségével igyekszik kedvében járni feleségének, aki szinte habzsolja az új benyomásokat. Körülbelül úgy mozog és néz itt körül, mint *Mária Antónia*, csak éppen sokkal kisebb műveltséggel, nagyon kis látókörrel. Az az élvezet, amit a külső ragyogás és hódolat fénye együtt jelent s még talán, amit az asszonyi érzések gyönyöreinek nagyon gyenge reáeszemlése nyújt, mindez az élvezet tengerre dagad a szülők szigorú, egyoldalú nevelése alóli felszabadulása örömeiben, de — ennek az élvezet-tengernek csak a felületén uszik. S nincsenek is oly momentumok, alkalmak, amelyek azt eredményezhetnék, hogy legalább feltámadt asszonyi ösztöneinek érzéseivel tekintsen ennek a tengernek a mélyére. A lelki nem is érez erre vágyat. Sokkal primitívebb, semhogy felfigyelhetne az újvilágnak saját bensőjébe vetített képére. Csupán annyira képes megfogalmazni magában az új helyzetet, hogy megírhatja Bécsebe: »Boldog vagyok!« *Mária Antónia* legalább kapott váltamit a kor eszméiből, azokból, az eszmékből, amelyek a levegőben — lógtak és ezt a keveset képes volt önmagához idomítani, amíg magának élt merev férje mellett s anig megnövesztették hösnővé a viharok. De a mostani világban nincs eszme, most csak Napoleon van, a levegőben ez a név és a nagy kérdés, kell-e ellene küzdeni, mert ő az ördög, vagy el kell ismerni, mert ő a földlött-isten?! *Mária Lujza* azt hallotta eddig, hogy: az ördög és most? — most kitűnik, hogy a legkedvesebb ember, akivel eddig találkozott, aki mindazt megadja vonakodás nélkül, amit eddig eltoltottak tőle. Sőt azt írja Metternichnek, nemcsak, hogy nem fél az urától, hanem az ura fél tőle...

A világ réme, az eleven kard most nem törődik a háborúkkal, a politikával. Nagy Károly birodalmának ujralapításával, az oroszokkal, — Napoleon most csak a feleségének él, a császárléany-nak. Lovagolni tanította és türelmesen

lépked a lova mellett, az ebédnél türelmesen megvárja, ha elkésik, türelmesen áll a festő polettája előtt órákhozakig, — merthogy *Mária Lujza* le is festi őt. Prudhon tanítja rajzolni a császárnét, Prudhon, aki lelkében a kis Mayer Constante által felébresztett boldog szerelem napfényes, képrázó képeivel jár s oly jól illik most a boldog Napoleon környezetébe... Prudhon lefestette Josephinet is, de mennyire más itt most minden, mint Josephine idejében volt, nemcsak azért, mert a császár testvérei láthatóan örülnek, hogy vetélytársuk nincs már az utjukban, — nemcsak azért, mert most még többen és többen, új címeikkel és rangokkal jelennek meg a régi arisztokracia alakjai közül az udvarban, hogy Josephine helyébe a császárléány lépett és »legitimé avanszála« a parvenü császári palotát, — nemcsak ezért, más itt most minden, hanem azért is, mert maga Napoleon is valahogy más. Josephine, a tábornok felesége, amikor császárné lett, az maradt aki volt, a polgárasszony erényeivel és hibáival együtt sőt az utóbbiak többletével és a császárnő ornátus arra volt jó, hogy a polgárasszony igényeit növeljék. De *Mária Lujza* »bíborban született« nincsenek rokonai, gyermekei, akiknek kinevezéseért, kitüntetésért veszekednék, vagy irigykedve nézne a sógorokra és férje rokonságára. *Mária Lujza* nem kér ajándékokat, nem bírálja a gyöngyörök értékét, amelyeket keblére aggat, a kedveskedő férj gavallériája, hanem hálásan fogadja a szeretetnyilvánítás legkisebb tárgyát is. Josephinenak kellett a pompa, hogy mindenképen kifejezze azt, most ő császárné, de *Mária Lujza*, ha nem kapná meg ezt a fényt, akkor is — császárléány. Ez az amit tud Napoleon, amit mérlegel, amiért boldog, — megjött az álomkirályné, a meséből...

Napoleon boldog... Bájosnak mondja a feleségét, aki nem volt éppen szép (itt-ott himlőhelyes, szemei vízkékek, ajkai vastagok, keble aránytalanul magas), de friss, egészséges, fiatal és a császár bizalmasainak azt ajánlja, hogy német nőt válasszanak feleségül, mert azok szelidek, romlatlanok... Alig két héttel az esküvője után hírül hozzák neki, hogy *Valevska Mária* grófnőnek fia született, annak a nagyon szép lengyel grófnőnek, akit egyedül valóban szeretet, akinek a gyermeke, Napoleon fia, épp ott fogamzott meg Schronbrunban, ahol *Mária Lujza* világrajött. A császárban különös gondolatok hemzseghetnek, el is hozhatja szerelmét a fiával Lengyelországból Párisba, fényes »kielégíté« ad neki, de hamarosan holdogán tudatja a szenátussal, hogy a császárné szíve alatt magzatot hord.

1811. március 19-ikén éjjel a császárt óriási izgalmak feszítik. A trónörökös megszületését várják. *Corvisart* dr. a szülész-professzor fölteszi a kérdést a császár előtt, kit mentes meg, az anyát, vagy a gyermeket, miután a gyermek fekvése miatt mindketten veszélyben

vannak. »Mentse meg mindenké előtt az anyát!« — ezt Napoleon mondja, az a Napoleon, aki csak azért vált el Josephinetől és nőült újból, hogy gyermeke születéséig és így biztosítsa dinasztiáját. Ez lett volna minden sikerének, művének a betetőzése és most erről is lemondana csak mentse meg *Mária Lujza* életét. Ennyire szerette ezt az asszonyt?! Reggel 9 órára a császárné szerencsésen megszülte fiát. Napoleon a boldogsága zenitjén teljesen a »kis családjának« él, már Josephinehoz sem látogat el többé, pedig nála van *Valevska grófnő*, a császár másik fiával.

De míg Napoleon ebben a világban élt, azt hitte, hogy most befejezett, stabilizált mindent, egy pillanatra elfeledkezett arról, hogy történelmet csinált, erőket kötött le, amelyek felszabadulni akarnak s hogy feleszmélt, újból kardhoz nyult. A nagyhatalom elmélete vezetete: nem szabad engedni, mert az gyengeséget árul el. S a bécsi Iphigenia, amint *Mária Lujza* neveztek, amikor császárnénak küldték Párisba, nem volt az az asszony, aki férjét meggyőzte volna, hogy — nem szabad tovább. A határtalan látású uralkodási vágyat mindenki, az egész világ felett, lekötötte volna az asszony, akiben elérte álmait. De *Mária Lujza* nem tudta, nem látta, ki ő a császárnak. Asszony volt, akit férjhez adtak, semmi más. Az urához egyelőre ragaszkodott, mert az jó volt hozzá, de nem élt benne a féltő szerelem, amelynek ösztönével elébe állt volna férjének, hogy ne rohanjon a bukás felé. Azt pedig nem foghatta fel, hogy oly történelmi hivatás várt reá, amilyen talán még egy uralkodónőre sem az eddigi évszázadok alatt. — Metternich azt írta *Perenc* császárnak Napoleonról: »lehet módosítani és megfékezni, de megsemmisíteni nem lehet.« — nem is akartak mást elérni, mint lehetőleg békés uton határait közé szorítani és meghagyták volna nagyhatalomnak. De csak egyvalaki fekezhetette volna meg, az az egyetlen lény, aki előtt hódolt, *Mária Lujza*. Még csak nem is kellett volna *Delila* szerepét vállalnia, csak megsimogatni, rózsás ujjal ketrecében tartani az oroszánt. A zseni más uton bontakozott volna ki, talán nagyobbban. De az asszony kiengedte kezéből az oroszánt és Napoleon elbukott. És a világtörténelem képe másképp alakult.

Magister.

Tigrisek, családi körben

Ácsorgok a ketrec előtt, melyben a jávai anyatigris van, kéthónapos kölykeivel együtt. Most már lebontották a rácsokról a deszkázatot, mellyel annak idején körülvették, hogy a kölykezés tiltakozatos folyamata sötétben, csöndben, szemnek nem láthatóan folyék le, különben az anya azonnal megfojtotta volna kicsinyeit attól való féltében, hogy bántani találják őket. Ha ölni kell, gondolja magában, ahhoz jobban ért ő, mint mások.

Egyik kölykét tüstént összenyomta, mihelyt az ör a ketrechez közeledett. Az a kettő, amelyik megmaradt, a születéskor közel két kilót nyomott, egyenként, három hétig szoptak, ma már nagyocskák. Világossága szemekkel hunyorogva nézik a vaksí budapesti verőfényt, melyet fagyosnak, silányan érezhetnek, nyilván nem is tudják, hogy kerültek erre a hideg tájra. Hancuroznak a rettenetes cicák, meresztgetik karmukat, harapdálják anyjuk fülét, tépázzák száját, huzogatják bundáját. Szegénynek — valóságos mártír — anya — egy pillanatnyi nyugalma sincsen. Még aludni se hagyják, irigykedve szemlélem, mennyit szabad ezeknek a fejedelmi sarjaknak. Ha én csak az orrát fricskáznam meg, abban a pillanatban feltörné koponyámat, kihörpintené belőle a velőt, vilásláreggelire, mint valami tojás tartalmát.

Etetéskor hat kiló nyershúst vetnek ketrecébe. Megragadja egy ökör szívet, remek fogaival apró darabokra tépedi, benyalazza, megcsócsálja, aztán a földre dobja kicsinyeinek. Nem nyul hozzá. Engedi, hogy előbb ők lakmározzanak. Ezek morogva zabálnak, illetlenül és mohón, mint a rosszul nevelt gyermekek. Szemük bandzsit, bajszuk vértől cső-

... Az alatt az anya csodálatos önuralommal és lemondással várja, hogy jóllakjanak. Micsoda szíve van neki. Igazi tigris-szíve. *Vauvenargue* írja, hogy a szülői szeretet nem igen különbözik az önzéstől. Magam is kezdem felebecsülni ezt a sokat magasztalt erényt.

Az apa a szomszédos kettőben tudomást se vesz a családi idillről. Nem törődik kölykeivel, meg se nézte őket, heverész kettőre padlóján — egy tigrisbőrön — mint holmi fölényes életművész, aki máris új nászra gondol. Nem arra az anyára, aki mellette hajmólódik porontyaival, hanem pompás, karcu nőstényekre, nyulánk tigriskisasszonyokra, akik a jávai őserdőben ordítanak.

Határozottan komor egy család. Sem-

mi kedély, semmi nyugalom. Ebédután egy korty vizet isznak, igen mértékletesen, aztán izgatottan járkálni kezdenek mindnyájan, valami rögeszmétől üldözötve, mely nem hagyja őket békén. Ismét vért akarnának inni... rohanni, dühöngeni, gyilkolni, magáért a gyilkosságért. A kicsinyek még vakok voltak, máris fuitak az örökre, megmárták kezüket, fölemelt lábbal sujtottak rájuk. Vajjon mit jelenthet ez a vadság, mit akarhatott a természet, mikor ennyi izomerőt halmozott össze, ennyi romboló ösztönt, ennyi zabolálatlan, mindig újra fölrobbanó, soha el nem pihenő, tébolyult életvágyat? A fenevadak valószínűleg az állatok örülte. Nem értem őket.

Kosztolányi Dezső

Mi kegyelmes asszonyunk

Irta: Markovics Mihály

I.

Ezek gyárak lehetnek itt: sárgaszínű nagy épülettömbök, jellegzetes nagy ablakkal. Ijesztő a rámeredő hunyortásuk, a néptelen uccasor. És a társlanság vasárnap délutánján végtelen unalommal párosult egyedüllet érzése fogtat.

Szeretném rekonstruálni az egész képet: talán így érthetőbb lesz a után balogul és árván kódorgó kicsiségem érzése. És a szomorúságom. Ugy szerettem volna akkor köszönni valakinek azon a délutánon. Ha szembe jött volna akárki, akihez közöm van, kevés közöm csak éppen annyi, hogy ismertem volna. Látszólag legalább. De senki sem jött.

Csak a pékinas ott. Pereceket árult a pöttön emberke, hangosan ropogtatta kifli jeligt. Hőfehér köténye vakító árnyék volt az uccasor sárgaságában.

A kóbor kutya jár úgy, ahogy én mentem az uccákon akkor. A járda szélein, egészen közel a házakhoz. Volt abban a lapulásban hátsó gondolat is... hátha megindul egy jótékony téglá ötemeletes magasságból, megnehezítve a gravitáció törvényével. És akkor — pont.

Ez volt a tudatalatti, homályos kívánság, emögül rendeztem az életemet. Háttérben a zuhanó téglá és a kanális. A fekete víztenger sötétsége.

Megvallom: kicsit zsákucca, fantázia szegénysége, hogy a világból való kimúlásom reményét kiszámítottam éppen ezekben vettem. Most érthetetlen előttem, miért ragaszkodtam akkor a téglához és a kanálshoz, hogy ezek pontot tesznek életemre.

Gyalogoltam — sokáig. Népesebb uccákon büszkén suhant el mellettem sineken a »D« kocsí. Meg az »O« kocsí. Látd kedvesem, ez derék egy találmány. Befogják a villanyáramot a transzformátorokon keresztül, már nem tudom pontosan hogyan, szóval a vaskerék forog előre-hátra. És valahol megáll aztán. Blüttengasse 8, igen, ott is megáll. Éppen a ház előtt van villamosmegálló. Most odamehetnék ezzel a kocsival. Az utazáshoz voltaképpen minden okom megvolt, minden feltétele. Csupán három papírdarab hiányzott három rongyos papírdarab, amelyek borzalmasan magas számszámok voltak rányomtatva. Ó infláció, régmű: infláció...

A kocsí barátságosan invitált. Meleg és kacsingató nézéssel hívott... aztán megindult nélkülem. Alkalmam volt gondolkozni megint sok mindenben. Például rágódtam az idő definícióján, jelentőségén, belső mivoltán. A testek mozgásának mértékén, hogy egy mozgás például kétszer annyi ideig tart, mint a másik...

Kicsit meghibbantál kedvesem. De nem csoda, olyan régen volt ebéd. Tegnap és olyan soká lesz vacsora. Holnap talán. Közben sétálok. Sétálok. Blüttengasse 8. Ha elpasszolod, holnap sem lesz vacsora kérlek.

II.

Igen, Blüttengasse 8. Mezzanin és négy emelet. Összesen öt. Az első emeleten nyolc egymásbanyiló szoba. A kegyelmes asszony szerint nyolc terem. A kegyelmes asszony ezt valószínű, jobban tudja. Általában itt mindent jobban

tudnak nálam. Sokszor csodálkozom, miért is hívtak engem ide. Valószínű, mert nem érnek rá neveléssel foglalkozni. Engem megfizetnek, én ráérek. Rámbizták Erichet. Neki úgy mondták a bemutatásnál:

— Sois laien ólevé Erich...

Rendben van, kegyelmes asszonyunk. Én ezt nem értem, ezt idegen nyelven mondták. Egy kis titkolódzás olyan szordinó felé. Légy szerény fiam, jólnevelt, Belter urral szemben.

Nagyon helyes. Megjegyzem Erich derék fiu, őszinte kérem, nyiltan őszinte. És úgy mondja mindég: »kedves Better ur«. Valószínű úgy is érzi. Külön hogy kedves, külön hogy Better és külön hogy ur. Voltaképpen csak egyet gyűlölök benne. Uristen, ez a kölyök-ember még sohasem volt éhes például. Ez jóllakik mindennap. És Jaques is jóllakik. Itt mindenki jóllakik.

Egyszer már nem emlékszem pontosan, Aristippos került szóba. A hedonizmus, az epikureizmus. Erich ezt nem értette.

— Epikureizmus, mindent klélvezni kérem...

— Hogyan?

— Hát úgy. Az életet és mindent, ahogy például önök.

— És ön nem, kedves Better ur?

Azt akartam mondani: nem. Mert én gyalog jöttem a tizenhatodik kerületből. És sok mindenért. Dehát ő ezt nem értene. Ugysem értené.

Végigvibrál a testemen a szőnyeg puhasága, a klubgarnitúra simogatása. Kedves Erich, ön ugye ebédelt ma? Dehát rémes, erről nem szabad beszélni. Erdélyről beszélek. Én kérem onnan jöttem. Ott sok szakaszon lóháton hozták a postát a hegyek között, ahová vonat nem jár. Erich felnevet.

— Pompás lehet. Olvastam Hans Bartsch egy regényét. Az is a hegyekről szól, a hegyszakadékokról. Valakit a hó lassan betemet egy hegyecsucson.

— Átvesszem a szót.

— Igen Erich. Az a jelenet — emlé-

szik? — amikor a hó lassan ellepi az embert. A fehér és hideg hólepel a száját is betemette már, de nem mozdul, mert meg akar halni. Ugyis olyan esunya minden, piszkos és fekete, legább a halál legyen felszépült fehérség. Fehér szemfedő. Csudaszép finálé.

Erich rámnéz csodálkozva.

— De hiszen az az ember meghalt.

— És mit akar ezzel mondani?

— Hogy akkor nem szép az egész. És nem érdekes. Csak addig szép amíg a vesztély nagyranó... aztán happy-end.

Értem Erch. Egy kis idegcsiklandozás, utána feltétlen happy-end. A fejem kissé hátra hajtom és behunyt szemmel sokáig ülök így...

— Fáradt kedves Better ur?

Igen fáradt vagyok. Elsősorban azonban éhes, nagyon éhes. Egy kis vajaskenyeret a délutáni uzsonnaasztalról Erich. Ezt nem mondtam, csak elgondoltam mi lenne ha elmondanám? Kirugnának feltétlenül.

III.

Az a bizonyos erdélyi pénzeslevél, amelyet egy szakaszon lóháton hoz a posta, egyre késett. A kegyelmes asszony azonban pontosan fizetett szombatban. Na, nem éppen tulsokat. Enni azonban lehetett, egyelőre ez is elég. Istenem: nagyon elég.

A kegyelmes család lepasszolt katona familia volt. Tollbokrétás kalappal a fejükön vagy stramm »zum Gebet« állásban sok-sok generális volt látható náluk. A falon persze. Civil meggyőződés ellenére áhitattal mentem el a képek mellett. Jóságos nagyapám, a néhai Kristóf ugyanis tisztiszolga volt. Königraetz vidékén. Talán éppen annak a nagybajuszának volt a legénye, annak a szurösszeműnek ott a vitrin mellett. Nagyapám a néhai Kristóf éppen csakát mosott a kútnál, amikor megtudta, hogy az ütközet sorsa eldőlt. És megörizte a hidegvérét. Pucolta tovább a csajkákat. Így meséli ezt a fáma családjunkban. A generális azonban ideges volt akkor és lóháton elsielt. Így meséli ezt Friedjung meg a történelem. Talán haragszik kegyelmes uram, hogy Friedjungot olvastam? S most tetejébe idejöttem Erich családtagot nevelni a civiltudományokra. Schöne Sache das! A katonai tantárgyakra ma már kevés szükség van. Valamelyik kegyelmes ur ezt sejtette előre. És meglelt az Ybbisi birtok. Nagyon jól jövedelmez, engem is abból fizetnek.

A civil tudományok megvetése szépen felburjánzott Erich lelkében. Nehéz egy ilyen kamaszt egyenes kézzel kormányozni a sok kísértés fölött. Matematikai ellenlábasmnak például határozottan könnyebb dolga volt. Egyenesen égbekiáltó az igazságtalanság, hogy az absztrakt tudományok szemüveges kigyója egyszerű képlettel elintézhette Erich kakaskodását. De már a humaniorák szerény pedellusa — én határozottan éreztem a kintző felelősséget. És jött az őszinte drága gyermek a kérdésekkel: Ezt kedves Better ur hogyan

értsem?...

Ez is úgy van, hogy kétszer-kettő az négy, de ha megmondom neki, hogy négy, esetleg holnap kirugnak. Kiült a verejték a homlokomra. Fenomenális táncot jártam az ifjuval, a szakadék szélén, érezve minden percben, hogy — zuhanunk.

Erich a lexikont forgatta és dofködté szívembe a törököt. Kegyelmes asszonyunk klasszikus fehér nevelést emlegetett, amelyben az ő ősei erősödtek. Egyenes és derék férfiakká. És rossz katonákká. Ez utóbbit nem a kegyelmes asszony mondotta, hanem a történelem, élen bizonyos Friedjung nevű destruktív civil.

IV.

Egyszer voltam gyenge mindössze... — A modern irodalomra is sulyt fektetek, azonban a bírálatot öntre bizom...

Kegyelmes asszonyunk nyilatkozott. A modern irodalom rémei pedig előttek hozzám, azon az éjszakán. Álomban persze. Elöl Wilde Oszkár hozta a »De profundis«-t, »Dorian Greyt.« Emlekszem kérem, hosszú hálóing volt rajta és magos duplagallér. Verlaine zöldszínű folyadékkal telt kancsót nyújtott felém.

— Prosit kedvesem. Csak aztán meg ne ártson, mert hetven striches.

A tábornok tollbokrétásan ellovagolt a költők sorfala előtt. Sehr brav csajkamosó, sehr brav! Furcsa, kintző álom volt.

Reggel néhány könyvet vittem Erichnek. Wedekind Zwlig és még egy párat Derék poeták, derék emberek. Imádkoztam, hogy ez egyszer sötétedjen el Erich elméje. S ha már kiolvas a könyvekből valamit, legyen benne betyárbarátság és — hallgasson. De nem hallgatott. Belekapaszkodott a Tavasz Ébredésébe. Nem bírt magával.

— Kedves Better ur, én úgy érzem, hogy van valami. Kell, hogy legyen Majd megörülök. Éccaka járkálok a szobámban, ágytól az ablakig és vissza. Felhuzom a rollót, nézem az uccát, a fejem tüzes...

...Kicsit az erdélyi falura gondoltam. Egy román kovácslegényre, aki komosan, piszkosan egy este mellém ült, hogy elbeszélje a lét misztikumát. Oféliára gondoltam, a vándorcirkusz trapéz-művésznéjére, akit Trajánál együtt néztünk. A trapéz kilendült, szállt messze tőlünk, aztán közeljött, a rózsaszínű trikó megvillant... Azon az, estén pedig Traján mellém ült: auc frate... az a valami került szóba.

Akkor nekem beszéltek. Most én beszéltem...

Másnap az egész ház arról beszélt, hogy Erich mindent tud.

Szerdán Jaques nyitott ajtót. Tudomásomra hozta, hogy kegyelmes asszonyunk mély világnézeti különbséget fedezett fel kettőnk nevelési rendszere között. Ezért nem tartja kívánatosnak további beavatkozásomat Erich nevelési rendszerébe.

Erich a szomszéd szobában sirt. Átvitte ugylátszik gyakorlati térére a hétfőn szerzett elméletet és ezért megbüntették.

Én pedig mentem. Jaques ünnepélyes arccal jött mögöttem. Látszott rajta, hogy misziót teljesít. Látszott rajta, hogy egész délután tanulta a beszédet, azért volt ilyen választékos. Látszott rajta, hogy a tollbokrétás ösök pártján van és kimért léptekkel kísért a csajkamosogató Kristóf unokáját. Egészen az ajtóig.

...A Blüttengassen végig, a házak mentén elkiseredetten variáltam gondolataimat a nehézkedés törvényével zuhanó tégláról, meg a kanális piszkos, fekete vízeről...

Gál Ottó

NEM SZABAD...!

Idebenn csend van, de kiinn a szél tütyül...

Jöjj, édes, mellém, add ide a kezéd:

érezed a kezem mily meleg!

Jöjj, melegedjünk, a szobánk már kihül

és a kályhából bucsut int a zsardt:

mint anyám szeme:

mely elkísér végig egy életen át.

Félsz a sötétben? Fáj a csend idebenn?

Érzem a szíved — a szíved — mint dobog...

Halld csak: a szél most úgy zokog:

mint a tanyátlan, éhezõ idegen...

Ejszaka van... Tán többé meg sem virrad...!

Meghalt a holnap

s a világ s a szél tán bennünket sirat...

Vedd el a széd a számról! Miért ez árny

arcodon? A vágyunk tudod tilos,

még ha szüli és himporos:

mint a napfényben csillogó lepkeszárny...

Halld csak: a szél a kürtön át mint szalad...

Halld csak: mit beszél:

hogy nekünk szeretnünk egymást nem szabad...!

Minden könyv

me'yről a vasárnap
„Könyv-film-rádió“
mellékleten ismerte-
tést olvasott, meg-
rendelhető a

Minerva r.-t könyvosztályában

Kérjen árajánlatot!

Cseresnyéskert . . .

Tölts fiam... az öreg tanító végigbarázdálta sűrű, bozontos, hófehér haját... kissé savanykás: ez a homok csak apró, hamar kihamvadó mámorokat szül, az ember még józanabb tőle. Elmeséltem neked, magam sem tudom miért: az én egyetlen kis mesémet! Az érdeklődésben — abban, igen, abban volt valami, ami meséltetett engem... látod én már megcsináltam a számadásomat, ez a kis szülő ezzel a cseresznyéssel: ennyi jószág van az életemben...

A fiatal tanító nézte az öreg szenvedő arcát... nem! — nem a szülő és nem a cseresznye az élete jósa, hanem az az egyetlen kis mese, amit elmesélt arról a kis barna tanítónőről, akit egy különös, csodálatos éjszakában megcsókolt... és aki elment és többé nem tért vissza... de a csókja itt maradt örök mesének, élete jószágának... amire emlékezik: amiben újra él — ezerszer!

Cseresznye a tavaszom, ez a vinkó meg az ősöm! — és az öreg felnevetett.

A fiatal, nyurga tanító lesütötte a szemét... reszketett a napsütésben.

Nézd ezt a kert: a fák tele vannak roskadásig szép, piros, kicsattanó, kinnálkozó cseresznyével, így kínálja az embert az élet... aztán, tudod: a végén kezébe nyom egy poharat: igyál! — felejtis! De tölts fiam! mert egy kis vigasztalás azért van ebben a homokiban is... nekem például azt mondja: jól tetted, hogy nem futottál utána! Érted fiam?... nagyon szerettem...

A fiatal ember felmézett: nem, ő nem érti ezt... nagyon szeretted és nem ment utána... hát lehetséges ez?...

Az öreg látja, hogy fiatal kollégája nem ebben a cseresznyés kertben jár... Persze, persze — mondja — mit is beszélek neked itt ennek a savanyu borának az életéről, mikor téged még a cseresznye érdekel!

A kis kerti lugas vadszölő leveleinek árnyéka csodálatos játékot játszott az asztalka fehér terítőjén... az árnyékok összehorultak, aztán felnyitak: árnyék... fény... ős... tavasz... elment... és nem jött vissza...

Az öreg tanító tölt a savanyuból: vigasztalásnak, de a fiatal nem iszik... idegenül, ellenségesen néz a borra... üde, tiszta fiatalos arcú elönti arcát: nem kell vigasztalás! — élet kell!

És amikor a szellő hirtelen rájuk öntötte a szőlővirág erős, részegítő illatát, a nyurga, fiatalember szája kinyílott és szívta, ette ezt az illatot, ezt a júnust és dacos, hetyke szóval mondta: hanem én nem engedtem volna el! Nem! Inkább meghaltam volna!

Az öreg tanító a fiatal ember fényvel elöntött arcába bámult és mintha valami nagyot várna, amit csak ez a fiatal ember adhat neki, megkérdezte: honnan tudod te, hogy nem kellett volna elengedni?

Honnan?... és a fiu egész lényében tombolt a tűz... hiszen szeretted!... azt mondta: nagyon szeretted!

Az öreg felállott, úgy nézett fiatal kollégájának lángoló szemébe... aztán mint akit megvertek, lehajította a fejét... nem lett volna szabad elmondani azt a régi mesét: jégverést emlegetni ilyen csodálatosan élő tavaszban... de úgy meggyengítette itt ez a virágzás — ez a cseresznyéskert: amiben nem tud elmenni az emlék, mindig, minden tavasszal visszajár az a csók... az az egyetlen!

Nem! — kiáltott a fiatal ember és szemében könny csillogott — nem! Inkább meghalni! Hát azt hiszi bátyám, hogy annyi volt az egész, hogy: elmegy? Elmegy... és kész? Ó, hogy ezt nem értette?! És a könnyei végigcsorogtak arcán... hosszú csontos kezeivel belecsapkodott a levegőbe: elment! de hogyan? Mit adott neki? vagy mit vett el tőle?

Nem tudom, soha sem tudtam meg! A fiatal kollega nagy, nevetségesen nagy, fiatal öklei közé szorította a felét: és maga bátyám kibirta így, eddig?

Az öreg összeroskadtan ült. Az iskolából egyenesen idejött... így mondta ugy-e? De barna, szétbomló hajában mit hozott?... érezte-e őt?... hogy a kacajában miért volt annyi jószág?... hogy miért volt olyan jó meg-

bujni a szemel alá?... Mert mit ér a kert, mit ér minden, ha nem nyílik ki egy szempár: hogy befogadjon, hogy elfogadjon egy nézéssel?... mindent néző nézéssel!

Fiam! — könyörgött az öreg, fiam!... és szétnézett, hogy ne fájjon úgy, amit ez a fiatal ember mond... de a cseresznyéskert lángolt, dühögött... a fiatal ember nézései, szavai felgyújtották... az előbb, mikor ő mondta el ezeket: esték, nézések, szók és kis kerek melege mind, minden a kialvó nap szelid, megbocsátó, fáradt fénye alatt mentetek... aki elment, az már messzi volt, valahol az élet határán... még néztek utána innen a kerthől, még in-tegettek utána fáradt, egyre jobban fáradó szemek és gyenge karok... de most visszajött, itt van: melegen, puhán, tisztán és nem használ semmit ez a savanyu józan bor... és szól a csöpp, forró szája: hogy van kollega ur?... ó, hát még emlékszik a csókunkra?... hogy ez a csók éget úgy?... hogy fáj?... szegény kollega!

És maga odahullott eléje — kiáltotta a fiatal ember — a csókiért!

Hallgass, könyörgött az öreg ember. És amikor megcsókolták egymást — akkor mondta először: elmegyek! Nem hitte, hogy elmegy?

Nem, boldog volt!

Mért ment el — mondta a fiatal ember — mert boldog, nagyon boldog tudott lenni! — abban az egy csókban, amiben mindent oda adott... valahonnan elhozta azt a csókot, átadta és elment... mert ő tudta: hogy ez minden, hogy itt nincs tovább! Ó, milyen csodálatosan is szeretted!

Az öreg nem tudott szólni... a fiatal ember arcában volt valami lenyűgöző ragyogás: a cseresznyéskert fénye: a június... ez a boruló, lángoló, egetverő tűz: ami egyszer kialszik!

És másnap se hitte, mikor elment?

Nem!

Ma?... ma se hinné?

Nem!

A fiatal tanító megreszketett: mi ez?... az öreg szemében nől, nyílik valami megrendítő fiataloság... ami a hófehér haj alatt olyan tiszta és könnyű, mint az ég legkékebb tisztasága... de bátyám, hiszen akkor maga?...

Még ma is szeretem... mindig csak őt vártam... visszavárom... mindig várom!

A nap egészen besütött a lugasba, az árnyékok nem játszottak már... a fiatal ember lehajtott fejjel és az öreg arcát simogatták a napsugarak, minden csupa fény volt, átlátszó tisztaság: így kellett lennie!... ez az élet!... Különös, csodálatos, érthetetlen — szép!

A hosszú hallgatást a fiatal tanító meghatott szava szakította meg: bátyám!

Mi az fiam?

Bocsásson meg!

Miért, fiam?

Nem tudom... valami úgy fáj!

Hirtelen egymásra néztek: a szemükben könny ragyogott... odakünt a kertben meg egyre több lett az illat, mint a szemekben a könny... harmat a fájáson, ami most ottan végtelenül jó: amint egymásra néznek...

Olyan jó, hogy meglátogattál, fiam!

Az uton autózógás közeledett... már itt volt a kertajtó előtt... ebben a pillanatban egy robbanás hallatszott.

Felugrottak...

Szaladj fiam, nézd meg, mi történt?

A fiatal kollega nevető arccal jött vissza: defekt... épen az ajtóknál előtt... a sofför már szereli a másik gummit... egy fiatal leány segít neki...

Nézzük meg, hátha segíthetünk!

Jó napot kisasszonyka... ha talán segíthetnénk?... a kollegám erős, fiatal ember.

A leánya nevetve fordult meg: az urak talán tanítók?

Az öreg megfogódzott a kertajtóba: azok... tanítók vagyunk...

Az én mamám is az volt valamikor... tanítónő... majd elmesélem neki, hogy kollegáival beszélgettem. Én Nagy ügyvéd leánya vagyok, az urak talán ismerik a nevét!

Az öreg nem tudta levéni tekintetét

a lánykáról... ó, Istenem!... Ha talán elfogadna egy pár szem cseresznyét? Fogadja el!

Mintha a könny meleg bársonya borongott volna az öreg hangján... a leánya meglepődve nézte a reszkető öreg embert... Milyen kedves ön, tanító ur — mondta elfogódottan.

A kerék készen állott az indulásra...

A fiatal tanító egy kosárka cseresznyét hozott.

Köszönöm, köszönöm... kacagott a leánya, a városban még nincs ilyen szép cseresznye... anya örülni fog, neki is viszek belőle... sok ilyen kedves defektet kívánok magamnak...

Az autót elnyelte a por... Miért nem szedted le neki az egész kertet?!

Az ő leánya volt?

Az övé... épen ilyen volt...

Gyönyörű volt, mondta a fiatal ember és merengőn nézett az utra, ahol már csak a por szállongott meg-megcsillanóan...

Az öreg lehajtott fejjel állt a cseresznyéskert aijában...

A fiatal ember a nagy csendben érezte, hogy a kis kertajtón most ment ki valaki... hogy kiürült a cseresznyéskert!... Pádej, 1928. július 30.

Kristály István

LOVAGIASSÁG

Hideg téli éjszakán folyt a pezsgő a kávéházban. Vig nóták ringatták megfelelő hangulatba a társaságot, a párok közelebb húzódtak, a lábak keresték egymást az asztal alatt. A nők nem voltak az elit társaságból valók, de a férfi egytől egyig gavallér. Ilyenkor nem disztíngvál az ember, jókedvét az alkalom, a társaság, az alkohol fokozza és a végeredmény mindig csak egy: a szerelem.

A mulatság után szánokra ült a társaság. A hold ezüst keretbe foglalta a kipirult arcokat, a párok összebújtak a meleg bundák alatt, egymás kezét tartották és néha-néha felhangzott a kacaj, elcsattant a csók. A szűzi hó csikorogva nyögött a rajta síkló teher alatt, a város messze elmaradt a társaság mögött, már csak a karsu torony látszott belőle.

Jóval éjjel után volt, mikor a szánosor befordult a régi várkapun és a főhadnagy fogata megállott a lakása előtt.

Amikor Herminát lesegítette a szánról, annak a karja megremegett az övében.

— Nézd! és a sarokra mutatott, ahol mezdulatlanul, kémlelve állt a rendőr. Ez én rám les, mire vissza jövök, be-kísér.

Szól és az arca elfakult a rémületből.

— Azt nem fogja tenni, erre becsület-szavamat adom.

Felkísérte a kis leányt meleg otthonába, lesegítette a bundáját és mialatt az még mindig remegve, félve húzódtott meg a széles ottomán számtáská vánkosai között, meggyújtotta a számvárt.

A forró tea újra feltüzelt a megdermedt vágyakat, a percek, az órák multak és mikor a főhadnagy kitekintett az ablakon, már készülődött a hold, hogy betemesse arcát a téli reggel szürke ködpárnái közé.

A rendőr még mindig, vagy már me-gínt, ott állott a sarkon és várta a leányt.

— Kellemetlen helyzet.

Ott lesték vagy félóráig, hogy elmenjen, de hiába. A főhadnagy végre határozott. Felöltözött, felkötötte a kardját, feltette a csákóját.

— Hermina, én most elmegyek. Nincs mit várni. Az uccaajtót bezárom magam után kulccsal. Pontosan negyedóra mulva lejössz a lépcsőn és ott vársz az ajtó mellett, akkor érted jövök.

— De én ugy félek!

— Az én általmam alatt nincs mitől félned. Csak bízd magad reám, biztos kezekben vagy...

Hermina szivdobogva várt a kiskapu mellett. A felső kis ablak vörösré, kékre, sárgára festette az átellenes gázlámpának a fehér falon ugrándozó sugarát. Ez volt az egyetlen világos pont a lépcsőházban, körülötte ijesztő sötétség.

A lépcső alatt megmozdult valami a patkányból az életet. Ebben az egyszerű műveletben Hermina kísérteties seített. Pillanatra elállt a lélekzete, reszketve támaszkodott az ajtófélfáinak. A künn feldobbanó rendőrlépések mindenike a szívét érte. Ha kézzel véletlenül hozzáért a jéghideg kilincshez megbor-zongva riadt vissza. Szeretett volna visszazamenni az imént elhagyott meleg fészekbe, de lábai odanőttek a kőkockákhoz.

Hallgatózni kezdett: künn kísérteties csend, a rendőrlépéseken kívül semmi zaj... Legalább emberi hangokat hal-

lana, gyermekirást, veszekedést... de talán valami éjjeli szörnyeteg az emberekbe fojtotta a szót... ott ül borzalmas csuf pófáját vigyorgatva a börtönben... kinyújtja utána a kezét, hogy megragadja... a rendőrorvos... bukott nő, egyelőre a fogságba... később majd talán a kórházba... meglátjuk, ha megvizsgáltam.

És Hermina két kezébe fogta az arcát. A keze megtellett forró könnycseppekkel, a kobléből felszálló sóhajt darabokra törte a zokogás.

Rettenetes helyzet. Árpád nem jön soha többé vissza... majd jön a házme-ter, felnyitja az ajtót... és ő itt... a szegényérzet, a félelem hideg reszketéssel rázza a testét... a rendőr... világos nappal lesz, mire végig kíséri az uc-cán... ott a kovácsműhely előtt, ahol Mihály dolgozik... és a becsületes le-gény majd kiköp előtte... Milyen jó volna koporsóban feküdni... hidegen holtan... de a sírgödörben undok fér-gek nyúzsógnak, kígyók tartanak nász-éjszakát hideg hullákkal... Istenem, ir-galmaz!

Jéghideg a csend, süketnéma az éb-redező éjjel. Vadul rázza meg az ajtót. Segítségül akar kiáltani... most már mindegy... nem tud hangot adni, csont-vázkéz szoritja a torkát, közel van az ájuláshoz.

Kopp... kopp... kopp. Erős kalapács-ütések... valahol messze. Ez nem a rendőr lépése. Végre valamilyen zaj, ami a figyelmét lekötöti... Egyhangu ütem, mindig erősödő debogás... ujjab félelem: az őrség. De Árpád nincs sehol! Most már tisztán hallja a közeledő lé-pések súlyos bárdütését. Egyenlő időkö-zőkben, mint a szívverés... odaszoritja a kezét: az övét nem hallani... most a főtérén dühögnek... mindig köze-lebb... Istenem mi történik most?

És egyszerre megtorpannak a nehéz léptek, visszhangzó robajjal. Épen itt a ház előtt... Halálos csend, átoksúlyu pillanat.

Nem veszi észre amint kinyílik az aj-tó, a kulcsnyikorgás túlfeszített idegei-nek a küszöbén alul van. Csak az érin-tést érzi összehorvad... de a hang, az az Árnádé, lágy, meleg, megváltó.

— Hermina!

És újraéledve, boldogan borul a nyo-kába.

Felcsendül a főhadnagy hangja:

— Őrség in—dulj!

— Elöl Tiborfy Árpád Herminába ka-rolvá, utánuk a kormosaru fegyveres katonák. Hátuk megett a bárgyuan há-mészködő rendőr kiköltött bosszuvágyá-val, a feljelentést jegyezve könyvébe.

Ezért a kalandjéért a főhadnagy har-mincnapos szobafogságot kapott. Mikor jelentkezett az ezredesnél, hogy megkö-szönje a büntetést, ez kezét fogott vele es csak annyit mondott:

— Helyesen cselekedtél, én sem tet-tem volna másképp.

A vil'ghirü
VERTEX
izzó ámpák
kaphatók
MALLER BELA
okl. gépészmérnök Subotica,
Petriogradska ulica 8. Tel. 35

Egy boldog kis ország születése, élete és romlása

A Bounty angol hadinaszád lázadó legénységének kalandos története

Irta: Orbók Attila

Egy álszent idegen

A Briton látogatása, a kapitány közlése angol újságokban fölkelte a hajósok érdeklődését s egyre sürűbben kezdtek hajók kikötni. A sziget-lakók a látogatásoknak hasznát vették, mert praktikus ajándékokat kaptak, — de az első nagy nyomoruságot, az első tragédiát Adams uralma óta egy európai okozta. 1824-ben egy angol hajóról közeliük jött egy Buffet nevű ember és annyira megtetszett neki a földi paradicsom, hogy letelepedett. Művelt ember volt, rendkívül vallásos, sőt annyira az, hogy csak ezek a naiv és a civilizációtól elzárt emberek hihettek szemforgatásainak. Tudása imponált nekik és benne látták Adams halála után a sziget népének vezérét...

Itt meg kell jegyeznünk, hogy Pitkairn lakói erkölcsösök voltak s nem volt reá eset, hogy valamelyik fiatalember egy leányt elcsábított volna. A törvényes házasságok intézményét mindennél többre becsülték és evangéliumi értelemben tisztelték a hajadonok tisztaságát, a házassági hűség parancsát és az eskü szentségét...

Alig pár hónapja időzött közöttünk a szemforgató, művelt angol, aki Angliában feleséget és gyermekeket hagyott hátra, a szigetnek megvolt az első szomorú szenzációja Buffet, aki a gyermekek oktatója volt, a szigeten az egyik leányt elcsábította. A dolog annál súlyosabban hatott, mert a leánynak vőlegénye volt, aki, amikor felfedezte a bűnös viszonyt, szakított menyasszonyával. Buffet-t nem lehetett megbüntetni, mert Adams hatalma, a saját megítélése szerint, csak a Bounty matrózainak és a hozzájuk szegődött tahitiak leszarmazottaira terjedt ki.

Buffet, az angol király alattvalója immunitást élvezett. A fiatal leány, akit a sziget lakói botlásáért megvetettek, akinek nem lehetett már reménye, hogy valaha férjhez menjen, buskomorságba esett és nem sokára meghalt.

Egy végzetes szó

1825-ben kötött ki ismét hadihajó, a Beesckey. Adams fölment a hajóra és kis népe nevében üdvözölte a tisztet. A kapitány alaposan kikérdezte Adamsot Pitkairn viszonyairól s az öreg matróz egy végzetes szót ejtett ki, ami később ennek az ideális, rousseaui államcskának a pusztulását idézte elő! Adams elmondotta, hogy a lakosság szaporodása aggodalommal tölti el, mert maholnap a sziget terményei nem lesznek elegendők, hogy eltartsák.

Jogos aggodalom volt s Adams nem ismerhette a malthusianizmus elméletét... Ő csak a kannibáлизmusról tudott, amelynek legfőbb, talán egyedüli oka, hogy a Csendes-óceán kis szigetein az elszaporodó bennszülöttek csak úgy segíthetnek a megélhetés problémáján, hogy egymást falják föl...

A Beesckey kapitánya megígérte Adamsnak, hogy lesz gondja a sziget lakosságának jövőjére és a helyzetről jelentést tesz az angol kormánynak.

Szegény Adams, ha tudta volna, hogy mi lesz ennek a jelentésnek a következménye... A jövő képének láttára meghalt volna!

Idegen emberek, idegen istenek...

Ugyanezen év végén két hajótörött került a szigetre, két angol, Bunker és Nobbs. Pitkairn lakói, akik nagyon megbánták, hogy Buffet-e maguk közé fogadták, nem örültek a két vendégnek, de kénytelenek voltak hajlékot adni nekik, annál is inkább, mert az egyik, Bunker, lázas beteg volt. Különös, gyöttrő multja lehetett ennek az embernek, mert nem a gyógyulást, hanem a halált kereste... Háromszor, négyszer követett el öngyilkossági kísérletet, mindig idejében megakadályozták... Végül mégis felakasztotta magát és Pitkairn lakói megdöbbenve eszméltek rá,

hogy olyan bűnök is vannak, amelyeknek borzalmaitól csak az öngyilkosság mentheti meg az embert...

Bunker példája Nobbsra nem nagyon hatott. Nobbs, épen úgy, mint Buffet, minden külsőségben alkalmazkodott Pitkairn lakóihoz és mint valóságos szent járt-kelt közöttük. Naponta tiszszér imádkozott, dicsőítette az erényt, az önmegtartóztatást... Amikor Bunker meghalt, minden portékáját a sziget lakóinak hagyta, a csónakot pedig, amelyen a szigetre jött, házigazdájának, aki ápolta őt, amikor a láz gyötörte. Nobbs magának követelte a megbecsülhetetlen csónakot, amelynél nagyobb értéket a szigeten, ahol csak összetakolt, törékeny pirogák, fahéjból készült bárkák voltak, el sem lehetett képzelni...

Felekezeti villongások egy csónakért

Buffet Bunker házigazdájának pártjára állt. Nobbs a sziget lakói közül a szerencsés örökös irigyeit nyerte meg magának különböző ígéretekkel — s az egész sziget két pártra szakadt. Ami pedig a dologban a legérdekesebb, az örökséget Buffet vallásos alapon tulajdonította Bunker házigazdájának, — Nobbs vallásos érvekkel követelte a maga számára. És a primitív szigetlakók, akik közül alig néhányan tudtak olvasni, két felekezetre szakadtak, egyik részük Buffet, a másik részük Nobbs bibliamagyarázatait fogadta el igazságnak. Ez történt a boldog és békés, egyhítt szigeten, egy jó európai csónakért...

A trónöröklés joga

Az öreg Adams, aki már gyöngye volt és meg is vakult, nem élte túl népének pártoskodását. 1829-ben, a két »vallás« születését követő évben meghalt. Kívánságára, melyet halálos ágyán fejezett ki, a fiatal Joung vette át az uralmat, miután ő az egykor Adamssal uralkodó Joung elsőszülött fia volt...

Joung erős kézzel látott hozzá, hogy rendbehozza az állam ügyeit és úgy intézkedett, hogy a vitás csónak az egész közönség tulajdona legyen, amíg Nobbs végleg el nem akar távozni a szigetről.

A boldog Pitkairn pusztulása

1831-ben egy angol hadihajó kísérő-hajóval jelent meg a sziget partjain. Ez a hajó egyenesen az angol kormány parancsára jött, hogy a lakosságot megmentse. Adams végzetes szavainak, amelyeket a Beesckey kapitánya előtt ejtett ki, az angol kormány beavatkozása lett a következménye: a boldog és békés Pitkairn állam halála. Őfelsége az angol király hajójának kapitánya kiadta a parancsot, hogy Pitkairn lakói a kísérő hajóra szálljanak, mert parancs van, hogy őket megfélemlőbb helyre szállítsa: Tahitiába. A parancsnak engedelmeskedni kellett. Joung ugyan próbált ellentállani, de a kapitány ragaszkodott hozzá, hogy az angol kormány utasításainak engedelmeskedjenek és csak annyi engedményt tett, hogy megígérte — akik Tahitiában nem érzik jól magukat, azokat visszatérte elhozza és megengedi nekik, hogy a szigeten telepedjenek ismét le és pár családot ott hagyott — maguk.

Pitkairn népe 1831 márciusában örökre elhagyta a boldog szigetet. A kis kolóniát, amely nyolcvan egy-néhány emberből állt, a tahitiak szívesen fogadták, sőt, tulságosan szívesen... Priap isten hívei a földi gyönyörökkel, a kéj kulszával ismertették meg a szelid, keresztényi erkölcsökben felnőtt pitkairni lakókat... Egyik részük tulságosan molón vetette bele magát az ismeretlen gyönyörök karjaiba és csakhamar el is pusztult... A másik részüket a honvágy gyötrelmei mardosták... Pár év múlva a tahitiak között szétszórdott pitkairniaknak már alig volt nyomuk...

Huszan-harmincan visszakérültek Pitkairnba, ahol egy-két év múlva egy Will nevű amerikai angol lett

a vezérük, aki, hogy minél jobban kihasználhassa őket, összeeszejtette a családokat. Megtanította őket inni, kártyázni... Rossz példájával a régi erkölcsöknek még a nyomait is eltápostta.

Wilnek a legnagyobb büne az volt, hogy vagyonszerzésre tanította ezt az igénytelen maradék kis népet, amely a híressé vált kis szigeten egymás között s az arramenő hajókkal kereskedni kezdett... Az angol kormány később egy megbízottját küldte a szigetre s az angol államhatalom képviselője fogdáról is gondoskodott, hogy rendet teremtsen...

Adams országa megszűnt, népe elvegyült, elpusztult s emlékéit csak néhány hajó-napló, egy-két utas leírása őrizte meg az Adams és Joung őszinte, hűséges előadása alapján.

Ennek a hiteles történetnek rengeteg tanúsága van — valóságos tudományos matéria, amely gondolkodóba kell, hogy ejtse az embert.

A kis Pitkairn — igaz — hogy sok vérontás, harc, visszavonás után — évtizedekig élt boldogan törvény, csendőr, fogház nélkül — evangéliumi hitből merítve minden erőt, igazságot, életfilozófiát...

Ennek a magára maradt kis társadalomnak öskora, vérengzései, bünei, viszályai, épen úgy tanulságosak, mint boldog békéje, a szeretet uralma, amely hosszú időn át kormányozta.

Nagyszerű téma a filozófusnak, regény vagy drámaíróknak, mindazoknak, akik az ember és a társadalom lelkének titkait kutatják.

A Pitkairn szigetének lakóiról szóló történet — amely a nagy Robison könyve kellene, hogy legyen — még nem vonult be a világirodalomba. A kaland egy kis részletét megírta Marc Twain A pitkairniak forradalom cím alatt novellái gyűjteményében jelent meg — meglehetősen jelentéktelen regényt írt a történetről egy francia író, Pouis Jacoliot Pitkairn büne cím alatt. A lázadó matrózok történetének adatait Jean Dorsonne francia író gyűjtötte össze Mochrenhout angol utazó leírása, a Bounty, a Topáz, a Briton és a Beesckey kapitányának hajónaplói és hivatalos jelentései alapján.

Verne írt is a Bounty lázadói címen egy regényt, azonban a hiteles adatok teljes ismerete nélkül.

Nem mondjuk, Jules Verne, Jókai Mór, Stevenson, vagy Victor Hugo fantáziája ennél sokkal különb és érdekesebb történeteket produkált, de a Pitkairn-sziget lakóinak kalandos históriája minden regényes mesénél értékesebb, mert az élet maga produkálta, mert igaz történet s bármelyik valóban nagy író tollára való téma. Ebben a csöppnyi kis társadalomban benne van az egész emberiség tragédiája: az emberiség, amely elszakadt az ősteremtéstől s az eszmék világába emelkedett, ahonnan végzetesül meg mindig vissza kell buknia a mélységbe, hogy aztán meghasonolva magával, újra kezdje a sziszifuszi munkát.

Pitkairn sziget történetéből, ha ismerte volna a mi Jókaink, minden bizonnyal a világirodalom egyik legnagyobb romantikus regényét írja — Anatole France a történetet kapcsán páratlanul szelid és mély íróniájának, emberismeretének minden kincsét papírra vetette volna.

És ki tudja, nincsen-e valahol egy nagy magyar tehetség, akit a Bounty lázadó matrózainak históriája fog inspirálni* valami új álamregényre — hiszen a Bounty embereinek sorsa minden magára maradt kis nemzet közvéleményét kétszeresen kell, hogy érdekelje mélyeséges tanulságaiért.

Egy dolog bizonyos: ha nem is kerül a téma méltó író tolla alá, ezek az adatok a társadalomtudomány kutatóinak, az ember megismerésére törekvő embernek mindig értékes forrásai lesznek.

(Vége.)

Föld

elsőrendű szántó, tizenkét hektár egy darabban, Šabac városától 6 kilométernyire
eladó
Petar R. Marjanović
Beograd, Sava 7554

ZSAK és PONYVA

minden nagyságban és minőségben
legolcsóbban
kapható
„IMPER-JUTA“ D. D.
cégnél ZAGREB
Ilica 54. 7274

Töltésre alkalmas épület-hulladék ingyen elhordható. Štosova (Árpád) ul. 10. 7638

ÉRTESÍTÉS

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy
Kürschner és Rauwaren A. G. leipzig-i cég jugoszláviai képviselőjét átvettem.

Raktáron tartok a legolcsóbbtól a legnemesebb szőrmékig versenyképes árban.

Készítek női és férfi szőrmekabátokat mérték után.

Elvállalom női szőrmebundák átalakítását legújabb párisi modellek szerint, legelső szakerőkkel.

Engros
Endetail

Kiváló tisztelettel
FARKAS MÓR

7821

Billiárd

dákó, golyó, mandinergumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők
Erich J.
esztérgályosnál, SOMBOR
Pariška ulica 1 823

Naponta garantált friss

I-a teavaj

joghurt, lipitai turó és mindenféle sajt kapható
Trišić Todor
tejsarnokában,
Strosmejerova ulica 22.
(Halpiac)

Cigányzenekar, 4 tagból álló, azonnali kerestetik. Távirati ajánlatokat kér Hotel Pord Slatina.

Bükkhasáb tüzifát

franko bármely állomásról, legolcsóbb napi áron szállít.

„KOMMERCIAL“

Trgovačka Agentura, Subotica
Karadžićeva ul. 10 Telefonszám: 199

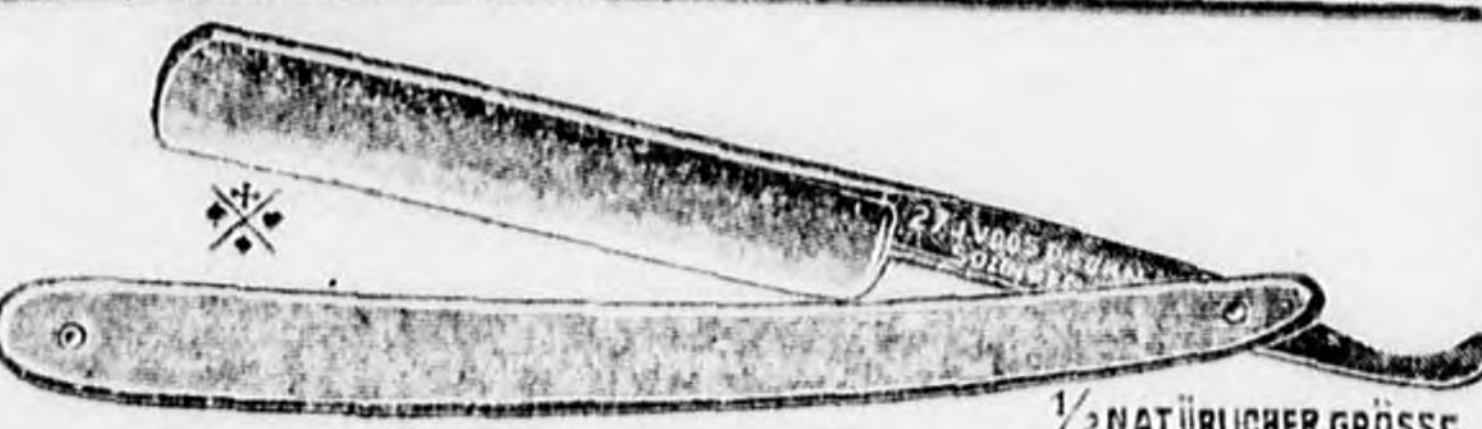
Malom- és géptulajdonosok figyelmébe!

24 órán át **3—4** dinár csak

üzemeltetése van lőerő-ként ha motorjait a legújabb találmányu, teljesén kátránymentes

generátorral szereli fel

Méretezésekkel, rajzokkal és részletes ajánlatokkal szolgál
KLADÉK KÁROLY
Subotica, Frančopanska ulica 24

Borotvák, ollók különleges „Cetri keca“ gyártmányok
Molnár István műköszörszénél kaphatók
Subotica, B. Sudarevičeva 26

Gyümölcs és főzelék befőzéséhez

a jó háziasszony csak eredeti

WEGK-féle befőttesüveget használ

Kapható minden jobb üveg- és vaskereskedésben

Fólerakat: **FRUCTUS - Ljubljana**

Eladó

azonnal, kedvező feltételek mellett

egy 60 HP hatüléses Austro-Daimler kocsit

és egy 24 HP négyüléses Chevrolet-kocsit

mindkettő kifogástalan állapotban.

Adolfa Goldstein Najednici

Osijek, I., Desatičina ulica 19

Zágrebi fémárucég

vajdasági városok iparvállalatai és nagyobb iparműhelyei látogatására

jutalékos képviselőt keres

Részletes ajánlatokat eddigi működés és referenciák megjelölésével a kiadóhivatal továbbít 828 sz. aatt

Acélrolló gyártás

a legjobb kivitelben, legolcsóbban

Vaszics Péter

ujjonnan berendezett rollógyártó telepén
Subotica, Bene Sudarevičeva 41

Papini:

Krisztustörténete

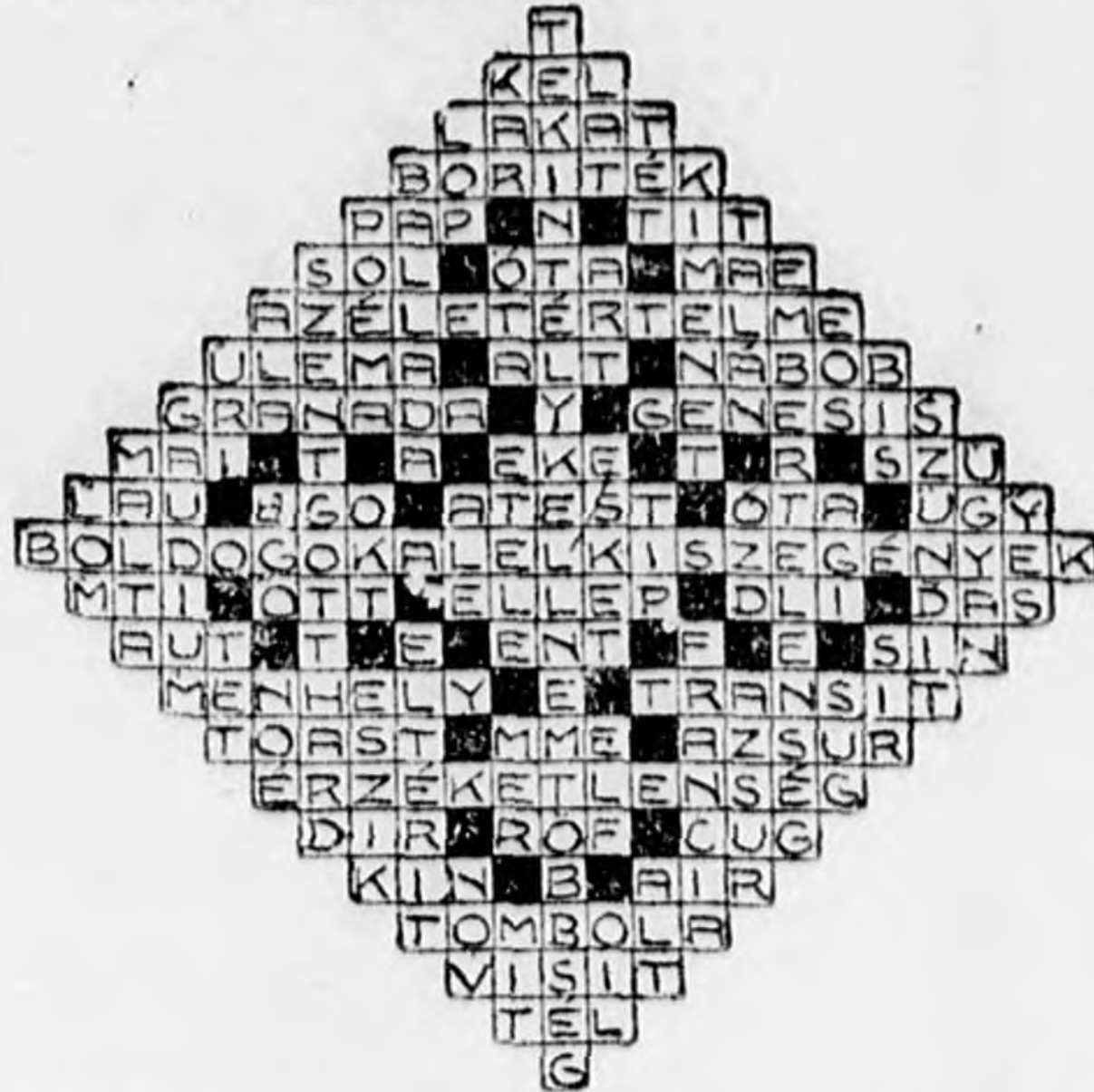
nyolcadik kiadása most hagyta el a sajtót. Mindenkihez szól ez a könyv, mert egyszerű és keresetlen, az evangéliumok ihletéből táplálkozó. Ez a könyv más, mint »irodalom« — megváltás a szerzője számára és tán mások számára is.

A könyv ára 100 dinár

Kapható a Minerva r.-t. könyvosztályában

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

A mult vasárnapi keresztsoros rejtvényünket helyesen megfejtették 87-en. A kézfestésű hirdartartót sorsolás után Nozdrovicki Márta (Subotica), nyerte meg, akit arra kérünk, hogy a portóköltiségre sziveskedjen beküldeni 5 dinárt helyeghen.

Látogassa meg okvetlenül a LEIPZIGI ŐSZI VÁSÁRT

1928 augusztus 26-tól szept. 1-ig

A legkedvezőbb bevásárlási alkalom a világon. Felvilágosítással szolgál a vojvodinai tiszteletbeli képviselő:

D. Kovács I. F. Moser & Wertheim, Novisad, Miletičeva ulica 36. Telefon 1041. (Sürgönycim: Mosheim Novisad) és a Leipzigi Mintavásár bal-káni képviselője Beograd, Miloša Velikog ul. 17

Paul Reboux

Madame du Barry szerelmi élete

Du Barry cselszövényei Versailles-tól Bécsig és Szentpétervárig érnek. A trón menyete alól, a királyi hálószobák illatos félhomályából a guillotine véres emelvényére vezetett az utas a kiméletlen bárd fagyos közömbösséggel ütötte le azt a fejet is, amelynek babonás szépségéről legtöbbet álmodtak egykor Franciaországban. A nép fölségessé lett gyermekét úgy végezte ki a fölséges nép, mint az erkölcsének bomlottságáról hírhedt Lais-t, akinek gyönyöreire a francia nép kínos és véret pazarolta a zsarnokság.

Madame du Barry életregényének hátttere maga a tizenharmadik század története: a tulfinomult, fényűző ancien régime, amelyet melyt egyik napról a másikra morzsolt föl a »Nagy Forradalom.« Drámai összeütközése ez a világtörténelmi cröknek s Paul Reboux, a nálunk is jól ismert kitünő regényíró lebilincselő érdekességgel és lüktető drámaisággal írja meg.

Ara 40 dinár

Kapható a Minerva r.-t. könyvosztályában

Legszakszerűbben megművelt

33 holdas

SZŐLŐ

eladó

A szőlőbirtok rendkívül jó kezelés alatt van, bő hozadékkal kitünő borokból és az idén is dus szüretet ígér.

A szőlőskertek közepén egy szép lakóház van csinos lakással, fedett verandával, vincellérakással és istállóépülettel együtt.

A szőlőbirtok elismert jó helyen fekszik Vršacától nyolc kilométernyire

Szives megkeresések „Szőlő“ jelige alatt a lap kiadóhivatalához intézendők

2 ÉVI HITEL

Mindennemű egyes és univerzális

asztalos- és

bognárgépek

beépített motorral vagy anélkül

keretfűrészek

Welker-Werke J. Wachstein

Wien X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel: használt, jó karban levő komb. egyengető, csapoló, maró és v. tagsági gyalu, marógép furógéppel és körfűrészszel kombinálva.

Butort

izléses és jó minőségben, méltányos árban, részlete is

Nagy Varjas Rókus

asztalos mesternél
VI. kör, Vukovičeva ul. 38 (Csirkeplac)

RIMSKÉ TOPLICE

a jugoszláv Gastein, 370°C radioaktiv hőforrás. Közvetlen gyorsvonatösszeköttetés Prágából, Berlinből, Wienből, Linzből, G. ázből. Gyógyit osztt, reumát, isíázt, női bajokat, neuralgiát, különösen sikeres gyógyhatásu az álmatlanságnál és tesli gyengeségnél. Teljes penzióárak: az előszezonban 60 dinár, a főszezonban 80 dinár

KUGLI & GOLYÓK

billiárdgolyó, mandüergümmi, Lignum sanctum golyók
70 dinártól 150 dinár ig
özv. Gerber Jakabné Subotica
B. Sudarevičeva ul. 32

6 személyes a. rosz **6**
szalvétával, fehér
finom lenvászonból

izlésesen előrajzolva csak 160 din. Utánvétell bérmentve szállítja:

Leopold Samuel, Senta

Modern előnyomda-berendezési gyára

Szabadalmazott jégszekrényeket

40% jégmegtakarítással gyárt

Braća Goldner főbbszörösen kitüntetett jégszekrénygyára **Szobotica**, Jugoviča ulica 20
Kérjen árjegyzéket!

**Horváth és Dragutinović tanárok
fiunevelő intézete**

VELIKI BEČKEREKEN
a város legszebb és legegészségesebb helyén, 5 perenyire a központtól. A növendékek a legszigorubb tanári felügyelet alatt állanak és nemcsak iskolai előkészítést nyernek, hanem családi és erkölcsi nevelésben is részesülnek. A Közokt. Min. engedélye alapján felvesz az ország bármely vidékéről középiskolai rendes és magántanulókat

Kivánatra prospektust küld és felvilágosítással szolgál az intézet
7588 **igazgatósága**

ÉPÜLET MÉRTLAJOS
BUTOR asztalos
PORTÁL műhelyében művészi kivitelben és e. önyvös feltételek mellett kapható. Subotica, Jugovića ulica 13

Képviselőket

eredménydus üzlethez, minden nagyobb helység, város és környék részére, e ismert és legprecízebb tűksz-esőví „DARNE” vagászfegyverek eladására

keresünk

„CHEMINEAU” világhírű gyártmányu, különféle kerékpárok hegyes vidékekre is alkalmas 3 és 6-os sebességgel, baion-gummikkal. Kedvező feltételek. Érdeklődők forduljanak a vezérképviselőhöz:

Mirko Majnarić Novisad, Futoški put 47

BON-TON

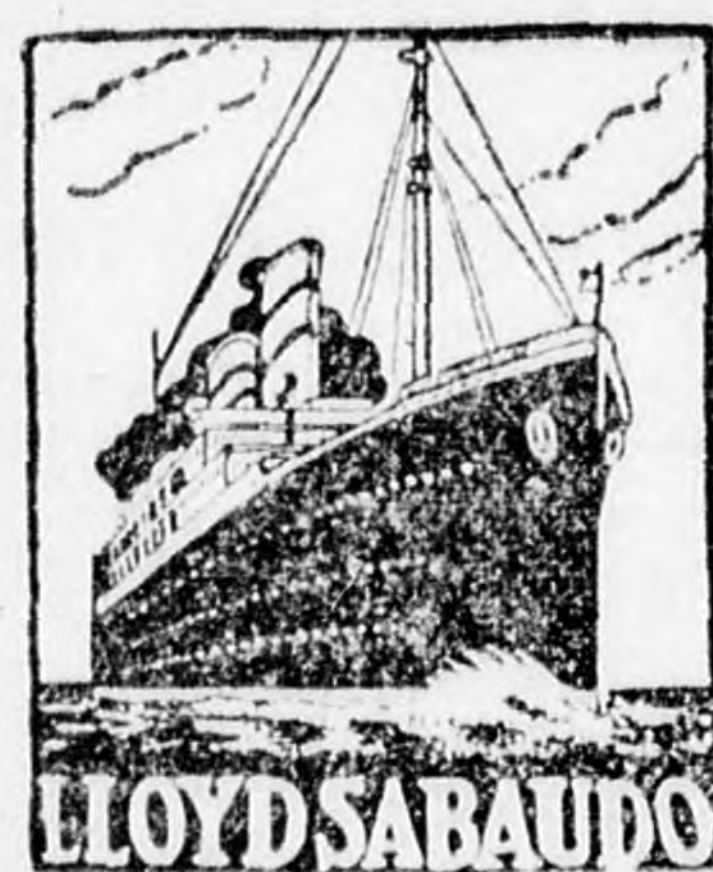
Új systéma a hónaljizsadság szagának eltüntetésére, valamint a kéz- és lábizsadság ellen. Az izsadságot alkotó részecskéire lantja és így az izsadság szagát megszünteti.

Főlerakat Jugoszlávia részére:
RAVE R. T. ZAGREB
Jelačićev trg 2. 7527

Uj Buick-Citroën automobilo

luxus turakocsik, legjobb kivitelben, legszebb színekben, továbbá használt jó autók, Oakland 5 üléses, Citroën-Fiat 3-4 ülésesek hosszú lejáratu részletfizetésre kaphatók

Kain La'os, Citroën automobil képviselő
Subotica, Városháza épület

LLOYD SABAUDO
Gőzhajózási Társaság

Rendszeres, gyors és kényelmes utazás tengerentúli országokba. Csak express-hajók és pedig a Conte Rosso, Conte Verde, Conte Biancamano, Conte Grande, stb.

Délamerikába
Brazília csak 11 nap,
Argentiniába és Uruguay ba csak 14 nap.

Gyors és leg-ellenesebb összeköttetés Délamerikával és Ausztráliával. Helyrendeléseket felvesz, gyors és lelkiismeretes tanácsokkal szolgál a jugoszláviai vezérképviselőt:

Banaz & Rusko, Z. greb

Trg. Kralja Tomislava broj 18
Telefon: 28-41 — Táviratcím: Sabaudo, Zagreb és az alképviselők:

SOMBOR: EUGEN LIPPERT, Kralja Petra ul. 30
BEGRAD: LLOYD SABAUDO, Karadjordje ul. 89

**A legkönnyebb módszerrel
tanulhat szerbül**

Vujkovic Marica „Szerb-Magyar nyelvkönyv”-éből! — Ára 30 dinár. Portóra 2 dinár küldendő. — Kapható:

Minerva r.-t. könyvosztályában

Pressburger
DÍVATCÍPŐ KÜLÖNLEGESSÉGEI

Olcso árak Olcso árak
Divatos Izléses
Tartós Elegáns

Allandó nagy raktár a legmodernebb saját készítésű cipőkből Külön mértékosztály.

Subotica,
Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

Tegyen látogatást az 5. oszijekai nagyvásáron 1928. augusztus 5-15.

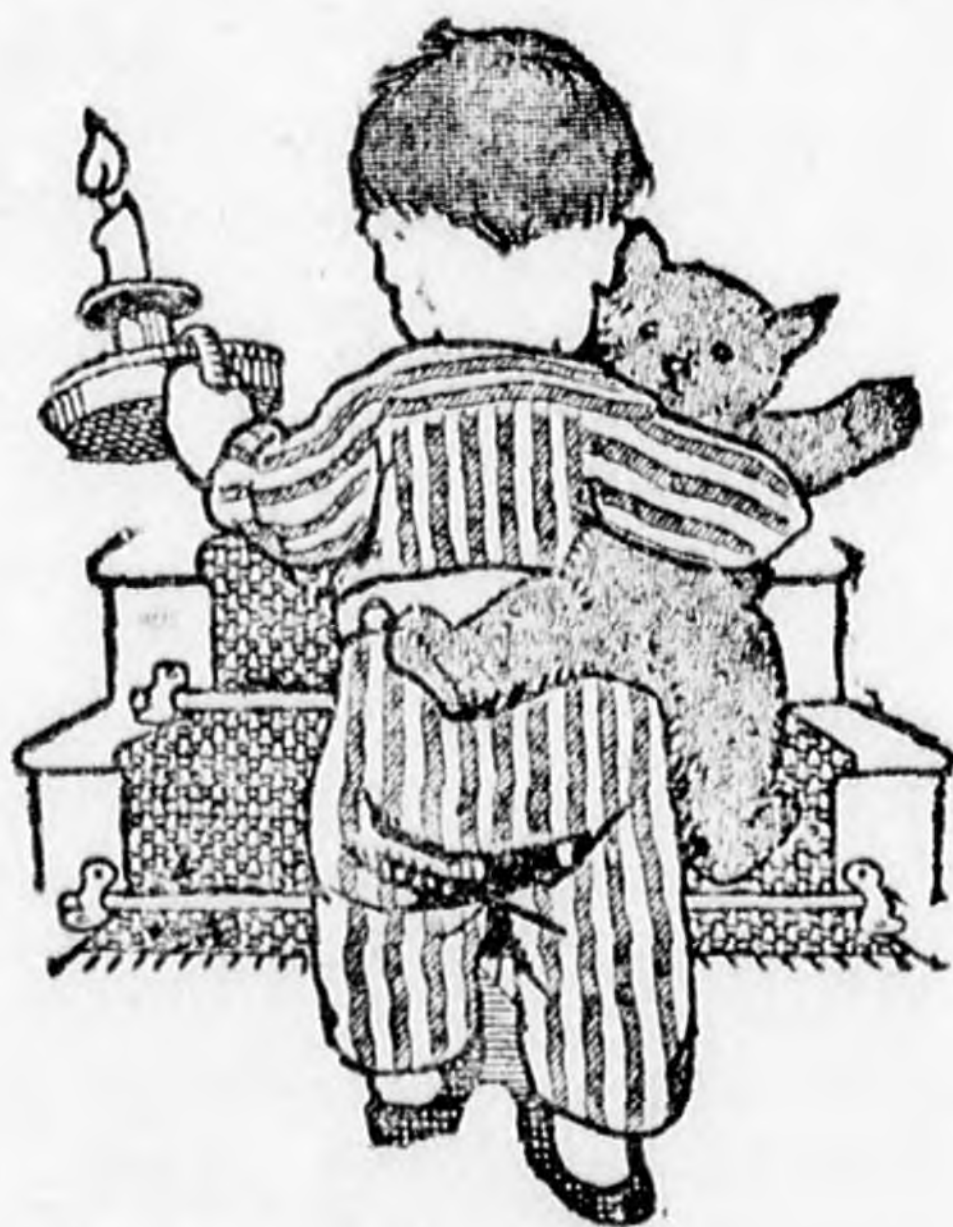
Pélaru utazás az összes vasutakon és gőzhajókon

Vásárigazolványok
10 dinárért kaphatók a tiszteletbeli képviselőknek:

Első Horvát Takarékpénztár
Strosmajerova 1. Telefon: 4-50.

„Putnik” utazási iroda
Aleksandrova 8. 7279 Telefon: 77.

NESTLE-féle GYERMEK-LISZT

ERŐSITI ÉS EGÉSZSÉGBEN TARTJA A GYERMEKEKET

Eladó villa!

Veliki Bečkereken, a Domovinska Mlina közvetlen közelében, (5 percre a város központjától) mely áll 5 szoba, fürdőszoba, csukott veranda, valamint hozzátartozó mellékhelyiségek, továbbá szép szőlő- és gyümölcsösökkel, megfelelő gazdasági udvarral. Külön házmesteri lakás. Azonnal beköltözhető.

Bővebbet:
Domovinska Industrija Mlina D. D.
Veliki Bečkerek

Étterem-tulajdonosok és vendéglősök figyelmébe!
Állandóan frissen szedett, Németországból importált vetőmagból, az idén először utántermelt, elsőrendű „Julius gyöngye”

étkező burgonyát

mely kitűnő ízű és nem fő széjjel 50 kg.-os tételekben is szállít

Diener Nándor gazdasága Crvenkán
Eszközöjön próbarendelést!

Préselt kaszálószenát

minden mennyiségben szállít a **Privreda A.D.**

Beograd, Hercegovacka br. 7
Telefon: 29-80 Távirat: Privreda Beograd

Bőröndöket

csak a speciális készítőnél vásároljon!
Elsőrendű kazetta vászonból Din. 80-
coupé bőrönd vászonból 200-
díszbőröndből 750-

Divatos bőröndök, női antilop övek minden színben, valamint tisztí priács-nyergek kaphatók

SCHLAGER HENRIK
speciális bőröndös és bőrüzletében
SUBOTICA 6624 Aleksandrova ul. 1

WEITZENFELD I DRUG

Telefon 192 SUBOTICA Telefon 192

Zsinege, gabonás és lisztes zsákok, vizmentes ponyvák, szőnyegek, linoleumok, butorszövetek és egyéb kárpitos cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása. Kérjen árajáratot. Külön felhívjuk a t. vásárló közönség figyelmét nyugáryainkra, amelyek a legjobb anyagból vannak összeállítva és a legolcsóbbak az egész környéken

**Pakots József:
Az ember,
aki utvesztőbe jutott**

Az új emberek világát, tépelődéseit, küzdelmeit, harcait és szenvedéseit, lelkesültségeit és csalódásait, szerelmüket és vágyaikat boncolja nagyszerűen érdekes mese keretében Pakots József regénye. Ahogy atengerparti szanatórium lakói együtt élnek a ahogy világukban kibontakozik az egész társadalom képe robbanó erővel ragadja magával az olvasó érdeklődését a regény liktető lendüléte.

Ára füzve 48 dinár
Kapható a Minerva r.-t. könyvosztályában

509 FIAT-automobilo 520
Legújabb típusu nyitott és csukott
megérkeztek. „AUTOCAR” Novisad, Trifkoviće v trg 5

Elsőrendű meszet, beocsini portland cemen, alab. gipszet, száraz, pormentes
BUKKFASZENET, pécsi kovacszenet, I-a aprított búzakiát ajánl
 Révai Adolf, Subotica Sokolska ul. 2 Tel. 551

Nem mernék a nyilvánosság elé lépni vele, ha nem tudnák azt, hogy a jelenkor legtökéletesebb **arcápolója**

Egészséges **GYOMOR**

és a rendes székelés az egészség főfeltétele, mert ha erre ügyelünk, sok oly betegségnek vehetjük elejét, amely az állandó vagy időleges székszorulástól származik, különösen a fejtájszánál, vérszegénység, gyomorfekély, bélbajoknál, májbetegségeknél, epebántalmaknál, epekövél, aranyérvél, a vizeleti szervek megbetegedéseknél, elhízásnál, bőrbajoknál, kiütéseknél, eredményelmezsedésnek, vértisztálanságnak, étvágytalanságnak stb.

PURGATIN-TEA
 a legbiztosabban hat, mert az friss, gyogyerejű növények kivonatából készül és így még hosszabb használatnál is ártalmatlan. Használati utasítás minden dobozhoz mellékelve. Kapható minden gyógyszerárban. Ahol nem lenne kapható, oda postai utánvétellel szállítjuk, egy doboz ára postaköltséggel együtt 30 dinár, két doboz ára 55 dinár.

APOTEKA SVET. TRAJKOVIĆA BEOGRAD — A NEMZETI SZÍNHÁZ MELLETT

A Purgatin teától meggyógyult beteg véleménye:
 Tisztelt uram!
 Kérem, hogy levelem vétele után küldjön még 2 doboz Purgatin-teát postai utánvétellel. Már korábban is rendeltem Önnél és ebből a szerből másoknak is adtam és mindenkinek egyaránt használt.
 Tisztelettel
 Obradin Knežević
 dohánygyári alkalmazott.
 Bajina Bašta.

Szunyogcsipés ellen egyedüli hatásos szer a **"COUSIN" szunyogpuder**
 Ara 3 dinár
 Mindenütt kapható!
 Gyártja: Ing. Switzer & Co, Sirosmajerova ul. 8. 75:4

Hol vásárol a vidéki Suboticán.

GYERMEK-KOCSI
 Az elismerten legjobb minőségű „BRAHA“-kocsi egyedüli árusítója:
JOSO ŠTERN I DRUG, BAZÁR
 (Gyümölcs piac)
 Sportkocsi 200 dinártól feljebb
 Viszontelárusítóknak árukedmény!
 Sátorkocsi 400 dinártól feljebb

PAPLAN
 Paplani **PAPLANI** Paplani
Nem gyári árul
 Szubotica legrégibb paplankészítő üzeme
Buljovcsics Béláné (Német Margit)
 Pašičeva ul. 8. (Edény piac)
 Ajánlja a legfinomabb anyagból készült paplanait, madracait, ezek kellékait, u. m. paplananyagot, erős és tartós madrac és szalmazsák anyagot, paplan-vattát és szabó-vattát kicsinyben és nagyban, részletfizetésre is

AUTÓ
Duco lakkozást
 Autók tapacirozásán előforduló összes munkálatokat, sátoresztítést és nyári huzatokat szakszerűen és **jutányos árak mellett vállal**
ŠZKALA MIHÁLY
 Oslobodjenja ulica 23. — Tanoncok felvételnek

RÁDIO
KONRATH D. D.
rádiókészülékei
olcsók, jók, megbízhatók

CSEMEGE
 Különleges fűszer, csemege, déligyümölcs és nyári tea-sütemény
Kovács és Gelányinál
 Rudics-kitérő, pavilon
CSEPLÖGÉP
 Cséplőgép alkatrészek öntése, megmunkálása soronkívül azonnal készülnek
Csiszár József
 rézöntödéjében, Miloš Obilić ulica 9

Bevásárlás után sietek a BÁRÁNY KÁVÉHÁZBA
 mert a legjobban ott étközhetek és hűsítő italokkal csillapíthatom hőségemet

MARHA SERTÉS SZEKÉR-MÁGTÁR -MÉRLEG-et
 a legtökéletesebb kivitelben, legolcsóbban szállít
J. Sebestyén mérleggyára Subotica, Daničićev put 154
 Ajánlatok és rajzok díjmentesen

GAZDÁK!
 Miért van a szomszédjának gazdag és üszögmentes termése? Azért, mert ők a **vetőbuzamagot** a buza megüszkösödése ellen **PORZOL-lal**
 ezzel a nagyszerűen bevált szárazpáccal pácolták.
 Kiséreljék meg Önök is a buzával bevett terület egy részén a PORZOL alkalmazását és meggyőződnek ennek a pácolószernek kiváló hatásáról.
Rozs, árpa és zab pácolására a HIGOSAN
 (higanytartalmu szer) alkalmazandó, amely a gombát teljesen megöli és azonkívül az említett gabonafajok csira- és fejlődőképességét jelentékenyen emeli.
 Ezek a pácolószer sokszorosan ki vannak már próbálva és azok kiváló hatásáról Franciaország, Hollandia, Dánia, Svájc, Ausztria, Románia és Csehszlovákia állami kísérleti állomásai is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak.
 Kérjen ingyenes árjegyzéket és használati utasítást a gyártól:
„KASTEL“ D. D. ZAGREB, 3 — Kolodvor Sava — vagy „KAŠTEL“ DEPOT, BEOGRAD, Kralja Milutina broj 44

Permetezők
Pálinkafőzőkazánok
Rézüstök
Rézedények és Rézárak
 készítése és szakszerű javítása
Hován László
 rézművesnél
 Subotica, Zrinjski trg 24

Szeptemberi összevont **magánvizsgára és érettségire**
 teljes garanciával előkészít
Galgóczy
 magániskola BUDAPEST, VIII., Mária Terézia tér 3. sz.

Paszományt
 butorra, függönyre, draperiára, rojtokat, zsinórokat bojtokat olcsón vállal
Nagy Lajos
 paszománvos, Jugovića 31. Meghívásra mitiummal hához megyek

Trbovljei (Trifail) **portlandcement és építési mesz**
 saját égetésű mesz oltott mesz kátránypapír elszigetelő, parafás Alabaster gipsz kőpor dunai homok Retorta faszén kovacszzén tüzifa
Sipos Sándor
 SUBOTICA, I., Sokolska 6. Telefon 868

Elsőrendű, jól bevezetett **kávéház és étterem**
 teljes berendezéssel, nagy kényeliséggel, Beograd közvetlen közelében, csak jó szakembernek, kedvező feltételek mellett **bérbeadó**
 Ugyanott kiadó egy teljesen berendezett mozi is. Kérdezők ördések „214” jellegre a Jugosl. Rudolf Mosse A. D. Beograd, Terazijska 25. címre küldendők

Üveg és porcellán
 városi és vidéki áru
 Csak **viszonteladónak!**
 Kereskedők legjobb beszerzési forrása
 Legolcsóbb napi árak
Karlo Kopp
 Vel. Bečkerek
 Raktár: II. külkerület 3/d, a Geyer-vendéglő közelében 5454

ABLAKÜVEGET
 tükörüveget, csiszolt üveget, saját gyártmányt ajánl
Drag. Obradović, Beograd
 Kr. Milana 31 (Uroševa Pivnica) Telefon 31-98 4585

LEGNAGYOBB KÁRPITOSÜZLET
 Klubgarnitúrák, patent-fotelek, ottománok, berzserek és szalónok gyártása
 Allandó nagy raktár
Dj. Stanković
 kárpitos
 Beograd, Kralja Milana 77 Telefon 43-46 4431

J. Andriska műszaki üzlete, SUBOTICA, Jelačićeva ul. 9. Allandó raktár elsőrendű gyártmányú kerékpárokból, kedvező fizetési feltételek. Egyedüli lerakat „PIRELLI” olaszgumó gumikból Minden szakmába vágó javításokat szakszerűen végez

Nyári uri divat
különlegességek

Dukovics Gerő Subotica

Habilg, Borsallno és Panizza-kalapot. L. B. O. uri és női harisnyák egyedüli lerakata. Férfi
fehérneműek mérték szerint is. Fürdőkosztümök, nyakkendők dus választékban. — Szolid árak!**BÉCSI VÁSÁR**1928 szeptember 2—8
(a Rotundében szeptember 9.-ig)**KÜLÖNLEGES KIÁLLÍTÁSOK:**Műszaki újdonságok és találmányok
Nemzetközi kikötőkiállítás
Reklámkiállítás — Bécsi szörmedivatszalon
Táp- és élelmiszerkiállítás
Gazdasági és erdészeti mintabemutató**ELSŐ OSZTRÁK ÁLLATVÁSÁR**

(1928 szeptember 4—6)

Tenyészállatbemutató Haszonállatbemutató Lóbemutató

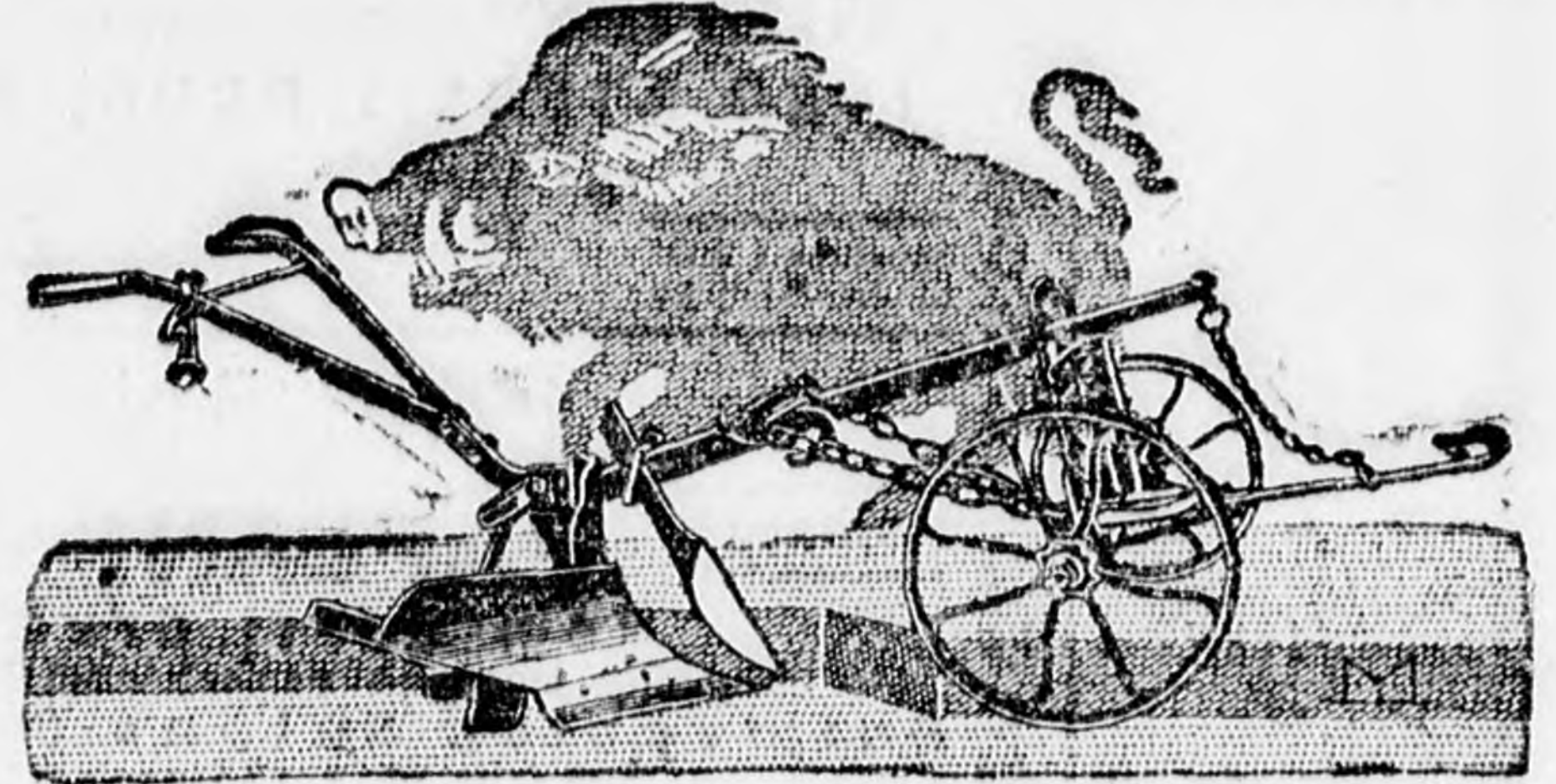
Utlevélvizum nem kell Vásárigazolvánnyal és utlevéllel szabad határ-
átlépés Ausztriába. A magyar átutazó-vizumot a vásárigazolvány felmu-
tatása ellenében a határon lehet beszerezni.Jelentős menetdíjkezdmények a jugoszláv, magyar és osztrák vasutakon,
a Dunán, az Adriai tengeren és a légi hajózásnál.Mindennemű felvilágosítással és vásárigazolvánnyal szolgál a
Wiener Messe A. G., Wien VII.azonkívül a Lipcsei Vásár tartama alatt a Leipzigben (Oester. Messehaus)
székelő kirendeltség és a tiszteletbeli képviselők:**Szoboticán:**Első Jugoszláv Szállítmányozási R. T. Schenker & Co, Paja Dobanovački ul. 5
Szoboticai Kereskedelmi és Iparbank

7786

**Malomhengereket
azonnali rovátkolásra**

elfogadunk

Domovinska Industrija Mlina D. D., Veliki-Bečkerek

Eberhardt-féle vaddisznó-

jegyű fogatos és traktor-

EKÉK,Pracner-féle speciális vetőgépek, műtrá-
gyaszórók, mindennemű mezőgazdasági gé-
pek, leszállított áron kaphatók**SZENES KÁLMÁN**

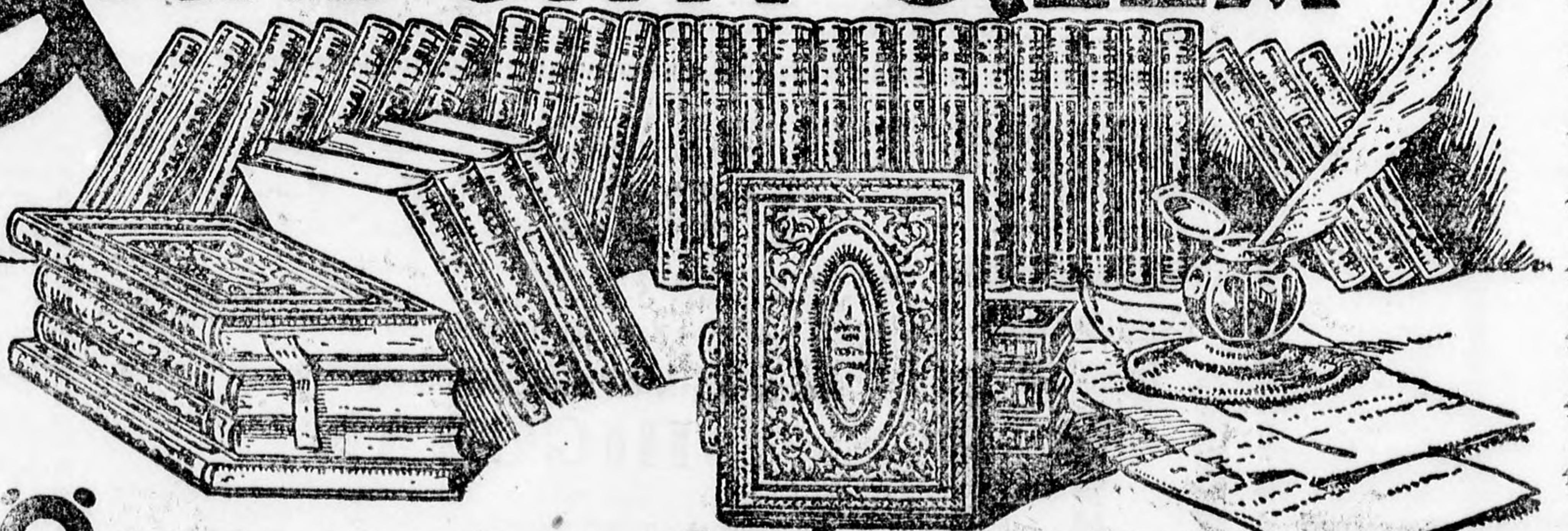
gyári képviselőnél Subotica

7788

Havi részletrevásárolhat egy komplett hálót, ebédit és mindennemű butort. Megna-
gyobbított üzemünkben a legmodernebb butorokat elsőrendűen készít-
jük. Forduljon hozzánk bizalommal, mielőtt butort vásárol!**Szenti és Virág műbutorgyár**

Subotica, Sudarevičeva ul. 54—56. Tel. 383

9871

Gárdonyi Géza összes műveinekmegszerzését megkönnyítettük azzal, hogy azokat igen kedvező fizetési feltételek mellett szállítjuk. — Ezen akciónk már
csak rövid ideig tart és azt**szeptember hó elején befejezzük****GÁRDONYI GÉZA****ÖSSZES MUNKÁI 40 KÖTETBEN**Kérjük mindazokat, kiknek komoly vevőszándékuk van, hogy az alábbi szelvényen jelentsék érdeklődésüket, minthogy
ezzel alkalmat akarunk nyújtani a könyveknek kedvező fizetési feltételek melletti megszerzésére

T. Minerva d. d.,

Subotica. Postafiók 43

Kérem, hogy Gárdonyi Géza összes műveire vonatkozó ismertetésüket megküldeni sziveskedjenek.

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

Őseink

Engedelmet kérek a cím miatt mindazon felebarátaitól, akik nagyon nagy gorombaságnak vennék, ha azt mondanám nekik, hogy valamelyik ősi újságról volt. Nem az ő őseikről beszélek, hanem a mieinkről, akik most vagyunk újságírók.

Való igaz, hogy a mi őseink nem olyan mesterséget űztek, amiért donáció és nemeslevél járt volna ki. Falukat fel nem perzeltek, jobbágyokat nem mortifikáltak, jámbor kalmárnépeket ki nem fosztogattak, általában lovagi dolgokkal nem foglalkoztak. Ami azonban nem jelenti azt, hogy lovak is ne tartoztak volna a hatáskörükbe. De nagyon is beletartoztak, lévén az ő újságírók ezelőtt háromszáz esztendővel — postamesterek. Azokat pedig elsősorban avégre rendelte a sors, hogy változó lovakról gondoskodjanak az állami kúrirok számára.

Furcsának tetszik a dolog, pedig ha utána gondolunk, nagyon természetesen találjuk. Eredetileg miben gyökeredzik az újságírás? Szeretnék itt valami szépet mondani, olyant, amilyent bankettek mondának, mikor utoljára a sajtót is felköszöntik, mert néha az ördögnek is csak kell gyertyát gyújtani. De olyankor nekem mindig nevetnékem van, hát inkább nem mondom szépet, csak igazat.

Az újságírás abban gyökeredzett, hogy az emberek mindig szerették a pletykát. Már pedig ki tud a világon több pletykát, mint a postamesterek? Hát még háromszáz esztendővel ezelőtt!

Pár hete bejárta a világsajtót az a hír, hogy a kölni egyházmegyei szeminaryumban megtalálták a világ legrégebbi újságjának néhány számát 1664-ből. Hát hiszen újságnak ez is elég régi, különösen ha azt vesszük, hogy az európai konszolidációt már ebben is sürgetik, hanem azért az igazi ősiünk még se ez. A most talált Samstagige Gölnische Zeitung már nyomtatva van, ez már nem őskor. Az őskor az volt, mikor az újságot még kézzel írták s így a családfánk visszamegy még a XVI. századba.

Egy ilyen kézíratos újságot tán husz évvel ezelőtt — Magyarországon találtak. Az aradi kaszinóból, persze a lomtárából ásta ki valamelyik tudósunk a Lamparter-féle újságnak husz évfolyamát, 1598-tól 1618-ig. Hogy hogy került oda, nem tudni s én a magam részéről azt se tudom, hol van most, vagy általában meg van-e még. Szakemberek tán tudnak róla, fölkerült-e idejében a Nemzeti Muzeumba, vagy Aradon felejtődött, vagy cigányutra tévedt valahogy ebben a felfordult világba, aminőt nem igen értek még a legrégebbi postamesterek se.

Ez a Lamparter augsburgi postamester volt, tehát meg volt a kvalifikációja az újságszínálásra. Megtudott minden hírt, amit az Európát keresztül nyargaló hivatalos futárok mindenfelől összehordtak. (Őnála legföljebb az augsburgi patkolókovács lehetett jobban tájékozva a világ-szenzációkról, de az nyilván sokkal rendesebb ember volt, semhogy írni tudott volna.) Mig egy futár Madridból, Moszkvából, vagy Konstantinápolyból Augsburgig ért, tömördek emberrel beszélt és tömördek újságot fészédett, nem csak hivatalos híreket, hanem hétköznapi pletykákat is. Azokat aztán az élelmes Lamparter abrakolás közben kivallatta belőlük és szép rendben följegyeztette. Ez az írott újság aztán megindult Augsburgból és Prágán, Linzen, Bécsen keresztül jutott

el a pozsonyi magisztrátushoz, — ennyi megállapítható az Aradon talált példányokból. Mindenütt elolvasták, mindenütt irtak hozzá valamit, — noha egyetmást ki is huztak belőle, különösen a fejedelmi udvarokban.

Ne tessék azonban arra gondolni, hogy talán a fejedelmasszonyok szökési híreit törülgették ki a Relatio-ból. (Relationes Augspurgicae: ez volt a kézíratos újság címe.) Még akkor a fejedelmasszonyok nem szökdöstek meg, érzelmeik belül maradtak az udvari élet határain. Inkább politikai híreket cenzuráltak meg, már amennyiben a politikába is belemázlalkodott hébe-hóba a postamester-kolléga. De lapja inkább társadalmi folyóirat volt s más olvasnivalókban bővelkedett. Személyi hírek, fejedelmi udvarokban lefolyt mulatságok, rablások, gyilkosságok, véresök, négy lábú csirkék és más ilyen természetű ritkaságok az asszonyoknak. Há-

borus hírek és kereskedelmi hírek az uraknak. Végre egyházi dolgok mindkét nemben levőknek. Ezek állnak akkor európaszerte az érdeklődés homlokterében s ha Mainzban egy boszorkányt megégettek, azt úgy kommentálták mindenfelé, mint most egy miniszterelnök bukását.

Hogy hány példányban jelent meg tiszteletreméltó elődünk, azt nem tudhatjuk, mert az előfizetők számát akkor se publikálták. (És akkor se lett volna hiteles, ha publikálták volna.) De az üzlet nem mehetett rosszul, mert mikor Lamparter kolléga meghalt és az özvegye férjhez ment valami boltoshoz, azt is lebeszélte a mesterségéről és rávette az újságírásra. Ebből is látható, mennyire megváltozott azóta a világ. Manap inkább az újságírásról beszélnek le az újságíróknak az urukat a bolt kedvéért.

M. F.

A vajdasági külön magyar irodalom kérdése

Sikabonyi Antal kitünő revüje a Könyvbarátok Lapja írja a következőket Novoszel Andor: Így a koma című könyvének ismertetése alkalmából.

Lebecsülése és lekicsinylése volna a Vajdaság irodalmának, ha azt mondanám: *esemény egy magyar könyv felbukkanása* itten, — mégis eseménynek tartom Novoszel Andor novelláskötetének a megjelenését. Mert emellett, hogy igen józú, kedves, humoros írás, egyszerűs mind vajdasági zamatu könyv is. Voltaképpen az első ilyfajta termék s így elégtétel s öröm azoknak, akik az impériumváltozás óta speciális ország-részi, tehát vajdasági irodalom után sóvárognak. Mégis: nem azért köszöntöm szeretettel, mert bácskai és szentai figurákkal találkozom benne, hanem az általános erényeiért s elsősorban az egészséges, Mora Ferencre és Tömörkény Istvára emlékeztető, de azért eredeti humoráért. Erről pedig kénytelen vagyok megállapítani, és pedig a szerzőnek és a könyvnek dicséretére, hogy éppen nem vajdasági, hanem egyszerűen — magyar. Az alakjai — mi tudjuk — helyiek, a modelljeik ott élnek (valóság-gal, vagy a szerző színező fantáziájában) Szentán és vidékén, a Tisza nyájas partjain, de élhetnének s egy-két szó híján vagy másán beszélhetnének így Somogyban, vagy Miskolcnak tájékán is.

Meg is kell mondani, épp e kedves kis könyv megjelenése alkalmával (a melynek csak némely külsőségei idevalósiak, a belsőségei ellenben minden geografiailag korlátozottság nélkül magyarok), hogy nincs szükség itten különleges vajdasági irodalomra és hogy hibavaló minden értesőhajtó vágy és sürgető óhaj, — nem is lesz soha. Akik vágyakoznak utána és szinte haragusan az itt élő magyar írókra, hogy nem vedlettek át vajdaságiakká (mintha az valami nagy emelkedettséget és beérkeztséget jelenthetne akár az íróknak, akár az irodalomnak), azok előtt alighanem Erdélynek a példája lebeg, amelynek csakugyan van (de volt a háboru előtt is) külön, máshangu és másképpen megszólaló magyar irodalma, mint az, amelynek Budapest a székhelye és gazdasági szempontból is az emporiuma. A bácskai és bánáti városok oly közel vannak ma is ehhez a központhoz, hogy

annak hatása alól nem emancipálódhatnak, s az itteni olvasótáboruk is oly kicsi, hogy az nem bírván el (és nem fizethetvén meg) egy külön irodalmat, nem is hozhat ilyet létre.

Novoszel próbálkozása se bizonyít ez ellen semmit, — a könyv lokális jellege elvész az általánosan magyar karakterében. Más, mint bácskai olvasó észre sem veszi a helyi koloritot benne amely jóformán csak abban ütökzik ki, hogy a bájos kis rajzok szereplői Szentán és vindékén, az ott kanyargó Tisza mentén laknak, hogy egypár megyei közéleti férfinak (Vujics Jócónak, Léderer csókai nagybirtokosnak és Fenyves Ferenc főszerkesztőnek) a neve fordul benne elő, s hogy az illusztrációkat hozzá egy itt működő széptehetségű fiatal művész-nő, F. Geréb Klára rajzolta.

Évekig folyt itt a vita, főleg a Bács-megyei Naplónak (ez irodalmi szempontból is jelentékeny sajtóorgánumnak és fontos kultúrtenyezőnek) a hasábjain, vajjon van-e s kell-e vajdasági külön vagy külön vajdasági irodalom, s úgy gondolom: azok maradtak fölül a vitában, akik azt állították, hogy nincs, és hozzátették, nem is baj, hogy nincs. Fő-dolog, hogy itt is legyen magyar irodalom. Ha tehát Novoszel könyvét megdicsérem s azt irodalmunk értéknövekedésének tartom, mint magyar könyvet köszöntöm szeretettel s nem mint vajdaságit. Ha végigtekinthetünk a könyv megszületése alkalmából a Vajdaságban élő magyar írókon, nem találunk közöttük egyet sem (s most már nem fognak csodálkozni, ha azt mondom: Novoszelt sem) aki vajdaságibb volna, mint akár-melyik Budapesten, Szegeden vagy Debrecenben dolgozó íróvársa. Sőt tovább megyek: a szegedi és debreceni írókban több a lokális szín, a helyi vonatkozás s a talajérzés, mint azokban, akik Szubotcán, Becskereken s ez ország rész többi városaiban folytatják kultur-munkájukat. Szenteleky Kornélnak, Radó Imrének, Tamás Istvánnak, Szántó Róbertnek, Borsodi Lajosnak, Farkas Geyzának, vagy Grob Imrének a könyveit olvasva joggal fogja mindenki hinni (ha csak nem ismeri véletlenül a szerzők életkörülményeit), hogy azokat Magyarországon írták, s Ambrus Balázs, Csuka Zoltán, Debreczeni József és mások verskötetei sem árulják el egyetlen sorukkal sem, hogy azok a Vajdaság területén fogantak. Kinek az érdeke,

hogy legyen vajdasági magyar irodalom? — igazán nem tudom elgondolni, mert nem vagyok képes beleképzelni magamat azoknak a „sonderbarer Schwärmer“-eknek a mentalitásába, akik nyereséget remélnék egy oly helybenmaradástól vagy visszafejlődéstől, a mely szerintem csak veszteséggel járna. A Vajdaság nem oly egységes nyelvtérület, mint a német Svájc, ahol igen értékes külön irodalom születhetett meg (Gottfried Keller, Spitteler és mások) bár a köztük talán legnagyobb: K. F. Meyer elkülönült tőle, s olyan német íróművész lett, akinek művészetén Helvécia hótakart hegyeinek ugyancsak kevés a nyoma. S nem is olyan ez a háttér, mint az osztrák, amelynek területein azonos nyelvű, de más kedélyű és jellemű németiség lakik, mint akár Brandenburgban, akár Thüringiában, s amely ez okból kénytelen volt külön szellemi életet élni és külön irodalmat teremteni. Ott sok millió csupanémet lakik együtt, míg itt a lakosságnak csak egy része magyar, s az is szétszórva él, s elég ha szereti az irodalmat, de nem teremthet s nem tarthat fenn a maga talajából szegényesen táplálkozó litteraturát.

Az, ami ennek a maroknyi magyarságnak az életét és életmódját megkülömbözteti egyéb magyarokétól, az a dolog természeténél fogva nem lehet se tápláléka, se indítéka, se motivuma egy speciális szépirodalomnak, ami pedig közös benne a többi magyarság életviszonyaival és föltételeivel, az joggal őt testet oly könyvekben, amelyek csak annyiban vajdaságiak, amennyiben ezen a nyelvtérületen jelennek meg. Irodalmat — tehát vajdaságit sem — különben sem lehet akarni, és mesterségesen, akár közkívánatra is, előállítani, — az csinálódik magától, az eszmék felbukkanásának, terjedésének és hódításának az útján. Nem fejlődés, hanem hanyatlás volna, ha azok a magyar írók, akik a jelenben itt élnek, és azok, akik majd felváltják őket, nem a világirodalomban is számottevő magyar litteraturakeretei között iparkodnának elhelyezkedni, hanem helyi megfigyelésekbe begubózva, etnográfiai szempontu lokálirodalmon kísérleteznének.

Novoszel Andor könyve tehát nem jelentheti a vajdasági magyar irodalom megindulását, hanem egyszerűen a magyar irodalomnak egy kedves humoros írással való gazdagodását. Azt hiszem, ő is így szereti jobban s inkább erre lesz büszke, mintha vicinális, helyiérdekű, korlátolt perspektívájú irodalom apostolának, vagy inaugurálójának tesszik meg.

A könyv, amelyet a szerző „hálája jelül“ dr. Fenyves Ferenc főszerkesztőnek ajánlott, a szubotcai Minerva Rt. kiadása.

*

Novoszel Andor már nem érthette meg, hogy a könyvről szóló kritikákat és ismertetéseket is elolvashatta volna.

Hogyan lett a romantikus zsidó költőből Anglia legnagyobb embere?

Andre Maurois

DISRAELI ÉLETE

című könyvét mindenkinek el kell olvasni

Ára 80 dinár

Megrende'hető

a Minerva r.-t. könyvostályában

Az irodalmi kritika dzsungeléből

Hogy nincs magyar irodalmi kritika, viszont, hogy ami van, az olyan, a milyen. — annak a magyarázata körülbelül az alábbiakból derül ki. Nem tudom az egészet rendszerbe szedni, talán így, rapszodikus jelenetekben, érthetőbb lesz. Csak egyet emelek ki: az írók egyuttal újságírók is, még pedig valamelyik napilap kebelében.

*

Elüljáróban. Találkozik két író:

— Szervusz, szervusz, mondja A. Halom, megjelent a verseskönyved.
— Még a múlt héten, — feleli B.
— Valaki szörnyen dicsérte. Azt mondta, hogy ilyen remek műveket husz év óta nem produkált az irodalom. Alig froghat a zsirjában. Ejnye, ki volt az, kicsoda is mondta?... Várj, gondolkodom, talán eszembe jut... Hol is voltam a napokban... Nini, csakugyan emlékszem, te mondtad.

*

A jobbik eset. Píatal kezdő jelentkezik a szerkesztőségben. Kezdő annyiban, hogy évek óta látogatja a lapokat, néhány dolgot már közölték, ő maga semmiféle csoporthoz nem tartozik.

— Szerkesztő ur, legyen olyan szives, irasson valamit a könyvemről. Nagy anyagi érdekem volna néhány jó sor.

A szerkesztő nyakig ül a munkában, azaz nem csinál semmit, csak túri a sok látogatót, fecsegőt. Irni? Iratni? Hosszadalmas.

— Nézze fiam, írjon maga a könyvről tíz sort, aztán adja ide nekem.

— Én irjak magam? Mégis különös.
— Ugyan, ne bambuljon, megteszik azt mások is. A publikum nem tudja, magának pedig a nyilvánosság a fő, az egyre megy, hogy ki írta. Hány kötetre menő hasonló írást mufassak?

*

A rosszabb esetek. Megjelenik B. regénye, meglehetősen forrongást idéz elő az irodalomban és a szerkesztőségekben.

Kapde Mór, a Magyar Lelkiismeret című újság referense forgatja és így gondolkodik:

— Egész értékes munka, azonban nem írhatok róla jót, bármennyire fájjon is. B. elég tapintatlan volt megmondani a véleményét Földi Adám legutolsó színhárbjáról, amely viharos sikerrel a huszadik előadás után lekerült a műsorról. B.-nek föltétlenül igaza volt, én azonban mégsem helyesellhetek neki, mert Földi megígérte, hogy beajánlja az egyfelvónásosomat a Koszos Malac-kabaréba. Ha tehát én most azt írom, hogy B. tehetséges ember, Földi örökre meggyűlöl s azt hiszi, hogy egy-huron pendülök az ő elleniségével. Viszont azonban B.-nek nagynénje a Finom Színház pedikűrös nője, aki a görlömet bejuttathatja a legközelebbi revübe, amikor is B. megírja majd, hogy a kicsike élénk feltűnést keltett.

Mit tegyek hát?

Körülbelül úgy kell megoldani a problémát, hogy a könyvről egy szót sem írunk, B.-nek pedig azt mondom, nem engedte a szerkesztőm, mert ellensége a legitímistáknak. B. ugyan nem politizál, de elég, ha gyanuban van. Azonban nem szalaszthatom el a kapcsolatot nekem létérdekem, hogy a görlöm a Finom Színpadra jusson, ezt leginkább B., illetve a nagynénje révén érem el, ezért B-t le kell köteleznem a következő módon:

— Öreg akadémikus aláírással megdicsérem néhány erős jelző erejéig a regényt s átadom Deér Beér kollégámnak a Reklám és Vidéké-nél, hogy közölje ő. Deér Beér ugyanis közgazdaságot is vezet az irodalmon kívül és már régen szeretné meginterjúvolni Kamathy Zénó bankvezért, aki a pausálé terén eddig meglehetősen rideg álláspontra helyezkedett. Kamathy bizalmas barátja Agg Művésznek, tőle semmit sem tud megtagadni, viszont szeretett görlöm a művész mellett volt sokáig társalkodó, az beavatta őt számos kozmetikai titkába és felhatalmazta, hogy a pártfogását kérje, ha egyszer komoly baja lesz az életben.

Felmerülhet most a gondolata, hogy

akkor miért ne protegálhatná be görlömet Agg Művész a Finom Színpad revüjébe?

Ez a gondolat, ugyis mint gondolat és mint kérdés egyaránt hülyeség. Agg Művész mindenkit megfojtana egy kanál vízben, aki nálánál fiatalabb jóllehet őszinte meggyőződése szerint minden élő lény öregebb, mint ő. Azonfelül cséplőgéppel kergetne el mindenkit a művészi pályáról, hogy egészen egyedül maradjon, kizárva a konkurenciát. A színház sugónője is csak hetven éves özvegy lehet. Így művészi kérdésben megközelíthetetlen, ellenben a közgazdasági világ, bizonyos vadászterületen túl, közömbös neki. Ha azt mondja a görlöm, hogy Deér Beér a testvér bátyja, Agg Művész készkőzli a találkozást Kamathy Zénóval. Hogy lesz-e eredmény? Mit bánom én, az ő dolga. Van az a Deér anynyira ügyes, hogy hamar beér, csak egyszer szóhoz jusson.

A siker érdekében színes tudósítást írok a löversenyéről s az előkelőségek sorában főlemlitem Kamathy Zénót, to-

vábbá Agg Művésznőt, mint a legelegánssabb előkelőséget. Utóbbinak a görlöm elárulja a dolgot előre azzal, hogy tőle származik az inspiráció.

*

Összefoglalás. Ennyi előzmény után végre megjelenik a néhány sor B. regényéről, ennek pedig az a következménye, hogy most már egész sereg újság azért sem vesz róla tudomást, lévén lényező viszonyban a Reklám és Vidékével.

B. sok kapcsolata esete azonban csak egy példa, mondhatnám azt is, hogy iskolapélida. De körülbelül így folyik le a többi is, csak a személyek s egyes körülmények változnak. Szerepel bennük a színész feleség, a színinövendék unokabátyja, barátja, a címszalagíró keresztanyja, egy felületes köszöntés, minden elképzelhető és elképzelhetetlen dolog, kancsal szem, egy jól szabott ruha, egy monokli — éppen csak a könyv, meg a tehetség a mellékes. A kiadó annyiban mellékes, amennyiben nem irat külön honoráriummal dicséző cikkeket a kiadványairól. Mert akkor az ő embere lesz a világ legnagyobb embere.

(Lim.)

Piscator a kávéházban

Őszinte beszélgetés a világhírű rendezővel egy csésze fekete mellett a kommunista Shakespeare-ről, a kollektív színházról és a szmokingos publikumról

Berlin, július hó.

Amíg jól ment Piscatornak, addig meglehetősen undorító alak volt. Még a Svejk főpróbáján is szemtelenkedett a meghívott közönséggel, hangosan oda szólt a titkárnak, amikor a próba kezdetén a harminc-nyolcvan főnyi publikumot, csupa művész és író meglátta: »A felét ki kell dobni!« Főpróbáról főpróbára, ahogy a színházai iránt megcsapant az érdeklődés, szimpatikusabb és udvariasabb lett Piscator, egyre előzőkenyebben viselkedett, a »Malborough hadba vonul« főpróbáján, pedig, amikor a hosszú felvonásközök miatt éjjel ket-tőkor otthagytam az előadást, kiszaladt utánam a folyosóra és bár nem is ismertük egymást, direkt főzni kezdett, hogy maradjunk még, mindjárt kezdik az utolsó felvonást. Rögtön tudtam, hogy baj van. (A kislány, aki velem volt, ugyan azt állítja, hogy ő tetszett Piscatornak és azért tartóztatott a direktor ur hennünket, de ez csak a nők velük született bekapzaltsága.) Piscator csödbe ment, most itt ül a Romanisches terrasznán, feketézik és aki nem ismeri, azt hihetné róla, hogy egy második éves egyetemi hallgató. Háromnegyedével ez előtt csak protekcióval lehetett tőle interjút kapni, most örül, hogy leül valaki az asztalához beszélgetni.

— Hallom, hogy visszaadta a rendőrségen a színházi koncessziót is? — kezdem a kérdézősködést.

— Igen, szákségem volt a kaucióra, ki kellett a színészeket fizetni és már nem volt több pénzünk.

— Hogy jött ez a krach ilyen hirtelen?

— Kérdezze meg a Katztól. Én ehhez nem értek, én művészi vezető voltam a színháznál, a pénzügyekhez nem értek. Ha a színháznál művészi csőd ütött volna be, azért én felelek, de miért vonnak engem felelősségre az anyagi balsikerért?

— A kettőt mégsem lehet teljesen elválasztani egymástól...

Piscator vörös lesz.

— Én rendező vagyok és nem könyvelő. Nézzen meg!

Nem értem, hogy mit akar, de meg-nézem.

— Na, — kérdi — úgy nézek én ki, mint egy jogi személy? Füttyölök a hatóságokra, az aktákra és az egész bürokráciára. Nem most vontak meg tőlem először a színházi koncessziót. 1920-ban, amikor a proletár-színházat vezettem, azért vették el, mert egy újság-cikkben azt írtam, hogy a színház csak egyik eszköze az osztályharcnak.

— Mégis, mivel magyarázza a deficitet az állítólagos magas bevételek mellett?

— Az első darabok nagyon szépen be-tűtöttek. A »Hoppla, wir leben« esténként átlag 3000 márkát hozott, a »Rasputin« még jobban ment, 5000-et jelentett átlagosan, a legnagyobb kasszákat azonban a »Svejk«-kel csináltuk, 8000 és 10.000 márkás házakat.

— Mit kapott Pallenberg?

— Legenda, hogy túlfizettük a sztárokat. Pallenberg esti ötszázat kapott. Más színházban nem lép fel a dupláján alul. Nem ez volt a hiba, hanem az, hogy átvettük a Lessingtheatert is. Ez felül-multa az anyagi erőnket. A következő darabok egyik színházban sem ütöttek be és esténként ráfizettünk ettől kezdve 300 márkát. Ezt nem lehetett soká bírni. A pénzühiány miatt nem tudtuk jó darabokat szerezni, nem akarok utólag szemrehányást tenni a szerzőinknek, de kénytelenségből csupa gyenge darabbal rukkoltunk ki...

— Azt hiszi, hogy lehetett volna az Ön irányának megfelelő jobb darabokat is találni?

— Nézze, én tudom, hogy a színház most átmeneti időket él, de ez nemcsak az én színházammal volt így, hanem a többivel is. A mai kor drámaiatlan, az tény. De mindig vannak figyelemreméltó kísérletek és rosszul sikerült experimen-tumok. A mi szerzőink, sajnos, inkább rosszul sikerült experimentumokkal szerencsétlenné engem. Nem válogattam, részben mert nem volt pénzem, részben pedig mert baloldali tendenciájú darabokban természetesen nem állott a rendelkezésemre akkora választék, mint-

Háromszáz dinár

értéket meghaladó
könyvrendelést

részletfizetésre

is szállít

A „MINERVA” KÖNYVOSZTALYA

— Csak értékes könyvet adunk el. —

ha rendes polgári drámákat akartam volna színrehozni. Még nem született meg a kommunista Shakespeare, az a baj; hozzá kell tennem, hogy a magam részéről inkább Shakespeare-re szeretném tenni a hangsúlyt, mint a kommunistára.

— Szakítás a kommunista párttal?

— Sohasem csináltam titkot abból, hogy én személy szerint kommunista vagyok, de az ellen tiltakozom, hogy pártszínházat csináltam volna. Eszem ágában sincs. Én művész voltam és maradok, mindössze az a véleményem, hogy a művésznak a művészetével is a meggyőződést és a világnézetét kell szolgálnia. De a művészet a fontos. Engem éppen a kommunista sajtó támadott a legdühösebben a Toller-revü és a Svejk pacifista tendenciája miatt, nem találták a műsoromat eléggé forradalmi-nak. Megjegyzem, nekem is ez a véleményem, csak hogy számolnom kellett az adott körülményekkel.

— Szóval kompromisszum a forradalmi tendencia rovására?

— Hagyjuk a »forradalom« szót. Magunk közt szólva a forradalom örökös hangoztatása elbutítja az agyat. Láttam az utolsó Eisenstein-filmet? Kitűnő... maga is végigátitotta? Nem lehet tézisekkel pótolni az embert. Az oroszok kezdenek rájönni erre és a legújabb filmjeik erős visszatérést mutatnak az emberi témák felé. Nem véletlen. Tudja milyen darabot szeretnék egyszer rendezni? Valami egészen egyszerű históriát... emberi sorsokat, minden történelmi összefüggés nélkül... valami általános érdekű, nagyvonalú erkölcsrajzot, amit a cselekmény belső dinamikája visz előre.

Kénytelen voltam Piscator achilles-sarkát kissé megpiszkálni:

— Ez az egész program erős közleledés a parketten ülő szmokingos izléséhez. Uglátszik, mégis rájött arra, hogy a bukás legfőbb oka az volt, hogy a polgári publikum beleunt a kommunista színházadiba? Csak egyet nem értek, ha ön kommunista, miért nem megy ki a Müllerstrasseba, a proletároknak csinálni színházat, miért alkalmazkodik inkább a polgári néző izléséhez?

— Én nem tartom szégyennek, hogy burzsoá-közönség előtt játszom forradalmi színházat. A polgárnak meg van az a tulajdonsága, hogy méltányolni tud olyan dolgokat is, amelyek contre coeur mennek. A polgár előtt játszottam a polgár ellen és a polgár segítségével világhírt szereztem a forradalmi színháznak, ami végeredményben mégis csak jelent valami propagandisztikus hatást, talán nem is lekicsinyelendő. Gondolja, hogy a Müllerstrasseból is forrongásba lehetett volna hozni az egész világ színházi publikumát? Megsughatom magának, én már csináltam a Müllerstrassében színházat. És mi volt az eredmény? Megbuktam. A proletároknak nem kell az én forradalmi művészetem. Ennek a konstataciójával nem foglalkozok állást a proletár ellen, csak nyitott szemmel megállapítom, hogy a forradalmi művészet értékelésig még nem jutott el a proletár, ahhoz előzetes képzettség és fejlődés kell és a proletár, természetesen, még nem érte el ezt a fejlődési fokot. A proletár a színházból még haza akar vinni valamit, művelődni vagy szórakozni akar, neki klasszikusokat kell játszani, vagy valami szórakoztató dolgot. Ez igen tiszteltreméltó feladat, de csinálják mások, engem nem érdekel, mert hiányzik a drámai élettel való kapcsolata.

Piscator bizik benne, hogy talpraáll és talál őszig megint egy pénzembert, aki hajlandó a forradalmi színházat finanszírozni. Akkor majd kezd megint előlről. Addig feketézik.

AUTÓK:

Austro-Daimler 4 üléses, 4 hengeres, csekély benzinfogyasztással, ujonnan fényezve

Ford személy-, féltether- és teherkocsi ujonnan fényezve, generál javítva

Az összes eredeti Ford és Fordson alka részek állandóan raktáron!

American-Auto Weigand & Co.

Subotica, Paje Kujundžićeva ulica 4 — Telefon 61

teket, de még ha győzönte, akkor se érte, mert királyunk a Kaf hegyére menekült, hol angyalok védik s tízes égi nyilak!

— Mi is a békét akarjuk — válaszolt Abu Tavaif — nem is akarunk egyebet, mint azt az embert, ki királyodhoz me- nekült; adjátok ki őt nekünk. Neve Zaher, férje Farha király- nőnek. Amnyi szellem vére folyt már érte, amennyit halandó ember fel nem ér!

Dilhat visszatért Amrad királyhoz s elmonda Abu izene- tet. A király így felelt:

— Nem szivesen harcolok senkivel, amde ártatlan igaz- hívót ki vendégem, gonosz szellemeknek ki nem adok. Majd elvált ki az erősebb; előbb kérdezzük meg Zahert, nálam akar-e maradni, vagy a szellemekhez csatlakozik.

En lehatottam fejem s így válaszoltam:

— Uram én palotámban jól érzem magam, de legforróbb vágyam az, visszatérhessék enyémhez Damaskusba. Ne küldj e gonosz szellemekhez még akkor se, ha megígérik, hogy te- leségemhez, Farha királyhoz visznek!

— Hallottad Zaher szavait! — szolt Amrad király veze- téshez. — Menj, vidd hírül nekik! En megvédem az igazhívót!

Dilhat pedig elment újra Abu Tavaif sárába s elmonda Amrad izenét. Szörnyű haragra lobbantak a szellemek:

— Micsoda? — kiáltották — egy féregember kedvéért haragra hív minket Amrad király? Felt Romsuk földig várta, hála! minden lakójára!

Middn haragjuk kissé lecsillapodott, előlépett Abu Tavaif: — Gondoljátok meg — szolt ravaszul — hogy Amrad ki- rály hada olyan hatalmas, akár a dühöngő tenger: mit érne- tek ellene? Jobbat mondok: vezessék haza seregünket, izen- jük meg Amrad királynak, hogy nincs semmi rossz szándé- kunk, csupán azt akarjuk látni, jó kezében van-e Zaher, kiért felesége Farha királyné igen nagyon bánkodik. Amde itt ha- gyunk néhány láthatatlan szellemet, azok addig leskelődnek, míg Zahert egyedül kapják valahol, akkor elrabolják s elhoz- zák nekünk vérontás nélkül!

A szellemek elfogadták Abu Tavaif tanácsát. Hirtvőt küldtek Amrad királyhoz, ki mindezt elmondta neki, végre felkerekedtek és seregestül hazarepültek országaikba.

Amde ugyamakkor angyal szállt le Kaf hegyéről, felke- reste Amrad királyt s figyelmeztette őt a szellemek gonosz cselvételére. Amrad magához hívott egy szárnycs szelle- met, elővezetett engem is és így szolt hozzám:

— Ne bántatok — kiáltott Dalhuds — Zahernek hajsza- se görbült meg, a gyémántszíjzen van Amrad király palota- jában! — Jertek velem, én is csatlakozom hozzátok sere- gemmel!

Mindnyájan felkerekedtek és a gyémántszíjzen repültek ott azán Abu Tavaif sárát látott s várta a király követét.

Dilhat a sátorba lépett, leült a szellemekkel szemben, s így szolt:

— Békés szándékotokban nem kételkedem. Ismertek mindnyájan Amrad király hatalmát tudhatjátok, hogy a csata mindannyító : vesztét okozná, seregeink összevannak seregei-

— Egy ember szállt erre szellemháton, midőn egyszerre tízes nyil süvöltött az égből, porra égette a szellemet. Az em- ber éppen jutott a földre s most Amrad király palotájában Dalhuds ezt hallva hazatért, mert Amrad király hatalmát jól ismerte, amde palotája körül talalta Tud és Sei- zam király seregeit Sulahnekkel és Abu Tavaifal a ravasz ör- döggel, azok megindultak, hogy Dalhuds rabolta el Zahert s körülverték palotáját.

Julius 15-én közölt rejtvény helyes megfejtése:

FOGYATÉKAN VAN A KÁVÉ.

Helyesen megfejtették: Szabó Ferenc, Hoen Lily, Dukász Ma- riska, Haupt Stefike, Koch J., Kraus Marika, Goll Mancsi, Fritsche Olga, Hajnal István, Schmidt Klárka, Szabó Margit.

A jutalmat Fritsche Olga nyerte meg.

ÜZENETEK:

Schmidt Klárka, Haupt Józika: Legyetek türelemmel, a jutalom- könyvet a legközelebbi postával meg fogjátok kapni. — Hoen Lily: Nagyon örülök, hogy jól érzed magad, csak sokat türodj és legyél a napon, s jól megfogsz erősödni. A jókívánságaid köszönöm. — Schmidtutz Teruska: Valószínű leveled elkallódott, mert látod, amit megkaptam arra válaszolok is de a rejtvényt nem jól fejtetted meg im. Ügyelj máskor jobban, s még jutalmat is nyerhetsz. Üdvözöllek. — Dukász Mariska: A jutalomkönyvet a kiadóhivatalban Margit né- ninél megkapod, csak jöjj el érte. — Goll Mancsi: Versikéd már olvas- hatóiban írtad, s majd a legközelebb leközzöljük, csak tovább is szor- galmasan írogass és ügyelj, hogy szépen írs és helyesen. — Kraus Mária: A hiányzó számokat sajnos nem tudom elküldeni, de azért beköthetted úgy is a meglévő számokat, s majd ezután gondos- sabbán ügyelsz a lapokra.

≡≡≡ Fejtörő ≡≡≡

eszkimó, eszkimó, eszkimó, eszkimó,
fóka, eszkimó, eszkimó, fóka, eszkimó,
eszkimó, eszkimó, eszkimó, eszkimó, esz-
kimó, eszkimó, eszkimó, eszkimó, fóka.

A BÁCSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyenes melléklete

Subot ca, 1928. augusztus 5.

32

A kíváncsi kutyas

Volt egyszer egy leher kutyas,
Kíváncsi volt dm nagyon.
Mi lehet ott, a szekrényben?
A polcán? az asztalon?

Addig, addig nyugtózzkodott,
A nagy asztal felborult,
Szegény kutyas a tejszínben
Eppen csak, hogy meg nem hullt.

Habos lett a két tüle is,
Hogy nyalja le azt szegény?
A círmos meg ott kacagta
A nagy szekrény tetején.

Szellemel közül pedig így válaszolt az egyik:
 — O prófeta, minden hegynek vannak erei és ágai, vala-
 mint a fának. E hegyben is hosszú hasadás nyílik, ha kivá-
 sod, kitárogatom, alagutit építem, mely egyik oldalról a ma-
 sikra vezessen!
 A szellem munkába fogott, utat tört a puszta vidékeiről a
 virágzó fele. Kikötött épített a parton, hol viharvert hajó biz-
 tos menedéket talal. Béke és dicsőség a nagy Salamonnak!

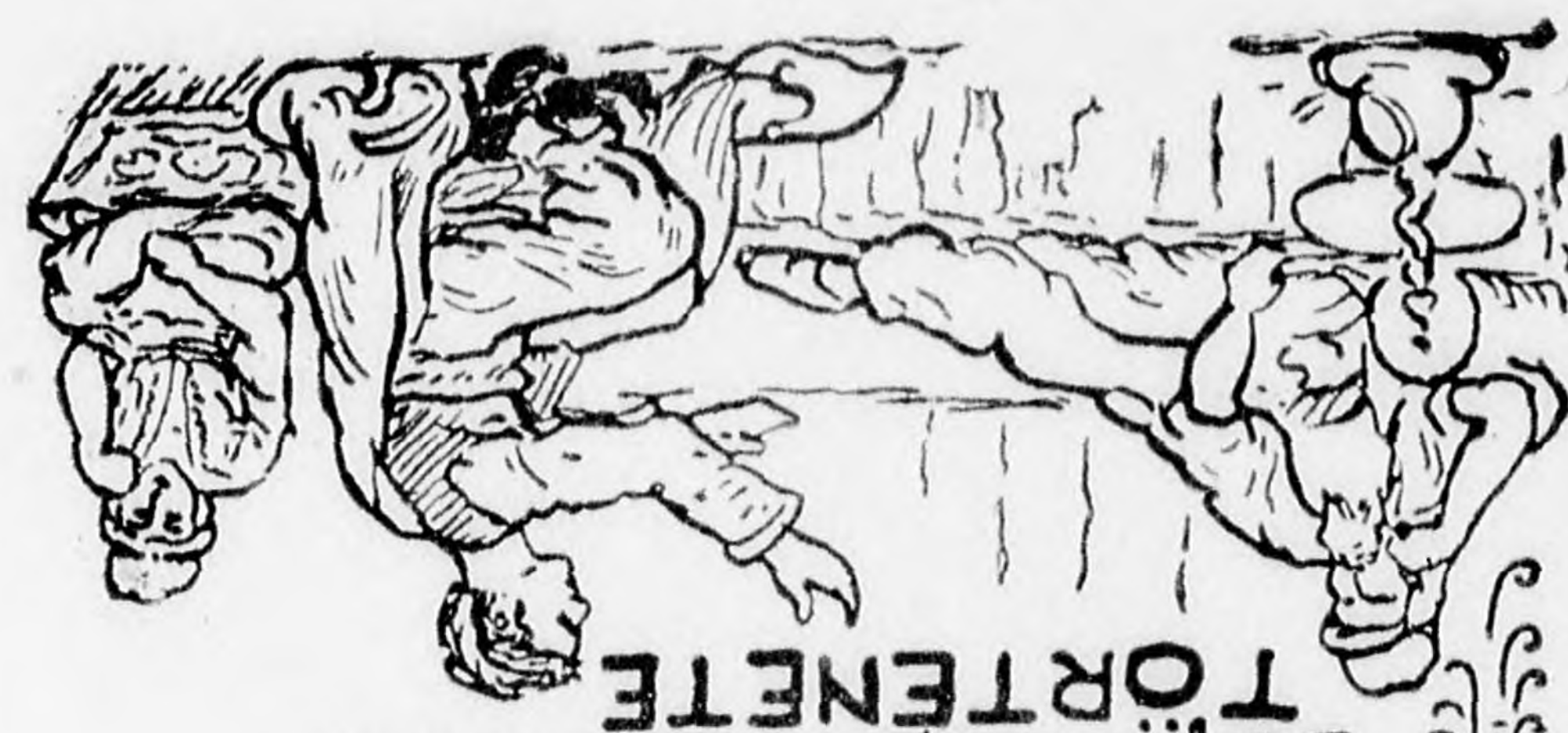

dala viruló, termékeny, amint látod magad körül! O akarta
 így, a nagy Salamon; erre járt szél szárnyán valamikor s lát-
 van e hegyet ember és szellemvilág határában így kiáltott: »Ha
 valaha emberlány téved e vidékre ne vesszen el éltlen-szom-
 lan e szörnnyű határon! Vajon talál-e utat?»

annyira közel jut a fókához, hogy szigonyát rádobhatja.
 A jegesmedve, — mesélte Kallasak — pont ezzel a mód-
 szerrel él. Nyugodtan fekszik, amíg a fóka ébren van s körül-
 néz, — de óvatosan kuszik feléje, ha a fóka alszik. És a med-
 ve nagyon vigyáz, hogy a fóka ne vegye észre közeledését,
 — annyira elbolondítja a fókát, hogy az csak piszkolttnak
 tartja, a havon és jégen. Egy gölandi eszkimó mesélte ne-
 kem, hogy egyszer fókavadászat közben észrevette, amint
 egy kis jégtömb mellett lassan mozgott a jég felületén. Hir-
 telen a tömb megmerevedett. Aztán újra megmozdult. Az esz-
 kimó először azt hitte, hogy a »Tornrak«, a gonosz szellem
 játszik vele, de amint pontosabban megfigyelte a jégtömböt,
 a szélén néhány fekete pontot vett észre. Most már megér-
 tette, hogy a csel mögött jegesmedve rejtőzik, s az apró fe-
 kete pont a karma. Kiderült, hogy a jegesmedve egy hatal-
 mas fóka felé tart, amely a jégen napfürdőzött. Az eszkimó
 naga is oda igyekezett, de most átengedte a vadászatot a
 jegesmedvének s megelégedett azzal, hogy gondosan tanul-
 mányozza mozdulatait.
 Hosszabb idő után a medve nagy-ügyesen eljutott a fóká-
 hoz s úgy látszott, mintha a medve a jégtömböt egyszerűen
 a fóka fejéhez vágná, hogy koponyáját szétmorzsolja.
 Ha nyár felé közeledik az idő s a szilárd jég elolvadt s
 néhány apró darab kivételével eltűnt, akkor a medve úgy
 fogja a fókát, hogy uszva közeledik feléje. Laposan fekszik
 a fóka a vizen s sütteti magát a nappal. A medve majdnem
 egészen a víz alatt uszik, úgyhogy csak a szeme meg az
 orra látszik ki. Így aztán a fóka felől uszó jégdarabnak látszik.
 Ilyenkor az eszkimók kajakjukat, prémcsónakjukat használ-
 ják. Maguk elé fehér bőrt terítenek s így aztán a vadász nem
 látszik, a fehér bőr jégdarabot imitál.
 A tél kezdetén, amikor a tenger befagy, eszkimó és je-
 gesmedve egyaránt új módszerhez nyúl. A fókák télen a ten-
 ger jege alatt kell, hogy tartózkodjanak, — időről-időre azon-
 ban, hogy levegőt kapjanak, a felszínre kell jönniök. Több
 légző-lyukat vájnak maguknak a jégben, hogy meg ne szo-
 ruljanak szűkség esetén. Ezeket a lyukakat egész télen át
 nyitva tartják s úgy lélegzenek, hogy orrukat a víz színe
 fölé tartják.
 Ha aztán az eszkimó kutyájának segítségével rátalál az
 ilyen nyílásra, óvatosan eltisztítja a havat onnan, lekuporo-
 dik s várja, amíg a fóka odajön levegőt szippantani. Legszi-
 vesebben háromlábú székre ül vagy számolyra. A szék lábái

— Tudod-e Zaher, hogy tíz évi utat hagytunk már ma-
 gunk mögött?
 En elálméködtem s nem sejtve, hogy Isten neve minden
 szellemet megsemmisít, így kiáltottam fel:
 — Isten hatalma nagy és Mohamed az ő prófétája.
 Amde alig ejtem ki e szót, az égből tüzes nyíl vágódott.
 Átvette Mitradijt, hamuvá égette tetemét.
 Földre zuhantam, de hajsztalam se görbült meg — egy
 csendes mezőn találtam magam.
 Utak indultam, míg úde mezők, ligetek vidékére értem.
 Virágba borult fák illatoztak, patakok csobogtak a selyemű
 között; végre egy imádkozó alakot láttam a fák alatt. Mikor
 közelebe értem, láttam, hogy nem ember, hanem emberarcu
 szellem. Mikor imádságát befejezte, így szóltam hozzá:
 — Ha nem bántalak szavammal, úgy kélek, mond meg
 nekem, mitfele ország ez s kik laknak benne?
 A szellem barátságosan felelt:
 — Ez a sziget a gyémántsziget, lakói igazhívó szellemek;
 szigetünket a zöld tenger mossa, az pedig innen a Kat-hegyig
 terjed. Itt gyűlnek össze Isten angyalai, kik naponta bejárják
 a földeket, hogy teljesítsék Isten parancsait!
 — Milyen hát a Kat hegy? — kérdeztem kíváncsian.
 — Az a hegy egyetlen zöld gyöngy — felelt a szellem —
 Isten legnemesebb teremtsével laknak rajta és Isten akarata

— az Ezeregyéj meséből —

DAMASKUSI ZAHERNEK ES FIÁNAK ALI NAK TÖRTENETE

Mielőtt hozzáfogtunk volna az uzsonnához felálott a
 papa, nemes és nemzeti, tekintetes Morgó Mackó ur és be-
 szélni kezdett:
 — Tisztelt tagja a dicső medvetársadalomnak!
 — Halljuk, halljuk! — kiabálták mindenfelől.
 — Szeretettel üdvözlöm önöket a mai vizsganapon, mint
 az iskolaszék elnöke. A mai napon a mi bocaink tanubizony-
 ságot tettek arról, hogy a tudomány magvai náluk nem hul-
 ottak terméketlen talajra és hogy Zenebona Zebulon tanító ur

munkája nem volt hiábavaló. A vizsga igen szépen sikerült és
 valamennyien kivétel nélkül büszkék lehetünk a bocainkra.
 Kívánom, hogy azok tisztességben és okosságban növekedje-
 nek föl és ha nagyok lesznek, éppen olyan békés egyetértés-
 ben éljenek mint mi, az ő apáik.
 Igaz ugyan, hogy a vizsga sikere és az egyetértés a na-
 gyok között nem volt teljesen olyan, mint azt a papa mondta,
 de hát a beszédet már egy hét előtt csinálta meg és szóról-
 szóra be is tanulta és azt nem lehetett most hirtelenében meg-
 változtatni. A beszéd azonban így is igen tetszett és mindenki
 felemelkedett, mancsába ragadta boros poharát, kocintott a
 szomszédjával és torkaszakadtából kiabálta
 — Éljen!
 A papa beszéde után megint ettek és ittak. Később vala-

dom el máskor.
azonban a vakáción mi történt velem, azt majd külön mon-
tollat és tintát. Nem írok a vakáción egy betűt sem. Hogy
hagynom a naplót. A vakáción nem akarok látni papírost,
Hát most aztán ezzel én, Morgó Muncurkó, szintén abba-
— Eljen a vakációt!

degéltünk, a felmőttek és a bocscok egyképpen kiabáltak:
Mikor aztán elkészültünk a tanító urtól és hazafele men-
nem kell a bocscoknak mindennap dírtarokat adni fűzetrel!

— Hát! Istennek, hogy már itt van a vakációt! Legább
mondogatják:

kezdetét vette a nagy nyári vakáció. De még a szülőink is
azért is, mert jól éreztük magunkat, de azért is, mert ezzel!
Késő estig. Mi bocscok örültünk legjobban a mulatáságnak
Boroztatva, táncolgatva együtt volt az egész társaság
— Ihat-csuha! Sose halunk meg!

kurjongattak:
bor mellett kibékültek és most együtt táncoltak és közben
bukodonozornak és Diótörő Detrénnek tetszett, akik közben a
csarleszont is járták. A csarleszont különösen Nyafogó Na-
jött egy csomó más tánc is. Még a táncot, posztot és a
középre penderültek és vígan járták a medvétáncot. Aztán
re valamennyien, akik ott ültek az asztalok körül, az udvar
A grammofoont csakugyan a medvétáncot muzsikálta, mi-
itt a medvétánc!

— Uram és hölgyeim, — mondta a tanító ur, — tessék,
az első lemezt és működésbe hozta a grammofoont.

ból a grammofoont és az asztal sarkára állította. Aztán rátette
Zenebona Zebulon tanító ur ki is hozta mindjárt a lakas-
a grammofoont.

aztán itt az asztal sarkáról rakál le mindent, mert ide tessük
— Hozzá! csak fel néhány kanna bort még a pingéből,
került, az megparancsolta neki:

Mikor aztán Bakancsos Boreca a tanító ur szavára elő-
fogva nem járt a saját talpán, hanem bakancsot hordott.

Borecára és feloldozták a köteleiket. Boreca ettől az időtől
aztán otthagya. Később talált rá néhány medve a szegény
kapálózott, de hiába. A két vadász lenyuzta mindhogy talpát,
nyuzták a talpát. Közben a Boreca felébredt ugyan, ordított,
Ugy is tettek. Megkötözték az Eperfaló Borecát és le-
nyuzták a talpát.

szépen odamegyünk a medvéhez, megkötözzük és aztán le-

niével Zenebona Zebulon tanító ur a kését odaverte a boros
pohár oldalához. Ez azt jelentette, hogy ő is beszélni akar.

— Halljuk a tanító urat! — kiáltották mind.

A tanító ur is szokás szerint előre csinálta meg a beszé-
det, de azért így is nagyon tetszett, bárha a vizsgajelenetek
után nem volt egészen helyénvaló.

— Tisztelt uraim és hölgyeim, — kezdte a tanító ur, —
én mint tanító kijelenthetem, hogy önök valamennyien büsz-
kék lehetnek a bocsaikra. Egyik jobb tanuló, mint a másik.
Mindegyiknek fényes esze van. Nagyszerűen tanulnak mind.
Éppen azért tudom, hogy valamennyien olyan derék medvék
lesznek, mire felnőnek, mint a szülők, akik csendesek és
nem veszekedősek, hanem béketűrők és másokkal szemben
elnézők. A bocscok csak jó példát kapnak a nagyoktól és azért
érthető az, hogy belőlük is olyan medvék lesznek majd, akik
büszkeségei lesznek a nagy és dicsőséges medvétársadalom-
nak. Most pedig felolvasom azoknak a tanulóknak névsorát,
akik tudásuk és szorgalmuk révén rászolgáltak arra, hogy
jutalmat kapjanak.

A tanító erre felolvasta a bocscok névsorát. Nem hiány-
zott ebből a névsorból egy sem. még Diótörő Dolji, aki nem
tudta a számtant és Tallérosi Töhötöm, aki belesült a versbe,
is mind benne volt a névsorban. Minden bocsnak, akinek a ne-
vét olvasta a tanító ur, oda kellett menni az asztalfőhöz. Ott
volt egy nagy kosár és abban voltak a jutalomtárgyak. Min-
den tanuló kapott valami jutalomtárgyat és pedig könyvet,
bicskát, futballt, trombitát és sok egyéb más dolgot.

Mikor a jutalmak kiosztása véget ért, a tanító ur elkiál-
totta magát:

— Bakancsos Boreca, gyere ki!

Ez a Bakancsos Boreca a tanító cselédje volt. Igazi neve
ugyan Eperfaló Boreca volt, azonban az igazi nevét nagyon
kevesen ismerték. Vele az történt ugyanis, hogy amikor egy
forró nyári napon egyszer az erdőben úgy tele lakott eperrel,
hogy alig tudott szuszogni, lefeküdt a gyepra aludni. Arra
jött éppen két vadász. Az egyik azt mondta:

— Niní, egy medve! Lőjjük agyon!

— Álmában nem illik senkít agyonlőni, — mondta a
másik.

— Igen ám, — szólalt meg újra az első, — csak hogy én
szeretném ennek a medvének a talpát, mert az a legfinomabb
pecsenye.

— No, azt megkaphato' pajtás, — mondta a másik, —

Az eszkimók méltó ellenfeleiként hiszik a jegesmedvéket
lelket, — különben a medvegyilkos könnyen porul járhat.

ják, mennyire tiszteli ennek a hatalmas állatnak hallhatatlá-
sáit rendszabályokat figyelembe venne, amelyek megmutat-
mindennel. Bizonyos szertartásokat kell elvégeznie s óvatos-
Ha egy eszkimó medvét ejtett el, akkor még nem végzett
kerülni.

san mozog, fordul s nagy, éles karmal közé nem ajánlatos
képségre, mert a medve veszedelmes ellenfél. Villámgyor-
Iljenkor aztán hidegvérre van szüksége s gyors cselekvő-
kessel öli meg a jegesmedvét.

sértett jegesmedvével találkozik az ember!». Az igazi férfi
meg öltöztet, mert »kellően dolog, ha a tulvilágon meg-
ber, ha jegesmedvétől s jól vigyázzon rá, hogy ne sértse

Epp ezért minél udvariasabb és kiméletesebb legyen az em-
medvének csakugy hallhatatlan lelke van, mint az embernek.
menny mindjárt az eszkimó után. Az eszkimók hite szerint a
eszkimó barátom, hogy a medve a legintelligensebb terem-
jegesmedve, udvariasabb és tisztelgetet kíván. Azt állítja
heü magát! Az olyan hatalmas és erős nemes vad, mint a
kaja van. Nem is becsteltes dolog. Hiszen a medve nem véd-
a »hannok«-ot (jegesmedvét) megölni, ha az embernek jó pus-
kal közlékenyebb, mint rendszeren. Gyerekiáték, — mondja, —
csak felgyújtotta a fantáziáját. Ragyogó kedve van és sok-
A medvesült kísérőnek, Kallásak eszkimónak ugyan-
godtan.

kutyaának s nem kell ehínségétől tartanunk. Jólalkhatnak nyu-
raktarunk fokahusból is, — így hat adhatunk bőven eledelet a
Ma elejtettünk egy hatalmas medvét, van még jó nagy

hogy fogak és ragóizmunk el ne felejtsek a ragást.

alig tudnak mozdulni. De azért ragcsálnak, — talán csak azért,
dalmak. Pukkadásig falták magukat a medvelussal s most
morogva a hóban s csontot meg kemény medve-inrészt harap-

Odakint, a hó alá rejtett házikó előtt kutyáink fekszenek
állkapocs, miközben a falatot gyüri letele.

nik a hatalmas fogak mögött s szinte hallhatóan reccog az
kessel orrát-száját le akarja nyem. Aztán a husdarab elü-
s jó szeletet vág le belőle. Ugy látszik innen, mint ha az éles
Nézem az eszkimót. Hatalmas darab húst tol a szájába

Meiyik a legokosabb állat?

REJTETTKEP

Hol van a csempész?

a jegesmedve, akár az eszkimó, különböző évszakokban kü-
lönöző módszerekkel dolgozik s ezek a módszerek a med-
véknél pont ugyanazok, mint az eszkimóknál, azzal a kü-
lönbséggel, hogy az eszkimónak vannak fegyverei s eszközei.
kajakja és szigonya, míg a medve csak hatalmas talpaira s
éles karmaira bizhatja magát.

Tavasszal s a nyár első felében, ha a foka kint fekszik
s jégen s napozik, akár a strandvendég, az eszkimó lassan
óvatosan lopózik feléje, utánozza esetlen mozdulatait. Szive
sen hord ilyenkor fókabőr-ruhákat, hogy amennyire csak le-
het, hasonlítson áldozatához.

A foka rendszerint csak 50—60 másodpercet alszik egy
folytában, aztán felemeli fejét s minden irányban szétnéz
nincs-e veszedelem? Ha nincs aggodalomra ok, lehajtja fejé
s alszik újra 50—60 másodpercet. Ha aztán valami gyanút
akad a szeme elé, villámgyorsan lebukik a jégbe vájt lyukot
keresztül a vízbe. Ha élesen figyel, utánozza a foka mozdul-
latait s olyankor kuszik feléje, amikor alszik, az eszkimó

Történet az orrban található rézről

A legkitünőbb újságírók közé tartozott Schwarcz Móríc, aki a becskeréki Wochenblattban ontotta szilporkázó ötleteit. Kedves, csendes, jókedélyű ember, senki se látta őt haragosnak.

A kéziratát csak Kaufmann bácsi tudta elolvasni, a Pleitz-cég öreg házibutorá, aki — azt hiszem — legalább negyven évig állt a szedőszekrény előtt. Lehet, hogy tévedek, mert még nagyobb ideig is. De az a hír volt róla elterjedve, hogy a cég erősítő kosztion tartja több rendbéli kézirat elolvasásának okából.

Acsády Ignácnak, a tudós akadémikusnak volt tudvalevőleg a legszörnyűbb kézírása. Azt is egyetlen ember tudta elolvasni. Nem kevésbé nevezetesek voltak Gáspár Imrénék, a hetvenes és nyolcvanas évek népszerű poétájának betűi, amikben közönséges halandó sehogyan se ment el.

— Nem baj, mondták a nyomdászok, de legalább rendszer van bennük.

Kóbor Tamással megtörtént már, hogy a nyomda sem tudta elolvasni az írást.

— Küldjük el a patikába, mondta a legenda szerint a faktor.

El is küldték és ott csakugyan adtak érte három deci mandulatejet.

Valamennyiük írása azonban szépírás mintafüzet volt Schwarcz Mórícéhez képest, amit jelentékeny mértékben fokozott az a körülmény is, hogy Móríc németül írt.

Sok fürese írás van az oklevéltárakban, de nem lehet olyan primitív, amit aránylag könnyen meg ne fejtettek volna. Már mint hogy latin, vagy magyar szöveget. Ellenben a német okiratok rosszabbak a macskakaparásnál, ott három-négy sorért is valóságos térképet kell szerkeszteni, egyenkint írni le a felfedezett betűket, amíg kikerül nagyvéletlenül egy értelmes szó, aminek a nyomán aztán tovább lehet haladni, hogy nini, itt is van egy olyan betű, amit már ismerek.

Nem akarok tulozni, de Schwarcz Móríc kézírata ezeken is túltett. Csupa folyékony vonalból állt az, csak néha szakította meg egy pont. De az se jelentette a mondat végét, — az Isten tudta, meg Kaufmann bácsi, hogy mit jelentett.

A gót betűk borzalmas eltorzulásai voltak ezek, ámbátor ha igazságos akar lenni az ember, azt is mondhatná, hogy az írás egységesítése volt. Igazi demokrácia a betűk világában, ahol egyik sem érezheti sértve magát, amiért a másikat kidomborítják, megkülönböztetik.

Mayer Rezső se tudta elolvasni, úgy küldte le a Móríc kéziratát a nyomdába olvasatlanul. Csak akkor nézte meg, hogy miről írt a főmunkatársa, amikor már ki volt szedve, hasábban. Csak úgy duzzadt Schwarcz a humortól, szeretett főmunkatársa csipkedni is, népszerű pletykákat díszkrét formában kitergetni, tovább adott, viszont lapjainkat a túlzott tapintat jellemezte. Biz azokból az írásokból sok mindent törölt a házi cenzura, mert nevetés ide, vagy oda, végereámban valaki megmaragszik, vagy legalább is neheztelni fog. Ezt pedig nem lehet elviselni.

Ellenben évek során át Móríc soha nem kérdezte, miért maradt ki az írása a lapból, vagy miért rövidült meg. Meglehet hogy nem is olvasta megjelenése után az újságot. Akkor ő már ott ült a kaszinó kertjében délutáni söröző társaságában, csinálta tovább a vicceket, a tréfiát.

Mert azt kell mindig alapul venni, hogy hallatlanul boldog, nyugalmas, gondtalan idők voltak azok a régiak. Az ember, mikor már unta a nagy csendet és a kisebb-nagyobb jólétet, szinte szántsán-lékkal szerzte magának valami bajt, hogy legyen oka a nyugtalankodásra is.

Az öreg W., derék és becsült iparos, híres volt a hatalmas rezes orráról. Nem volt ez az orr akármilyen, egyszerűen túlzott, hanem imponálóan vastag, megduzzadt s mellékleteket bocsátott ki magából apróbb bibiresókok formájában.

Schwarcz sokáig nézte, egyszer azt mondta.

— Megengedi, hogy közelebről is tanulmányozzam?

Móríc ugyanis rövidlátó volt s majd elfelejtette elmondani, hogy a kézíratai-

nak olvashatatlanságát súlyosította ez a körülmény is. Irásközben ugyanis mélyen ráhajolt a papírra s amit a tolla megrögzített, azt elmázolta az orrával. Ezért volt most is szüksége W. orra körül a tanulmányutra.

— Szabad?
— Tessék, felelte az kissé kelletlenül. Móríc befejezte a bámulást, levette a cvikkerjét, hosszasan törülgette a szarvasbőrdarabkával, úgy mormogta maga elé.

— Mégse hazugság, csak első olvasásra tetszett lehetetlennek.

— Mi az? Mi az?
— Eh semmi. Olvastam valami érdekeset, ahhoz találtam most adatot.

W. ur kíváncsi volt amugy is, de hogy most kapcsolatba került valamivel, jobban nyugtalanzkodott.

— Miért nem mondja meg, ha már egyszer rólam van a szó?

— Éppen megmondhatom, válaszolta kissé kelletlenül Móríc, nincs benne de-honestáló. Sőt. Azt olvastam egy külföldi lapban, hogy bizonyos vörös orrokban igazi réz van. Végére évszázadokon át nem terjedhetett el ok nélkül a rezes orr kifejezése, tudták a régiak, hogy mit beszélnek, az érzékük megvolt, csak nem álltak a tudomány magaslátán. Most azonban amerikai orvos-tudósok utána vetették magukat a dolognak és kibányászták az igazi rezet.

Nem nevetett senki, hiszen megesett néha az is, hogy Schwarcz Móríc egészen komoly témákat vetett fel, mellőzve a tréfát. W. ur szinte megilletődött, úgy hörpintett a söréből.

— Réz? Igazi réz?
— A legigazibb.

— Olyan, amilyen a bányákból kerül elő?

— Vegyelemeztek, vizsgálták, aztán a legtudományosabb emberek se tudták megállapítani, hogy melyik való az egyik és melyik a másik lelőhelyről.

Aznap nem is esett róla több szó, csak a hét vége felé kérdezte Schwarcz szinte odavetve.

— Megvizsgáltatta?
— Mit?

— Tudja már.

— Hja? Ugyan, kérem, mit tréfálnak velem?

— A konzervatív lelkek ezt mondják mindig. Hát én nem bánom, nekem mindegy, csak éppen figyelmeztetni akartam.

Ettől kezdve azonban W. ur tapasztalhatta, hogy az ismerősei hosszasan megnézik, még azok is, akik elég régóta látják. Nem szólnak semmit, csak bámulnak, — legföljebb a fejét csóválja egyik-másik.

Viszont a felesége, puritán öreg asszony, rátámadt.

— Még hiu leszel vénségedre, annyit nézed magad a tükörben. Egy szép napon megérem, hogy elmégy táncolni az Ellmerhez.

— Asszony, te azt nem érted, de én nem is magyarázhatok meg neked bizonyos dolgokat Majd eljön az ideje, hogy büszke leszel az uradra, aki bevonul a tudományba.

— Hol van már a te tudományod, vágta oda epésen W. néni, aztán sarkon fordult, ott hogyta az urát, hogy gyönyörködjek a saját fizimiskájában.

W. ur nagyon hallgatagon ült a söröző asztalnál, egyszer aztán emiegetni kezdte hogy el kell utaznia rokonlátogatásra. Nem is tartott olyan sokáig az ut, harmadnapra már otthon volt.

— Hogy mulatott? — fogták körül.

— Na, megjárja. Hanem a maga számára, Schwarcz ur, van egy üzenetem.

— Halljuk.

— Majd négy szemközt.

Együtt indultak hazafelé, akkor szólt meg újból.

— Hát ha azt hiszi, hogy én nem gondoltam magam is a rézre, akkor nagyon csalódik. Nem voltam én rokonoknál, hanem felmentem a pesti egyetemre, hogy vizsgáljanak meg. Ott pedig azt mondták, hogy az is számár, aki el akarja az ilyesmit hitetni, meg az is, aki elhiszi.

— Eszerint kvittek vagyunk, mondta Schwarcz.

— Na ja, felelte az öreg, természetesen, hogy kvittek.

Torontáli

hatok mint Oszvald, annyira megrádom, hogy még az este Luganóba utaztam s apámtól csak annyi pénzt kértem, hogy átjöhessenek Amerikába. Koldusszerűen érkeztem meg, de dolgozni akartam. Most vagyonom van, 'vldo qauuaké qqqi 'qokéva szépszépa Megértett engem? A kereskedő hosszsan, szeretettel szorongatta kezemet.

Zacconi azzal végzi a cikkét, hogy teljesen egyet ért a nagy norvégval az alakja értelmezésében. Talán annak köszönheti, hogy annyi embert megrázott és megindított. Az ilyen példák arra mutatnak, hogy a költészet nem valami elzárt dolog, hanem kiárad az életbe és ott hasznos, társadalmi hatást kelt.

FILM-HIREK

Nagy Kató Égő hajó című filmjének bemutatója. Augusztus hó közepe táján kerül bemutatásra Nagy Kató újabb filmje Az égő hajó, amelyben már teljes mértékben bontakozik ki a művész ki-vételes tehetsége. Ennek a filmnek sikerre nyitotta meg Nagy Kató előtt az érvényesítés útját és utána árasztották el a szerződésajánlatok özönével. — Az Égő hajó szubotical premierjét érthetően nagy érdeklődés előzi meg, ez a film fogja igazolni, hogy a Berlinben arrivált szubotical filmművész eddigi sikerrel teljesen megérdemelték voltak.

Emil Jannings az Elsodort emberről. A nagy német színész első amerikai filmje sikerült a legjobban. Noha azóta már jó néhány film készült el Emil Janningsnel ennek az első filmnek a kvalitásait egy sem közelíti meg. Érti ezt ő is és hotek óta tanácskozik Viktor Flemminggel Az elsodort ember rendezőjével, hogy egy ehhez hasonló és Jannings egyéniségéhez illő szerephez jusson. — Az elsodort emberben önmagamra találtam — mondja Jannings, érzem, hogy ebben a filmben jutottam legközelebb a tömegekhez, a milliókhoz, akiknek számára a film készül. — Nem tudok eléggé hálás lenni Biró Lajosnak a film szövegírójának, a ki számomra ezt a szerepet kreálta és nem vagyok szerénytelen, ha magam is megállapítom, hogy ez a film életem főműve.

A Wings londoni bemutatója. Régen aratott film olyan osztatlan és őszinte sikert, mint a Paramount új repülő filmje a Wings. A bemutató valóságos ünnepe volt a filmvilágnak és azon megjelentek az udvar, a miniszteriumok, a diplomácia és különösen a hadsereg képviseltette magát tekintélyes számban. A Wings hangutázó géppel került bemutatásra és ennek az újításnak is nagy szerepe volt abban a kivételes sikerben, amelyet a Wings javára könyvelhet. A milliós költséggel és valóságos repülő-hadsereggel készült film megérdemel minden dicséretet, annak a hallatlan áldozatnak, amelyet a Paramount a film elkészítésére fordított meg kellett teremnie gyümölcsét. Nagy hatása volt az eredeti harctéri felvételeknek, amelyek olyan momentumokat rögzítenek meg, mint amilyen például egy amerikai és német repülő légi párviadala, vagy egyik másik lelőtt gép halála zuhanása. A Wings nálunk is előreláthatólag az idény derekán fog vászonra kerülni.

Biró Lajos és Korda Sándor közös filmje. A két neves magyar filmember az amerikai First National műtermében találkozik A sárga liliom felvételénél. Együtt készítették el ezt a filmet és így elképzelhető, hogy teljes tudásukat vitték bele úgy a rendezésbe, mint a film felépítésbe, amelyhez a First minden anyagi eszközt rendelkezésükre bocsátott. Biró Lajos A sárga liliommal bucsuzott el Amerikától, míg Korda is ezután a felvétel után hajózott át Korda Máriával együtt Angliába, ahova jobb szerződés csábította. A sárga liliom méltó betetőzése annak a művészi munkának, amelyet Biró és Korda Amerika filmparában kifejtettek és kitünő hangzása nekünk ott csak hasznára lesz.

FILM

A happy end vége

Jannings kétségtelenül korunk egyik legnagyobb színésze. Senki sem tudja oly tökéletes élethűséggel megjeleníteni a történelmi alakokat. Az ő VIII. Henrike és Nagy Péter cárja testben és lélekben megrázó hatása, egyenértékű azokkal az alkotásokkal, melyeket eddig ezen a téren az irodalom, vagy a színház fölmutatott. Alkotó érzékletesség lakozik játékában, valami állati delezesség, valami nemes értelmiség, mely egyszerre ragadja meg a nézőt. Nemesak azt szólaltatja meg, ami kézzel fogható, hanem a történelmi személyiségek tudattalanját is.

Péter cár például küszködik barbár ösztöneivel, ázsiai tunyaságával, de nyugati szellemével is, az európaival. Ez a küzdelem, melyet annak idején részint az észsel, részint az érzéssel, részint a szellemmel, részint a testtel vívott, az ő mivolta. Abban az alakban, akit Jannings testesített meg a filmben, csodálatosan felképezve jelent meg az oroszok legnagyobb cárja.

Most, hogy Amerikába utazott, egyelőre elvesztettük t, mi európaiak. A dollár hazájában eleinte más szerepeket szántak neki. Ott manapság a puritán erkölcs az ur, mely fázik az igazmondástól és a történelemtől. Szereti a kispolgári drámát, az érzelmességet. Jannings azonban, mint minden nagy egyéniség nem tagadta meg magát s hiába állították kispolgári dráma keretbe, ösztönösséget és igazságot vitt beléjük. Mindig ki tudta szökkeneni az általános emberit. »A nagyokban minden nagy« — írta valaha Bossue.

Előrelátható, hogy Jannings az amerikai moziarabok történelmében és fellődésében jelentős ugrópont lesz. Igaz, hogy alantas szerepeket is eljátszhat-nak vele, melyek nem méltók az egyéni-

ségéhez, de a filmemberek máris tépelődnek azon, érdemes-e ilyen nagy mű-véssel mindenféle csip-csup történelket megjeleníteni, mintha malmot hajtánának egy oroszúlmal. Jannings nem il-lik bele azokba a darabokba, melyek »jól végződnek.« Uj darabokat iratnak neki. Ez pedig olyan nagy diadal, amilyenről eddig nem hallottunk a film-terén. A mozi szemhatára — ugylátszik — kitágul. Chaplin, aki a Cirkusz utolsó jellehetében pillangókért cikáz a verő-fényben és Jannings, aki a bün örvényé-ben, mint szegény öreg ténferög a hó-ban, két ellentétes kép, de mindakettő arra vall, hogy a moziban is lehetséges igazi, lélekkel teljes diélés és művészet.

Annak idején a futuristák meg akarták ölni a holdfényt. De nem a holdfény az ellensége az igazi művészetnek, hanem a happy end, melynek most Jannings adja meg a kegyelendőfést.

Hogy az alakításának milyen hatása volt, arra vonatkozóan Zacconi elme-sél egy történetet:

— Nemrég, mikor Amerikában voltam, egy üzlet kirakatát nézegettem. Egyszerre megjelent a bolt ajtajában egy magas, egészséges ur, a tulajdonos nyájas szeretettel így szólt hozzám: »Tessék besétálni az üzletembe, tekintse meg, mert mindent ami itt van — ön-nek köszönhetek.« Kétkedően tekintettem rá, mire ő így szólt: »Igen, igen. Luganói vagyok. Fiatakoromban Milánóban rendkívül korhely életet folytattam, folyton mulattam, duhajkodtam. Egészségem napról-napra rokkant, rövidesen nyakára hágtam kis örökségemnek, melyet apám hagyott rám, a tönk szélére kerültem. Egy napon szerencsére bevetődtem a Manzoni színházba. Épp a Kisérteteket adták. Attól a gondolattól, hogy olyan állapotba jut-

A hét rádióműsora

A műsorban szereplő adóállomások hullámhosszal

Bécs 577, 517.2, Berlin 483.9, Budapest 557.5, Breslau 322.6 (Gleiwitz 250), Brünn 441.2, Frankfurt 428.6, (Cassel 272.5), Hamburg 394.7 (Bremen 252.1), (Hannover 297), (Kiel 254), Kattowitz 422, Königsberg 329.7 (Danzig 272.7), Langenberg 468.8 (Dortmund 283), (Münster 241.9), Leipzig 365.8, Dresden 252.7, München 549 (Nürnberg 300), Prága 448.9, Róma 450 (Freiburg 577), Zagreb 310.

RADIO WELT

képes heti folyóirat a legjobb rádiósaktól

Közi az európai és amerikai leadó-állomások műsorait — rádióportok kimerítő műszaki rész

Egyes szám 6 dinár Évi előfizetés 250 dinár

FUNKMAGAZIN

a rádióamatőrök havi szaklapja Főszerkesztő Dr. Eugen Nesper

Nélkülözhetetlen amatőröknek és szakembereknek Rövid hullámhossz és Phonorádió melléklettel

„Ennek a szaklapnak nincs párja”

Egyes szám 16 dinár Évi előfizetés 150 dinár

Wiener Radioverlag G. m. b. H.
Wien, I., Postalozgasse 6

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 5.

ZAGREB 11.30: Katonazene. 20.30: Közvetítés Wienből (Leoncavallo »Bajazzo« c. operája) utána tánczene.
WIEN 11: A »Wiener Symphonie-orchester« hangversenye. 16: Délutáni hangverseny. 20.30: R. Leoncavallo »Der Bajazzo« c. operájának közvetítése.
BERLIN 17: Szórakoztató zene. 19: Schubert Ferenc és az antik zene. 20.30: Népszerű zenekari hangverseny. 22.30: Tánczene.

BRESLAU 12: Cseh hegedűhangverseny. 17: Szórakoztató zene. 22.30: Tánczene.

BRÜNN 16: Tarka délután. 18: Ének-részletek közkedvelt operákból. 19: A házzenekar esti hangversenye. 20.30: Színielőadás: »Sapky«, történelmi bohózat I. felvonásban. 22.20: Hangverseny, átvitel a kiállításból.

FRANKFURT 8: Reggeli hangverseny 16: Délutáni hangverseny. 19: Orgona-hangverseny. 20.30: Zenekari hangverseny.

KATTOWITZ 20.15: Esti hangverseny. 22.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG 9: Egyházi zene. 11.15: Délelőtti hangverseny. 17: Szórakoztató zene.

LEIPZIG 16.30: Délutáni hangverseny. 22: A bécsi filharmónikusok hangversenye. 23.30: Tánczene.

MÜNCHEN 15.15: Citera-hangverseny. 16.30: A házzenekar hangversenye. 18.30: Énekhangverseny. 22.30: A Mozart ünnepi játékok átvitele Salzburgból.

PRÁGA 16.30: Hangverseny, átvitel a szláv szigetéről. 18: Németnyelvű énekhangverseny. 19: Esti hangverseny, átvitel Brünnből. 21: Hangverseny, átvitel a brünni kiállításból.

RÓMA 10.15: Egyházi zene. 17: Szórakoztatózene. 18: Tánczene. 21: Szimfonikus hangverseny.

STUTTGART 15.30: Szórakoztató zene. 22: A salzburgi ünnepi játékok átvitele.

BUDAPEST 9: Ujsághírek, kozmetika 10: Református istentisztelet. 12: Déli harangszó. 12.10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 12.15: Szimfonikus zenekari hangverseny. 16.15: Virágoskert meseóra. 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17: Az I. honvéd gyalogezred zenekarának hangversenye az Angol-parkból. 18.30: Balatoni-est. 19.40: Részleges sporteredmények. 20: Előadás a Studióból. »Álarosbál«. Dalmi 5 felvonásban. Zenéjét szerette Verdi J. Az első felvonás után löversenyeredmények. 22.35: Pontos időjelzés és az Olimpiász eredményei. 23: Károlyi Árpád és cigányzenekarának hangversenye.

HÉTFŐ, AUGUSZTUS 6.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 19: Baden és a zene klasszikus mesterei. 19.30: A modern opera problémája. 20.05: Dalok és duettek, Lilly Ulanovszky és Jelle Braun-Fernwald közreműködésével. 20.30: Hangverseny a Badenben élt zeneszerzők műveiből.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató hangverseny. 20.30: Szimfonikus hangverseny.

BERLIN 17: Gitárhangverseny. 21: Tarka-est.

BRÜNN 17: A házzenekar hangversenye. 19.10: Régi kabaré kompozíciók. 20.30: Énekhangverseny. 21.15: Hangverseny, átvitel a kiállításból.

FRANKFURT 15: Kamarazene. 16.35: Tánczene. 20.15: Tarka est.

KATTOWITZ 18: Tánczene. 20.30: Nemzetközi hangverseny.

KÖNIGSBERG 16.30: Dalok és áriák 17: Szórakoztató zene. 20.10: Kamarazene. 22.15: Zenekari hangverseny.

LEIPZIG 16.30: A lipcei házzenekar hangversenye. 22.15: A drezdai házzenekar hangversenye.

MILANO 16.30: Jazz-Band. 20.50: Egy operett közvetítése.

MÜNCHEN 16.15: Könnyű zene. 19: R. Wagner művei.

PRÁGA 17: Délutáni hangverseny. 19.15: A házzenekar hangversenye. 20.10: Esti hangverseny. 21.15: Hangverseny, átvitel a brünni kiállításból. 22.20: Gramofónzene.

STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Szórakoztató zene.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság 11.15: Hírek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána: Kamarazene. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 17: Igmándy Géza novellái: 1. »Királytemetés«. 2. »Az eskü«. Felolvassa a szerző.

17.45: Ifj. Koczé Gyula és cigányzenekarának hangversenye. 19: »Mit üzen a rádió?« 20: Az Operaház tagjaiból alakult szimfonikus zenekar hangversenye. 21.25: Pontos időjelzés, hírek és az Olimpiász eredményei. Utána: Gramofónlemezek. (Tánczene.)

KEDD, AUGUSZTUS 7.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 18: Könnyű zene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 18.15: Kertgazdasági előadás. 18.45: Ausztrian keresztül-kasul, utirajzok. 19.15: Óségi német házak és mondák. 20.05: Zenekari hangverseny. 22: Gramofónhangverseny.

BERLIN 17: Szórakoztató zene. 20.30: Esti hangverseny. Régi mesterek.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Millocker—Strauss-est.

BRÜNN 17: Délutáni hangverseny. 19: Szórakoztató zene. 19.30: Színielőadás. »Wen der Bräutigam streikt«, vigjáték I. felv. 20.15: A házzenekar esti hangversenye. 21.05: Hangverseny, átvitel a kiállításból.

FRANKFURT 12.30: Déli hangverseny. 20.15: Szimfonikus- és énekhangverseny, utána gramofónzene.

KATTOWITZ 17: Gramofónzene. 18: Délutáni hangverseny. 20.15: Esti hangverseny. 22.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG 17: Szórakoztató zene. 22.15: Zenekari hangverseny.

LEIPZIG 16.30: A lipcei házzenekar hangversenye. 21.15: Szóló- és duett-énekhangverseny. 22.30: Kabaré.

MILANO 16.30: Rádiókvartett. 20.50: Zenekari hangverseny. 23: Jazz-band.

RÓMA 13: Rádiótrio. 17.30: Délutáni hangverseny. 21: Részletek Saint Saens »Sámson és Delila« című operájából.

STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Mandelsohn-hangverseny.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Gramofónhangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 15: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 17.45: Kalmár Tibor és zenekarának hangversenye. 19: Rádió-amatőr-posta. 20: A Budapesti Színészek Szövetsége Irodalmi bemutatóelőadásának megismétlése a Studióból. »A ma aszszonya.« Színmű 3. felv. Irta: Thury Lajos. 22.20: Pontos időjelzés hírek és az Olimpiász eredményei. Utána: Károlyi Árpád és cigányzenekarának hangversenye.

SZERDA, AUGUSZTUS 8.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 20.35: Selma Seure hangversenye. 22: Gramofónzene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 19.45: Rudolf Crème: »Die Thurnbacherin« c. tiroli színművének közvetítése, utána esti tánczene.

BERLIN 17.30: Szórakoztató zene. 20.30: Északi mesterek hangversenye. 22.30: Szórakoztató zene.

FRANKFURT 16.35: Operett-részletek. 20.15: H. Reihard »Dass süsse Mädel« c. operettjének közvetítése.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene.

20.30: Zenekari hangverseny.

BRÜNN 17: Délutáni hangverseny. 19: Népszerű hangverseny. 20.10: Kamarazene. 21: Hangverseny, átvitel a kiállításból.

KATTOWITZ 18: Délutáni hangverseny. 20.30: Könnyű zene.

KÖNIGSBERG 17: Szórakoztató zene. 22.15: Tánczene.

LEIPZIG 20.15: Színielőadás »Cigány szerelmek« operett 3 felv. Lehár Ferenc. 22.30: Szórakoztató zene.

MILANO 16.30: Jazz-Band. 20.50: Rádiókvintett. 22.35: Tánczene.

PRÁGA 16.20: Gyermekek. 17: Zongorahangverseny. 19.15: Fuvózenekari hangverseny. 20.10: Szórakoztató est. 21: Színielőadás. 21.30: Tamburica hangverseny. 22.20: Hangverseny, átvitel a brünni kiállításból.

RÓMA 13: Rádiótrio. 17.30: Délutáni hangverseny. 21: Zenekari hangverseny Mozart és Grieg műveiből.

STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Operettelőadás »Das süsse Mädel« operett 3 felv.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána Ifj. Koczé Gyula és cigányzenekarának hangversenye. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 15: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 17: Harsányi Gizi meséi a gyermekeknek. 18: Az I. honvéd gyalogezred zenekarának hangversenye az Angol-parkból. 19.30: Vargha Gyula a Magyar Tudományos Akadémia másodelnökének előadása: »A francia parnaszisták, II. rész. Sully Prudhomme«. 20: Hangverseny. Közreműködnek: Stranzky Aranka operarénesznő, Zsámboky Miklós gordonkaművész, a Zeneművészeti Főiskola tanára és Weigert Aladár zongoraművész. Zongorán kíséri Polgár Tibor. 21: Löversenyeredmények. 21.50: Pontos időjelzés, hírek és az Olimpiász eredményei. Utána: Schrammelzene.

CSÜTÖRTÖK, AUGUSZTUS 9.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 20.35: Rádiókvartett.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: A »Wiener-Solisten-Vokalvereinigung« karének hangversenye. 21: Komzák és Ziehrer hangversenye.

BERLIN 17: Klarinett- és fagott-hangverseny. 20.30: Operetthangverseny. 22.30: Tánczene.

BRESLAU 16.30: Délutáni hangverseny. 21: Zenekari hangverseny.

BRÜNN 17: Hangverseny, átvitel a kiállításból. 19: Balalajka-hangverseny. 21.10: Színielőadás: »Die alte Historie«, életrajz I. felvonásban. 21.05: Hangverseny, átvitel a kiállításból.

FRANKFURT 16.35: Olasz operarészletek. 20.15: Björnsterne Björnson »Über die Kraft« c. drámájának közvetítése, utána katonazene.

KATTOWITZ 17: Gramofónzene. 20.15: Esti hangverseny, átvitel Varsóból. 22.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG 16.30: Fuvózenekari hangverseny. 20.05: L. Thoma »Erster Klasse« című népszínművének közvetítése. 20.20: Zenekari hangverseny.

LEIPZIG 16.30: A házzenekar hangversenye. 20.15: Énekhangverseny, zenekari kísérettel.

PRÁGA 17: Délutáni hangverseny. 19.15: Fuvózenekari hangverseny. 20.10: Esti hangverseny. 21: Énekhangverseny.

RÓMA 13: Rádiótrio. 17.30: Délutáni hangverseny. 21: Lehár Ferenc »Luxemburg grófia« című operett közvetítése.

STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Énekhangverseny, utána szórakoztató játék 2 felv. 21.20: Schrammelzene.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Zongorahangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 15: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 17.45: Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye. Orbán Sándor régi hőmezővársárhelyi népdalokat énekel. 19: A Központi Statisztikai Hivatal előadása. Mike Gyula dr. min. s. titkár felolvasása »A világháború vér- és pénzáldozata«. 19.45: Gyorsírás tanfolyam. 20.25: Műsoros-est. Közreműködnek: Szentiványi Kálmán (koncérál), Aczél Márta (ének), Somody Pál (versek), Szász Ila, Czobor Ernő (magán számok és jelenetek). 22: Pontos időjelzés, hírek és az Olimpiász eredményei. Utána: A Dunapalota nagyszálló-ból Bachmann jazzband.

PÉNTEK, AUGUSZTUS 10.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 20.35: Dragutin Arany zongorahangversenye. 22: cigányzene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Régi wieni keringők. 20.05: O. Blumenthal »Im weissen Röss« c. vigjátékának közvetítése, utána tánczene.

BERLIN 17: Hangverseny, átvitel Ahl-bechből. 21.30: Operarészletek.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. BRÜNN 17: Délutáni hangverseny. 19: Hangverseny északi zeneszerzők műveiből. 20: Hangverseny, átvitel Prágából. 21: Hangverseny, átvitel a kiállításból.

FRANKFURT 20.15: Indulók, zenekari hangverseny, utána tánczene.

KATTOWITZ 18: Délutáni hangverseny. 20.15: Szimfonikus hangverseny, átvitel Varsóból.

KÖNIGSBERG 15.30: Szórakoztató zene. 20.30: Berlini közvetítés, utána tánczene.

LEIPZIG 16.30: A drezdai házzenekar hangversenye. 20: Dalok gitár kísérettel. 22.15: Szórakoztató zene.

MILANO 16.30: Jazz-band. 20.50: Szimfonikus hangverseny.

MÜNCHEN 16: Ünnepi színielőadás, átvitel a »A Walkürök« Rich. Wagner. PRÁGA 17: Délutáni hangverseny. 19.30: Szórakoztató zene. 20.10: Énekari hangverseny. 21.20: Hangverseny, átvitel a brünni kiállításból.

RÓMA 13: Rádiótrio. 17.30: Délutáni hangverseny. 21: Zenekari hangverseny.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság. 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Kamarazene. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 15: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 18: Kárpáth Zoltán dr. és Pak-sy József dr. négykézre magyar nótákat zongoráznak. 19: Lukács Sári (ének) hangversenye Polgár Tibor zongorakísérettel. 20: Az Operaház tagjaiból alakult szimfonikus zenekar hangversenye. 21.30: Pontos időjelzés, hírek és az Olimpiász eredményei. 23: Szalon-trió hangverseny Veigand Tibor (ének) közreműködésével.

SZOMBAT, AUGUSZTUS 11.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 20f35: Rádiókvartett.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16. Délutáni hangverseny. 17.50: Dalakadémia. 18.50: Vidám sportkalandok. 19.45: Franz Martos »Susi« című operettjének közvetítése. Utána esti tánczene.

BERLIN 17: Vidám óra. 17.30: Szórakoztató zene. 20.30: Átvitel a berlini áll. operaházból. 22.30: Tánczene.

BERN 16: A városi zenekar hangversenye. 20.45: A »Berna« Jodlerklub hangversenye.

BRESLAU 16: Délutáni hangverseny. 22.30: Tánczene, közvetítése Berlinből.

BRÜNN 18.10: Német énekhangverseny. 19: Humoros kvartett. 19: Hangverseny, átvitel a kiállításból. 20.30: Férfi énekari hangverseny. 21.10: Hangverseny, átvitel a kiállításból.

FRANKFURT 13: Gramofónhangverseny. 20.30: Ünnepi hangverseny közvetítése az állami operából, utána tarka-est és tánczene.

KATTOWITZ 20.15: Hangverseny, átvitel Varsóból. 22.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG 11.45: Balalajka-hangverseny. 15.30: Tarkadélután. 20: Népszerű operaest Ferenczy Ilonka fellépésével.

LEIPZIG 15: A drezdai házzenekar hangversenye. 16.30: A lipcei házzenekar hangversenye. 22.30: Szórakoztató zene.

MILANO 16.30: Rádiókvartett. 20.50: Zenekari hangverseny. 23: Tánczene.

PRÁGA 18: A zsidó zene. 19.30: Hangverseny. 20.30: Férfi háromszólamu énekari hangverseny. 21.10: Hangverseny, átvitel a brünni kiállításból.

RÓMA 13: Rádiótrio. 17.30: Szórakoztató zene. 21: R. Leoncavallo »Tagliacci« című (Bajazzók) operájának közvetítése.

STUTTGART 15.30: Olasz operarészletek.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Gramofónhangverseny. Operett részletek. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 15: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 17.45: Az Operaház tagjaiból alakult kamarazenekar hangversenye. 19: Dr. Bandt Horst előadása: »A rakéta repülőgép szerepe a tudományos kutatásban.« 19.45: Előadás a Studióból. »Pygmalion.« Vigjáték öt felvonásban. Irta Bernard Shaw. Fordította Hevesi Sándor. 22: Pontos időjelzés, hírek és az Olimpiász eredményei. Utána: A Spolarih-kávéházból Károlyi Árpád cigányzenekarának hangversenye.